

Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk

gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

scopingnota – deel 1

werkversie mei 2020

**Vlaamse
overheid**

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

1	Leeswijzer	5
2	Situering, doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad	6
2.1	Situering.....	6
2.2	Plandoelstelling	7
2.3	Reikwijdte en detailleringsgraad	7
3	Relatie met beleidsplannen en onderzoeken.....	8
3.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.....	8
3.1.1	De bindende bepalingen.....	8
3.1.2	Het richtinggevend gedeelte	8
3.1.3	Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur	9
3.2	Relatie met andere planningsprocessen en beslissingen waar het plan uitvoering aan geeft.....	25
3.2.1	Relatie met het integraal waterbeleid	25
3.2.2	Europese natuurdoelen Natura 2000	34
3.2.3	Vlaams Ecologisch Netwerk en natuurrichtplan “Heuvelrug-benedenstrooms”	35
3.2.4	Vastgestelde landschapsatlas	38
3.3	Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen en uitvoeringsplannen.....	40
3.3.1	Provincie Antwerpen	40
3.3.2	Gemeente Grobbendonk	44
3.3.3	Gemeente Vorselaar	46
3.3.4	Gemeente Lille	48
3.3.5	Gemeente Herentals.....	49
3.3.6	Gemeente Geel	51
3.3.7	Gemeente Kasterlee	52
3.3.8	Gemeente Olen.....	56
4	Bestaande feitelijke toestand.....	58
4.1	Fysisch systeem	58
4.2	Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed	62
4.3	Natuurlijke structuur	64
4.4	Agrarische structuur	67
4.5	Nederzettingsstructuur en verkeersinfrastructuur	69
5	Bestaande juridische toestand	74
6	Het voorgenomen plan en planalternatieven	77
6.1	Het voorgenomen plan	77
6.2	De overwogen alternatieven	79
7	Planvoorstellen per deelgebied	81
7.1	Graafweide-Schupleer	84
7.2	Voormalige Britse basis en De Troon.....	90
7.3	Kempense heuvelrug en vallei Kleine Nete stroomafwaarts Herentals	93

7.4	Vallei van de Aa	99
7.5	Vallei van de Kleine Nete stroomopwaarts Herentals.....	104
7.6	Vallei van de Kleine Nete Kasterlee-Geel	111
7.7	De Zegge-Mosselgoren	116
7.8	Gerheze-Doffen	124
7.9	Hezewijk-Schaatsbergen.....	128

Voorliggend document is een scopingnota voor de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in de zin van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening stelt dat een ruimtelijk uitvoeringsplan het resultaat is van een ruimtelijk planningsproces waarbij de effectbeoordelingen procedureel en inhoudelijk geïntegreerd worden in het proces, het zgn. “geïntegreerd planningsproces”. Die integratie houdt in dat de effectbeoordelingen plaatsvinden tijdens het proces voor de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan. De effectbeoordelingen leveren gegevens over de mogelijke effecten van het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan. Die gegevens worden verwerkt in het planningsproces voor het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het geïntegreerde planningsproces bestaat uit vijf fasen, waarbij het resultaat telkens geconsolideerd wordt in een van de volgende documenten:

- 1° de startnota;
- 2° de scopingnota;
- 3° het voorontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan;
- 4° het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan;
- 5° het definitieve ruimtelijk uitvoeringsplan.

De scopingnota bouwt volgens de VCRO voort op de startnota en bevat minstens dezelfde onderdelen als de startnota:

- 1) een beschrijving en verduidelijking van de doelstellingen van het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan;
- 2) een afbakening van het gebied of de gebieden waarop het plan betrekking heeft;
- 3) een beknopte beschrijving van de alternatieven voor het ontwerpplan of voor onderdelen ervan, die de initiatiefnemer heeft overwogen, en een beknopte beschrijving van de voor- en nadelen van de verschillende alternatieven;
- 4) een beschrijving van de reikwijdte en het detailleringsniveau van het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan en daaraan gekoppeld de reikwijdte en het detailleringsniveau van de te voeren effectonderzoeken zoals in die fase gekend;
- 5) de relatie met het ruimtelijk structuurplan en, in voorkomend geval, met andere relevante beleidsplannen;
- 6) de beschrijving van de te onderzoeken effecten en van de inhoudelijke aanpak van de effectbeoordelingen, met inbegrip van de methodologie, zoals bepaald door de wetgeving van de op te maken effectbeoordelingen en van andere onderzoeken die nodig zijn voor het plan. In voorkomend geval bevat de startnota ook een weergave van de gedane analyse, vermeld in artikel 4.2.6, § 1, 5°, en artikel 4.4.1 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, met inbegrip van de redenen waarom geen planmilieueffectrapport, respectievelijk ruimtelijk veiligheidsrapport moet worden opgemaakt;
- 7) in voorkomend geval, relevante gegevens uit vorige effectbeoordelingen of uit de goedgekeurde rapporten die daaruit zijn voortgekomen;
- 8) in voorkomend geval, de impact of het effect dat het geïntegreerde planningsproces kan hebben op mens of milieu in een ander gewest of land of op de gebieden die onder de federale bevoegdheid vallen;
- 9) een overzicht van instrumenten die samen met het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan ingezet kunnen worden, als die al bekend zijn in deze fase.

De scopingnota bepaalt de te onderzoeken ruimtelijke aspecten en de effectbeoordelingen die moeten worden uitgevoerd, alsook de methode ervan. Bij de opmaak wordt rekening gehouden met de adviezen en het resultaat van de participatie.

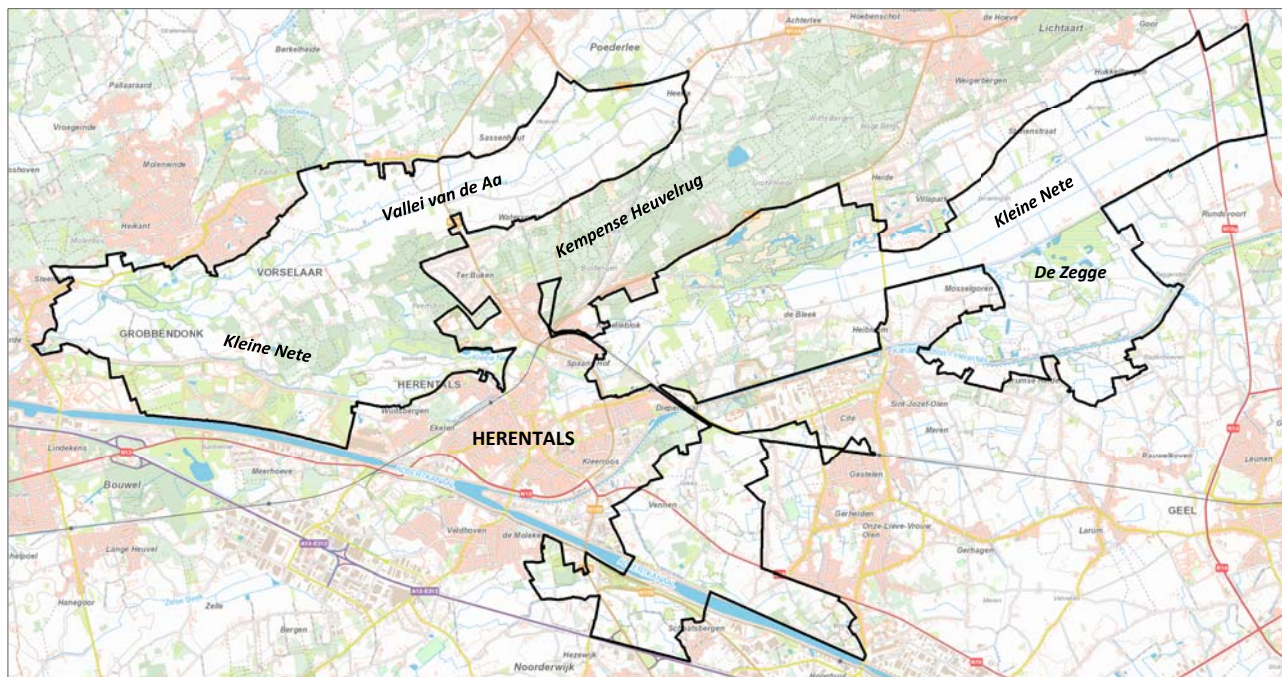
Voor dit RUP zal een milieueffectrapport (plan-MER) opgesteld worden. Het team Mer maakt deel uit van het panteam en integreert de kwaliteitsbeoordeling over de inhoudsafbakening van het plan-MER in deze scopingnota. Het team Mer gaat akkoord met het team van erkende MER-deskundigen dat het plan-MER zal opstellen.

2 Situering, doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad

2.1 Situering

Het voorgenomen plan omvat delen van de vallei van de Kleine Nete en Aa tussen Kasterlee en Grobbendonk op grondgebied van de gemeenten Kasterlee, Geel, Olen, Herentals, Lille, Vorselaar en Grobbendonk in de provincie Antwerpen en de openruimteverbinding Doffen-Gerheze ten oosten van Herentals.

Figuur 1. Situering plangebied

Het plan bestaat uit drie deelplannen:

- **Deelplan 1. Vallei van Kleine Nete en Aa stroomafwaarts Herentals.** Dit deelplan wordt begrensd door de kern van Grobbendonk, het Molenbos, de kern van Vorselaar, de straten Sassenhout-Hoeven, de N134 (Lichtaarteweg), de straten Heerle-Watervoort, de bebouwing langs de N153 (Poederlesesteenweg), de bebouwde delen van de recreatiegebieden rond het Netepark, Olympiadelaan, het tracé van het voormalig kanaal t.h.v. Wuytsbergen, het bedrijventerrein De Beukelaar, het Albertkanaal en de bebouwde delen van het militair domein Grobbendonk.
- **Deelplan 2. Vallei van de Kleine Nete en de Zegge stroomopwaarts Herentals.** Dit deelplan wordt begrensd door de N153 (Ringlaan Herentals), de bebouwing binnen het kleinstedelijkgebied (Wijngaard, Koulaak/Kapelleblok) en de bebouwing langs de N123 (Lichtaartseweg), de woonparken van Lichtaart langs de Olenseweg, Bobbejaanland, de weg Eerselingenstraat-Langenberg, de bossen van de Kempense Heuvelrug (Hoge Mouw), de N19, Roerdompstraat tot Zeggendijk, het SBZ-H-gebied rond de Zegge en het kanaal Bocholt-Herentals, Mosselgoren, Roerdompstraat, Neerheide, het industriegebied ten noorden van het kanaal Bocholt-Herentals, Zavelbosstraat en de bebouwing van de Sint-Jobsstraat.
- **Deelplan 3. Openruimteverbinding tussen Herentals en Olen.** Dit deelplan wordt in het westen begrensd door het kleinstedelijk gebied Herentals, in het noorden door de spoorlijn Herentals-Geel, in het oosten door de bebouwing van Doffen en Boskant (Onze-Lieve-Vrouw-Olen), het Albertkanaal en in het zuiden door de E313 en de bebouwing tussen E313 en Albertkanaal (Schaatsbergen, Hezewijk).

2.2 Plandoelstelling

Doelstellingen van het plan zijn:

- de ruimtelijk-functioneel samenhangende en goed gestructureerde landbouwgebieden langs de Kleine Nete in Kasterlee en Geel en ten oosten van Herentals vrijwaren voor grondgebonden landbouw;
- het behoud en de versterking van het gevarieerde, halfopen valleilandschap van de vallei van de Aa stroomopwaarts Vorselaar met ruimte voor waterberging, landbouw en natuur;
- het vrijwaren van het bouwvrij karakter en de natuurlijke waterbergingscapaciteit van de van nature overstroombare valleien van de Kleine Nete en Aa;
- het versterken van de natuurlijke structuur en het voorzien van ruimte voor natuurontwikkeling om de Europese natuurdoelen te realiseren voor de Natura 2000-gebieden in de vallei van de Kleine Nete en Aa;
- het vrijwaren van landschappelijk waardevolle gebieden en erfgoedwaarden in de vallei van de Kleine Nete en Aa;
- het behoud en versterken van ecologische en landschappelijke waarden verweven met landbouw in het kleinschalige mozaïeklandschap ten zuiden van de Zegge;
- het vrijwaren van een openruimteverbinding tussen Herentals en Olen voor land- en tuinbouw en het creëren van ruimte voor behoud en uitbreiding van de bestaande bosstructuur in deze openruimteverbinding.
- het afstemmen van de ontwikkelingsperspectieven van een aantal toeristisch-recreatieve en openbare nutsvoorzieningen op de randvoorwaarden en doelstellingen vanuit de natuurlijke en agrarische structuur.

Het plan geeft daarmee uitvoering aan:

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen m.b.t. de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur en de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die voor de regio Neteland daarvoor is uitgewerkt;
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 over de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de differentiatie van het agrarisch gebied met overdruk natuurverweving voor de vallei van de Aa, tussen Lichtaartsesteenweg en samenvloeiing met Kleine Nete;
- de doelstelling van het onroerenderfgoedbeleid door het aanduiden van erfgoedlandschappen voor items uit de vastgestelde landschapsatlas in de zin van het onroerenderfgoeddecreet, met name de vastgestelde landschapsatlasrelicten:
  - ‘De Zegge’ (Geel) (MB 1 november 2011)
  - ‘Het samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en de Aa met de westelijke uitlopers van de Kempense Heuvelrug’ (Herentals, Grobbendonk, Vorselaar) (MB 10 mei 2012);
- de doelstellingen van het natuurbeleid door het herbestemmen van gebieden naar natuur- of bosgebied i.f.v. de realisatie van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen voor een aantal deelgebieden van speciale beschermingszones aangeduid als vogel- en habitatrichtlijngebied mogelijk maken;
- aan de beslissingen van de Vlaamse Regering over de herbestemming van zgn. ‘signaalgebieden’, zijnde overstromingsgevoelige gebieden waarvan de bestemming gewijzigd moet worden om ze als openruimtegebied te vrijwaren;
- het beleid inzake het vrijwaren van bestaande ecologisch of maatschappelijk waardevolle bossen of gerealiseerde natuurgebieden in niet-groene herbestemmingen door deze te herbestemmen naar natuur- of bosgebied;
- de doelstellingen van het integraal waterbeleid door het rivierherstelproject Kleine Nete en de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden zoals voorzien in het stroomgebiedbeheerplan Netebekken mogelijk maken.

Het plan zal daarvoor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen op perceelsniveau doorvoeren. De bestemmingen van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de bestemmingen van de geldende plannen van aanleg (i.c. het gewestplan) vervangen.

2.3 Reikwijdte en detailleringsgraad

Het plan zal bestemmingen vastleggen op perceelsniveau. De reikwijdte van het voorgenomen plan betreft dus maatregelen in de ruimtelijke ordening, in casu het wijzigen van de bestemming van gebieden die bijdragen tot de doelstelling. De bestemmingen van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de bestemmingen van de geldende plannen van aanleg (i.c. het gewestplan) vervangen.

3 Relatie met beleidsplannen en onderzoeken

3.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgemaakt in uitvoering van de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

3.1.1 De bindende bepalingen¹

Het Vlaams Gewest bakent de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk) Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

3.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: “Vlaanderen open en stedelijk”

Met de metafoor ‘Vlaanderen, open en stedelijk’ wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzittingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzittingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen

Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies – landbouw, natuur en bos – kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de nederzittingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

---

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

3.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakingsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratieoverschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert. Het coördinatieplatform bepaalt sinds 2010 jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opstart.

Het afbakingsproces in de regio Neteland

Voor de buitengebiedregio Neteland werd het afbakingsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in 2005. In een verkenningsfase werd via een consultatie van de betrokken gemeenten, provincies en voornaamste belangengroepen gepeild naar inzichten op de gewenste natuurlijke en agrarische structuur. Samen met de inzichten vanuit de Vlaamse administratie en binnen het kader van de richtinggevende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) werd op basis hiervan een eerste aanzet tot gewenste ruimtelijke structuur uitgewerkt in een verkenningsnota. Deze verkenningsnota werd voor formeel advies voorgelegd aan de betrokken gemeenten, provincies en belangengroepen.

In 2005-2006 werden een reeks overlegsessies georganiseerd waarbij de actoren hun adviezen konden toelichten en gepeild werd naar de marges waarbinnen concepten bijgestuurd zouden kunnen worden. Na deze overleggronde werd een eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en een uitvoeringsprogramma opgemaakt en voor advies voorgelegd aan de betrokken actoren.

De Vlaamse Regering nam op 21 december 2007 akte van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma én de adviezen van de gemeenten, provincies en belangengroepen hierover.

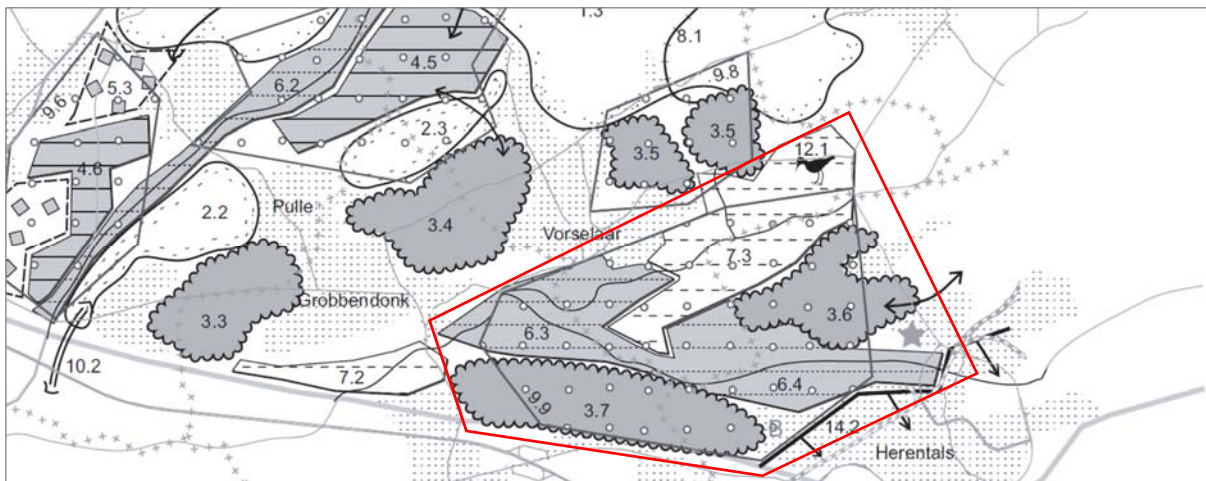
Krachtlijnen van de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor het plangebied zijn:

- Behoud en versterking van uitgesproken natuurwaarden in valleien de Aa en de Kleine Nete en op parallelle heuvelruggen. De valleien van de Kleine Nete en de Aa vormen gave aaneengesloten valleilandschappen met ecologische kwaliteiten van internationaal belang. Het valleisysteem van zijn ook structuurbepalend voor de natuurlijke structuur op bovenlokaal niveau. De waardevolle bos- en heidegebieden op de Kempense Heuvelrug met afwisseling van bosbiotopen met heide, landduinen, vennen en loofbos vormen te behouden en versterken waarden.
- Behoud en versterking van gevarieerde, halfopen valleilandschappen met ruimte voor natuurlijke waterberging. De vallei van de Kleine Nete zuidelijk van Grobbendonk en de vallei van de Aa oostelijk van Vorselaar worden als gevarieerde, halfopen valleilandschappen behouden. Binnen deze valleien is ruimte voor grondgebonden landbouw, grasland- en bosontwikkeling en voor natuurlijke waterberging.
- Ruimtelijk-functioneel samenhangende gebieden vrijwaren voor land- en tuinbouw met grondgebonden landbouw als drager van de open ruimte. De grondgebonden rund- en melkveehouderij in de valleien wordt, mede dankzij diverse ruilverkavelingen, gekenmerkt door goed gestructureerde, samenhangende landbouwgebieden. Deze gebieden worden als samenhangend landbouwgebied voor de landbouw gevrijwaard, waarbij de landbouw als belangrijkste ruimtelijke drager wordt erkend.
- Voorzien van bijkomende ruimte voor waterberging in valleiden in hoofdzaak in landbouwgebruik. Binnen het landbouwgebied van De Zegge krijgt de Nete meer ruimte. Frequente overstromingen worden gericht op strikt afgebakende delen van de vallei binnen nieuw aan te leggen winterdijken.
- Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden.

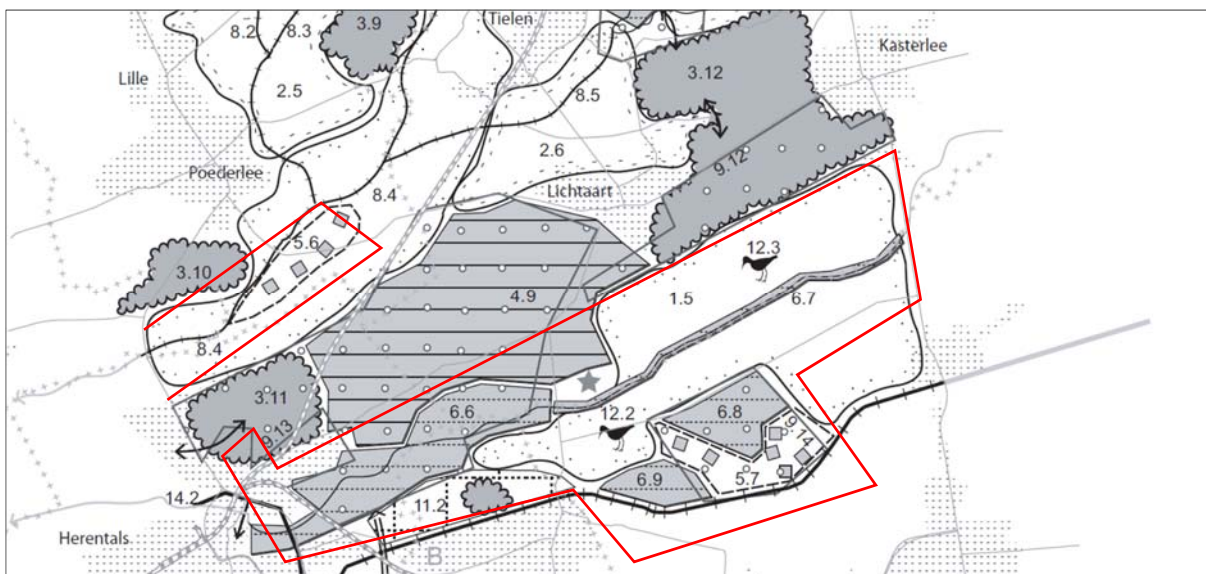

Deze ruimtelijke visie werd geconcretiseerd in een gewenste ruimtelijke structuur.

Figuur 2. Gewenste ruimtelijke structuur regio Neteland (Vallei van Kleine Nete en Aa Herentals-Vorselaar-Grobbendonk)

Figuur 3. Gewenste ruimtelijke structuur regio Neteland (Vallei van Kleine Nete en Aa Herentals-Vorselaar-Grobbendonk)

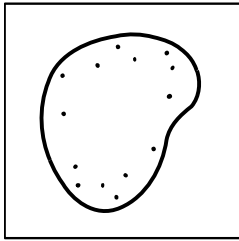

Figuur 4. Gewenste ruimtelijke structuur regio Neteland (Open ruimte tussen Herentals en Olen)

De ruimtelijke deelconcepten van deze ruimtelijke visie zijn:

Ruimtelijk-functioneel samenhangende gebieden vrijwaren voor land- en tuinbouw met grondgebonden landbouw als drager van de open ruimte

De grondgebonden rund- en melkveehouderij in de valleien wordt, mede dankzij diverse ruilverkavelingen, gekenmerkt door goed gestructureerde, samenhangende landbouwgebieden. Deze gebieden worden als samenhangend landbouwgebied voor de landbouw gevrijwaard, waarbij de landbouw als belangrijkste ruimtelijke drager wordt erkend.

Het aaneengesloten, open en grootschalige karakter van recente ontginningen en ruilverkavelingsgebieden wordt behouden door het aanduiden van bouwvrije agrarische zones. Nieuwe agrarische bebouwing sluit maximaal aan bij de bestaande bebouwing.

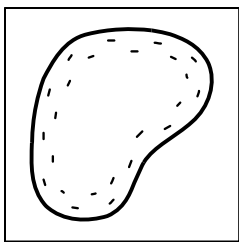
In de valleigebieden worden overstromingsgebieden maximaal gevrijwaard van bebouwing. Voor de vallei van de Aa wordt de mogelijkheid voor waterberging en -conservering nader onderzocht in functie van het verminderen van wateroverlast.

Binnen het landbouwgebied wordt een landschapsecologische basiskwaliteit gegarandeerd. Vrijwillige stimulerende maatregelen kunnen hiervoor aangewend worden.

Gebieden:

1.5 Vallei van de Kleine Nete tussen Herentals en Kasterlee

Vrijwaren van gebieden voor de land- en tuinbouw

De landbouwstructuur wordt gekenmerkt door kleinschalige landbouwgebieden die karakteristiek en ruimtelijk structuurbepalend zijn voor grote delen van het gebied. De grondgebonden landbouw is de ruimtelijke drager van het gebied en staat garant voor het behoud van de landschappelijke karakteristieken.

De aaneengesloten gebieden worden als landbouwgebied gevrijwaard waarbij een gedifferentieerde landbouwontwikkeling met aandacht voor de omgevingskwaliteiten mogelijk is.

Landbouwgebieden aan de grens met het stedelijk gebied en Albertkanaal vormen een belangrijke buffer tegen oprukkende verstedelijking en uitbreidingen van industrie. Ze vormen bovendien een overgang tussen belangrijke natuurlijke gebieden en de harde infrastructuur van het bebouwd stedelijk gebied. Het zijn ook vaak belangrijke open ruimte corridors.

Ruimtelijk-ondersteunende maatregelen ten behoeve van een duurzame landbouw zijn nodig om grondinname door andere sectoren en versnippering door vertuining tegen te gaan.

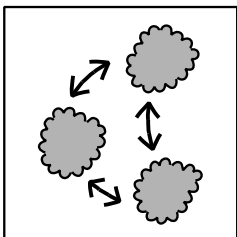
Binnen het landbouwgebied wordt een landschapsecologische basiskwaliteit gegarandeerd. Vrijwillige stimulerende maatregelen kunnen hiervoor aangewend worden. Langs waardevolle beken wordt agrarisch natuurbeheer gestimuleerd. Met het oog op recreatief medegebruik van de open ruimte kan verbreding van de landbouw (o.a. hoevetoerisme) een aandachtspunt zijn.

Gebieden:

2.4 Landbouwgebied Doffen

2.6 Landbouwgebied ten noorden van Holven

Samenhangende boscomplexen en verspreide bosfragmenten behouden en versterken als structuurbepalende natuur- en/of landschapselementen

Zowel de grote boscomplexen als verspreide bosfragmenten moeten in samenhang met hun cultuurhistorische en landschappelijke context behouden blijven.

Deze structuurbepalende bos- en parkgebieden worden gedifferentieerd als natuurverwevingsgebieden. Gebiedsgericht worden op bepaalde functies (natuur, landschap, cultuurhistorie, bosbouw, wonen, recreatie, landbouw ...) accenten gelegd.

Bosuitbreidingsdoelstellingen worden gerealiseerd door de bestaande of historische complexen en patronen te versterken of te herstellen zonder de samenhang van aaneengesloten en structuurbepalende landbouwgebieden in het gedrang te brengen en rekening houdend met de landschapsecologische en cultuurhistorische context. Behoud van kenmerkende, kleinschalige en historisch waardevolle landschappen vormt hierbij een belangrijk aandachtspunt.

Ten noorden van Herentals wordt een randstedelijk groengebied uitgebouwd als recreatieve groenpool met een meerwaarde voor natuur en rekening houdend met de landschapsecologische en cultuurhistorische context.

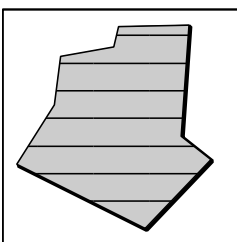
Kasteel- en parkdomeinen zijn landschappelijk structuurbepalend en cultuurhistorisch belangrijk. Ze worden behouden als volwaardige entiteiten.

Gebieden:

3.6 Peertsbos

3.7 Militair domein Grobbendonk

Behoud en versterking van zeer waardevolle natuurcomplexen

De waardevolle bos- en heidegebieden met afwisseling van bosbiotopen met heide, landduinen, vennen en loofbos vormen te behouden en versterken waarden.

De ecologisch meest waardevolle voor de natuurlijke structuur bepalende bossen maken deel uit van Vlaams Ecologisch Netwerk. Voor deze complexen wordt gestreefd naar herstel van de natuurlijke waterhuishouding, de ontwikkeling van waardevolle gradiënten en een meer natuurlijke bosstructuur met graduele overgangen tussen verschillende typen vegetatie (bos, open vegetaties, heide, vennen, ...). Deze waardevolle complexen worden ruimtelijk gebufferd binnen samenhangende complexen.

De mogelijkheden voor infiltratie worden behouden en waar mogelijk geoptimaliseerd door onder meer herstel van de natuurlijke waterhuishouding en omvorming tot een meer natuurlijke bossamenstelling.

Ecologisch zeer waardevolle gebieden worden gebufferd en recreatief gezoneerd, gericht op het vrijwaren van kwetsbare natuurkernen en het voor zacht recreatief medegebruik (wandelen, fietsen, ...).

Gebieden:

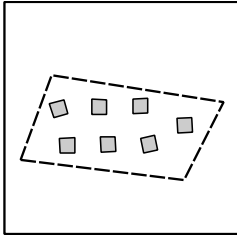
4.9 Kempense heuvelrug van Herentals naar Lichtaart

+

3.6 Neerelst-De Botten

Behoud en versterking van ecologische en landschappelijke waarden verweven met landbouw

Binnen het grondgebonden landbouwlandschap is er een aaneenschakeling van landschapsecologische en cultuurhistorisch waardevolle landschappen met een netwerk van bosfragmenten, graslanden, bomenrijen, houtkanten en andere kleine landschapselementen.

Delen van dit mozaïeklandschap kunnen een hoofdfunctie natuur, bos of landbouw hebben of deze functies in verwevenheid met elkaar. Het ruimtelijk beleid is gericht op het behoud van de grondgebonden landbouwfunctie, maar vrijwaart voldoende ruimte voor het behoud, de ecologische opwaardering en het landschappelijke herstel van de aanwezige bos-, natuur-, en landschapselementen.

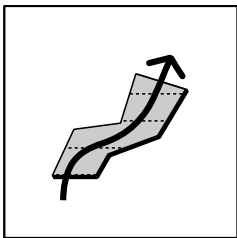
De Kijfbossen, Het Hanegoor en de vallei van de Zelse Beek, het gebied tussen Olense Sluizen en Neerbuul en Houterveld – Gooreind zijn aandachtsgebieden voor versterking van de bosstructuur door bosuitbreiding en behoud en versterking van stapsteenbossen, hagen en houtkanten.

Via stimulerende maatregelen wordt in landbouwgebieden met natuurverweving het beheer van deze kleine elementen bevorderd en wordt de landbouw zoveel mogelijk afgestemd op de aanwezige waarden.

Gebieden:

- 5.4 Houterveld-Gooreind
- 5.5 Gebied tussen Olense Sluizen en Neerbuul
- 5.6 Omgeving Sassenhout-Heerle
- 5.7 Het gebied ten zuiden van de Zegge

Behoud en versterking van uitgesproken natuurwaarden in valleien met ruimte voor natuurlijke waterberging

De waardevolle bos- en heidegebieden met afwisseling van bosbiotopen met heide, landduinen, vennen en loofbos vormen te behouden en versterken waarden.

De ecologisch meest waardevolle voor de natuurlijke structuur bepalende bossen maken deel uit van Vlaams Ecologisch Netwerk. Voor deze complexen wordt gestreefd naar herstel van de natuurlijke waterhuishouding, de ontwikkeling van waardevolle gradiënten en een meer natuurlijke bosstructuur met graduele overgangen tussen verschillende typen vegetatie (bos, open vegetaties, heide, vennen...). Deze waardevolle complexen worden ruimtelijk gebufferd binnen samenhangende complexen.

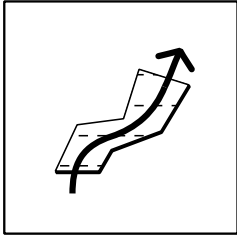
De mogelijkheden voor infiltratie worden behouden en waar mogelijk geoptimaliseerd door onder meer herstel van de natuurlijke waterhuishouding en omvorming tot een meer natuurlijke bossamenstelling.

Ecologisch zeer waardevolle gebieden worden gebufferd en recreatief gezoneerd, gericht op het vrijwaren van kwetsbare natuurkernen en het voor zacht recreatief medegebruik (wandelen, fietsen...).

Gebieden:

- 6.3 Samenvloeiing van de Aa en de Kleine Nete
- 6.4 Vallei van de Kleine Nete stroomafwaarts Herentals
- 6.6 Vallei van de Kleine Nete tussen Herentals en Snekensvijver
- 6.8 De Zegge

Behoud en versterking van gevarieerde, halfopen valleilandschappen met ruimte voor natuurlijke waterberging

De vallei van de Kleine Nete zuidelijk van Grobbendonk en de vallei van de Aa oostelijk van Vorselaar worden als gevarieerde, halfopen valleilandschappen behouden met ruimte voor grondgebonden landbouw, grasland- en bosontwikkeling.

Deze gebieden worden gedifferentieerd als natuurverwevingsgebied. Het ruimtelijk beleid is gericht op het behoud van de grondgebonden landbouwfunctie, maar vrijwaart voldoende ruimte voor een duurzame instandhouding en verbetering van de kwaliteit van de beekgebonden ecotopen. Via stimulerende maatregelen wordt de landbouwfunctie zo veel mogelijk afgestemd op de natuurlijke en landschappelijke waarden.

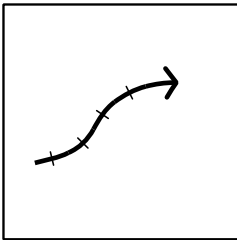
Natuurwaarden aanwezig in bos-, grasland- en kleine moerasrelicten worden beschermd en opgewaardeerd.

In de van nature overstroombare gebieden en risicogebieden voor overstroming worden de aanwezige landbouw-, natuur- en de waterbeheerfunctie zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Vanuit het ruimtelijk beleid worden deze gebieden minstens gevrijwaard van verdere bebouwing.

Gebieden:

7.3 Vallei van de Aa oostelijke van Vorselaar

Ontwikkeling van landschappelijk en ecologisch waardevolle lineaire elementen

Een aantal beken hebben een functie als natte natuurverbinding. Ze zijn van belang voor de migratie van planten en dieren. De verbindende functie wordt mede gerealiseerd door een netwerk van droge elementen zoals kleinere bosjes en kleine landschapselementen (houtkanten, hagen) op oevers en dijken. Vaak bepalen deze verbindende elementen de landschappelijke beeldwaarde.

Het ruimtelijk beleid is gericht op het behoud van de hoofdfunctie (landbouw, natuur, scheepvaart, industrie, recreatie, ...) waarin deze elementen gelegen zijn, maar vrijwaart voldoende ruimte voor het realiseren van een hydrologische, landschappelijke en ecologische basiskwaliteit die de verbindende functie mee ondersteunt.

Het kanalenstelsel is een typisch kenmerk van de provincie Antwerpen en speelt een structuurbepalende rol. De culturele waterlopen doorkruisen riviervalleien, bos- en natuurgebieden, steden en dorpen. De kanalen kunnen via een gericht beleid voor de oevers en hun omgeving bijdragen tot een verbinding tussen belangrijke natuurlijke gebieden. De kanalen kunnen worden ontwikkeld als dragers van recreatieve en toeristische ontwikkelingen.

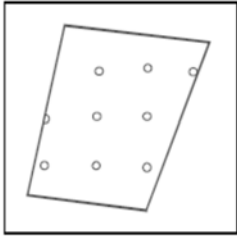
De landschappelijke uitstraling, ecologische verbindingfunctie en mogelijkheden voor zacht recreatief medegebruik van het kanaal Bocholt-Herentals wordt behouden en waar mogelijk versterkt.

Gebieden:

8.4 Aa

8.6 Kanaal Bocholt-Herentals

Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden

De Kempense heuvelrug wordt gekenmerkt door een historisch stabiele landschapsstructuur, met een duidelijke steilrand naar de vallei van de Kleine Nete e. (...) De Zegge wordt gekenmerkt door een kleinschalig landschap met een verscheidenheid aan structureel sterk verschillende vegetatietypen als turfkuilen, trilvennen, rietvelden, schraalgraslanden, elzenbroekbossen en eiken-berkenbossen. (...) Kastelen en hun bijhorende parken zijn belangrijke te vrijwaren erfgoedbakens.

Het ruimtelijk beleid ondersteunt het behoud en herstel van deze waarden in hun onderlinge samenhang. Waardevolle cultuurhistorische erfgoedelementen worden behouden en opgewaardeerd met aandacht voor een goede ontsluiting binnen een samenhangend toeristisch-recreatief netwerk.

Gebieden:

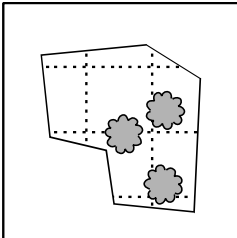
9.9 Kasteel en Kleine Netebeemden van Grobbendonk tot Sassenhout

9.12 Heuvelrug tussen Lichtaart en Kasterlee

9.13 Heuvelrug tussen Herentals en Kasterlee met Netevallei

9.14 De Zegge

Vrijwaren en versterken van kleinschalige openruimtegebieden

Het droge stuifzandcomplex De Bleek-Heibloem net ten noorden van het kanaal Herentals-Bocholt (Kempens kanaal) is een belangrijk infiltratiegebied voor de Kleine Nete. Het wordt versnipperd door de aanwezigheid van lintbebouwing en weekendverblijven.

Het waardevolle openruimtegebied wordt gevrijwaard van verdere versnippering door behoud, opwaardering en ontwikkeling van ecologische en landschappelijke waarden.

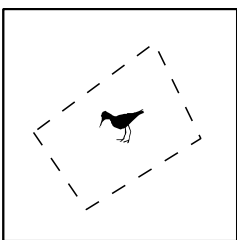
De afwisseling van landbouw en kleine bos-, natuur-, en landschapselementen wordt behouden. Aanwezige vlakvormige bos-, natuur-, en landschapselementen worden waar mogelijk kwalitatief versterkt.

Vanuit de open ruimte wordt een verdere dichtslibbing van de gebieden door uitbreiding van lintbebouwing vermeden.

Gebieden:

11.2 Complex De Bleek-Heibloem

Behoud van waardevolle weidevogelgebieden

De meer open en bredere valleigedeelten zijn van belang als broed- en foerageergebied voor weidevogels. De aanwezige weidevogelwaarden worden behouden en versterkt. Behoud van de openheid en ontwikkeling van een aaneengesloten graslandgebruik zijn hiervoor belangrijke randvoorwaarden. De gebieden zijn van nature nat. Waardevolle bomenrijen en ruigtes worden behouden en meer open gedeeltes worden open gehouden.

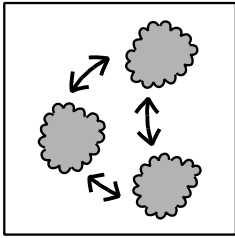
In weidevogelgebieden en langs waardevolle beken wordt via stimulerende maatregelen het agrarisch natuurbeheer bevorderd en wordt de landbouw zoveel mogelijk afgestemd op de aanwezige weidevogelwaarden. Voor de weidevogelgebieden is behoud van de openheid van belang. Hiertoe worden bouwvrije zones afgebakend.

Gebieden:

12.1 Watervoort

12.2 Omgeving Mosselgoren

Patronen van bosfragmenten behouden en versterken als structuurbepalende natuur- en of landschapselementen

De Heuvelrug Olen – Geel wordt gekenmerkt door woonlinten, woonclusters en bosfragmenten. Grees – Diependaal zijn bosfragmenten in de nabijheid van het stedelijk gebied Herentals.

De bosstructuur van de heuvelrug Olen-Geel wordt gevrijwaard van verdere versnippering. Deze bossen vormen een belangrijk aandachtsgebied voor versterking van de bosstructuur via bosuitbreiding.

Deze bossen worden gedifferentieerd als natuurverwevingsgebieden. Gebiedsgericht en in afweging met andere bosfuncties worden op de recreatieve functies accenten gelegd.

Gebieden:

7.1 Grees – Diependaal

7.2 Heuvelrug Olen – Geel

Vrijwaren van waardevolle open ruimteverbindingen

Rondom Herentals liggen doorheen het Economisch Netwerk Albertkanaal en het Stedelijk Netwerk Kempense As een aantal waardevolle open ruimteverbindingen. Deze open ruimte-verbindingen zijn vooral vanuit landschappelijk oogpunt bijzonder waardevol.

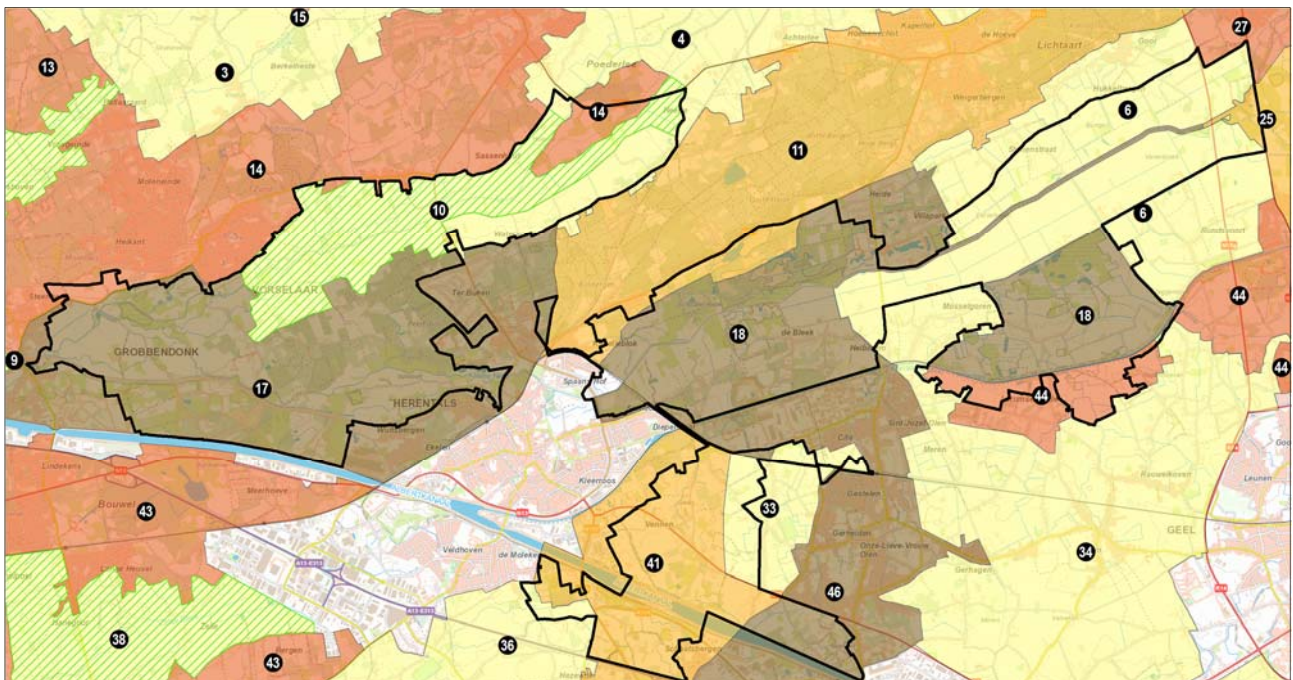
Waardevolle open ruimteverbindingen worden maximaal gevrijwaard van bebouwing en vertuining.

Gebieden:

11.2 Openruimteverbinding Doffen

Tegelijk keurde de Vlaamse Regering de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 44.600 ha agrarisch gebied in de regio Neteland goed én een operationeel uitvoeringsprogramma voor de op te maken gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen in de regio.

Figuur 5. Uitsnede Operationeel uitvoeringsprogramma Neteland

Volgende actiegebieden uit het operationeel uitvoeringsprogramma liggen (deels) binnen het plangebied:

- Actie 6. Vallei van de Kleine Nete stroomafwaarts Herentals-Zegge. Herbevestigen agrarisch gebied ten noorden en ten zuiden van de Kleine Nete en opmaak gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor AOG De Zegge en N19g.
- Actie 10. Vallei van de Aa. Herbevestigen agrarisch gebied en opmaak gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor verweving van landbouw, natuur en water in de vallei van de Aa (richtcijfer natuurverweving 410 ha).
- Actie 11. Kempense heuvelrug tussen Herentals en Kasterlee. Opmaak gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het versterken van de natuurwaarden op de Kempense heuvelrug in de ruime omgeving van het natuurreservaat rond Snekensvijver (...).
- Actie 14. Bossen ten noorden van Grobbendonk en Vorselaar en ten zuiden van Poederlee. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor (...) de differentiatie van de omgeving Sassenhout-Heerle als ruimtelijk verweven agrarisch gebied, natuurverwevingsgebied, natuur-, groen- of bosgebied met mogelijkheid voor bosuitbreiding.
- Actie 17. Vallei van de Kleine Nete en Aa tussen Grobbendonk en Herentals. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het versterken van de bosstructuur Peertsbos-Bosbergen (richtcijfer bosuitbreiding 30 ha) en differentiatie als natuurverwevingsgebied.
- Actie 18. Vallei van de Kleine Nete stroomopwaarts Herentals-Zegge. Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het versterken van de natuurwaarden in de vallei van de Kleine Nete tussen Herentals en Kasterlee en rond de natuurreservaten De Zegge en Mosselgoren en differentiatie van het gebied ten zuiden van de Zegge als ruimtelijk verweven agrarisch gebied, natuurverwevingsgebied, natuur-, groen- of bosgebied.
- Actie 41. Gebied Diependaal-Grees, het gebied tussen N13 en Noorderwijk. Bevestigen van de agrarische bestemming (delen van 2.4, 2.6) samen met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de differentiatie van het gebied rond tussen Olense Sluizen en Neerbuul als ruimtelijk verweven agrarisch gebied, natuurverwevingsgebied, natuur-, groen- of bosgebied met mogelijkheid voor bosuitbreiding en realiseren van de bosverbinding Grees-Diependaal (richtcijfer 25 ha).
- Actie 44. Gebied Houterveld-Neerhelst-Gooreind. Bevestigen van de agrarische bestemming voor het landbouwgebied Larum (2.5) samen met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het verstrekken van de natuurwaarden in Neerhelst-De Botten (3.6) en de differentiatie van het gebied Houterveld-Gooreind als ruimtelijk verweven agrarisch gebied, natuurverwevingsgebied, natuur-, groen- of bosgebied met mogelijkheid voor bosuitbreiding (5.4) (richtcijfer 15 ha).

Het reeds doorlopen overlegproces 2010-2018 voor de opmaak van het RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over het gebiedsgericht programma voor de in 2010 op te starten overlegprocessen voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur. Het ruimtelijk uitvoeringsplan “Vallei van Kleine Nete en Aa van N19 tot Grobbendonk” was is opgenomen in dat gebiedsgericht programma.

In 2010 werd gestart met de opmaak van een voorontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan. Daarvoor is een overlegproces opgestart met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties gevoerd. Volgende stappen zijn in dat voortraject doorlopen:

- In de opstartfase is via een procesnota (procesnota 1, oktober 2010) het doel van het ruimtelijk uitvoeringsplan, de relatie met het voorgaand visievormingsproces en de wijze waarop voorbereidend onderzoek en overleg georganiseerd wordt verduidelijkt. Op 15 oktober 2010 vond in Herentals het startoverleg plaats met alle actoren. In oktober-november 2010 is bilateraal overleg georganiseerd met de gemeentebesturen en de provincie en is contact opgenomen met andere instanties om hun rol in het proces te bepalen.
- De planvormingsfase is via overleg met de middenveldorganisaties en lokale besturen een planvoorstel uitgewerkt dat (1) voldoet aan de in het RSV vooropgestelde ruimtelijke beleidsdoelstellingen, en (2) zo veel als mogelijk rekening houdt met de aandachtspunten uit het actorenoverleg. Op basis van de in de opstartfase geïnventariseerde aandachtspunten vond in de planvormingsfase (januari- februari 2011) een gericht overleg plaats voor een aantal gebieden.

Op basis van de in de opstartfase geïnventariseerde aandachtspunten is in de planvormingsfase (januari- februari 2011) volgende onderzoek uitgevoerd:

- Detailonderzoek op gebieds- en perceelsniveau naar de ligging van de bestaande landbouwbedrijfszetels, huiskavels en landbouwgebruikspercelen om maximaal te vermijden dat de landbouweconomische uitbating van de bestaande landbouwbedrijfszetels in het gedrang zou komen en het onderzoek naar de noodzakelijke uitbreidingsperimeters rond landbouwbedrijfszetels in of grenzend aan bouwvrije gebieden.
- Detailonderzoek voor specifieke perceels- en/of projectgebonden discussies op gemeentelijk niveau op basis van de door de gemeente aangeleverde detailinformatie.

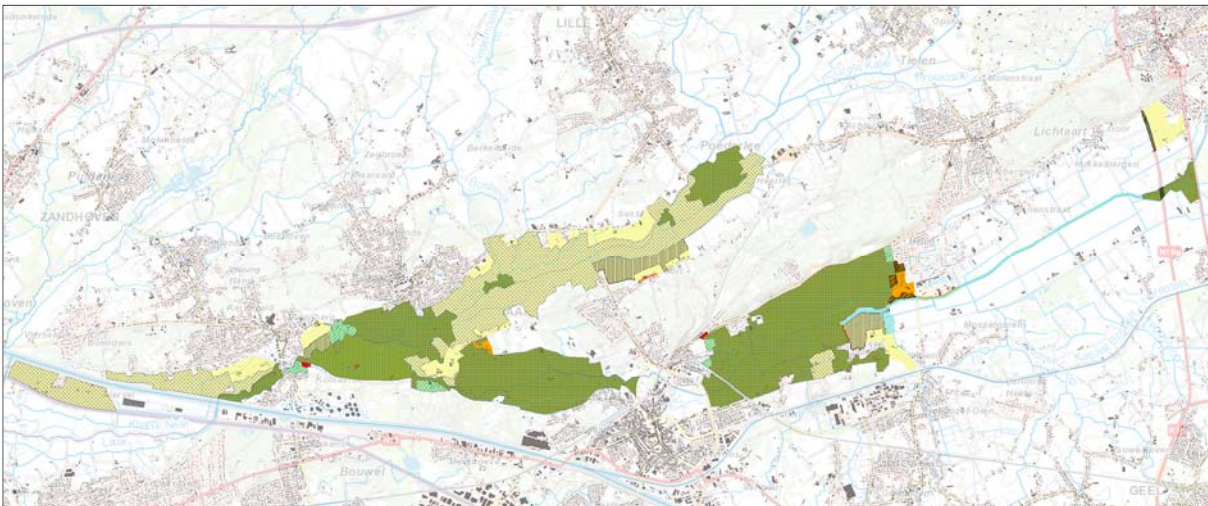

- Onderzoek naar de mogelijke landbouweconomische effecten van de verschillende planvoorstellen voor de bestaande landbouwbedrijven (landbouwtoets) en de mogelijke acties inzake flankerend beleid ten aanzien van landbouwbedrijven die als gevolg van de inrichting van de overstromingsgebieden in het plangebied met gebruiksbepalingen zouden geconfronteerd worden (zie ook verder bij de bespreking van de voortgang van de acties uit het bekkenbeheersplan).
  - o Voor het overstromingsgebied 'De Zegge' is een specifiek landbouweffectenrapport (LER) opgemaakt dat op 9 maart 2011 gefinaliseerd werd.
  - o Voor de landbouwers in het overstromingsgebied van Grobbendonk is een scenario-onderzoek over de vergoedingen gevoerd.
- Onderzoek naar de noodzakelijke ruimtelijke en andere mogelijke maatregelen in het plangebied om de gunstige staat van instandhouding van de soorten en habitats van de speciale beschermingszones (SBZ-H) te kunnen bereiken en garanderen.
- Onderzoek naar de mogelijke milieueffecten van de verschillende planvoorstellen (integratie mer-screening, watertoets...).

Op basis van het voorbereidend onderzoek en overleg is in februari 2011 een eerste planvoorstel voor bespreking voorgelegd aan de lokale besturen en middenveldorganisaties. Doel van het overleg was het inventariseren van de standpunten en opmerkingen vanuit de middenveldorganisaties en lokale besturen over het RUP-voorstel.

Vervolgens is een eerste voorontwerp RUP opgemaakt. Over dat voorontwerp RUP werd een plenaire vergadering georganiseerd op 2 mei 2011.

Figuur 6. Voorontwerp RUP (2011)

Uit de adviezen en standpunten die de lokale besturen en adviserende instanties innamen op de plenaire vergadering bleek dat er onvoldoende draagvlak en overeenstemming bestond over een aantal planonderdelen, met name de voorgestelde bijkomende natuurgebieden in functie de te realiseren Natura 2000-doelen en de opties m.b.t. de aan te leggen gecontroleerde overstromingsgebieden langs de Kleine Nete in Grobbendonk en t.h.v. de Zegge tussen Kasterlee en Geel. Er werd ook de vraag gesteld naar een betere afstemming met de geplande projecten van het Sigmaplan stroomafwaarts op de Kleine Nete tussen Nijlen en Lier. De procedure voor de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan is na de plenaire vergadering niet verder gezet om bijkomend onderzoek en overleg over de verschillende discussiepunten mogelijk te maken.

Onder voorzitterschap van de gouverneur van de provincie Antwerpen is een ad hoc werkgroep opgericht waarin eind 2011 tot een compromisvoorstel werd gekomen voor een alternatieve configuratie voor de geplande AOG's (actieve overstromingsgebieden) in Grobbendonk en langs De Zegge met minder impact op de bestaande landbouw. De Vlaamse Regering bekrachtigde op 20 juli 2012 deze compromisvoorstellen.

Begin 2012 werd het overlegproces voor de opmaak van de gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) voor het habitatrichtlijngebied 'Vallei van de Kleine Nete met aangrenzende brongebieden, moerassen en heiden' (BE2100026) afgerond in functie van verdere besluitvorming over de goedkeuring van deze instandhoudingsdoelstellingen. De Vlaamse Regering besliste op 20 juli 2012 de uitgangspunten van het ontwerp S-IHD-rapport m.b.t. de realisatie van een natte natuurkern van ca. 150 ha (waarvan ca. 100 ha huidig agrarisch gebied) in het gebied Graafweide-Schupleer principieel te onderschrijven en de realisatie van deze doelstelling mogelijk te maken via de nodige bestemmingswijzigingen naar natuurgebied in het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de vallei van de Kleine Nete en Aa. De regering besliste dat 'samen met de voorlopige vaststelling een concreet plan van aanpak

goedgekeurd zal worden dat aangeeft op welke wijze, met welke fasering en met welke instrumenten deze doelstellingen gerealiseerd kunnen worden'. Dat plan van aanpak werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 25 januari 2019.

Voor wat betreft de elementen van het onroerend erfgoed werd bij ministerieel besluit op 10 mei 2012 de ankerplaats 'Samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempense Heuvelrug' definitief aangeduid. De Vlaamse Regering besliste op 20 juli 2012 dat deze ankerplaats vertaald zal worden als erfgoedlandschap in het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de vallei van de Kleine Nete en Aa.

Verder besliste de Vlaamse Regering op 20 juli 2012 dat de aansluitende delen van het agrarisch gebied in de vallei van de Aa tussen Lichtaartsesteenweg en het habitatrichtlijngebied in het RUP op te nemen als agrarisch gebied met overdruk natuurverweving én om het niet-ontwikkelde ontginningsgebied Watervoort en (delen van) het recreatiegebied ter hoogte van Peertsbos (Netepark/Domein Sport Vlaanderen), te schrappen in functie van het behoud van de bestaande bossen of landbouwgebieden.

Met de beslissing van 20 juli 2012 stelde de Vlaamse Regering tot slot de gouverneur van de provincie Antwerpen aan als procesbegeleider om de verschillende plannen en projecten in de vallei van de Kleine Nete tussen Kasterlee en Lier op elkaar af te stemmen. In het kader van deze coördinatieopdracht werd vervolgens een opvolgingscommissie (OC) en een procesbeheercomité (PBC) opgericht. In de opvolgingscommissie zetelen de betrokken diensten van de Vlaamse overheid, de lokale besturen en middenveldorganisaties. De opvolgingscommissie bewaakt de afstemming en voortgang van de verschillende plannen en projecten in de vallei van de Kleine Nete van Kasterlee tot Lier.

In de schoot van deze opvolgingscommissie werden verder overleg en onderzoek gevoerd i.f.v. de verschillende ruimtelijke discussiepunten in het gebied. Zo werd er o.a. een alternatief uitgewerkt voor de deelprojecten van het Sigmaplan in de Benedennete stroomafwaarts E313. Voor het gebied Graafweide-Schupleer (gelegen in SBZ-H aan de samenvloeiing van Kleine Nete en Aa) is in 2013 een gebiedsgericht overlegproces opgezet met o.a. de gemeenten Grobbendonk en Vorselaar en vertegenwoordigers van de natuur-, landbouw- en landeigenaarsorganisaties.

Gebiedsgericht proces Graafweide-Schupleer

Voor het gebied Graafweide-Schupleer werden tussen 2012 en 2018 volgende stappen gezet in een afzonderlijk gebiedsgericht overlegproces:

- opmaak onderzoeksrapport met analyse bestaande ruimtelijke structuur, analyse van knelpunten en potenties en uitwerken van een aantal mogelijke scenario's inzake bestemmingen voor de realisatie van de 'natte natuurkern van ca. 150 ha' (opgemaakt door het administratie-overschrijdend RUP-team met vertegenwoordigers van Ruimte Vlaanderen, Departement Landbouw en Visserij, Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Onroerend Erfgoed en Vlaamse Milieumaatschappij);
- op 8 mei 2013 werd het onderzoeksrapport toegelicht aan de lokale actoren en werden een aantal mogelijke scenario's gepresenteerd i.f.v. het verdere overleg;
- op 10 juni 2013 vond een 'interactieve workshop' met de lokale actoren plaats waarbij getracht werd inzichten, randvoorwaarden en aandachtspunten te verzamelen vanuit de diverse invalshoeken in functie van het opstellen van een 'voorkeurscenario';
- op basis van de bevindingen van de workshop en de schriftelijke reacties van een aantal actoren, stelde het RUP-team een ontwerp van voorkeurscenario op;
- op 25 oktober 2013 presenteerde het RUP-team het ontwerp van voorkeurscenario aan de lokale actoren, de actoren konden schriftelijk reageren op dit voorstel tot 25 november 2013;
- het RUP-team verwerkte de schriftelijke reacties en voerde op basis van de suggesties en vragen van de actoren een aantal bijstellingen door aan het voorstel om eind 2013 tot het uiteindelijke 'voorkeurscenario' te komen.

Aan de Vlaamse Regering werd in 2014 gevraagd tussentijds kennis te nemen van het gevoerde onderzoek en overleg en om het 'voorkeurscenario' inzake de nodige bestemmingswijzigingen voor de realisatie van de natte natuurkern van ca. 150 ha in het gebied Graafweide-Schupleer principieel goed te keuren als basis voor het opmaken van het vooropgestelde plan van aanpak, waarover de regering besliste dat het gelijktijdig met de voorlopige vaststelling van het ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan goedgekeurd moet worden. Voorgesteld werd volgende uitgangspunten te hanteren bij de opmaak van dat plan van aanpak:

- De invulling van de natte natuurkern van ca. 150 ha moet maximaal bijdragen tot de realisatie van de Vlaamse IHD en voldoen aan de kwalitatieve en kwantitatieve randvoorwaarden om de gunstige lokale staat van instandhouding te kunnen bereiken voor de habitats en soorten van het habitatrichtlijngebied BE2100026 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heide'. De invulling dient rekening te houden met de aanwezige Regionaal Belangrijke Biotopen binnen het kader van het gewijzigde natuurdecreet.

- De geschiktheid voor landbouw neemt daarmee in die mate af dat landbouw subeconomisch (natuurgrasland) tot onmogelijk (bos, moeras) wordt. De daarmee gepaard gaande noodzakelijke verwerving moet eerst en maximaal via een vrijwillige fase verlopen die, gelet op de aanzienlijke impact op landbouw, begeleid moet worden door flankerende maatregelen. Een lokale grondenbank die enkele jaren loopt, is aangewezen. De start van de daaropvolgende niet-vrijwillige fase met verplichtende maatregelen komt zo op een tijdspad dat sterk overeenstemt met de timing van het ontwerp IHD-implementatietraject op Vlaams niveau waarbij de verplichtende maatregelen van start gaan vanaf 2020.
- De natuurdoelen zijn slechts haalbaar met een aanzienlijke natuurinrichting (graafwerken, herprofilering, vernatting, hermeandering), aangepast beheer en inspanningen inzake het verbeteren van de waterkwaliteit. De natuurinrichting volgt het ritme van de verwervingen: waar en wanneer er door vrijwillige verkopen mogelijkheden komen voor natuurinrichting, zullen die prioritair worden uitgevoerd. De finale inrichting vindt plaats nadat in de niet-vrijwillige fase de nodige verwervingen zijn gerealiseerd. Om deze getrapte aanpak mogelijk te maken is snel een duidelijk planologisch kader noodzakelijk. Anders geformuleerd: ook om de eerste, dringende stap naar een aangepast natuurbeheer te kunnen zetten, is het noodzakelijk om de vooropgestelde natte natuurkern van ca. 150 ha (incl. de daarvoor noodzakelijke bestemmingswijzigingen) op korte termijn planologisch te verankeren.
- Om in het raam van optimaal ruimtegebruik tot een maximalisatie van de te halen s-IHD te komen, is bijkomend ecohydrologisch onderzoek nodig, enerzijds om snel de nodige garanties te hebben dat de beoogde s-IHD op een voldoende kwaliteitsvolle wijze zullen kunnen worden gerealiseerd en anderzijds om voor de vervolgstappen van detailinrichtingsplannen en project-MERs of MER-ontheffingen tijdig over voldoende data te kunnen beschikken. Het Agentschap Natuur en Bos kreeg de opdracht om dit onderzoek op te starten.
- Het Agentschap voor Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij en de Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling van het Departement Landbouw en Visserij kregen de opdracht dat plan van aanpak op te maken in overleg met de terreinbeherende verenigingen, lokale actoren en de betrokken eigenaars en gebruikers.
- De verwerving van de in het gebied te koop aangeboden gronden door de Vlaamse Overheid of een terreinbeherende vereniging zou een grote opportuniteit betekenen om het proces vooruit te helpen. De gronden in het geplande natuurgebied kunnen dan gebruikt worden om habitattypes te realiseren die een gespecialiseerd beheer vergen en/of om de aanwezige waterlopen te bufferen tegen diffuse verontreiniging. De gronden in het agrarisch gebied kunnen eventueel gebruikt worden om een grondreserve aan te leggen i.k.v. een lokale grondenbank of ze kunnen via een gebruiksovereenkomst aan landbouwers in beheer gegeven worden bv. voor de realisatie van mesofiele hooilanden.'

Op 4 april 2014 besliste de Vlaamse Regering kennis te nemen van het gevoerde onderzoek en overleg en het 'voorkeursscenario' principieel goed te keuren als uitgangspunt voor de opmaak van het plan van aanpak voor de realisatie van de voorgestelde natuurbestemmingen en van zodra het plan van aanpak afgerond is een nieuwe plenaire vergadering voor het ruimtelijk uitvoeringsplan te organiseren waarin het voorkeursscenario wordt opgenomen. Indien tijdens de opmaak van het plan van aanpak of op basis van de resultaten van de ecohydrologische studie zou blijken dat bijstellingen aan het voorkeursscenario nodig of nuttig zijn, zullen die doorgevoerd worden in het voorontwerp RUP indien de doelstelling om een natte natuurkern van ca. 150 ha met maximale S-IHD-invulling te realiseren en daarvoor ca. 100 ha bijkomend natuurgebied af te bakenen niet in het gedrang wordt gebracht.

De Vlaamse Landmaatschappij kreeg tegelijk de opdracht te starten met het activeren van een grondenbank en een grondreserve in de regio op te bouwen in functie van grondruilen binnen de globale afspraken inzake de uitvoering van het flankerend beleid voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Het Agentschap voor Natuur en Bos kreeg als opdracht om in overleg met de terreinbeherende verenigingen te starten met gerichte aankopen in het gebied voor de realisatie van de natuurdoelstellingen en zo in te spelen op de aankoopopportuniteiten in het gebied.

Eind 2014 startte de ecohydrologische studie Graafweide-Schupleer op met een gedetailleerde opbouw van een watermeetnet, het opmeten van de detailhydrografie, inventarisatie van de bestaande visfaunagegevens, topografische opmetingen van de waterlopen, onderzoek naar de landschapsevolutie, bodem- en vegetatieanalyse. Het eindrapport werd in 2017 opgeleverd².

Eind 2014 werd een projectvoorstel voor een PDPO-project uitgewerkt voor een plattelandsproject duurzame landbouwwontwikkeling in Graafweide-Schupleer. Dit plattelandsproject ging eind 2015 van start en liep tot eind 2017. Voor de landbouwbedrijven die gronden hebben in het gebied waar natuurontwikkeling voorzien is en daartoe bereid waren, is een individueel begeleidingstraject opgezet waarbij per bedrijf verkend is hoe de bedrijfsvoering

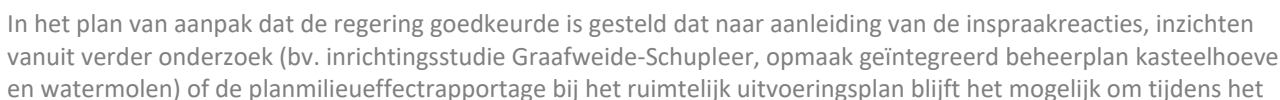
² Van Ballaert, S., De Becker, P., Herr C., Vandamme, L., Verbaarschot, E., Weijters, M., Bobbink, R., Verbeiren, B., Huysmans, M. (2017). Ecohydrologische studie met bodemanalysen voor Graafweide-Schupleer. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2017 (16). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. <http://dx.doi.org/10.21436/inbor.12862856>

In 2017 werd een belangrijke grondverkoop afgerond waarbij, conform de opties van het voorkeurscenario de gronden die de familie d'Ursel in het gebied Graafweide-Schupleer te koop aanbood, verworven werden door enerzijds de Vlaamse Landmaatschappij (voor wat betreft de gronden die in het voorkeurscenario hun agrarische bestemming houden) en anderzijds door Natuurpunt (voor wat betreft de gronden die een natuurbestemming zullen krijgen).

Op voorstel van de Opvolgingscommissie keurde de Vlaamse Regering op 25 januari 2019 het plan van aanpak voor het gebied Graafweide-Schupleeur goed waarbij aangegeven wordt:

- De Vlaamse Regering besliste de minister bevoegd voor landinrichting en natuurbehoud te gelasten het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij op te dragen een voorstel tot instelling van een natuurinrichtingsproject voor het gebied Graafweide-Schupleer uit te werken om de beoogde natuurontwikkeling op het terrein te realiseren.

Figuur 7. Bijgestuurd voorkeursscenario Graafweide-Schupleer (Beslissing Vlaamse Regering 25 januari 2019)

planproces voor het ruimtelijk uitvoeringsplan bijstellingen of verfijningen door te voeren op voorwaarde dat het bereikte evenwicht tussen de natuurlijke en agrarische structuur voor wat betreft de realisatie van de natte natuurkern van ca. 150 ha behouden blijft. Mogelijke elementen die daarbij nog aan bod kunnen komen zijn o.a:

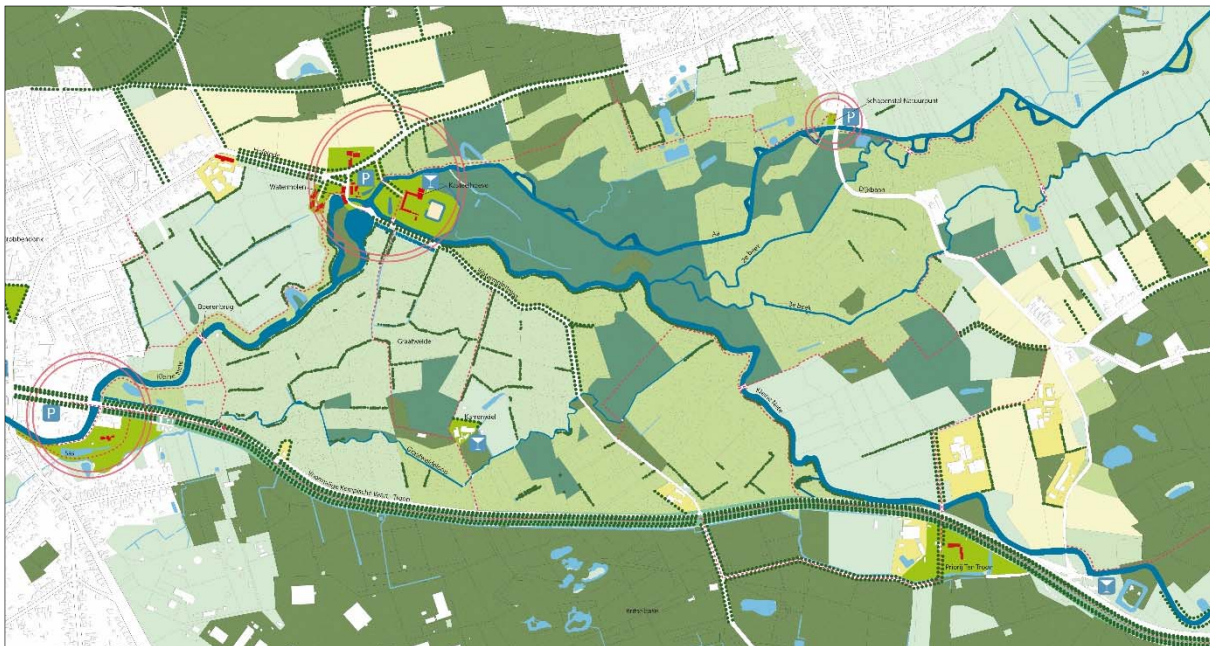
- Randvoorwaarden of milderende maatregelen die voortvloeien uit de planmilieueffectrapportage en passende beoordeling.
- De opties voor het gemengd openruimtegebied langs de Kleine Nete aansluitend bij de kern van Grobbendonk in relatie tot het overstromingsgevoelig karakter van het gebied.
- De (her)inrichting van de verkeersinfrastructuur n.a.v. aanleg riolering en aanpak parkeren en verkeersafwikkelingen langs de baan Grobbendonk-Vorselaar i.f.v. de ruimtelijke ontwikkelingen op de site van de kasteelhoeve.

In 2018 werd via een participatief proces met de betrokken actoren via ontwerpend onderzoek een voorstel inrichtingsvisie voor het gebied Graafweide-Schupleer uitgewerkt als onderdeel van het eind 2017 erkende strategisch project 'Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete', waarbinnen het gebied Graafweide-Schupleer één van de zes hefboomprojecten is.

Deze inrichtingsvisie geeft een eerste beeld van hoe het gebied ingericht zou kunnen worden uitgaande van de ambities die voor het hefboomproject Graafweide-Schupleer geformuleerd werden in het kader van het strategisch project. Het is het resultaat van ontwerpend onderzoek en een aantal werkateliers met de betrokken lokale actoren. Het is een tussentijds werkdocument binnen de gebiedsontwikkeling die voor Graafweide-Schupleer is opgezet en geeft een aantal mogelijke krachtlijnen voor de ontwikkeling van het gebied weer. Voor een aantal concrete sites werden gedetailleerde inrichtingsvoorstellen uitgewerkt om de concrete ruimtelijke opgave en ontwikkelingskansen voor deze gebieden verder scherp te stellen. Deze voorstellen geven indicatief aan hoe deze sites mogelijk ingericht kunnen worden.

Het eindresultaat van dit ontwerpend onderzoek is bijgevolg géén afgewerkt en door alle actoren goedgekeurd operationeel inrichtingsplan, maar wél een voldoende basis om verschillende concrete acties in het gebied verder gaan op te zetten. Op hoofdlijnen bestaat er immers een grote mate van overeenstemming tussen de verschillende partners over de voorgestelde visie. Echter, voor elk van de voorstellen of suggesties voor inrichting in dit rapport geldt dat verder onderzoek en overleg nodig is om de concrete haalbaarheid en uitvoerbaarheid ervan na te gaan en af te toetsen met de betrokken eigenaars en gebruikers in het gebied. In de actielijst is aangegeven wie de mogelijke trekker van alle voorgestelde acties zou kunnen zijn. Binnen de werking van het strategisch project zal de verdere besluitvorming daarover opgezet worden en zal bepaald worden welke acties concreet tot uitvoering gebracht kunnen worden en binnen welke modaliteiten dat kan.

Figuur 8. Inrichtingsvisie Graafweide-Schupleer (2018, LAMA i.o.v. Departement Omgeving)

De beschermde erfgoedsite met de kasteelhoeve en watermolen van Grobbendonk is een specifieke plek binnen het gebied Graafweide-Schupleer. In 2015 sloten de gemeente Grobbendonk en Kempens Landschap een erfpachtovereenkomst met eigenaar graaf Ghislain d’Ursel voor de kasteelhoeve en 14 ha bijhorende gronden. Kempens Landschap en de gemeente Grobbendonk hebben samen de ambitie om op het domein van “het kasteel van

Grobbendonk” een sterk kwalitatief en exemplarisch project te realiseren dat zich onderscheidt van andere projecten in de omgeving. Om deze doelstellingen te concretiseren startten Kempens Landschap i.s.m. de gemeenten Grobbendonk en Natuurpunt met de opmaak van een ‘geïntegreerd natuur- en erfgoedbeheerplan’ voor deze site, dat zowel het erfgoed- als natuurbeheer moet uitwerken. Het opmaak van dat beheerplan omvat o.a. een herbestemmingsonderzoek voor de kasteelhoeve (potentie- en haalbaarheidsonderzoek), een gedetailleerde inventarisatie van de ecologische en erfgoedwaarden, het formuleren van een visie op de ontwikkeling en het beheer van de site voor de komende 20 jaar én een concreet actieplan met de te nemen beheersmaatregelen.

Heropstart van de procedure tot opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

Op basis van de resultaten van het gevoerd onderzoek en overleg en de stappen die in functie van het plan van aanpak voor de effectieve realisatie van de beoogde natuurontwikkeling ondertussen gezet zijn, was voorzien om in 2018 de procedure voor de opmaak van het gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplan verder te zetten. Gelet op de inwerkingtreding van het decreet met betrekking tot de integratie van de milieueffectrapportage in het planningsproces voor de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen, kon de in 2011 opgestarte procedure niet zonder meer verder gezet worden en werd een nieuw geïntegreerd planningsproces opgestart met de opmaak van een ‘startnota’ en de organisatie van een publieke consultatie over het te voeren milieueffectenonderzoek (scoping). De Vlaamse Regering keurde de startnota goed op 15 maart 2019. De publieke consultatie vond plaats van 30 april tot 28 juni 2019.

De oorspronkelijke planperimeter wordt verruimd met een aantal bijkomende gebieden:

- Voor het gebied ten oosten van Herentals (Gerheze-Doffen) werd op vraag van de gemeente Olen in 2016 een agenderingsnota voor de opstart van de actie 41 uit het operationeel uitvoeringsprogramma Neteland opgesteld. Het coördinatieplatform C-AGNAS voegde deze actie toe aan het gebiedsgericht programma AGNAS in 2017. Dit gebied wordt bijkomend als planonderdeel opgenomen in het RUP voor de vallei van de Kleine Nete en Aa waar het ruimtelijk bij aansluit.
- Het samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa met de westelijke uitloper van de Kempense Heuvelrug werd in 2012 aangeduid als ankerplaats en is dus een vastgesteld landschapsatlasrelict. Dit gebied wordt volledig opgenomen als planonderdeel in het RUP zodat het vastgesteld landschapsatlasrelict verankerd kan worden als erfgoedlandschap.
- De vallei van de Kleine Nete ten noorden van de Zegge wordt volledig opgenomen in het voorgenoemde plan om tot een ruimtelijk aaneengesloten geheel te komen en de overstromingsgevoelige landbouwgebieden in de vallei te differentiëren in functie van de bebouwingsmogelijkheden.
- Het gebied rond De Zegge werd eind 2011 aangeduid als ankerplaats en is dus een vastgesteld landschapsatlasrelict en wordt als bijkomend planonderdeel opgenomen in het RUP zodat het vastgesteld landschapsatlasrelict verankerd kan worden als erfgoedlandschap. Om tot een ruimtelijk samenhangend geheel te komen, wordt het volledige deelgebied van het habitat- en vogelrichtlijngebied rond De Zegge opgenomen in het plan (dus ook de aansluitende gebieden Mosselgoren en Larumse Heide) langs het kanaal.
- De open ruimte tussen Olens Broek-Langdonken en het kanaal Bocholt-Herentals (De Bleek) wordt bijkomende opgenomen in functie van een verdere differentiatie van de openruimtebestemmingen.

Gebiedsgericht onderzoek recreatiegebieden Kleine Nete Herentals

In 2019 nam het Departement Omgeving het initiatief om in overleg met Sport Vlaanderen, PIDPA/Hidrodoe, stad Herentals, provincie Antwerpen, Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Onroerend Erfgoed, Vlaamse Milieumaatschappij en Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete via ontwerpend onderzoek na te gaan hoe de verschillende ruimtevragen vanuit de aanwezige recreatieve activiteiten (Netepark, Sport Vlaanderen Herentals, Hidrodoe) op een kwalitatieve manier vormgegeven kunnen worden in relatie tot de doelstellingen voor het behoud en het versterken van vallei van de Kleine Nete als openruimtestructuur doorheen het kleinstedelijk gebied Herentals. Daarbij werd aan de ontwerpers als opdracht meegegeven om de ruimtelijke ontwikkelingsprincipes van de strategische visie voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen die de Vlaamse Regering goedkeurde toe te passen. Het gaat dat in het bijzonder om de principes inzake het terugdringen van het bijkomend ruimtebeslag en het verhogen van het ruimtelijk rendement van het bestaande ruimtebeslag.

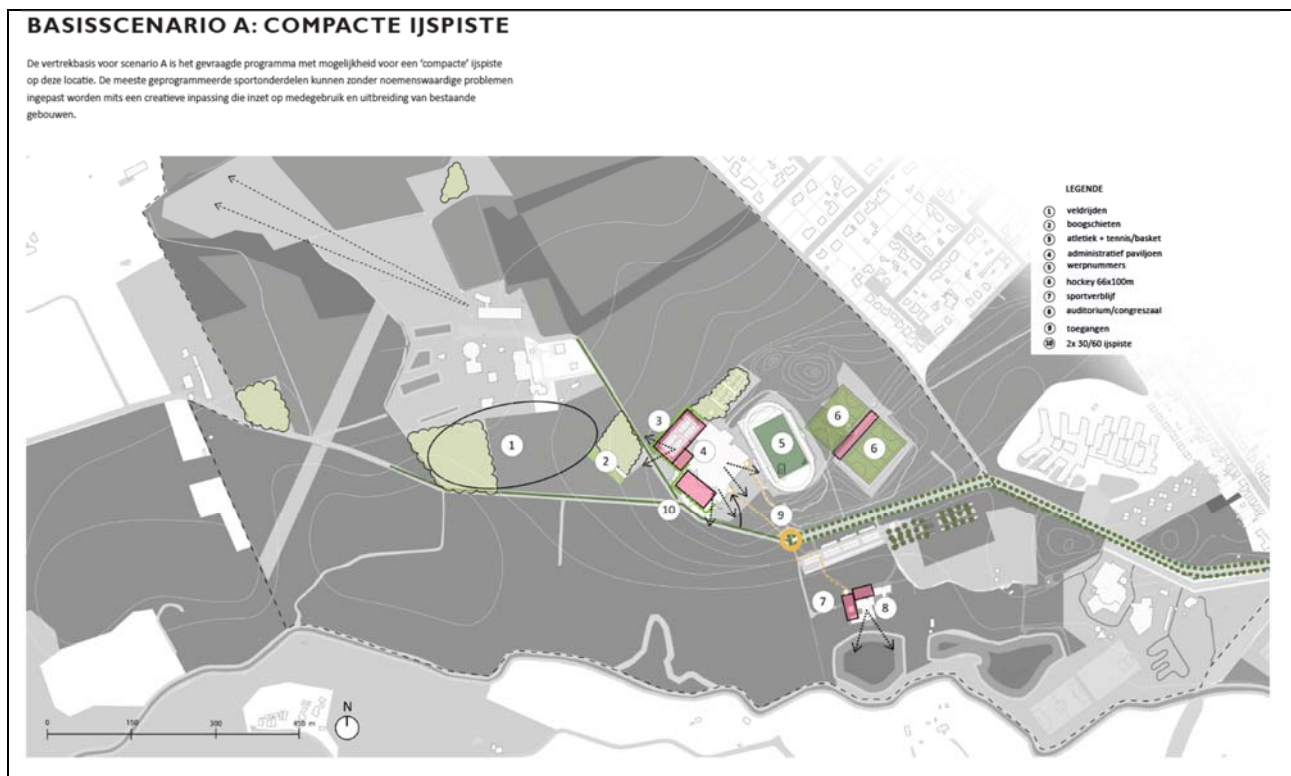
Doel van het onderzoek was onder meer ook om de begrenzing van de in het RUP voor de vallei van de Kleine Nete en Aa voorziene natuur- en bosgebieden op de Kempense Heuvelrug en de vallei van de Kleine Nete verder te onderbouwen en af te stemmen met de maatschappelijke behoefte aan ruimte voor toeristisch-recreatieve activiteiten. De mogelijke toekomstige ruimtelijke uitbreidingen werden in beeld gebracht en via ontwerpen onderzoek werd in verschillende scenario’s nagegaan hoe die in het gebied zouden ingepast kunnen worden en welke delen van het op het gewestplan voorziene recreatiegebied nog voor bebouwing met recreatieve infrastructuur in aanmerking komt en welke niet.

Dit leidde uiteindelijk tot het formuleren van drie mogelijke ontwikkelingsscenario's, elk met een reeks van bedenkingen en aandachtspunten die bij verdere beleidskeuzes daarover verder in overweging genomen of meer in detail onderzocht moeten worden. Zo vragen een aantal ontwikkelingen verder gedetailleerd milieu- of mobiliteitseffectenonderzoek én moet de financiële haalbaarheid van een aantal voorstellen verder bekeken worden om uiteindelijk tot maatschappelijk verantwoorde beleidskeuzes te kunnen komen.

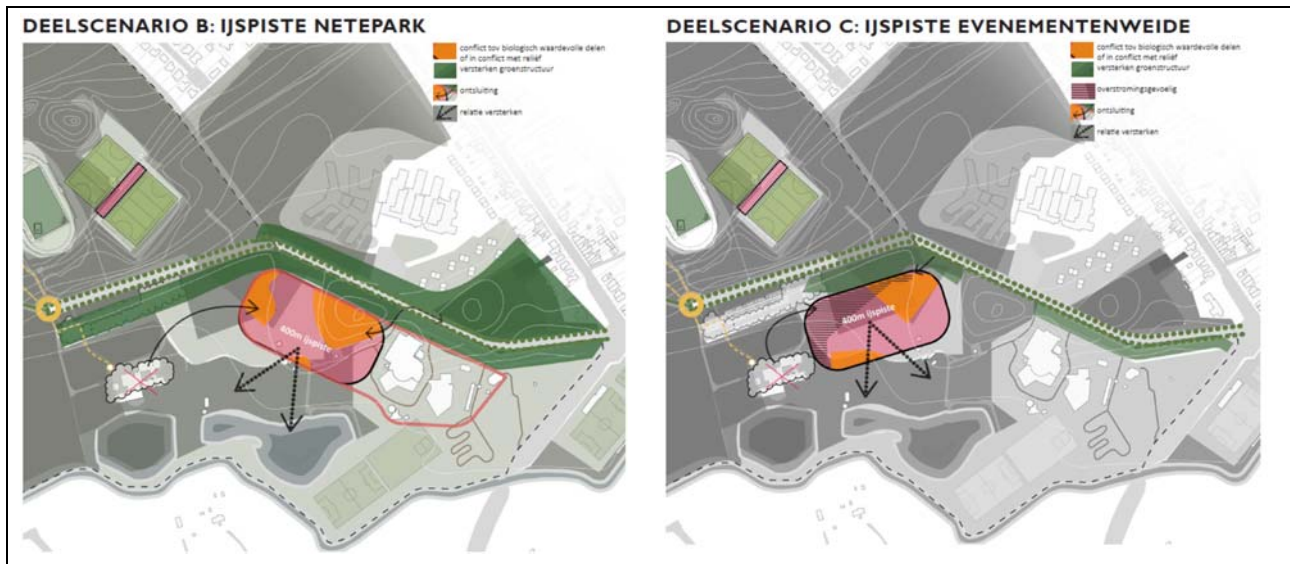
Het onderzoeksrapport is dus géén beslissingsdocument dat de betrokken partners bindt om uitvoering of goedkeuring te geven voor de verschillende onderdelen van de voorgestelde ruimtelijke ontwikkelingsscenario's. Het is wel een tussentijds werkdocument dat een aantal aandachtspunten en knelpunten in beeld brengt die bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling van het gebied aan de orde zullen zijn en in overweging moeten worden genomen. Over een aantal onderdelen van de scenario's bestaat weliswaar ruime consensus met de partners (met name over de zeker te vrijwaren en niet te bebouwen beboste delen van het recreatiegebied), over andere onderdelen (opties m.b.t. de ijsbaan, parkeren...) bestond bij het afronden van het onderzoekstraject nog geen eensgezindheid en zullen in de toekomst nog keuzes gemaakt moeten worden.

De delen van de Kempense Heuvelrug en de vallei van de Kleine Nete waarvoor duidelijk is dat ze in alle scenario's te behouden zijn als openruimtegebied zullen in het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de vallei van de Kleine Nete opgenomen worden als bosgebied of gedifferentieerd als recreatiegebied met overdruk natuurverweving. De begrenzing van het plangebied ter hoogte van het recreatiegebied is dus aangepast aan de inzichten uit dit onderzoek, met name (1) het bestaande bos ten noorden van de bestaande sportinfrastructuur wordt voorgesteld om te bestemmen als bosgebied, (2) de zone ten zuiden van PIDPA en de zone van het Netepark langs de Kleine Nete worden voorgesteld om te bestemmen als recreatiegebied met overdruk natuurverweving.

Figuur 9. Basisscenario A en deelscenario's B en C met 400 m-ijspiste

3.2 Relatie met andere planningsprocessen en beslissingen waar het plan uitvoering aan geeft

3.2.1 Relatie met het integraal waterbeleid

Bekkenbeheerplan Netebekken 2008-2013

De Vlaamse Regering stelde het bekkenbeheerplan van het Netebekken definitief vast op 30 januari 2009. De algemene methodologie voor de opmaak van de bekkenbeheerplannen voorziet in een participatief planproces, met het oog op een maximale inbreng van alle betrokken actoren, zowel waterbeheerders als sectoren. Conform de bepalingen van het decreet Integraal Waterbeleid werden de bekkenbeheerplannen onderworpen aan een openbaar onderzoek en werden de plannen ook voor advies overgemaakt aan de desbetreffende Bekkenraden en waterschappen.

Het bekkenbeheerplan heeft tot doel de beleidsvisie op het integraal waterbeleid voor het Netebekken te ontwikkelen. De Kaderrichtlijn Water, het decreet Integraal Waterbeleid en de Waterbeleidsnota Vlaanderen zijn daarvoor belangrijke toetsstenen. Het bekkenbeheerplan geeft nadere uitvoering aan de waterbeleidsnota. In de visie op het bergen van water wordt uitgegaan van drie principes:

- Het vrijwaren van de actuele waterbergingscapaciteit;
- Het creëren in van extra waterbergingscapaciteit ;
- Het beschermen van (legaal geachte) bebouwing en infrastructuur tegen wateroverlast;
- In functie hiervan worden in het Netebekken twee overstromingsgebieden aangeduid langsheen waterlopen van 1ste categorie.

Het bekkenbeheerplan voorzag de realisatie van twee actieve overstromingsgebieden (AOG) langsheen waterlopen van 1ste categorie:

- Actie A8. Overstromingsgebied Grobbendonk (Kleine Nete);
- Actie A9. Overstromingsgebied De Zegge (Kleine Nete – Kasterlee en Geel).

Het voorontwerp RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa uit 2011 voorzag de nodige herbestemmingen voor de aanleg van deze AOG's. Vanuit de landbouwsector was er bezwaar over de inname van agrarisch gebied voor deze AOG's. Onder voorzitterschap van de gouverneur van de provincie Antwerpen is een ad hoc werkgroep opgesteld waarin eind 2011 tot een compromisvoorstel werd gekomen voor een alternatieve configuratie voor de geplande AOG's (actieve overstromingsgebieden) in Grobbendonk en langs De Zegge met minder impact op de bestaande landbouw. De Vlaamse Regering bekrachtigde op 20 juli 2012 deze compromisvoorstellen. Conform deze compromisvoorstellen zijn de projecten voor de aanleg van deze AOG's vervolgens verder uitgewerkt door de Vlaamse Milieumaatschappij. Het AOG Grobbendonk werd gerealiseerd in 2014. De vergunning voor de aanleg van AOG De Zegge werd verleend in 2017.

Andere voor het plangebied relevante acties binnen die het bekkenbeheerplan Netebekken voorzag:

- Actie A1. Vernatten Vlaams natuurreervaat Olens Broek-Langendonk.
- Actie A2. Ontwatering van de landbouwgebieden binnen de Watering De Zegge en verdroging tegengaan van het erkend natuurreervaat De Zegge door de vervanging van een pompgemaal.
- Actie A6. Onderzoeken van de mogelijkheden voor actief peilbeheer in landbouwgebieden binnen het Netebekken.
- Actie A13. Herinschakelen van enkele oude meanders langs de Kleine Nete te Herentals en Lichtaart.
- Actie A14. Afgraven van een opgespoten terrein en uitgraven van een meanderend traject van de Kleine Nete ter hoogte van het gehucht Hellekens te Herentals.
- Actie A78. Afbakenen van een oeverzone langs de Kleine Nete tussen Herentals-centrum en de monding van de Aa t.b.v. een vrije natuurlijke ontwikkeling.
- Actie 85. Wegwerken van het vismigratieknelpunt op de Kleine Nete ter hoogte van de stuw en de watermolen te Grobbendonk.
- Actie 96. Uitwerken van een oplossing voor de lekkage van kanaalwater uit het Albertkanaal tussen Grobbendonk en Nederviersel.

Stroomgebiedbeheerplan Schelde

Met besluit van de Vlaamse Regering van 8 oktober 2010 werd het Stroomgebiedbeheerplan van de Schelde goedgekeurd. Gelijktijdig werd het "Maatregelenprogramma voor Vlaanderen voor de Stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas" goedgekeurd met de opname van speerpuntprojecten. Voor dit ruimtelijk uitvoeringsplan zijn volgende 2 maatregelen uit het speerpuntgebied 'Kleine Nete II' (V108_127) relevant:

- Maatregel 8A_022 'Herinrichting van de vallei van de Kleine Nete ter hoogte van de doorgang van de nieuwe N19 (Kasterlee-Geel)'. Dit is een uitbreiding binnen de actie A9 van het bekkenbeheerplan Nete met aangepaste perimeter zoals opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2008.
- Maatregel 6_020: 'Afbakening van een overstromingsgebied op de rechteroever van de Kleine Nete ter hoogte van Koulaak'. Dit is een aanvulling op actie A14 van het bekkenbeheerplan: 'Afgraven van een opgespoten terrein en uitgraven van een meanderend traject van de Kleine Nete ter hoogte van het gehucht Hellekens te Herentals'.

Op 19 juli 2013 werd het decreet Integraal Waterbeleid grondig gewijzigd, onder meer in functie van een betere integratie en afstemming van de verschillende planfiguren en planningscycli en een vermindering van de planlast. De (deel)bekkenbeheerplannen worden voortaan als bekkenspecifieke delen aan de stroomgebiedbeheerplannen toegevoegd. De stroomgebiedbeheerplannen voor de periode 2016-2021 bouwen verder op de eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen en de bekkenbeheerplannen, en breiden de scope uit naar aspecten van de Overstromingsrichtlijn.

De Vlaamse Regering stelde het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde 2016-2021, waarvan het bekkenspecifieke deel voor het Netebekken onderdeel uitmaakt, vast op 18 december 2015.

Voor het Netebekken worden zes speerpuntgebieden aangeduid. Speerpuntgebieden zijn afstroomgebieden van Vlaamse oppervlaktewaterlichamen waarvoor de goede toestand haalbaar lijkt in 2021 mits daar nog de nodige inspanningen worden gedaan in het kader van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen. Voor het halen van de doelstellingen dient dus prioritair ingezet te worden op deze speerpuntgebieden. Het betreft de afstroomgebieden van Kleine Nete I, Kleine Nete II, Wamp, Aa II, Grote Nete I en Molenbeek-Bollaak. In functie hiervan zal prioritair in deze speerpuntgebieden gebiedsgericht overleg vanuit de bekkenstructuren worden opgestart om de afstemming tussen de verschillende initiatieven te coördineren. Daarnaast worden in het Netebekken vijf aandachtsgebieden aangeduid. Aandachtsgebieden zijn afstroomgebieden van Vlaamse oppervlaktewaterlichamen waar ofwel in een latere fase (tegen 2027) de goede toestand haalbaar geacht wordt of waar een sterke lokale dynamiek aanwezig is om acties uit te voeren die in aanzienlijke mate bijdragen aan een verbetering van de toestand. Het betreft de afstroomgebieden van Aa I, Grote Laak, Grote Nete II, Grote Nete III en Getijdenetes.

Het bekkensecretariaat brengt alle betrokkenen per speerpunt- of aandachtsgebied samen in een gebiedsgericht overleg om de acties en maatregelen te bundelen en op elkaar af te stemmen.

Relevante acties voor het plangebied zijn:

- Cluster Kleine Nete en Wamp
  - o 4B_E_285. Herstel structuurkwaliteit en natuurlijke waterbergingscapaciteit op de Kleine Nete 1ste cat. (Grobbendonk, Herentals, Olen, Kasterlee, Geel, Retie).
  - o 8A_E_170 Herstel van de laterale continuïteit en aangepast beheer van de Larumse Loop (Geel)

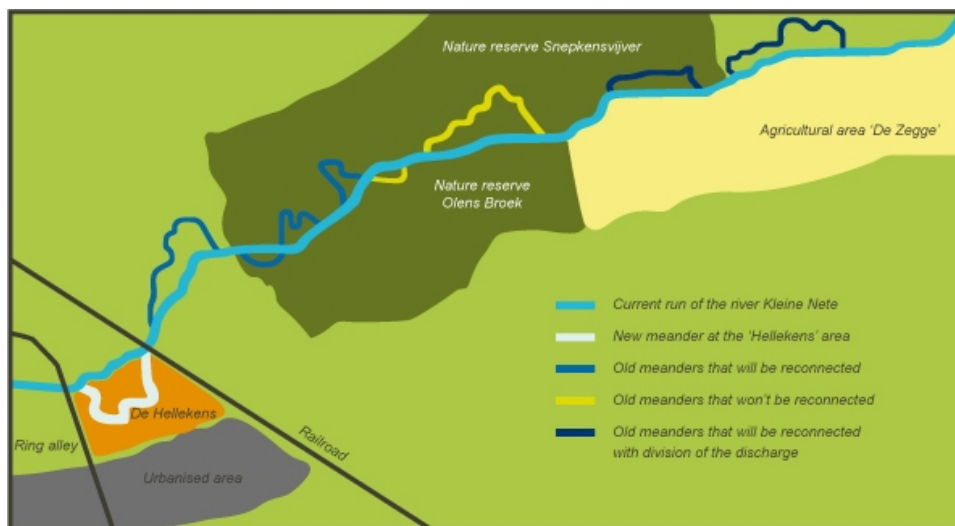
- o 8A_E_284 Structuurherstel voor Vuilvoortloop t.h.v. Addernesten door actieve heractivatie van het meanderingsproces en aanleg winterbed (Herentals)
- o 8A_E_285 Structuurherstel voor Maasloop (oude atlas) door verwijderen overwelvingen (Herentals)
- o 6_E_042 Herwaarderen Wuytsbergenloop en bufferend en infiltrerend inrichten nieuw stationsterrein Herentals (Herentals)
- o 8A_C_597 Wegwerken van het vismigratieknelpunt aan de monding van de Gravenweidebeek (Graafweideloo) (Grobbendonk)
- Cluster Aa
  - o 9_C_022 Organiseren & coördineren gebiedsgericht overleg ifv integraal project Aa (deels aandachtsgebied, deels speerpuntgebied) (Beerse, Grobbendonk, Herentals, Kasterlee, Lille, Oud-Turnhout, Turnhout, Vorselaar, Vosselaar)
  - o 6_F_200 Uitwerken van maatregelen (i.k.v. meerlaagse waterveiligheid) om het overstromingsrisico langs de Aa aan te pakken (Kasterlee, Lille, Vosselaar)
  - o 4B_D_208 Afstemmen van de oppervlaktewaterkwaliteit van Aa en zijwaterlopen (behorend tot beschermde gebieden BE2100017, BE2100024 of BE2100026) op de instandhoudingsdoelstellingen (Turnhout, Oud-Turnhout, Kasterlee, Lille, Vorselaar, Grobbendonk)

Rivierherstel Kleine Nete

In het kader van de Europese projecten 'NO REGRET, right measures to avoid watershortage' (Interreg IIIB North Sea Program) en ALFA (Adaptive Land Use for Flood Alleviation) (Interreg IVB NWE program), werd enerzijds een ambitieus rivierherstelproject voor de Kleine Nete stroomopwaarts van de kern van Herentals uitgewerkt (No Regret) en anderzijds (gedeeltelijk) uitgevoerd. Het project staat in relatie met de acties A9, A13 en A14 van het bekkenbeheerplan.

Het ontworpen rivierherstelproject is een totaalproject conform de principes van het Integraal Waterbeheer welk reeds tweemaal door de EU als subsidiabel werd aanzien. Vertrekkende van verschillende probleemstellingen voor mens (veiligheid, toegankelijkheid) en natuur (watertekorten) werd door een uitgebreid maatschappelijk overleg, zowel binnen de projectopbouw als binnen het participatief traject van de BBP, een oplossing geboden voor die probleemstellingen zonder dat de ene behoefte een andere behoefte schaadt (goed nabuurschap). Naast het maatschappelijk overleg werd het project wetenschappelijk begeleid door gekoppelde modelstudies (oppervlaktewatermodel, grondwatermodel en ecologisch model). Maw de voorgestelde maatregelen uit het rivierherstelproject vormen een samenhangend geheel dat aan alle randvoorwaarden uit het maatschappelijk overleg voldoet.

Figuur 10. Situering van het project Rivierherstel Kleine Nete (bron: VMM)

Project Hellekens

In het kader van het ALFA-project voert de VMM belangrijke aanpassingen uit aan de Kleine Nete om waterberging, natuurherstel en recreatie te verbeteren. Een belangrijke factor hierin is het gedeeltelijk herstellen van de historische situatie van de waterloop. Zo verbetert niet alleen de afwatering, maar kan ook de natuurlijke plantengroei zich herstellen. De afgegraven aarde uit de Kleine Nete werd in de jaren 70 opgespoten tot een gebied dat men 'de Hellekens' doopte. Dit gebied verstoort de waterhuishouding grondig. Stroomopwaarts is er te weinig water voor de

moerasvegetatie in het natuurreservaat Langendonk-Olens Broek. Stroomafwaarts is er overstromingsgevaar voor enkele woonwijken in Herentals.

Figuur 11. Principeschets van de herinrichting Hellekens en Koulaak (bron: VMM)

Door de Hellekens terug te brengen tot het niveau van de winterbedding van de Kleine Nete, krijgt de waterloop opnieuw meer ruimte. Het overtollige water zal bij stormen in de vallei lopen, zodat de woonwijken onbedreigd blijven. Anderzijds zal een nieuwe meander de rivier langer maken en ervoor zorgen dat ze meer water kan bergen. Zo is het water langer onderweg en zal een lichte opstuwing plaatsvinden, wat het drainerend effect in het stroomopwaarts gelegen natuurgebied tegenwerkt.

Tweede onderdeel van de geplande werken omvat het opnieuw aansluiten van afgesneden meanders en het aanleggen van een wandelpad naar het natuurreservaat Langendonk-Olens Broek. Door het rechtekken van de Kleine Nete ontstond het landbouwgebied De Zegge. De destijds gebouwde dijken bevinden zich vandaag in slechte staat, waardoor de kans op overstromingen vergroot. Daarom zal de VMM de huidige dijken afgraven en verder landinwaarts weer opbouwen. Het gebied daartussen zal functioneren als langgerekt overstromingsgebied. Het zal zowel het landbouwgebied beschermen als de rivier meer ruimte geven, zodat de stroomafwaarts gelegen gebieden minder water te verwerken krijgen.

De afgraving van de Hellekens is in 2016 gestart. In een eerste fase, werd de vegetatie op het terrein verwijderd. De gracht die rondom het gebied ligt, werd eveneens geruimd, zodat het water weer vlot kan afvloeien. In een tweede fase werd een groot gedeelte van de drie meter hoge grondophoging afgegraven en weggevoerd. In een latere derde fase krijgt het gebied opnieuw vorm. Daarbij wordt een (nieuw te graven) meander aangesloten op de Kleine Nete. In de Kleine Nete wordt een drempel geplaatst om het water bij normale lage afvoeren doorheen de meander te laten stromen. In de meander komen enkele vispasseerbare drempels. Zo ontstaat er opstuwing zonder een vismigratieknelpunt te creëren. De opstuwing in de meander zorgt voor een vernatting van het stroomopwaarts gelegen natuurgebied Olens Broek en voor een betere natuurontwikkeling van dit gebied.

Het afgegraven terrein zal dienen als waterbergingsgebied. Bij grote waterpieken op de Kleine Nete zal het afgegraven terrein overstroomen en wordt rivierwater tijdelijk opgehouden in de Hellekens. Daardoor vermindert de waterafvoer naar stroomafwaarts. Het afgegraven terrein blijft omgeven door een ringdijk, zodat er voor de omwonenden geen wijziging is in de waterhuishouding. Op de ringdijk komt een wandelpad met uitkijkplatform. Het gebied wordt verder ecologisch ingericht met poelen en een oeverwaluwand.

Figuur 12. Beeld beoogde inrichting van De Hellekens (VMM)

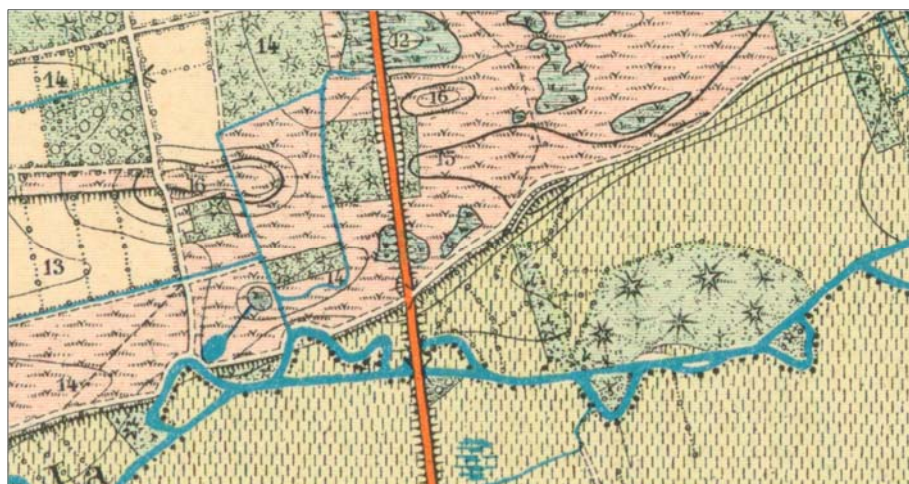

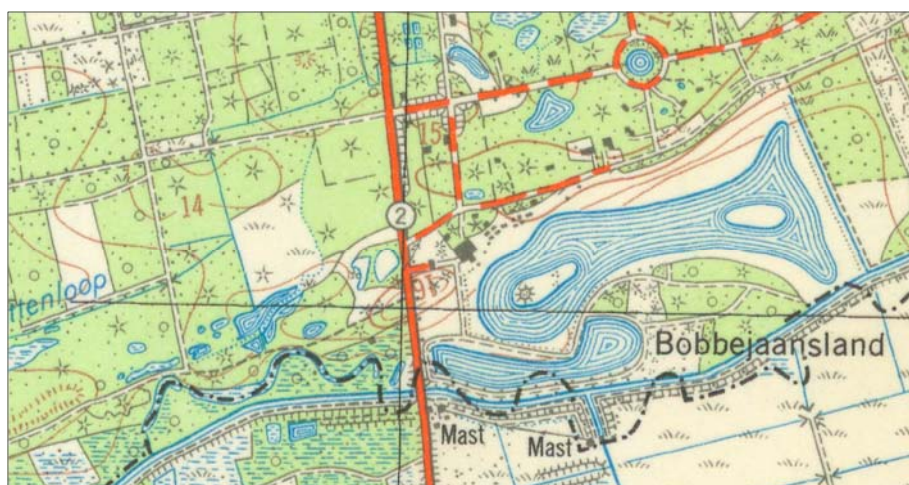
VMM onderzocht in 2017-2018 in het Interreg-project “Building with Nature” via ontwerpend onderzoek mogelijkheden om waterberging en rivierherstel te realiseren in de recreatiegebieden langs de Kleine Nete in Kasterlee.

Na de rechttrekking van de Kleine Nete op het einde van de 19de eeuw zijn in de jaren '60 en '70 de oude meanders verdwenen bij de ontwikkeling van de recreatiegebieden. De hoger gelegen heidegebieden werden bebost en er werden vijvers aangelegd. Er is onderzocht in hoeverre een herstructurering van de camping Korte Heide en het recreatiegebied Ark van Noë mogelijk is, waarbij de oude meanders terug aangesloten worden op de Kleine Nete. Voor Bobbejaanland is onderzocht hoe de bestaande parking langs de Kleine Nete ook een overstromingsfunctie kan krijgen. VMM onderzoekt in overleg met de eigenaars in hoeverre de voorgestelde herinrichtingen haalbaar zijn en hoe ze gerealiseerd kunnen worden.

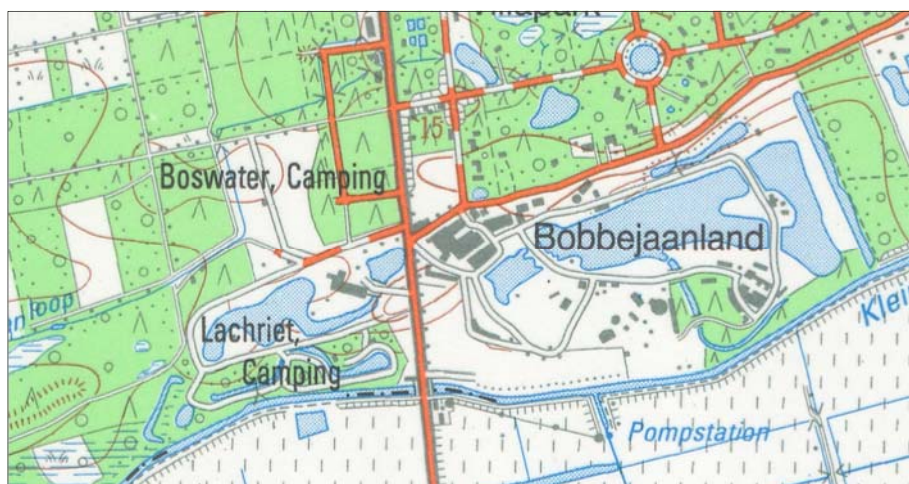
Figuur 13. Historische topografische kaarten t.h.v. camping Korte Heide en Bobbejaanland

1904

1969

1989

Voor de herstructurering van camping Korte Heide zal het instrument 'herkaveling uit kracht van wet met planologische ruil' uit het landinrichtingsdecreet ingezet worden, waarbij een grondruilplan opgesteld wordt en de oppervlakte recreatiegebied die verloren gaat door het opnieuw aansluiten van de oude meanders gecompenseerd wordt door het omzetten van een aantal zones van het natuurgebied ten noorden en ten westen van de bestaande camping naar recreatiegebied. De herbestemmingen die noodzakelijk zijn voor de herstructurering van camping Korte Heide en recreatiegebied Ark van Noë zullen opgenomen worden in het ruimtelijk uitvoeringsplan. Over de voorstellen voor de herstructurering van de parkings van Bobbejaanland werd tot op heden geen overeenstemming gevonden en worden er géén bestemmingswijzigingen doorgevoerd.

Figuur 14. Ontwerpend onderzoek Building with Nature (herinrichting recreatiegebied Ark van Noë) (Cluster i.o.v. VMM)

Figuur 15. Ontwerpend onderzoek Building with Nature (inrichting parking met overstromingsfunctie Bobbejaanland) (Cluster i.o.v. VMM)

Figuur 16. Ontwerpend onderzoek Building with Nature (herinrichting camping Korte Heide) (Cluster i.o.v. VMM)

Signaalgebieden

Signaalgebieden zijn nog niet ontwikkelde gebieden met een harde gewestplanbestemming (woongebied, industriegebied,...) die ook een functie kunnen vervullen in de aanpak van wateroverlast omdat ze kunnen overstromen of omdat ze omwille van specifieke bodemeigenschappen als een natuurlijke spons fungeren. Als na grondige analyse van een signaalgebied blijkt dat het risico op wateroverlast bij ontwikkelen van het gebied volgens de bestemming groter wordt dan beslist de Vlaamse Regering tot een vervolgtraject voor dat gebied. Er worden twee categorieën van beslissingen onderscheiden:

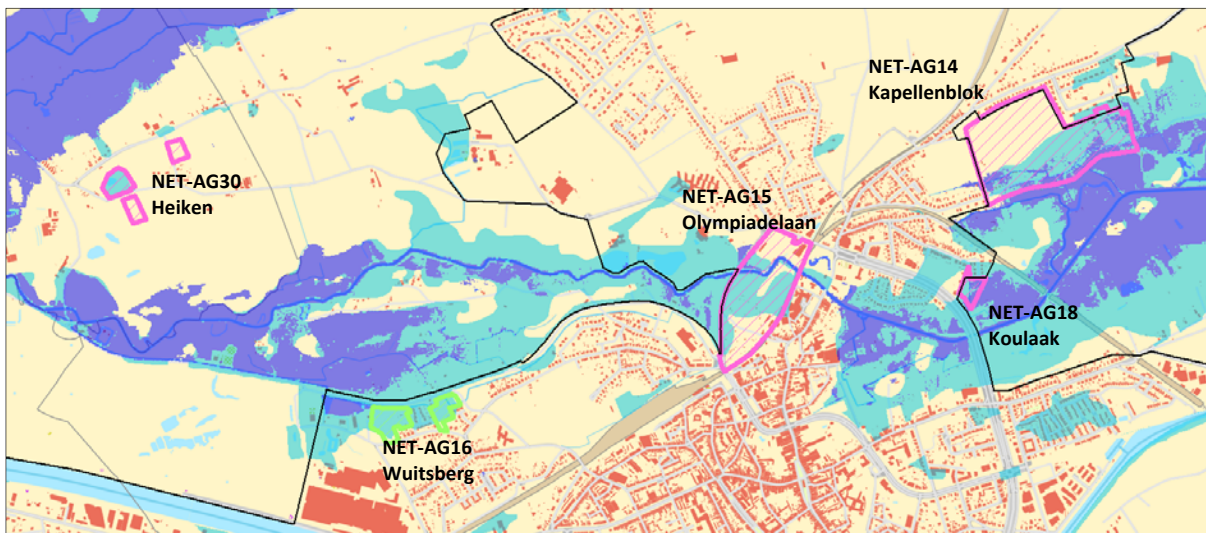
- Verscherpte watertoets. De geldende harde bestemming blijft behouden, maar er kunnen in het kader van de watertoets wel extra voorwaarden opgelegd worden voor de ontwikkeling van het gebied.
- Bouwwrije opgave. Delen van het signaalgebied moeten bouwvrij blijven en moeten bijgevolg een andere bestemming krijgen.

De Vlaamse Regering nam op 24 januari 2014 een beslissing over een aantal signaalgebieden in de vallei van de Kleine Nete rond Herentals:

- NET-AG14 Kapellenblok (Herentals) (bouwwrije opgave).
- NET-AG15 Olympiadelaan (Herentals) (bouwwrije opgave)
- NET-AG16 Wuitsberg (Herentals) (verscherpte watertoets)
- NET-AG18 Koulaak (Herentals) (bouwwrije opgave)
- NET-AG30 Heiken (Vorselaar) (bouwwrije opgave)

Figuur 17. Situering signaalgebieden vallei van de Kleine Nete

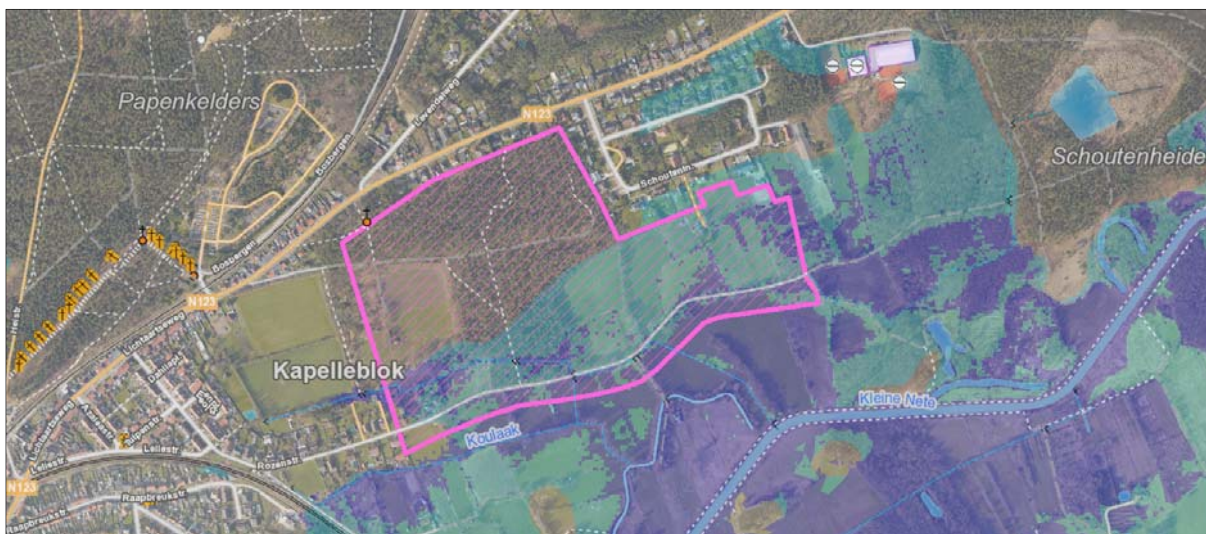

Enkel de signaalgebieden Kapellenblok, Koulaak en Heiken liggen binnen het plangebied van het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan. De signaalgebieden Olympiadelaan en Wuitsberg liggen binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied Herentals en krijgen binnen dat proces een verdere uitwerking.

Signaalgebied Kapellenblok

Het gebied heeft de bestemming woonuitbreidingsgebied maar is onbebouwd en grotendeels bebost. Het komt niet in aanmerking voor ontwikkeling als woongebied en is niet opgenomen binnen woonprogrammatie en afbakening van het kleinstedelijk gebied Herentals. Het voorontwerp RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa uit 2011 voorzag grotendeels een herbestemming van de onbebouwde delen naar natuurgebied.

Figuur 18. Signaalgebied Kapellenblok (Herentals)

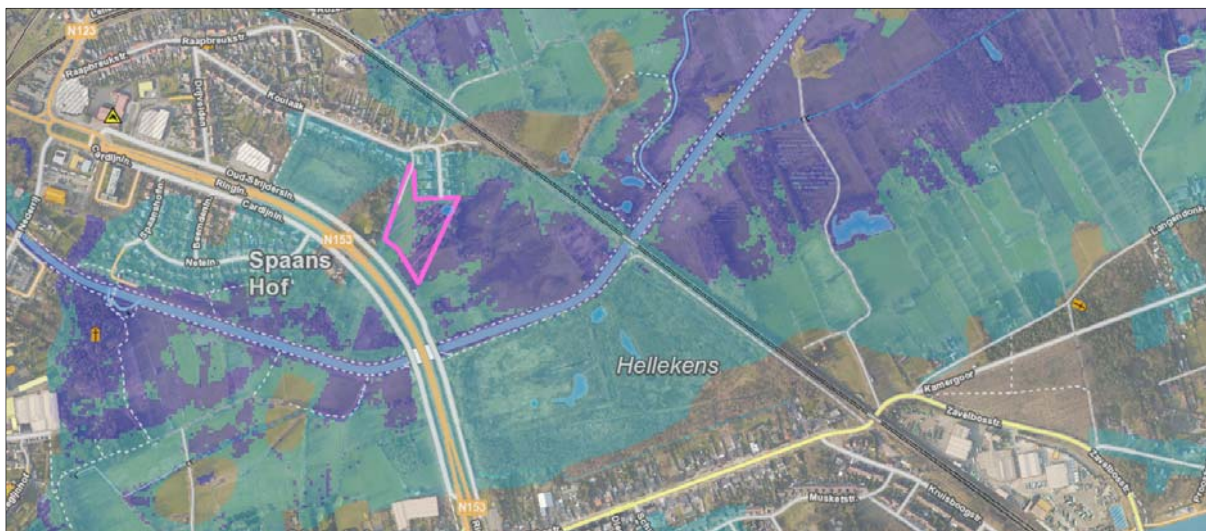

De Vlaamse Regering keurde met de beslissing van 24 januari 2014 over het signaalgebied de voorgenomen integrale herbestemming van de onbebouwde delen van het woonuitbreidingsgebied naar natuurgebied via het op te maken RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa principieel goed.

Signaalgebied Koulaak

Het aandachtsgebied is gelegen in woongebied. Vanuit hydrologisch standpunt is het niet aangewezen dit woongebied verder te ontwikkelen. De oostelijk helft van het aandachtsgebied kampt – als effectief overstromingsgevoelig gebied – reeds met het bestaande overstromingsrisico vanuit de Kleine Nete. Het westelijk deel van het aandachtsgebied behoort tot de van nature overstroombare gebieden (NOG) en kent – net zoals het oostelijk deel – een zeer ondiepe grondwaterstand. Het volledige gebied speelt dus hydrologisch gezien een belangrijke rol als waterconserverings- en/of waterbergingsgebied. Na afgraving van de Hellekens en de aanleg van de nieuw te graven meander zal het gebied tussen de Kleine Nete en de woonzone ‘Koulaak’ reeds bij een bui met een terugkeerperiode van 10 jaar bijkomend overstromen.

Figuur 19. Signaalgebied Koulaak (Herentals)

Het gebied heeft de bestemming woongebied maar is onbebouwd. Het komt niet opgenomen binnen woonprogrammatie en afbakening van het kleinstedelijk gebied Herentals. Het voorontwerp RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa uit 2011 voorzag grotendeels een herbestemming van de onbebouwde delen naar natuurgebied.

De Vlaamse Regering keurde met de beslissing van 24 januari 2014 over het signaalgebied de voorgenomen integrale herbestemming van de onbebouwde delen van het woongebied naar natuurgebied via het op te maken RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa principieel goed.

Signaalgebied Heiken

Het gebied is gelegen op het grondgebied van de gemeente Vorselaar, zo'n 1,5 km ten zuidoosten van de dorpskern, op de iets hogere flanken opwaarts de samenvloeiing van de Kleine Nete en de Aa. Het aandachtsgebied bestaat uit drie deelgebieden, welke in elkaars onmiddellijke omgeving gesitueerd zijn ter hoogte van het Heiken. De drie deelgebieden liggen in de gewestplanbestemming gebied voor verblijfsrecreatie. De drie deelgebieden bevinden zich op een mozaïek van droge en vochtige zandige gronden op de westelijke uitloper van de Kempense heuvelrug. Inzake grondwaterstromen fungeren hogere interfluvia als infiltratiegebieden, terwijl valleien en depressies put- of kwelgebieden vormen. Regenwater infiltreert op de hoger gelegen delen en wordt via grondwaterstromen geaccumuleerd in de lager gelegen gebieden.

Deelgebieden 1 en 3 vervullen voornamelijk een infiltratiefunctie. De Kempen met zijn dekzanden hebben een groot infiltrerend vermogen waarbij er een belangrijke aanvulling naar watervoerende lagen plaatsvindt. Deelgebied 2 daarentegen is een typisch kwelgebied. Hier bevindt zich een lokale depressie met natte gronden.

Gezien de situering van het aandachtsgebied in een groter openruimtegebied (tussen Kleine Nete, Derde Beek en de woonkern aansluitend op de Poederleesteenweg) kan de impact van het aandachtsgebied ten aanzien van de watercyclus in de ruimere omgeving op het eerste zicht miniem lijken. Toch is het wenselijk om bij een eventuele verdere ontwikkeling en/of herontwikkeling van het gebied de rol in het watersysteem op lokale schaal niet te hypothekeren. Een eventuele verdere ontwikkeling en/of herontwikkeling van dit deelgebied dient dan ook rekening te houden met het bestaande fysisch milieu.

Figuur 20. Signaalgebied Heiken (Vorselaar)

De Vlaamse Regering keurde met de beslissing van 24 januari 2014 over het signaalgebied de voorgenoemde integrale herbestemming van de onbebouwde delen van het recreatiegebied naar natuurgebied via het op te maken RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa principieel goed.

3.2.2 Europese natuurdoelen Natura 2000

Algemene situering

De Europese Commissie verklaarde de habitatrichtlijngebieden op 7 december 2004 van “communautair belang”. De Habitatrichtlijn stelt dat de lidstaat vervolgens verplicht is om binnen de zes jaar over te gaan tot de “aanwijzing” van deze gebieden als speciale beschermingszone (SBZ), vergezeld van “prioriteiten”. Vlaanderen moet dus vóór eind 2010 alle in Vlaanderen vastgestelde habitatrichtlijngebieden definitief aanwijzen en prioriteiten vaststellen voor het in een gunstige staat houden of brengen van de Europees te beschermen habitats en soorten. De Vogelrichtlijngebieden zijn reeds formele speciale beschermingszones (SBZ-V).

Op 3 april 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit met de procedure voor deze aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen definitief goed. Op 23 juli 2010 heeft de Vlaamse Regering algemene doelen voor heel Vlaanderen vastgelegd: de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of G-IHD. De G-IHD worden momenteel verfiend per speciale beschermingszone onder de vorm van specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD).

Via de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen geeft de Vlaamse overheid invulling aan de verplichting tot definitieve aanwijzing van de speciale beschermingszones en de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen. De lidstaten zijn er vervolgens toe verplicht de nodige maatregelen te nemen om deze instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Deze plicht gaat zowel over het nemen van positieve beschermingsmaatregelen als tot het nemen van maatregelen die verslechtering of verstoring tegengaan. Deze instandhoudingsmaatregelen “behelzen zo nodig passende, specifieke of van ruimtelijke ordeningsplannen deel uitmakende beheersplannen en passende, wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen”. Bij het nemen van die maatregelen dient rekening gehouden te worden met “de vereisten op economisch, sociaal en cultureel vlak en met de regionale en lokale bijzonderheden”.

Naast de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen en het treffen van geschikte instandhoudingsmaatregelen moet er ook omzichtig omgegaan worden bij het beoordelen en toestaan van projecten, plannen of programma’s in of in de omgeving van speciale beschermingszones die effecten kunnen hebben op deze gebieden.

Gebiedsspecifieke situering

Het plangebied omvat delen van het habitatrichtlijngebied (SBZ-H) BE2100026 “Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden”. De gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatrichtlijngebied “Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden” (BE2100026) en de hiermee overlappende vogelrichtlijngebieden “De Zegge” (BE21000424) en “De Ronde Put” (BE2101639) werden bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 april 2014 definitief vastgesteld.

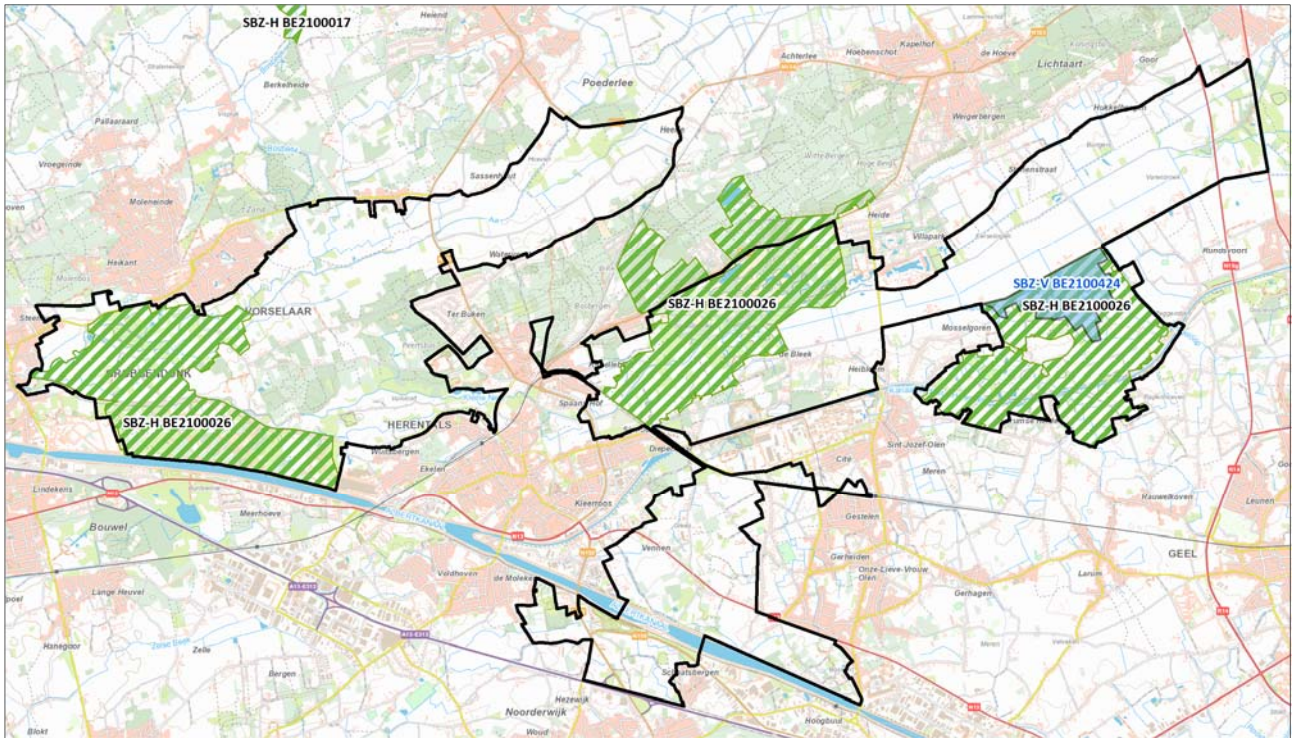
Drie deelgebieden van het habitatrichtlijngebied liggen geheel of gedeeltelijk binnen het voorgenoemde plangebied:

- BE2100026-1 Kempense Heuvelrug, Snekensvijver, Olens Broek, Langendonk
- BE2100026-2 De Zegge, Mosselgoren en Neerhelst/de Botten
- BE2100026-10 Militair domein Grobbendonk en Schupleer

Het gebied De Zegge is ook een vogelrichtlijngebied (SBZ-V BE2100424).

Figuur 21. Situering deelgebieden speciale beschermingszones Natura 2000 (vogel- en habitatrichtlijngebieden)

De grootste prioriteiten in de Vallei van de Kleine Nete zijn het vergroten en verbinden van de bos- en heidekernen. Voor de heidegebieden zal ook een kwalitatief hoogstaand beheer nodig zijn. Daarnaast moet de waterkwaliteit in de estuaria en riviervallei verbeterd en de natuurlijke structuur hersteld worden. Ook de creatie van voldoende leefgebied voor de gladde slang, de rugstreeppad en de heikikker is een belangrijk aandachtspunt in dit gebied.

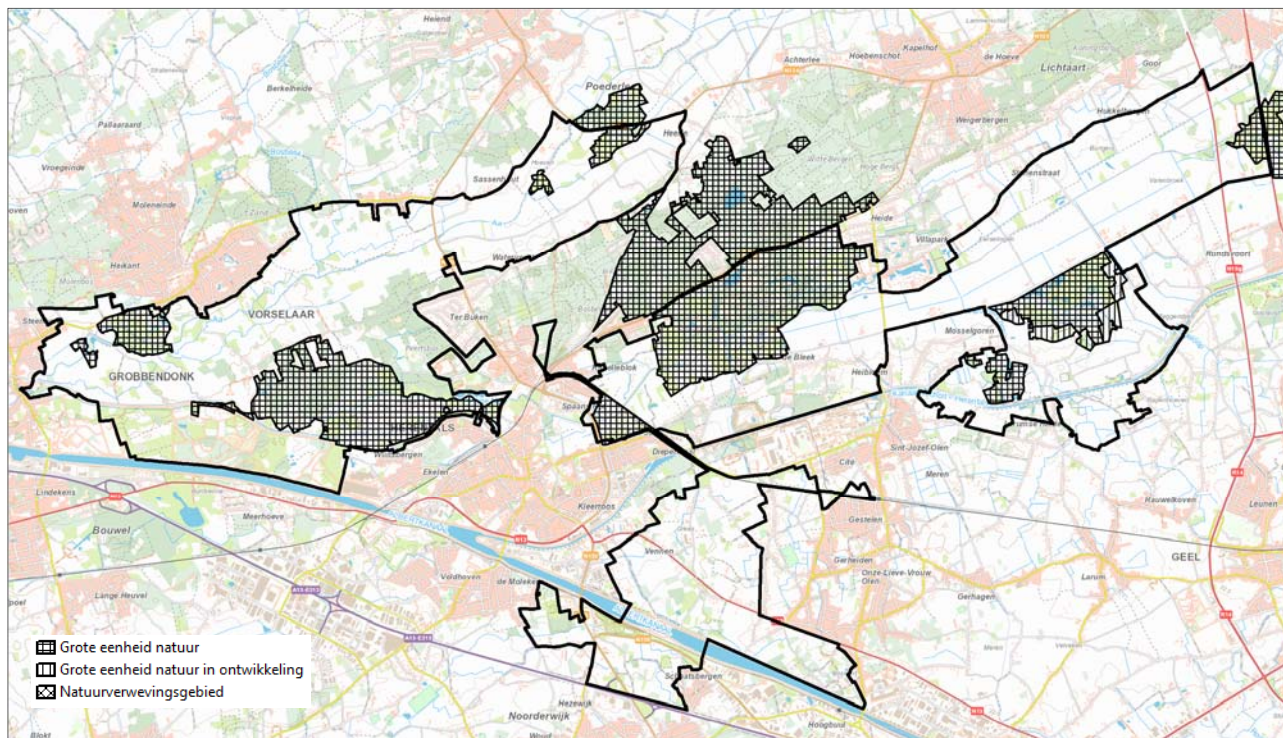
Prioritaire inspanningen zijn:

- Afstemmen van recreatie op de ecologische waarden
- Creatie van voldoende grote kernen droge heide- en graslandhabitats
- Creatie van voldoende leefgebied voor Gladde slang, Rugstreeppad en Heikikker
- Herstel moerasvogelpopulaties in De Zegge
- Herstel van de natuurlijke hydrologie in de vallei van de Kleine Nete en haar infiltratiegebieden
- Omvorming van niet-habitatwaardig bos naar boshabitats en effectieve bosuitbreiding
- Ontwikkelen van een moerascomplex in het noorden van Postel
- Reddingsmaatregelen voor veenhabitats als habitat voor Gevlekte witsnuitlibel en Groenknolorchis
- Verdere verbetering van de waterkwaliteit, herstel van de natuurlijke beekstructuur en de connectiviteit

3.2.3 Vlaams Ecologisch Netwerk en natuurrichtplan “Heuvelrug-benedenstrooms”

De Vlaamse Regering bakende in 2003 een eerste deel van het Vlaams Ecologisch Netwerk af. Het natuurdecreet bepaalde dat er o.m. voor de verschillende onderdelen van dat Vlaams Ecologisch Netwerk en de speciale beschermingszones natuurrichtplannen zouden opgemaakt worden die de gewenste natuurontwikkeling in deze gebieden zouden aangeven en nadere maatregelen (gebods- en verbodsbepalingen) in functie van de realisatie daarvan zouden bevatten. Voor delen van de vallei van de Kleine Nete en de Kempense heuvelrug is zo'n natuurrichtplan opgesteld.

Figuur 22. Vlaams Ecologisch Netwerk

Het natuurrichtplan “Heuvelrug-benedenstrooms” is opgemaakt voor delen van de speciale beschermingszone “Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heide” (BE2100026), de delen van het Vlaams Ecologisch Netwerk en alle groene gewestplanbestemmingen (d.i. groengebied, parkgebied, buffergebied en bosgebied) in het deel van de vallei van de Kleine Nete tussen Grobbendonk en Kasterlee en de aanpalende natuurgebieden gelegen op een parallelle “heuvelrug” van landduinen. Op 14 juli 2008 keurde de bevoegde minister het natuurrichtplan definitief goed.

In het natuurrichtplan werden natuurdoelen vooropgesteld waarbij binnen de afbakening van de speciale beschermingszone zoveel mogelijk werd rekening gehouden met behoud en herstel van de aangemelde habitats en soorten. Hierdoor geeft het natuurrichtplan, binnen haar begrenzing, invulling aan de Europese verplichting.

Het grootste deel van de vallei van de Kleine Nete tussen Herentals en de Troon valt binnen de perimeter van het goedgekeurde natuurrichtplan “Heuvelrug-benedenstrooms”.

In de Kleine Nete is habitattype 3260 (laaglandbeken met helder, zuurstofrijk water en een goed ontwikkelde waterplantengemeenschap) tot doel gesteld. Het natuurrichtplan en het bekkenbeheerplan Netebekken streven in dit deelgebied naar een verbetering van de structuurkwaliteit van deze waterloop en naar een herstel van de natuurlijke overstromingsdynamiek.

De in het natuurrichtplan gewenste natuurtypes voor het gebied ten noorden van de Kleine Nete zijn droog zomereiken-berkenbos met voldoende open plekken (met duinvegetaties, droge heide met struikheide, heischraal grasland en vennen) en mantel-zoomvegetaties. Doelsoorten zijn Boomleeuwerik, een vogelrichtlijnsoort, en verder Hazelworm, Levendbarende hagedis en Bruine eikenpage.

Ten zuiden van de Kleine Nete streeft het natuurrichtplan naar een halfopen valleilandschap met een mozaïek van natte en droge graslanden (heischraal grasland, dotterbloemgrasland), nat en droog bos (zomereiken-berkenbos en elzenbroek (max. 30%)) en talrijke kleine landschapselementen (bomenrijen, houtkanten, poelen, sloten, ruigtes...). Doelsoorten zijn Geelgors, Gele kwikstaart, Graspieper, Dwergmuis en Hazelworm.

In de vallei van de Kleine Nete met de samenvloeiing van de Aa wordt de vernatuurlijking van de rivierloop, het verbeteren van de ecologische relatie van de rivier met de vallei en het verhogen van de natuurwaarde van de graslanden, ruigtes en alluviale bossen als doelstelling vooropgesteld.

Het valleilandschap is en blijft half-open met kleinere bosjes, graslanden en ruigten en talrijke kleine landschapselementen. Dat vraagt:

- het herstel van de natuurlijke hydrologie waarbij (voornamelijk winter-) overstromingen mogelijk zijn,

- een substantiële uitbreiding van de oppervlakte van de rivierbegeleidende ruigten en schraalgraslanden en de alluviale bostypen. Deze vegetaties moeten evolueren naar een goede kwaliteit zodat ze tegemoet komen aan de Europese doelen. Een natuurgericht beheer is hiertoe aangewezen.

In de vallei met aanliggende duinenrug stroomopwaarts Herentals, is eveneens de rivier met haar structuurbepalende processen van overstroming, meandering en beperkte grondwaterfluctuaties door de permanente kwelinvloed, bepalend voor het landgebruik.

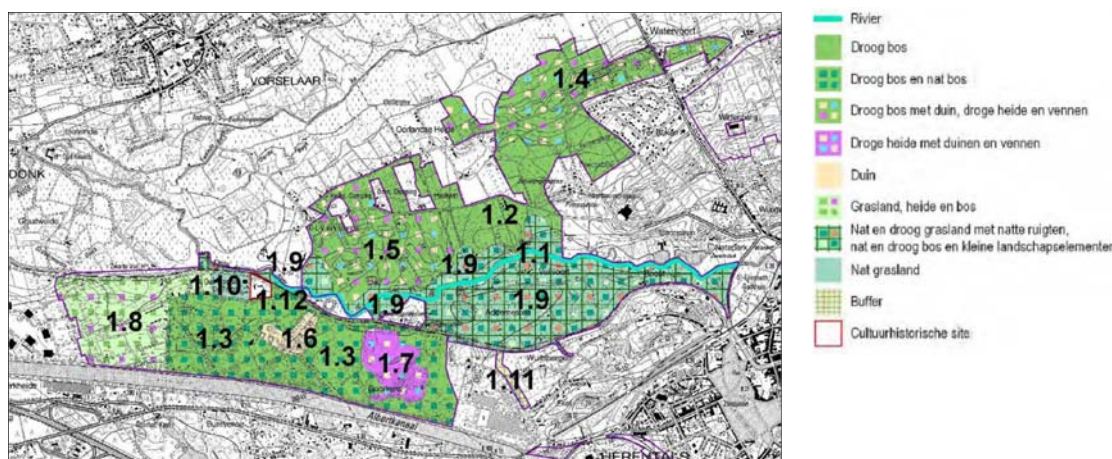
Het natuurrichtplan stelt een halfopen valleilandschap met een mozaïek van natte en drogere graslanden en kleinere bosjes voorop en het omvormen van akkers naar grasland.

Door het inschakelen van oude meanders verhoogt niet enkel het waterpeil van de rivier maar zullen ook de lokale grondwaterpeilen verhogen.

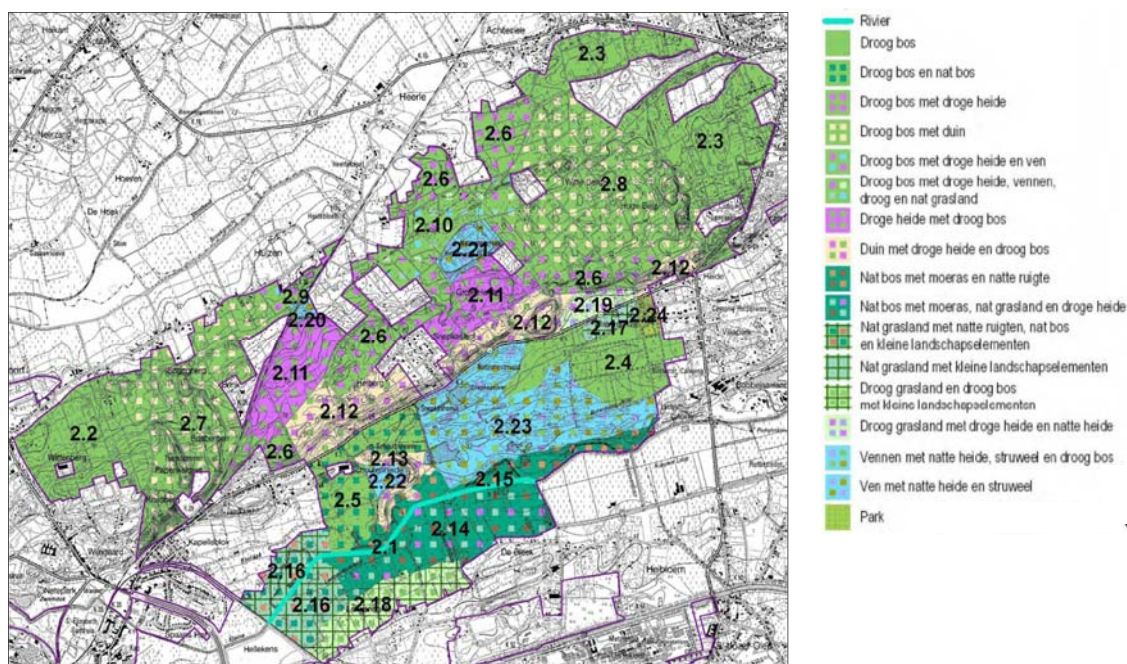
Zowel de graslandtypes, de rivierbegeleidende ruigten als de alluviale en droge bostypes moeten evolueren naar een goede kwaliteit zodat ze tegemoet komen aan de Europese doelen. Een natuurgericht beheer is hiertoe aangewezen. Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft hiertoe reeds een belangrijk aandeel van de gronden verworven en ingericht.

Ter hoogte van de landduinen die deel uitmaken van de Kempense heuvelrug, dient een landschappelijk open gebied hersteld in een complex van vennen, voedselarme (gagel)struwelen, stuifzanden, natte en droge heide. De huidige bestemming als natuurgebied biedt daartoe de mogelijkheid.

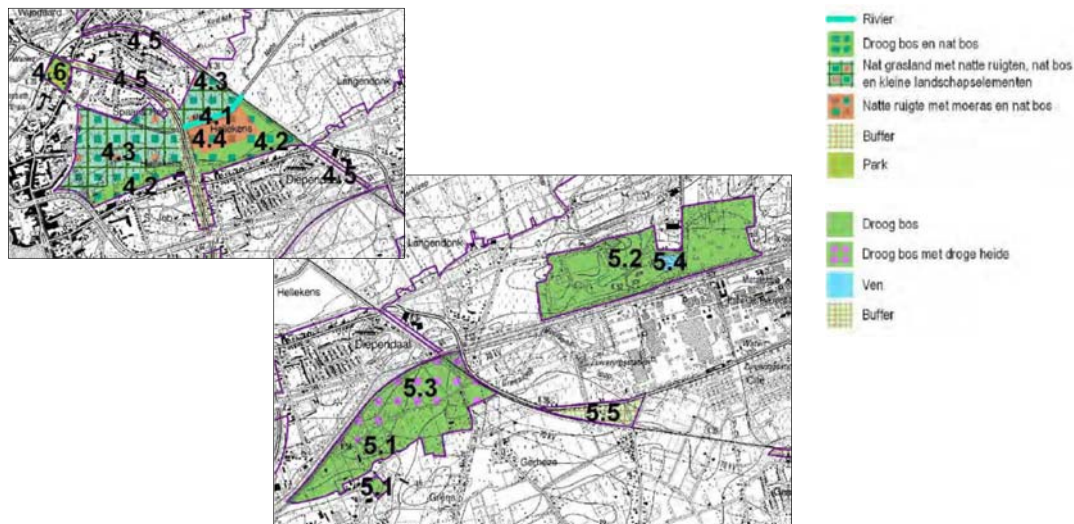
Figuur 23. Natuurrichtplan Heuvelrug-benedenstrooms, gebiedsvisie Militair domein Grobbendonk-Vuilvoort

Figuur 24. Natuurrichtplan Heuvelrug-benedenstrooms, gebiedsvisie Heuvelrug Herentals-Lichtaart

Figuur 25. Natuurrichtplan Heuvelrug-benedenstrooms, gebiedsvisie Hellekens en bos- en buffergebied Herentals-Sint-Jozefs-Olen

3.2.4 Vastgestelde landschapsatlas

Binnen het plangebied werden twee ankerplaatsen definitief aangeduid. Het gaat om:

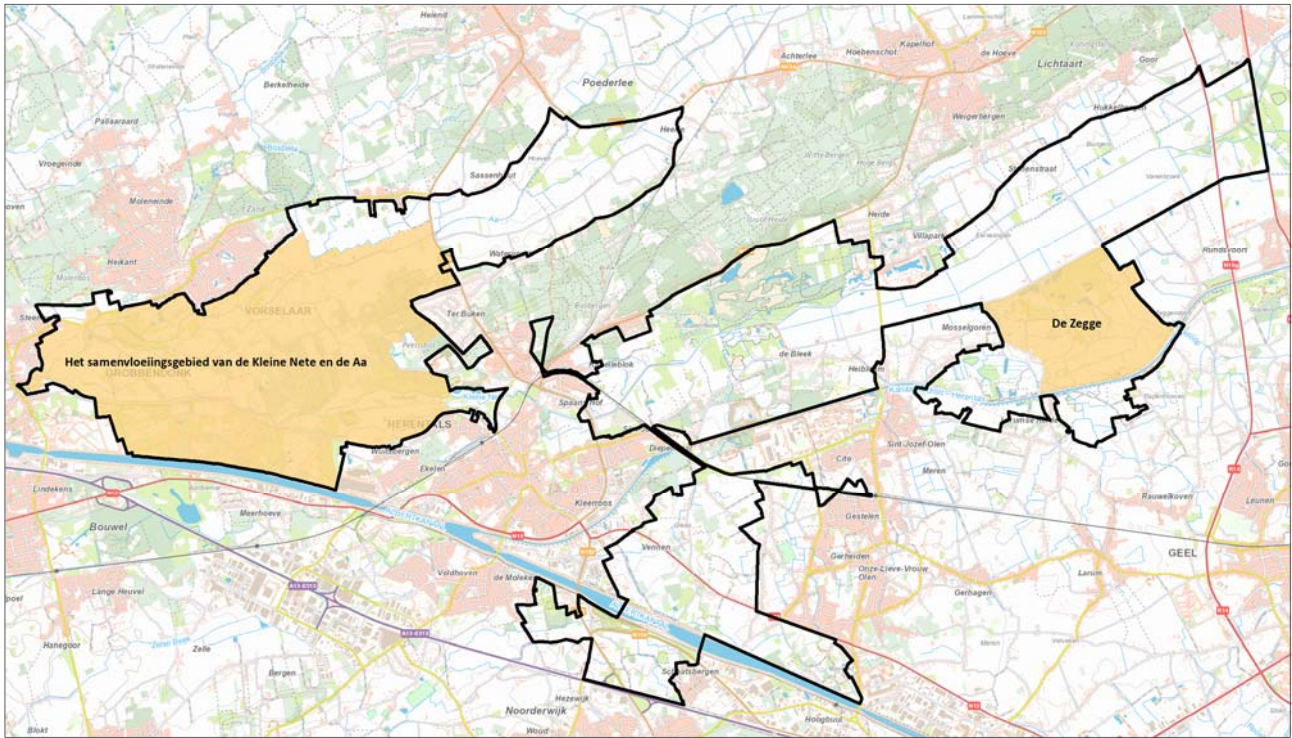
- ‘De Zegge’ in Geel, definitief aangeduid bij ministerieel besluit van 1 december 2011.
- ‘Het samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en Aa met de westelijke uitlopers van de Kempense Heuvelrug’ in Grobbendonk, Herentals en Vorselaar definitief aangeduid bij ministerieel besluit van 10 mei 2012.

Deze aangeduide ankerplaatsen zijn volgens artikel 12.3.15 van het Onroerendergoeddecreet te beschouwen als een vaststelling van de ‘landschapsatlas’ en als ‘onroerendergoedrichtplan’ in de zin van dat decreet. De onroerendergoedrichtplannen zijn krachtens artikel 7.3.4 van het Onroerendergoeddecreet de sectorale voorstellen voor inrichtingsplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen. Als nadien een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt wordt voor het gebied kunnen (delen van) het vastgesteld landschapsatlasrelict aangeduid worden als ‘erfgoedlandschap’ in de zin van het onroerendergoeddecreet.

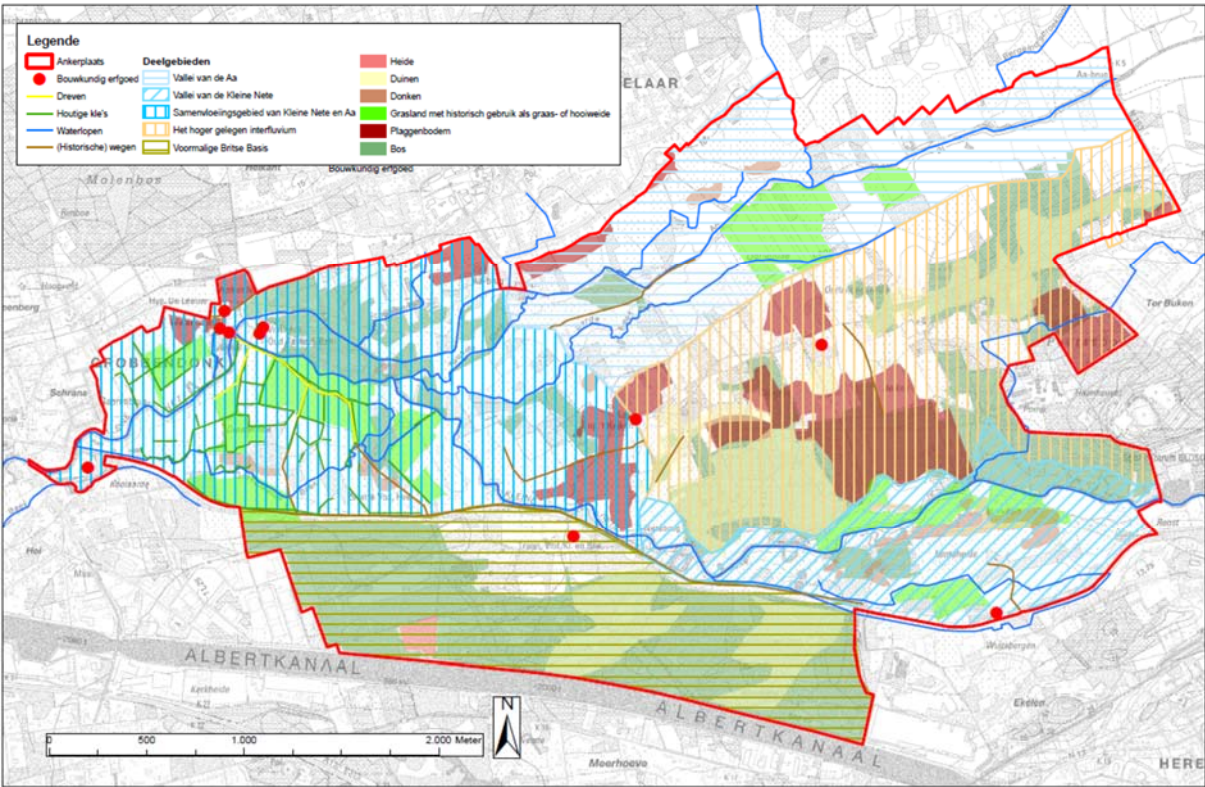
Deze vastgestelde landschapsatlasrelicten zullen in het voorgenomen plan opgenomen worden als erfgoedlandschap. Ze zullen mee bepalend zijn voor de keuze van de bestemmingen en overdrukken in het plan en de begrenzing van de deelgebieden. Er wordt voor geopteerd om de landschapsatlasrelicten in hun geheel op te nemen in het ruimtelijk uitvoeringsplan.

Figuur 26. Vastgestelde landschapsatlasrelicten

Figuur 27. Voorstel ruimtelijke vertaling ankerplaats 'Samenvloeiingsgebied Kleine Nete en Aa' (aanduidingsdossier)

Legende

- Ankerplaats
- Punten
  - Bouwkundig Erfgoed
  - Hydrografisch element
- Lijnen
  - Houtige klei's
  - Waterlopen
- Veen
- Verige bovengrond
- Deelgebieden
  - Natuurreservaat De Zegge
  - Gebied ten zuiden van het natuurreservaat

0 250 500 1.000 Meter

3.3.1 Provincie Antwerpen

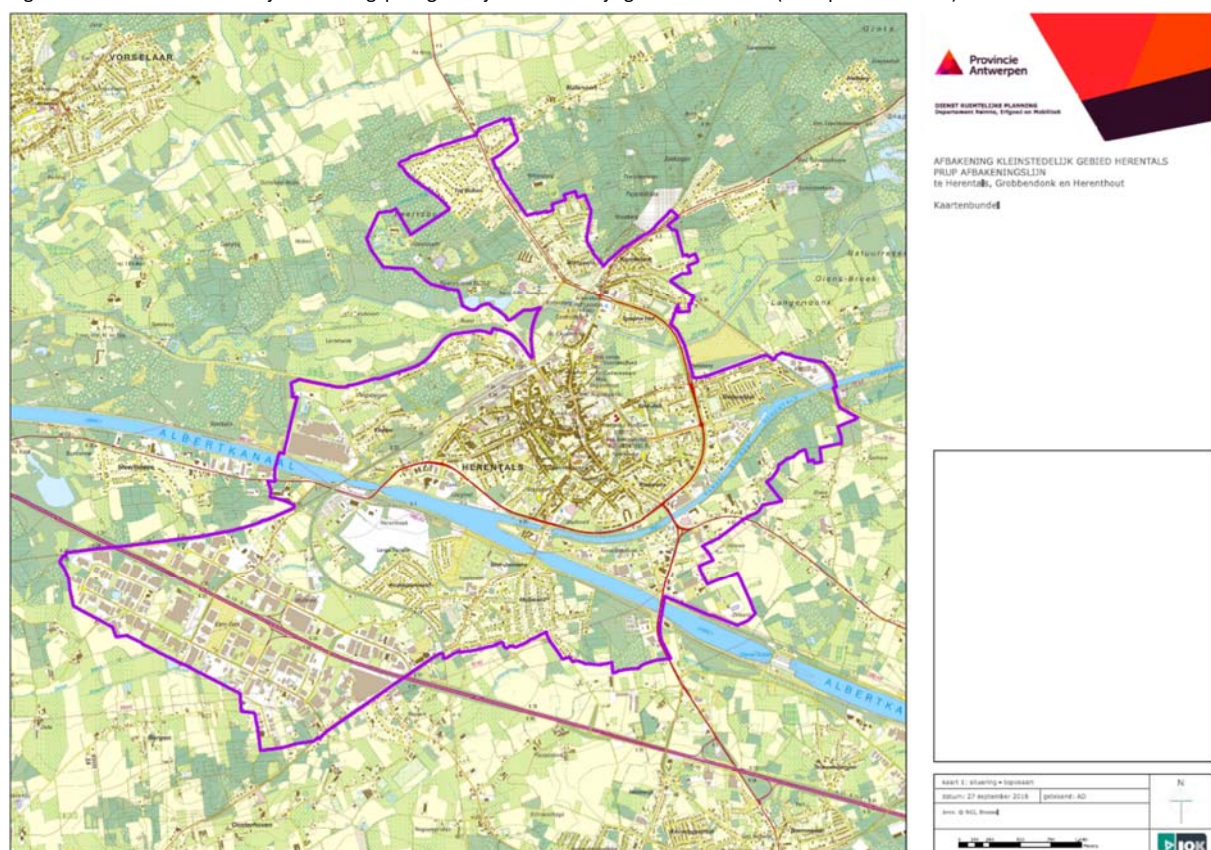
Het provinciaal structuurplan Antwerpen is goedgekeurd op 10 juli 2001. De selecties in het goedgekeurd provinciaal ruimtelijk structuurplan leveren volgende aandachtspunten op in het plangebied:

- Afbakening Kleinstedelijk gebied Herentals*

SCOPINGNOTA DEEL 1
40 van 132

Figuur 29. Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan grenslijn kleinstedelijk gebied Herentals (27 september 2018)

Tijdens het proces voor de afbakening van het kleinstedelijk gebied vroegen het Departement Omgeving, het Agentschap voor Natuur en Bos en het Agentschap Onroerend Erfgoed om ter hoogte van het op het gewestplan voorziene recreatiegebied waarbinnen het Netepark, het Sport Vlaanderen-domein Herentals en Hidrodoe liggen om de bestaande waardevolle bossen binnen het vastgesteld landschapsatlasrelict buiten de afbakeningslijn te houden. De deputatie ging niet in op deze vraag en schoof de verdere afweging over de te herbestemmen bossen in recreatiegebied door naar het planningsproces op gewestelijk niveau. Via ontwerpend onderzoek zal in overleg met Sport Vlaanderen in de eerste helft van 2019 de begrenzing nader bepaald worden. Mogelijk leidt dit tot een beperkte bijsturing van de grenslijn van het kleinstedelijk gebied Herentals ter hoogte van het recreatiegebied als zou blijken dat de grenslijn strijdig is met het resultaat van deze afweging op gewestelijk niveau.

Voor het woonuitbreidingsgebied Olympiadelaan dat het overstromingsgevoelige deel van de vallei van de Kleine Nete tussen Olympiadelaan en spoorweg omvat (signaalgebied), maakt de provincie Antwerpen een afzonderlijk provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan op. De plenaire vergadering over dat voorontwerp RUP vond plaats op 17 december 2018. Het ruimtelijk uitvoeringsplan moet aangeven welke delen van het gebied voor stedelijke ontwikkeling in aanmerkingen komen en in welke delen aan het behoud en herstel van de valleistruktuur gewerkt zal worden.

[illegible]

In 2018 werkte de provincie Antwerpen de ‘Mobiliteitsstudie Middenkempen’ af met een bovengemeentelijke mobiliteitsvisie voor het gebied tussen E313, E34 en N19.³

In het voorjaar van 2018 werd de mobiliteitsstudie Middenkempen goedgekeurd door de gemeenteraden en de provincieraad. Eind mei werd een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met het engagement om een actieprogramma uit te voeren.

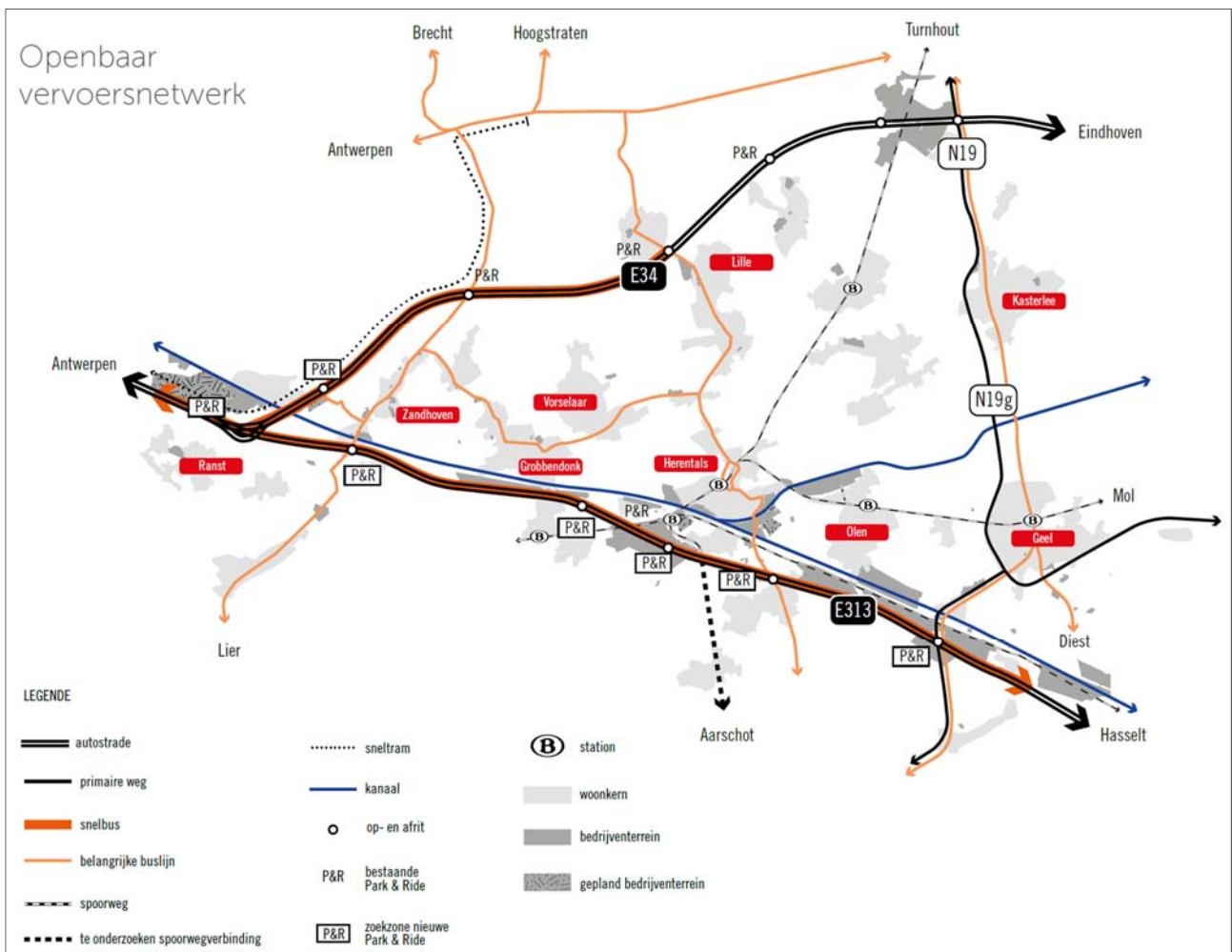
Om het fietsverkeer over langere afstand te stimuleren, is in de Middenkempem een verdere uitbouw van het netwerk van fietsostrades nodig. Zo is de provincie Antwerpen is gestart met de aanleg van een aantal fietssnelwegen. Met name de F105, de fietsostrade tussen Herentals en Geel langs de spoorlijn Herentals-Geel doorkruist de vallei van de

RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk
2.12 00345 00001

Kleine Nete. De infrastructuurbundel met de bestaande spoorweg en de geplande fietssnelweg kan waar die het planopgenomen worden in het RUP Kleine Nete en Aa.

Figuur 31. Visie openbaarvervoersnetwerk Mobiliteitsstudie Middenkempen (Provincie Antwerpen, 2018)

Een specifiek aandachtspunt is de mobiliteitsstudie is het verkeer van en naar Bobbejaanland en Umicore. De visie gaat in eerste instantie uit van het verhogen van de multimodaliteit en het optimaliseren van het bestaande wegennet. Pas in tweede instantie wordt onderzocht nieuwe wegen nodig zijn. Een nieuwe weg of een aangepaste verbindingsweg Geelseweg - Watertorenstraat (Olen) kan ervoor zorgen dat het verkeer van en naar het pretpark, dat jaarlijks 800.000 bezoekers trekt, niet langer via het centrum van Onze-Lieve-Vrouw-Olen en Sint-Jozef-Olen of via de Ring van Herentals en de Sint-Jobsstraat rijdt. Tegelijk kan het een oplossing bieden voor de transporten van en naar Umicore, al dient voor dit bedrijf ook te worden onderzocht hoe zij meer goederen kunnen vervoeren via het spoor en over het water. Het nadeel van een nieuwe verbindingsweg is echter het doorsnijden van de (schaarse) open ruimte wat niet wenselijk is. Om die reden wordt in eerste instantie gekeken naar het verbeteren van het optimaliseren van de bestaande wegen en een multimodale ontsluiting van Bobbejaanland/Umicore.

Vervolgstudies zullen de voor- en nadelen van een nieuwe verbindingsweg verder afwegen. Gelet op het vervolgonderzoek dat nog gevoerd moet worden, kan in het RUP Kleine Nete en Aa niet geanticipieerd worden op mogelijke tracés voor een eventuele nieuwe verbindingsweg doorheen de open ruimte ten oosten van Herentals. Na een beleidsbeslissing daarover zal dit voorwerp moeten zijn van een afzonderlijk planningsproces.

Figuur 32. Mogelijke invulling carpoolparking en snelbushalte Herentals-Oost (Vectris in opdracht van gemeente Olen, 2018)

3.3.2 Gemeente Grobbendonk

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Grobbendonk is goedgekeurd op 25 januari 2007. Het GRS duidt de vallei van de Kleine Nete aan als bovenlokaal elementen van de gewenste natuurlijke structuur. De gemeente aanziet de vallei van de Kleine Nete als een belangrijk verwevinggebied. Naast voor natuur dient er in de vallei van de Kleine Nete evenzeer ruimte te zijn voor landbouw en recreatie. De gemeente stelt daarom volgende suggesties voor:

- Mogelijkheden van agrarisch gebruik: agrarische activiteiten blijven mogelijk in zoverre dit verenigbaar is met de natuurontwikkelingen, bepaald door de hogere beleidsniveaus. Nieuwe landbouwbedrijfsgebouwen zijn echter – net zoals andere bebouwing – niet wenselijk. Massieve uitbreidingen van natuur zijn in dit opzicht niet wenselijk. De versterkingen van natuur dienen te gebeuren aan de hand van een minimumscenario (aanplanten van KLE).
- Beperkte mogelijkheden voor recreatief medegebruik: in delen van de vallei blijft recreatief medegebruik mogelijk onder de vorm van wandel- en fietsroutes en kanovaren. Voor de gemeente is het belangrijk dat er in de vallei een verzoenbare oplossing wordt gevonden tussen natuur, recreatie en mobiliteit. Tevens wenst de gemeente van nabij betrokken te worden in de verschillende planningsprocessen en vindt ze dat overleg met de buurgemeenten aangewezen is. Het militair domein, dat voor een groot deel uit heide- en bosgebieden bestaat is afgebakend als habitatrichtlijngebied. Het beschermen van de bossen en de heidegebieden is van groot belang. Indien een deel van de basis zou vrijkomen, dient het als reservaat te worden beschermd. Het militair domein moet zoveel mogelijk gevrijwaard worden van bijkomende bebouwing.
- In de vallei van de Kleine Nete wordt behoud en eventuele versterking van de natuurlijke waarden vooropgesteld. Het is van belang het gebied te beschermen tegen negatieve invloeden van buitenaf en de diversiteit zo goed mogelijk te bewaren. Door de gemeente worden een aantal suggesties geformuleerd die worden afgestemd met het gemeentelijk milieubeleid:
  - Behoud van kleine landschapselementen, afwateringsgrachten, restbosjes en weilanden (als foerageergebied)
  - Versterking van de natuurwaarden in functie van natuurgericht beheer.
  - Het ecologisch functioneren dient te worden bewaard. Dit kan door het stimuleren van een natuurgericht beheer van de oevers van de rivier, bijkomende beplantingen langsheen de loop te voorzien...
- De vallei van de Kleine Nete heeft eveneens een functie voor de waterhuishouding. Door het vrijwaren van de vallei wordt de waterhuishouding verzekerd en wordt de kern van Grobbendonk beschermd tegen overstromingen. De vallei moet zijn functie als natuurlijk overstromingsgebied behouden. Volgende beleidslijnen worden gesuggereerd:
  - Grachten moeten worden onderhouden en mogen niet worden gedempt.
  - Bijkomende verhardingen in de vallei moeten worden vermeden. Een doorlatende ondergrond heeft immers een groot waterbergend vermogen.
  - Aanleg van bijkomende buffercapaciteit: de gemeente suggereert aan het Vlaams Gewest om een gecontroleerd overstromingsgebied te voorzien op een grote afstand van de kern van Grobbendonk

0 Afbakenen van bouwvrije zones: de risicozones voor overstromingen in het agrarisch gebied worden bouwvrij afgebakend. Voor Grobbendonk komt dit neer op het bouwvrij afbakenen van de Graafweide en enkele percelen in de onmiddellijke omgeving van de Nete in het gebied Rooiaarde. Het bouwvrij afbakenen houdt in dat in deze gebieden geen nieuwe, bijkomende bebouwing mogelijk is tenzij reglementaire uitbreidingen en schuilhuisjes voor dieren.

[illegible]

RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk
2.12 00345 00001

Figuur 34. Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Troon (Grobendonk)

In 2018 stelde gemeente Grobendonk het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan in herziening. Het openbaar onderzoek vond plaats van 1 juli tot 29 september 2018. Er zijn geen voor het plangebied relevante wijzigingen opgenomen.

3.3.3 Gemeente Vorselaar

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Vorselaar is goedgekeurd op 21 september 2006.

Volgens het GRS moet de grondgebonden landbouw als hoofdbeheerder in de open ruimte op een duurzame manier kansen blijven krijgen. Dit impliceert in de eerste plaats het vrijwaren van de open ruimte. Hierbij dient een harmonie nagestreefd tussen de economische rentabiliteit en het vrijwaren van landschappelijke kwaliteiten en cultuurhistorische waarden. Ter ondersteuning worden in het noorden en in de vallei van de Aa bouwvrije zones aangeduid. In de valleigebieden zal bovendien gestreefd worden naar graslandgebruik ter vrijwaring van het fysisch systeem. In het noordelijke overgangsgebied van de kern naar open ruimte kunnen in een multifunctionele landbouwzone hobbylandbouw en aan landbouwgerelateerde activiteiten worden verweven.

Het GRS doet volgende voor het plangebied relevante selecties:

- Gewenste landschappelijke structuur:
  - o Kleine Nete en Aa als 'structurerend hydrografisch element'
  - o Kempense Heuvelrug als 'structurerend reliëfelement'
  - o Overgang tussen Kempense Heuvelrug en vallei van de Kleine Nete en Aa als 'markante terreinovergang' (open valleilandschap naar beboste heuvelrug)
  - o Samenvloeiing Kleine Nete en Aa als 'gaaf landschap'
  - o "Nieuw landbouwlandschap" Vallei van de Aa – oost.
  - o Openruimteverbinding Vorselaar-Sassenhout
- Gewenste agrarische structuur:
  - o Natuurverwevingsgebieden. Landbouw en natuur zijn nevenschikt in natuurverwevingsgebied in de vallei van de Aa en Kleine Nete, met aanduiding van de alluviale vlakte van Aa, Derde Beek en Kleine Nete als 'zoekzone voor dominant graslandgebruik' waar gestreefd wordt naar het behoud en herstel van de vallei als 'grasland' in het winterbed van de vallei.
  - o Bouwvrije zones. De vallei van de Aa en Derde Beek wordt voorgesteld als 'bouwvrij agrarisch gebied'.

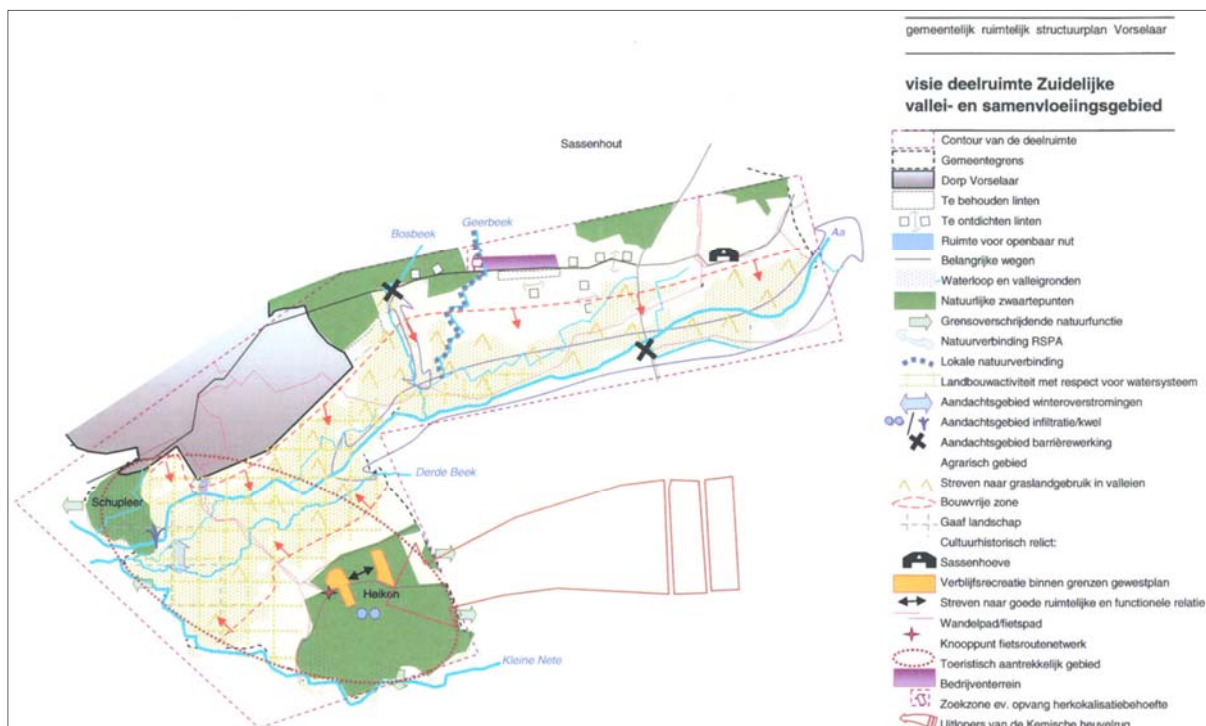
De gebiedsgerichte visie voor de vallei van de Aa en het samenvloeiingsgebied met de Kleine Nete wordt als volgt uitgewerkt in het GRS:

- Vrijwaren van het watersysteem en vertaling ervan in de hoofdfuncties. Het watersysteem neemt een bijzondere positie in deze deelruimte. Het uitgestrekt alluviaal gebied aan de samenvloeiing tussen Nete en Aa vormt een gaaf landschap. Het gebied overstroomt tot op heden regelmatig en heeft op die manier een belangrijke waterbufferende functie heeft voor het bekken stroomafwaarts. De rol van dit gebied is dan ook bovenlokaal. Bodemgebruik, inrichting en beheer dienen afgestemd op deze bovenlokale functie. In het westelijk en meest overstromingsgevoelige deel vertaalt zich dit in een hoofdfunctie natuur (tevens afgebakend binnen VEN fase 1) die verder loopt over de gemeentegrenzen heen. In oostelijke richting vindt een overgang plaats naar verweving tussen landbouw en natuur. In dit verwevingsgebied zou de landbouw toch hoofdbeheerder zijn waarbij randvoorwaarden inzake inrichting en beheer gelden vanuit het watersysteem. Nog meer oostwaarts is landbouw effectief de hoofdfunctie en is de vallei de drager van een natuurverbindingsfunctie (cf. RSPA). Deze verbindingsfunctie kan in de eerste plaats vertaald worden via het oeverbeheer. Bovendien moet ook aandacht geschonken worden aan het verminderen van het barrière-effect van de kruising van de Aa en de Poederleesesteeweg. Verder dient in de vallei gestreefd naar een dominant graslandgebruik, binnen de haalbaarheidsgrenzen van de landbouw als hoofdgebruiker. Grondgebonden veeteelt is de hoofdgebruiker.

Het contrast tussen het open landschap van de Aavallei en de beboste heuvelrug (Heiken – Oorlandse Heide) ten zuiden ervan dient als kwaliteit gevrijwaard. Het landbouwgebied wordt noord-zuid nog gekruist door twee valleien die belang hebben bij de ecologische verbinding tussen natuurgebieden: de vallei van de Bosbeek is van belang op provinciaal niveau (natuurverbinding cf. RSPA) en de Geerbeek is belangrijk voor het lokale verbindingsniveau. De uitwerking van deze verbindingsfunctie zal zich vooral richten op het oeverbeheer.

- Grondgebonden landbouw hoofdbeheerder buiten de zwaartepunten van de natuurlijke structuur. Buiten de natuurlijke zwaartepunten is landbouw de hoofdfunctie. Als hoofdgebruiker moet de landbouw er blijvend kansen krijgen om op een duurzame manier te kunnen ontwikkelen. Het uiterste oosten van dit gebied (ten oosten van de Poederleeseweg) maakt deel uit van een ruilverkaveling (oude stijl). De nadruk moet daarbij liggen op de grondgebonden landbouw als hoofdbeheerder. Er is geen ruimte voor nieuwe grondloze bedrijven. De bebouwing moet functioneel in de eerste plaats ten dienste blijven staan van de hoofdgebruiker, i.c. de landbouw. Er is geen ruimte voor uitbreiding van residentiële bebouwing in de landbouwgehuchten omdat dit de agrarische structuur zou kunnen aantasten en afbreuk doet aan de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied. Aan de landbouw gerelateerde bedrijven en activiteiten (maneges e.d.) mogen niet onbeperkt toegelaten worden.
- Gave open ruimte als landschappelijke kwaliteit en tevens functioneel voor de landbouw. De gave open ruimte is niet alleen een kwaliteit binnen de natuurlijke en landschappelijke structuur maar ligt mee aan de basis van gunstige ruimtelijke condities voor de grondgebonden landbouw. Door het aanduiden van bouwvrije zones ten zuiden van de kern en de huidige linten langs de weg Sassenhout, kan deze kwaliteit bestendig worden.
- Recreatie –natuur – cultuurhistorisch patrimonium. Het landschappelijk aantrekkelijke gebied in de samenvloeiingszone van de Aa en de Nete lokt zachte recreanten naar het gebied. Ook cultuurhistorische relictten zoals de den Troon en de watermolen in Grobbendonk hebben een aantrekkingskracht. Recreatief medegebruik wordt als ondersteunende functie in het gebied erkend, zonder actief hardere recreatievormen te stimuleren. Geleiding en kanalisatie moeten de meest kwetsbare gebieden kunnen vrijwaren.
- Kampeermogelijkheden binnen duidelijke grenzen op de uitlopers van de Kempense Heuvelrug. Ter hoogte van Heiken bevindt zich een bos als uitloper van de Kempense heuvelrug. In dit bebost gebied dat verder loopt op grondgebied Herentals, staat het behoud van de bossen de aandacht voor ecologische processen centraal. In het bosgebied bevinden zich eveneens twee zones voor camping. Deze kunnen als zones voor openluchtrecreatieve structuur kunnen bestendig worden met een aantal randvoorwaarden vanuit de omgeving, zoals behoud van het bosrijke karakter en respect voor het reliëf. Tussen beide zones dient gestreefd worden naar een goede ruimtelijke en functionele relatie. Voor bestaande (zonevreemde) recreatieve voorzieningen wordt gestreefd naar uitdoving (in de volledige deelruimte).

Figuur 35. Uitsnede GRS Vorselaar, visie deelruimte Zuidelijk vallei- en samenvloeiingsgebied

De gemeente Vorselaar stelde in 2014 een “Addendum gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Vorselaar, gedeeltelijke herziening: woonbehoefte en woonaanbod en ontwikkelingsperspectieven lokale bedrijventerreinen” vast. De opties voor de Aa-vallei wijzigen niet.

Voor de kern van Vorselaar werd in 2014 het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “RUP Kern” opgesteld dat de woonkern begrensd ten opzichte van de vallei van de Aa. Andere relevante gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn de RUP’s zonevreemde infrastructuur (o.a plan 02 Oirlandse Heyhoeve).

3.3.4 Gemeente Lille

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Lille is goedgekeurd op 13 september 2007. De vallei van de Aa is opgenomen binnen de deelruimte Open valleien- en ruggencomplex waar volgende visie voor geformuleerd wordt:

- Valleien als dragers van de natuurlijke structuur en sturend voor andere gebruiksfuncties. Het watersysteem neemt een bijzondere positie in deze deelruimte. De Aa en haar zijlopen stromen van noord naar zuid doorheen de open ruimte van Lille. De parallelle valleien- en ruggenstructuur is sterk structurerend voor het ruimtegebruik in deze deelruimte. Bodemgebruik, inrichting en beheer dienen afgestemd te worden op waterbergende en verbindende functies van deze valleien. (...) De valleien van de Laak en Oudendijkloop tussen Lille-Poederlee en Gierle en de vallei van de Aa op de oostelijke gemeentegrens liggen in een uitgestrekt gebied met hoofdfunctie landbouw. Deze hoofdfunctie blijft behouden, maar toch nemen de valleien een bijzondere positie in het agrarisch gebied in. In het RSPA werd over de vallei van de Laak en de Aa een natuurverbinding aangeduid. Vanuit het streven om de ruimtelijke ontwikkelingen af te stemmen op het fysisch systeem komt het er op aan de valleistructuren opnieuw te gaan vertalen in het landschap en het bodemgebruik. Zonder de aanwezige landbouw in problemen te willen brengen, kan gesteld worden dat zoveel mogelijk gestreefd moet worden naar een eerder extensief ruimtegebruik binnen de alluviale valleien. Waar mogelijk worden bouwwijze zones aangeduid om de natte gronden alvast te vrijwaren van bebouwing. Bovendien lenen de valleien zich omwille van hun lijnvormige structuur uitermate goed als kapstok voor het realiseren van ecologische verbindingsfuncties. Kleine natuurzones langs de waterlopen ondersteunen als stapstenen deze bovenlokale verbindingsfunctie. Op de samenvloeiingen van de Aa en Laak en van de Laak en de Oudendijkloop en in de vallei van de Aa dient ook rekening gehouden te worden met de waterbergende functie. In de vallei van de Aa kan ruimte voor water gevrijwaard worden van ruimtelijke ontwikkelingen in functie van terugkerende overstromingsrisico’s en waterberging.
- Harmonie tussen openruimtefuncties. In de deelruimte komen de hoofdfuncties natuur en landbouw dominant voor. Natuurlijke zwaartepunten liggen verspreid in het agrarisch gebied. De vallei van de Kindernouwbeek heeft een hoofdfunctie natuur, maar ook op de hogere gronden ten zuiden van Lille en Poederlee wisselen natuurlijke gebieden en landbouw elkaar af. Dit leidt tot een grote variatie binnen de

deelruimte. Zowel de kansen voor de natuurwaarden in de geïsoleerde bossen of natuurgebieden van Berkelhei en den Aard, als voor de omringende professionele landbouw dienen behouden te blijven. De bossen van Heggebossen en Heerle sluiten grensoverschrijdend aan op grotere complexen, zoals de Kempense Heuvelrug. Verspreide natuurlijke zones te midden van het agrarisch gebied kunnen samen met de voorkomende natuur- en landschapselementen dienen als stapstenen. Het behoud van de stapstenen garandeert een basiskwaliteit voor de ecologische infrastructuur en het voortbestaan van een bijzonder gaaf landschap. Buiten de natuurlijke zwaartepunten is de grondgebonden landbouw de hoofdfunctie, de hoofdbeheerder van de open ruimte. Als hoofdgebruiker moet de professionele landbouw blijvend kansen krijgen om zich op een duurzame en leefbare manier te kunnen handhaven. De bebouwing moet in de eerste plaats ten dienste blijven staan van de landbouw. De gave open ruimte ligt mee aan de basis van de gunstige ruimtelijke condities voor de grondgebonden landbouw. Enkel ter hoogte van Goren – Rastaartven, aansluitend op het natuurgebied Goren, wordt voorgesteld landbouw en natuur als functies in evenwicht met elkaar te laten ontwikkelen. In functie van een afstemming van het ruimtegebruik op de fysische kenmerken van het venig en natte gebied, de ecologische en landschappelijke waarden wordt voorgesteld deze zone als natuurverwevingsgebied te suggereren.

3.3.5 Gemeente Herentals

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Herentals is goedgekeurd op 26 juni 2010. Het GRS geeft een visie per deelruimte.

Deelruimte Noordelijk buitengebied:

- Vallei van de Aa. In de vallei van de Aa blijft de landbouw hoofdgebruiker van de ruimte. Behoud en waar mogelijk versterking van grootschalige landbouw, met moderne agrarische bebouwing gekoppeld aan oudere hoeves, moet mogelijk blijven. Ontginningen tasten de waardevolle vallei aan en kunnen bijgevolg niet. Binnen het grootschalige landbouwlandschap dient de onmiddellijke omgeving van de Aa als natuurlijk element hersteld te worden. Mogelijkheden hiervoor worden gezien door het aanmoedigen van aanplant en beheer van kleine landschapselementen langsheen Aa. Het afsluiten van beheersovereenkomsten is hiervoor het geschikte instrument. Het gebied in de omgeving van de monding van de Aa wordt gekenmerkt door een gevarieerd en eerder kleinschalig landschap. Het gebied wordt ontwikkeld als een gevarieerd halfopen valleilandschap met behoud van de ruimte voor grondgebonden landbouw, grasland- en bosontwikkeling.
- Kempense Heuvelrug. Het gebied dient gevaloriseerd te worden als natuurlijk complex. Bosbeheer en ontwikkeling gericht op natuur dienen centraal te staan. De randzones (vb. valleirand van de Aa) dienen een bufferfunctie te vervullen. De interne samenhang van het gebied dient te worden behouden en waar mogelijk versterkt. Vooral ter hoogte van de woonwijken langs de noordelijke scharen kan een betere binding uitgewerkt worden. De woongebieden dienen afgerond te worden waarbij de aanwezige natuur aan de randen van de bebouwde delen gerespecteerd en gewaarborgd blijft in de toekomst. Het Peertsbos en de Kruisberg zijn twee grote groengebieden die de woon- en recreatiegebieden omsluiten. Bij de afwerking van de residentiële wijk Ter Buken kan er aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van een groene verbindingszone tussen deze twee groengebieden. Bijkomende constructies in functie van landbouw of recreatie zijn niet gewenst, tenzij ze binnen de cluster van reeds bestaande constructies voorkomen. De inschakeling van het gebied in het recreatief fiets- en wandelnetwerk kan via een (beperkt aantal) doorgaande assen. De barrièrewerking die, tussen de Kempense Heuvelrug en de Vallei van de Kleine Nete, uitgaat van de Lichtaartseweg kan best zoveel mogelijk tegengegaan worden, teneinde een groter samenhangend en continu natuurlijk geheel te bekomen.
- Kleine-Netevallei. De continuïteit van de open ruimte binnen de Netevallei is door de jaren grotendeels gevrijwaard van stedelijke ontwikkeling, zelfs ter hoogte van het centrum van Herentals. Deze meerwaarde moet bewaard worden en verder versterkt. Groenondersteunende functies krijgen de rol van beheerder van het landschap (recreatief medegebruik door de aanwezigheid van historische monumenten (restanten oud St.-Elisabethgasthuis, Hof Lepaige, Begijnhof). In de Kleine Netevallei liggen diverse sportcomplexen met een bovenlokale aantrekkingskracht. Zo is er sportcomplex BLOSO met daarin een recent vernieuwd sporthotel. Aansluitend op dit complex is er het Netepark en Hidrodoo. De Vorselaarsebaan is de ontsluitingsweg voor dit grootschalig recreatiegebied. De aansluiting van deze weg op de Poederleeseweg is een aandachtspunt bij het verder uitbouwen van het recreatiegebied in de toekomst. De ontsluiting van het gebied voor het langzaamverkeer, waarbij een koppeling tussen de verschillende recreatieve aantrekkingspolen dient te ontstaan, is van belang. Verder is er het kanovaren over de Kleine Nete, waarbij het Spaans Hof een belangrijke spil vormt in de route. Het recreatief ontspanningsgebied rond de Kleine Nete is van bovenlokaal belang en dient versterkt te worden, zodanig dat natuurwaarden en recreatief gebruik optimaal verweven

zijn in een toeristisch en recreatief landschapspark. Het bundelen van initiatieven, mogelijks bij het opzetten van een toeristisch recreatief landschapspark, is een essentiële maatregel. Hierdoor kan het niveau van het aanbod worden verhoogd. Verschillende invalshoeken, zoals toeristische, recreatieve, sportieve en educatieve, kunnen worden gebundeld. Nieuwe recreatieve ontwikkelingen mogen de huidige natuurwaarden in de vallei van de Kleine Nete niet schaden. De recreatieve infrastructuur wordt beperkt tot de huidige perimeters van het gewestplan. De natuur en de waterhuishouding vormt de basiskwaliteit, de referentie en het bindmiddel. Ruimte voor natuur – behoud van bestaande natuurwaarden en het versterken waar mogelijk van de natuurlijke structuur - dient een belangrijke uitgangshouding te zijn voor het toekomstige beleid binnen de Netevallei. Extensieve landbouw, waterbeheersingswerken in het kader van een integrale vorm van waterbeheer en het zoneren van de toegankelijkheid van het gebied kunnen hierbij krachtige en duurzame instrumenten zijn. De bestaande kleinschalige hobbylandbouw in het stroomopwaarts gedeelte wordt gezien als kwalitatief en als een goede beheerder van het kleinschalig landschap. De gemeente wenst deze vorm van landbouw te ondersteunen en te behouden voor zover ze in overeenstemming zijn met de strikte reglementering geldend voor de desbetreffende zone.

Figuur 36. Uitsnede GRS Herentals, visie deelruimte Noordelijk buitengebied

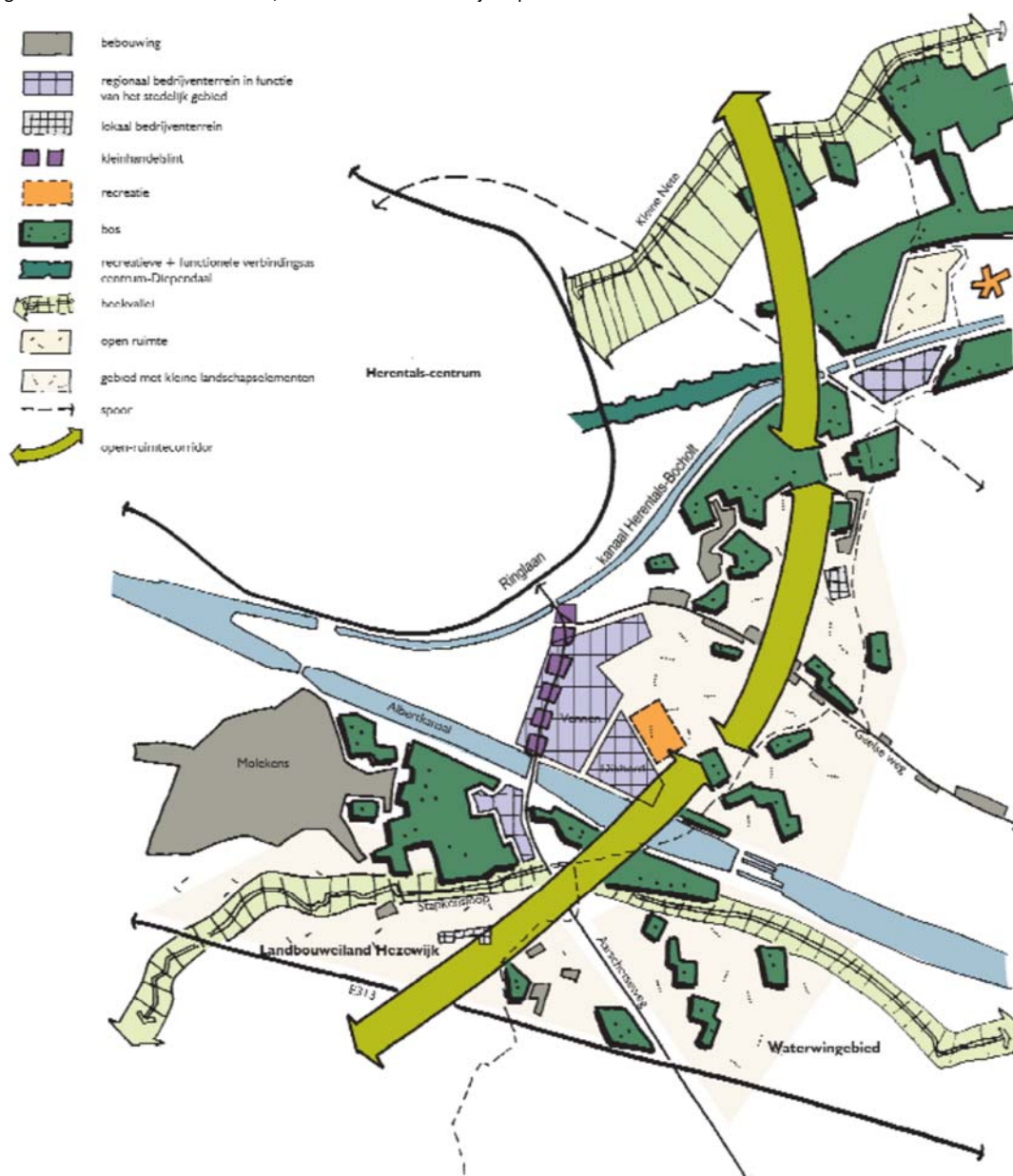

Deelruimte Oostelijke openruimtecorridor

De oostelijke openruimtecorridor dient zo veel mogelijk als open ruimte behouden te blijven. Deze 'Oostelijke openruimtecorridor' vormt een open ruimte tussen de verstedelijkte omgeving van Herentals en de verstedelijkte omgeving van Geel-Olen. De openruimtecorridor vormt tevens een verbinding tussen de open ruimte van de vallei van de Kleine Nete en de open ruimte rond het zuidelijk landbouwgebied ten westen van Noorderwijk en Morkhoven (en zo verder door naar de vallei van de Wimp, enz...) Binnen de openruimtecorridor verschillen vier onderdelen sterk naar type open-ruimte. Waar mogelijk wordt de versnippering door grootschalige infrastructuur (grote wegen, kanalen) verzacht, zowel voor natuur als voor recreatie. De belangrijkste eigenschap van dit gebied vormt de open ruimte. De typische openruimtefuncties (landbouw, natuur en recreatie) vormen dan ook de belangrijkste functies binnen de deelruimte.

- Kanaalbossen (slechts beperkt op Herentals). Het beboste karakter rond de woningen tussen de Netevallei en het Kempens kanaal dient behouden en waar mogelijk versterkt te worden. Schermgroen kan de rand van de bebouwing t.o.v. het landschap bufferen, evenwel zonder dat hiervoor het zicht vanuit de woningen op het landschap volledig ontnomen dient te worden.
- Grees. Over het algemeen wordt het er gestreefd naar een opwaardering van het waardevol en kleinschalig landbouwlandschap. Door het behoud en verdere ontwikkeling van het landschap door toevoeging van kleine landschapselementen (ondermeer door het sluiten van beheersovereenkomsten met de landbouwers), kan de ecologische en recreatieve waarde van het gebied toenemen. De bosfragmenten langs de kanalen moeten behouden blijven en waar mogelijk uitbreiden. Ook hier dient de bestaande bebouwing gebufferd te worden naar het open landschap.

Figuur 37. Uitsnede GRS Herentals, visie deelruimte Oostelijke openruimtecridor

3.3.6 Gemeente Geel

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (GRS) van Geel is goedgekeurd op 11 mei 2006.

Het GRS stelt voor om het langsheen de Kleine Nete gelegen homogeen gebied 'Roerdompstraat' als autonoom landbouwgebied in waardevol landschap te ontwikkelen. Het GRS stelt dat dit historisch gegroeide landbouwgebied naar de toekomst toe ook een optimaal landbouwgebied moet blijven maar dat er wel maatregelen moeten getroffen worden om een voldoende bufferend vermogen te kunnen garanderen langsheen de Kleine Nete (randvoorwaarden ter bescherming van de beekvallei).

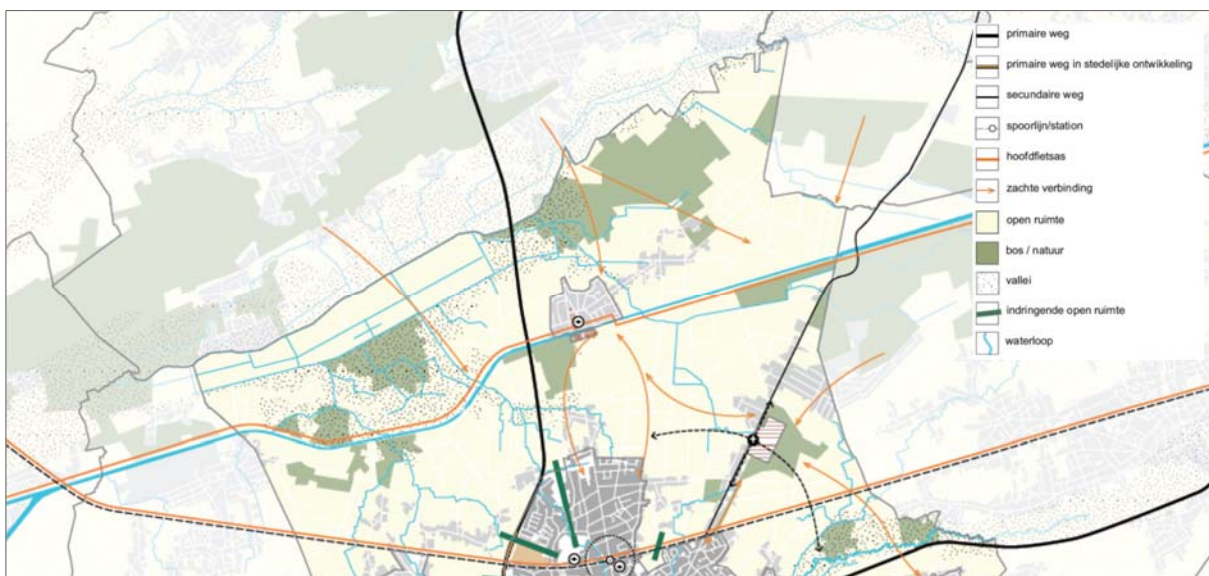
De gemeenteraad van Geel stelde op 4 september 2017 het Beleidsplan Ruimte Geel vast als toekomstvisie voor de verdere ontwikkeling van Geel. In de strategische visie worden volgende voor het plangebied relevante bouwstenen opgenomen:

- **Open ruimte.** De open ruimte is voor een groot deel in gebruik door de landbouw. Deze productieactiviteit is van wezenlijk belang voor het behoud van de open ruimte maar ook voor het economisch functioneren binnen de gemeente. De landbouw wordt ondersteund. Ruimtelijke randvoorwaarden worden uitgewerkt om de landbouwers te helpen een volwaardig inkomen te bezorgen op een duurzame manier die het evenwicht van het open ruimte systeem niet verstoort.

- **Bos en natuur.** Veel van de belangrijkste bos- en natuurgebieden zijn gekoppeld aan het netwerk van de Grote, Molse en Kleine Nete. Deze natte natuurgebieden worden gevrijwaard van bebouwing en andere functies. Het blauwgroen netwerk wordt waar mogelijk versterkt en de natuurwaarden primeren. Ook gaat voldoende aandacht naar het meer lokaal en kleinschalig netwerk van natuurelementen.
- **Vallei.** Geel is voor het grootste gedeelte gelegen in het gebied tussen de Kleine Nete in het noorden en de Molse en Grote Nete in het zuidoosten van het grondgebied. Rond deze beken zijn ook de meeste gebieden met belangrijke natuurwaarden in Geel gelegen, zoals de omgeving van het Zammelsbroek, het Malesbroek en de Belse Bossen nabij de Molse en Grote Nete en de natuurgebieden van De Zegge en Breeven bij de Kleine Nete. Naast hun grote belang voor het natuurbehoud, zijn de valleigebieden ook belangrijk voor recreatie- en toerisme. Dit vraagt om een delicate evenwichtsoefening, waarbij er in sommige gevallen meer voor de pure natuurontwikkeling wordt gekozen en de toegankelijkheid wordt beperkt (bijvoorbeeld in het Zammelsbroek) en op andere plaatsen voor het verder benutten van het recreatieve potentieel door de aanleg van nieuwe wandelpaden en fietsroutes. In de valleien verdient ook de overgang tussen de verschillende woonkernen en de natuur- en recreatiegebieden bijzondere aandacht. Dit geldt met name voor de dorpen Zammel, Oosterlo, Stelen, Winkelomheide, Bel en Ten Aard die alle dicht bij de beken zijn gelegen. Het is niet wenselijk is dat de dorpsbebouwing hier nog verder uitbreidt richting de valleien, of dat er door de realisatie van andere projecten een verdere verrommeling optreedt van het landschap.

Figuur 38. Uitsnede gewenste ontwikkeling Geel (Beleidsplan ruimte Geel, 2017)

3.3.7 Gemeente Kasterlee

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Kasterlee is goedgekeurd op 26 januari 2006 en formuleert volgende visie-elementen voor de vallei van de Kleine Nete:

- **Parallele rug-valleistructuur als ruimtelijke en visuele hoofddrager.** Ruimtelijke ontwikkelingen moeten afgestemd worden op het fysisch systeem, dat in Kasterlee nog steeds een duidelijke stempel drukt op het bodemgebruik en het landschapsbeeld. De meeste markante sturing gaat uit van de combinatie Kempense Heuvelrug - Kleine Netevallei; hetgeen samenhangt met hun parallelle ligging, het reliëfverschil en het landschappelijk contrast van beboste rug en open vallei. Ook de uitgestrektheid en continuïteit van deze landschappelijke structuur speelt een belangrijke rol. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten afgestemd worden op de landschappelijke kwaliteiten en mogen de morfologische samenhang van heuvelrug en vallei niet in het gedrang brengen. Hoogdynamische functies en grootschalige infrastructuren zijn niet gewenst indien ze een te sterke segmentering zouden veroorzaken. Waar de Heuvelrug de dorpscentra raakt of doorkruist, moeten nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de herkenbaarheid behouden of versterken, zodat de link tussen het toeristisch profiel en openruimte kwaliteiten geaccentueerd wordt.
- **Toeristisch-recreatieve (parel)snoeren.** Aan de basis van de bovenlokale toeristisch-recreatieve uitstraling van Kasterlee liggen een aantal bijzondere natuur- en landschapskwaliteiten met recreatief medegebruik als uitgangspunt. Parallel hieraan zijn ook horeca en verblijfsrecreatieve voorzieningen meegegroeid. Enerzijds versterken deze voorzieningen het toeristisch recreatief profiel vanwege de economische waardering; anderzijds moet vermeden worden dat infrastructuur en de dynamiek die ermee samenhangt, een bedreiging gaan vormen voor de kwaliteiten zelf. De troeven van Kasterlee op dit vlak zijn immers meteen ook haar kwetsbare punten: een

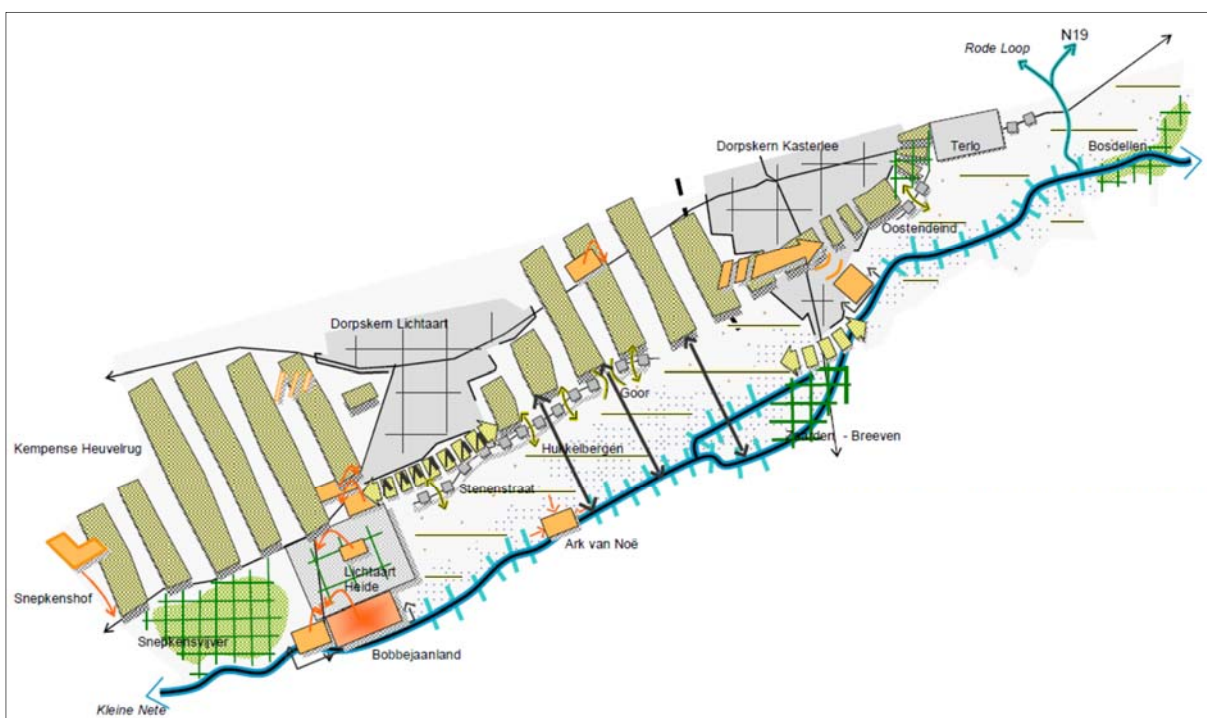
onvoldoende gebiedsgerichte afstemming van recreatieve activiteiten op de draagkracht van de omgeving zou op termijn een stelselmatige aftakeling van het “speelterrein” betekenen. Een ongecontroleerde en verspreide inplanting van voorzieningen moet alleszins vermeden worden. Het langs assen bundelen van infrastructuur waarop de voorzieningen als parels geënt zijn, kan hiervoor een goed uitgangspunt bieden. Door de ligging van de assen nabij de attractiepolen van de natuurlijke structuur kunnen op die manier de harde functies gebundeld worden zonder afbreuk te doen aan hun relatie met de groene omgevingskwaliteiten. De “parels” staan daarbij voor infrastructuur met voldoende aandacht voor ruimtelijke kwaliteit. Gelet op het feit dat de snoeren ingebed zijn in of aansluiten op zwaartepunten van de natuurlijke of landschappelijke structuur, gelden een aantal beperkingen voor elk van de parels. Het aantal (nieuwe) parels dat aan de snoeren kan opgehangen worden, is niet onbeperkt.

De visie op de deelruimte Kempense Heuvelrug-Netevallei is als volgt:

- Versterken van de sterk structurerende werking van de parallelle valleirugstructuur met bijzondere aandacht voor de markante terreinovergangen. Het landschap in deze uitgestrekte deelruimte wordt bepaald door de parallelle structuur van de vallei van de Kleine Nete en de Kempense Heuvelrug. Deze structuur strekt zich uit over ettelijke kilometers (met de meest westelijke uitlopers van de Heuvelrug in de gemeente Vorselaar). De meest oostelijke, smalle uitloper van de Heuvelrug maakt een doorsteek door het centrum van Kasterlee. Het einde van deze uitloper wordt gemarkeerd door de samenvloeiing van het noordelijke zijlopenstelsel (Wamp – Rodeloop) in de Kleine Nete. De jonge ontginning van de Netevallei geeft het landschap een overwegend open karakter, dat sterk contrasteert met de hoger gelegen beboste heuvelrug. De twee grote structuurbepalende landschapselementen Kempense Heuvelrug en Netevallei, die elkaar over ettelijke kilometers flankeren, worden erkend als bijzondere waarde. De structurerende werking die er van uitgaat, moet behouden blijven of versterkt worden. Bijzondere aandacht voor markante terreinovergangen aan de zuidflank en voor de doorsteken in Kasterlee en Lichtaart kan hiertoe bijdragen. Ter hoogte van de dorpskern van Lichtaart moet de continuïteit van de Heuvelrug via Langenberg versterkt worden. Aandacht moet ook gaan naar de ecologische relaties tussen beide structuren: de reliëfverschillen tussen rug en aanleiding tot infiltratie – kwelverschijnselen, veenvorming en winteroverstromingen.
- In bedwang houden van de residentiële functie aan de zuidflanken. Bijzonder en te vrijwaren is het landschappelijk contrast tussen de beboste rug en de open vallei, met de markante terreinovergang ter hoogte van de gehuchtenrij Goor – Hukkelbergen - Stenenstraat. Deze kwaliteit hangt in belangrijke mate samen met de nog relatieve gaafheid van de open ruimte in het gebied. Nieuwe bebouwing of andere infrastructuur moet in het open gebied maximaal vermeden worden. De functieervaging van de gehuchten (infiltratie van residentieel wonen in traditionele landbouwgehuchten) is in beperkte mate mogelijk maar kan niet onbeperkt verder evolueren omdat een te zwaar wegend residentieel karakter de identiteit van het gebied kan ondermijnen. De landbouwwegen kunnen een medegebruiksfunctie in het recreatief fietsnetwerk opnemen maar kunnen niet gebruikt worden als alternatieve verbindingswegen.
- Landbouw als hoofdbeheerder met heroriëntatie van het geüniformiseerd landschap als randvoorwaarde. Landbouw moet bestendig worden als hoofdgebruiker binnen het zuidelijke open deel en moet hiervoor voldoende kansen krijgen, met respect voor de belangrijke natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten en met grondgebonden veeteelt als hoofdbeheerder. Heroriëntatie van het landschap (in de geest van ruilverkaveling nieuwe stijl) met beheersovereenkomsten als uitgangspunt biedt hier mogelijk een aanknopingspunt. Agrarische verbreding, zoals hoevetoerisme, thuisverkoop van hoeveproducten, landschaps- en natuurbeheer, kan een opportuniteit vormen om de landbouw op termijn nieuwe impulsen te geven, zij het binnen een nichemarkt. Hierbij kan een link gevonden worden met de landschappelijke kwaliteiten van het gebied en de aantrekkelijkheid voor fietsers. Een grootschalige omschakeling naar echte recreatieve functies of horeca is niet mogelijk omdat hierdoor eveneens de agrarische structuur kan ondermijnd worden. Aansluitend op de gehuchten is beperkte ruimte voor aan de landbouw gerelateerde functies (maneges...) in specifiek aan te duiden zones en voor op het niveau van het gehucht afgestemde sportmogelijkheden, in zoverre dat daarvoor behoefte bestaat.
- Afremmen van infrastructuur en harde functie in de vallei. De kleine Nete zelf maakt deel uit van een bovengemeentelijk toeristisch recreatief netwerk, met inbegrip van waterrecreatie. In functie van dit netwerk zijn beperkte voorzieningen zoals aanlegplaatsen voor kajak e.a. mogelijk. Ook horeca is in beperkte mate mogelijk voor zover afgestemd op de kwetsbaarheid van de vallei en de noden van het recreatief netwerk en voor zover de ermee samenhangende verkeersdruk de draagkracht van het gebied niet overschrijdt; de bestaande voorzieningen lijken aan deze noden te voldoen. Nieuwe horeca of hoogdynamische recreatieve projecten zijn niet gewenst. Binnen de winterbedding van de kleine Nete moeten harde functies geweerd worden. Nieuwe bebouwing is uitgesloten. Ook uitbreiding van bestaande infrastructuur binnen de winterbedding is niet gewenst. Onverharde wegen blijven onverhard. Lokaal kan gezocht worden naar herintroductie van winteroverstromingen.

- Natuurontwikkeling en gekanaliseerde recreatie op de Heuvelrug. Natuur blijft uitgesproken de hoofdfunctie van de Heuvelrug met bossen als dominante beelddrager. Via inrichting en beheer wordt gestreefd naar een verhoging van de landschappelijke diversiteit; bijzonder te vrijwaren zijn de vennen, heiderelicten, duinen en holle wegen. Voor recreatie en recreatief medegebruik worden duidelijk afgebakende mogelijkheden uitgewerkt, zij het dat de infrastructurele voorzieningen beperkt moeten blijven en afgestemd op de kwetsbaarheid. Waar de heuvelrug de woonkernen raakt, is ruimte voor recreatie met een iets hoogdynamischer karakter. Dit is het geval ter hoogte van Venheide waar de beboste duinen tot in Kasterlee centrum dringen (Kabouterkesberg – Zwarte Berg). Dit recreatief aantrekkingspunt maakt deel uit van een snoer van recreatieve voorzieningen langs de Geelsebaan. Verblijfsrecreatie op de heuvelrug moet ruimte geboden worden binnen welafgebakende gebieden in afstemming met de omgeving. Dit geldt bijvoorbeeld voor de horeca en campings geënt op het snoer van recreatieve voorzieningen langs de Herentalseweg – Olensesteenweg. Het snoer bestaat naast campings ook uit hotels, restaurants en het pretpark Bobbejaanland. Buiten de snoeren worden (individuele) verblijfsrecreatieve voorzieningen op de heuvelrug ontmoedigd. Een derde snoer van recreatieve voorzieningen, waar binnen randvoorwaarden ruimte bestaat voor behoud en beperkte ontwikkeling, is gelegen langs de N123 tussen Lichtaart en Kasterlee. Deze snoeren vormen de concentratie - assen voor gerichte en gewogen uitbouw van recreatieve infrastructuur binnen de randvoorwaarden van de natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten, die precies de toeristische aantrekkelijkheid van de omgeving dragen.

Figuur 39. Uitsnede gewenste ruimtelijke structuur deelruimte Kempense Heuvelrug-Netavallei (GRS Kasterlee, 2006)

Binnen de gewenste landschappelijke structuur wordt het winterbed van de vallei van de Kleine Nete geselecteerd als gaaf landschap.

Met betrekking tot de kerngebieden van de agrarische structuur stelt het GRS Kasterlee dat dit gebieden zijn waar landbouw de enige hoofdfunctie is. Deze kerngebieden kunnen verder gedifferentieerd worden door aanduiding van multifunctionele landbouwzones, bouwvrije zones en zones van dominant graslandgebruik. De vallei van de Kleine Nete wordt in het GRS als zoekzone “dominant graslandgebruik” en “bouwvrije zone” geselecteerd.

- Streefzones dominant graslandgebruik. Het RSV stelt dat het fysisch systeem ruimtelijk structurerend moet zijn voor o.m. de agrarische structuur. Dit betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van deze structuurbepalende functie. Het aanduiden van streefzones dominant graslandgebruik binnen delen van alluviale valleien geeft een concrete invulling aan deze visie. Alluviale gronden vormen immers de van nature overstroombare gebieden (NOG) met een permanent hoge grondwaterstand en een natuurlijke bodemgeschiktheid voor graslandgebruik. (...) De alluviale vlakte van de Kleine Nete wordt als zoekzones aangeduid.
- Zoekzones bouwvrije zones. In gewestelijke uitvoeringsplannen zullen binnen de gebieden van de agrarische structuur bouwvrije zones afgebakend worden waar geen bebouwing (ook geen agrarische) kan toegelaten worden. In de mate dat op dit vlak beleidsruimte rest, worden ook in het GRS op kleine schaal bouwvrije zones

aanduiden. Uitgangspunt is dat het leefbare voortbestaan van bestaande agrarische bedrijven daarbij niet in het gedrang komen. Afstemming op het fysisch systeem en op landschappelijke kwaliteiten en het vrijwaren van de potenties van deze gebieden voor de grondgebonden landbouw zijn de uitgangspunten om bouwvrije zones aan te duiden. Volgende zoekzones voor bouwvrije zones worden aangeduid in valleien van structuurbepalende waterlopen:

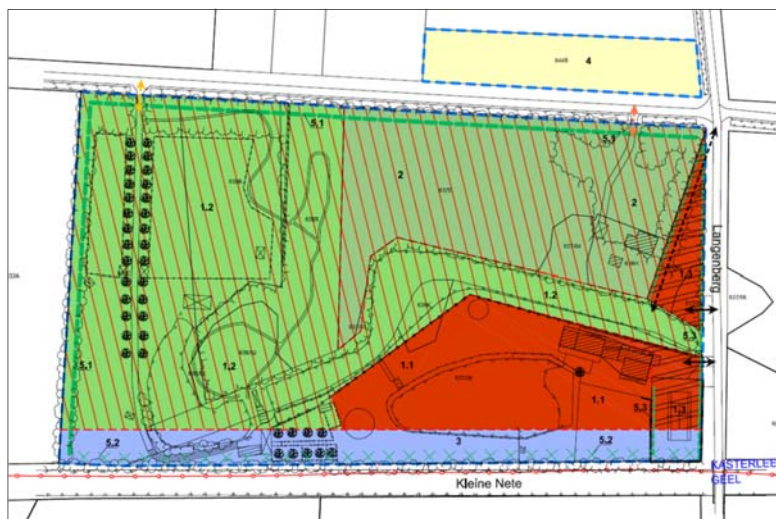
- o Vallei van de Kleine Kaliebeek ter hoogte van KleineWinkel en Klein Rees
- o Vallei van de Grote Kaliebeek tussen Hoek en Achterlee
- o Vallei van de Kleine Nete
- o Vallei van de Aa
- o Vallei van de Roeikensloop

Figuur 40. Uitsnede gewenste ruimtelijke structuur GRS Kasterlee (2006)

De gemeente Kasterlee heeft een gemeentelijk planningsproces gevoerd voor het dagrecreatiegebied Ark van Noë langs de Kleine Nete. Op 1 april 2010 werd het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "Ark van Noë" door de deputatie van de provincie Antwerpen goedgekeurd.

Figuur 41. Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Ark van Noë (Kasterlee)

In het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt het gedeelte van het recreatiegebied, grenzend aan de Kleine Nete, opgenomen als 'zone voor waterbeheersingswerken met nevenfunctie recreatief medegebruik'. In deze zone zijn onder meer werken en infrastructuur toegelaten in functie van waterbeheersing.

3.3.8 Gemeente Olen

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Olen is goedgekeurd op 15 juli 2004 en werd gedeeltelijk herzien in 2014.

Binnen de gewenste ruimtelijke structuur van de open ruimte worden ontwikkelingsperspectieven per deelgebied gegeven.

- Valleigebied Kleine Nete. Het is wenselijk de vallei van de Kleine Nete te versterken en te ontwikkelen als uitzonderlijk waardevolle ecologische structuur. Het Olens broek is reeds in beheer als reservaat en wordt beschouwd als natuurkerngebied. Het versterken van de natuurfunctie kan door de interne kwaliteit te verhogen en door de invloeden van buitenaf te bufferen. Zo moet er eveneens voorzichtig omgesprongen worden met het toegankelijk maken voor toerisme en recreatie. Door de VLM is in samenspraak met AMINAL-Natuur gekozen om natuureservaat 'De Zegge' in Geel prioritair kansen te geven in functie van natuur, ten koste van de aanwezige landbouw. In ruil wordt geopteerd om de landbouwontginning tussen Roerdompstraat en Kleine Nete effectief als grondgebonden landbouwzone te ontwikkelen. In functie van het algemeen belang wordt deze visie door de Gemeente Olen onderschreven en wordt de uitloper van deze landbouwontginning op Olens grondgebied voorbehouden voor grondgebonden landbouw (op de niet-vervuilde gronden).(...) De draagkracht voor recreatief medegebruik is in het stuifzandcomplex groter dan in het Olens Broek, doch de vervuiling vanwege de stortgronden zal plaatselijk de toegankelijkheid bepalen. Er dient dan ook bijzondere aandacht besteed aan de sanering van de bestaande storten en een zeer strikte afbakening van de nieuw geplande opslagplaats voor de radioactieve grond die zal afgegraven worden bij de sanering van de Bankloop.

Elementen van de gewenste ruimtelijke structuur zijn:

- Heibloem is een lintvormige woonkern met eigen kenmerken en kwaliteiten. Omwille van het landelijk karakter wordt er omzichtig met de ruimte omgesprongen. Contact met de open ruimte moet behouden en versterkt worden.
  - Behoud van bestaande zonevreemde woningen waarbij voldaan wordt aan de vooropgestelde criteria.
  - Ontwikkelen van landbouwontginning de Zegge als open landbouwgebied (L2), doch met aandacht voor buffering t.o.v. Kleine Nete en Olens Broek
  - Versterken en uitbouwen van het Olens Broek in het valleigebied van de Kleine Nete als uitzonderlijk waardevolle ecologische structuur en volledig beheer als natuurkerngebied.
  - Uitbouwen en inrichten van het stuifzandcomplex De Bleek–Heibloem als natuurontwikkelingsgebied en buffer tussen het valleigebied van de Kleine Nete en de bedrijvigheid aan het kanaal Herentals–Bocholt.
  - Bodemverontreiniging op de bestaande stortgronden beïnvloedt het leefmilieu. Het ruimtelijk begrenzen van de impactzone en de sanering ervan zijn absoluut noodzakelijk.
  - Instellen en opleggen van een strikte afbakening en veiligheidsnormen m.b.t. het geplande radioactieve berging, in overleg met de hogere overheid.
  - Actief uitdoven van zonevreemde weekendverblijven.
  - Behoud zonevreemde bedrijven (zonder uitbreidingsmogelijkheden) indien de ruimtelijke draagkracht het toelaat.
- Landbouwzone Doffen. Dit gebied is drager van de gewenste landbouwstructuur. Gelegen tussen Herentals en de nieuwe bewonerskernen van Olen vervult het een bufferfunctie tegen de oprukkende (industriële) uitbreidingen van Herentals. Extra aandacht dient te gaan naar de afwerking van de randen van het openruimtegebied. Er is een differentiatie van de landbouwactiviteiten gewenst. In het westelijke deel primeren de landschappelijke en ecologische erfgoedwaarden. Een aantal belangrijke acties uit het GNOP hebben betrekking dit gebied evenals op de omgeving van de Olense sluizen die er sterk mee verbonden is. Ten oosten van de straat Doffen is ruimte voor gemengde agrarische bedrijvigheid. Recreatie richt zich op medegebruik van de open ruimte.

Elementen van de gewenste ruimtelijke structuur zijn:

- Aandacht voor behoud van het contact met de open ruimte in landelijk woonlint Doffen. Streven naar grote percelen met vrijstaande woningen.
- Behoud van bestaande zonevreemde woningen waarbij voldaan wordt aan de vooropgestelde criteria.
- Versterken van openruimtecorridor Doffen–Hezewijk als drager van de gemeentelijke landbouwstructuur en natuurlijke buffer tussen Olen en Herentals.

- o Differentiëren van het landbouwgebied in L1 - open landbouwgebieden met mogelijkheden tot verweving (Doffen-West, Gerheze) en L3 - landbouwgebied met diverse bebouwing en specifieke agrarische geschiktheid (Doffen-oost).
- o Behoud van verspreide openruimterelaties als corridor tussen de verschillende open ruimtes en als buffer tussen de woonkernen en -wijken.
- o Versterken van het landschappelijk netwerk met bosjes en kleine landschapselementen dat de openruimtecorridor Doffen overlapt als element binnen de natuurlijke structuur en als kader voor recreatief medegebruik.
- o Actief uitdoven van illegale weekendverblijven.
- o Extensief medegebruik van de open ruimte.
- o Behoud zonevreemde bedrijvigheid, doch zonder uitbreidingsmogelijkheden, gezien de ruimtelijke draagkracht.

Figuur 42. Uitsnede gewenste openruimtestructuur (GRS Olen, 2014)

GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN OLEN KAART 33 : RUIMTELIJK CONCEPT VOOR DE OPEN RUIMTE

- 1 - Kleine Nete en haar valleigebied
- 2 - Olense bosrug
- 3 - landschappelijk netwerk Doffen
- 4 - stuifzandcomplex De Bleek - Heibloem
- 5 - openruimtecorridor Doffen - Hezewijk
- 6 - open rand Meiren - Gerhagen
- 7 - groene centrumgordel

4 Bestaande feitelijke toestand

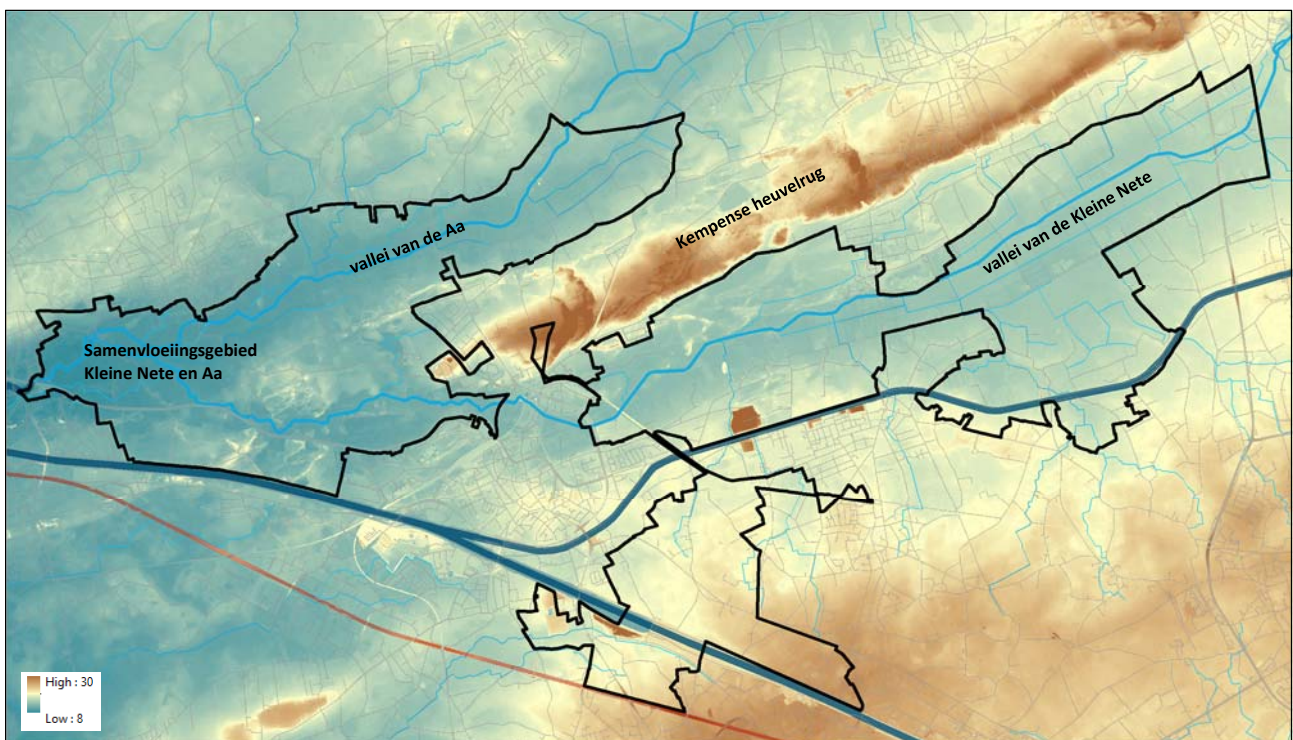
4.1 Fysisch systeem

Het fysisch systeem wordt bepaald door een afwisseling van noordoost-zuidwest georiënteerde beekvalleien en dekzandruggen. Deelplan 1 omvat het samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa met de westelijke uitloper van het Kempense Heuvelrug. Deelplan 2 omvat de brede alluviale vlakte van de Kleine Nete en De Zegge. Deelplan 3 omvat de westelijke uitloper van de rug Olen-Geel die tussen de valleien van Kleine en Grote Nete ligt.

Bodem en reliëf

Het fysisch systeem binnen het plangebied wordt bepaald door het Kempens rivier- en duingebied dat bestaat uit een zandige depressie met een dicht netwerk aan beken. De geologische ondergrond bestaat uit een dik pakket Tertiaire mariene zanden. Tijdens het Pleistoceen (Quartair) schuurden de rivieren van het Netebekken in de zandige ondergrond brede, weinig reliëfrijke depressies uit. Doordat de ondergrond in de omliggende regio's beter bestand was tegen deze erosieprocessen ligt het Kempens rivier- en duingebied lager dan de omliggende gebieden. Gedurende de laatste ijstijd (Laat-Pleistoceen) werd het gebied bedekt met een dikke laag dekzanden. Deze eolische dekzanden zijn op de interfluvia enkele meters dik en in de riviervalleien tot meer dan 10 meter dik, zodat het reliëf grotendeels werd genivelleerd.

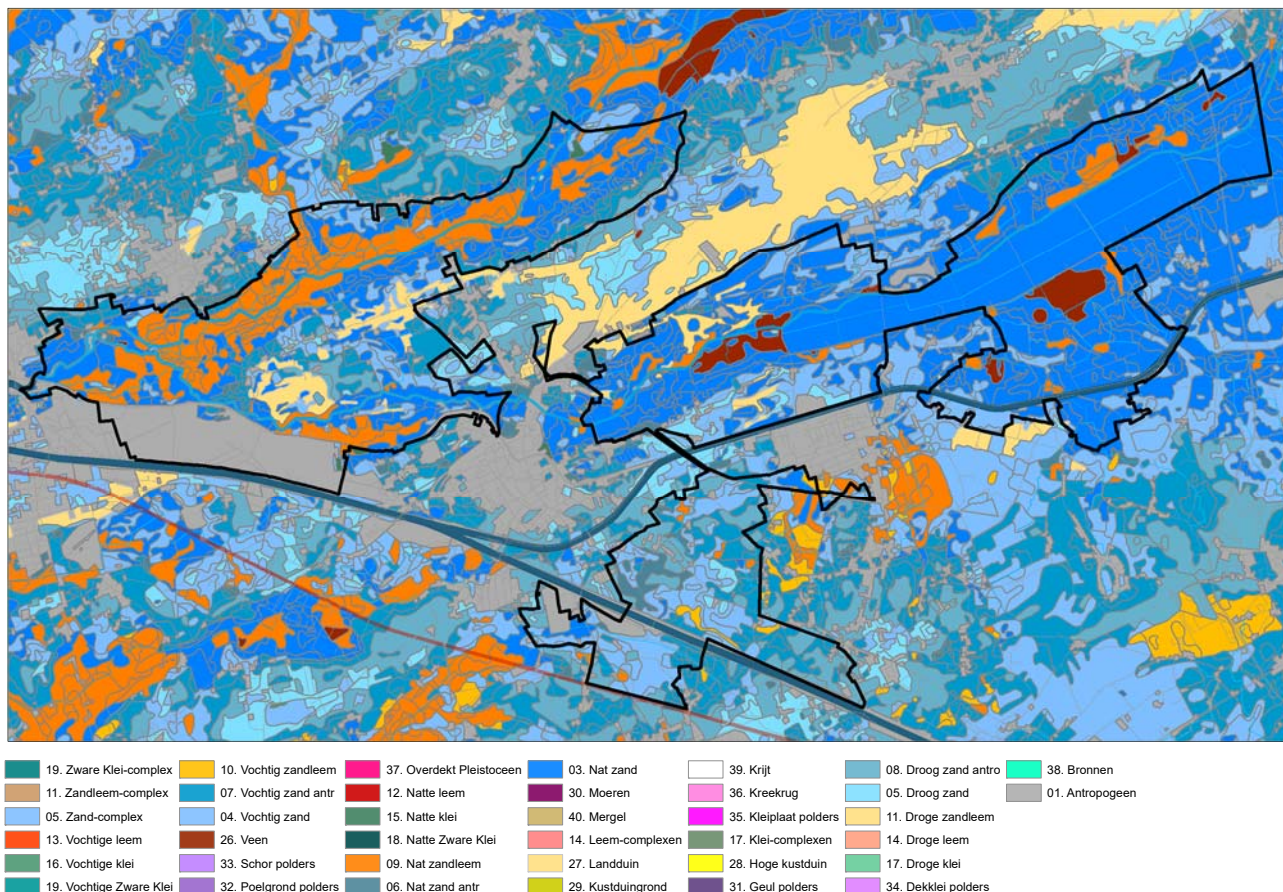
Figuur 43. Hoogteligging

Vooral op plaatsen waar het dekzand een aanzienlijke dikte heeft, werd het na de laatste ijstijd door sterke zuidwestenwinden bijeengeblazen tot landduinen en dekzandruggen. Door uitwaaiing tot op de watertafel ontstonden plaatselijk depressies waar regen- en oppervlaktewater stagneerde en vennen gevormd werden. De landduinen en dekzandruggen werden door het warmer worden van het klimaat gefixeerd door een natuurlijke vegetatie van loofbossen. Na ontginningen en ontbossing door de mens traden plaatselijk nieuwe verstuingen op en werden nieuwe landduinen gevormd.

Het Neteland is een voornamelijk vlak gebied. De valleien liggen slechts enkele meters lager dan de tussenliggende interfluvia. Landduinen en dekzandruggen, die ten noorden van de Kleine Nete de noordoost-zuidwestelijke en ten zuiden van de Kleine Nete de oost-westelijke oriëntatie van de beken volgen, zorgen voor geringe reliëfverschillen. In het centrale deel bevinden zich twee smalle zuidwest-noordoost gerichte heuvelruggen die het gevolg zijn van de meer erosiebestendige Tertiaire ondergrond: de heuvelrug bedekt met landduinen ten noorden van Herentals over Lichtaart tot Kasterlee (Kempense Heuvelrug) en de minder uitgesproken rug van Olen-Geel.

Figuur 44. Bodemkaart

De bodems in het gebied bestaan overwegend uit arme zandgronden die naar het zuiden en westen toe lemiger worden. Droge plaggenbodems (op de hogere gronden, ontstaan door langdurige bemesting met plaggen uit het heidepotstalsysteem) worden afgewisseld met uitgestrekte natte podsolcomplexen (ontstaan door eeuwenlange heidebegroeiing). De duinformaties bestaan voor een groot deel uit profielloze duingronden. In de valleien komen natte tot zeer natte zandleemgronden voor.

De alluviale vlakte van de Kleine Nete heeft stroomopwaarts Herentals een uitzonderlijke breedte van meer dan 2 kilometer, waarin de Nete en haar bijbeken in het Holoceen een pakket zandig materiaal (zand, lemig zand en in mindere mate zandleem) afzette. In de lager gelegen kommen van de Netevallei vond veenvorming plaats. Deze veengronden liggen binnen de natuurgebieden Snekensvijver en De Zegge.

De goed doorlatende zandige ondergrond en het dichte netwerk aan beken zorgen voor een sterk ontwikkeld systeem van infiltratie en kwelgebieden. De heuvelrug van Herentals-Kasterlee en in minder mate ook de rug van Olen-Geel zijn regionale infiltratiegebieden.

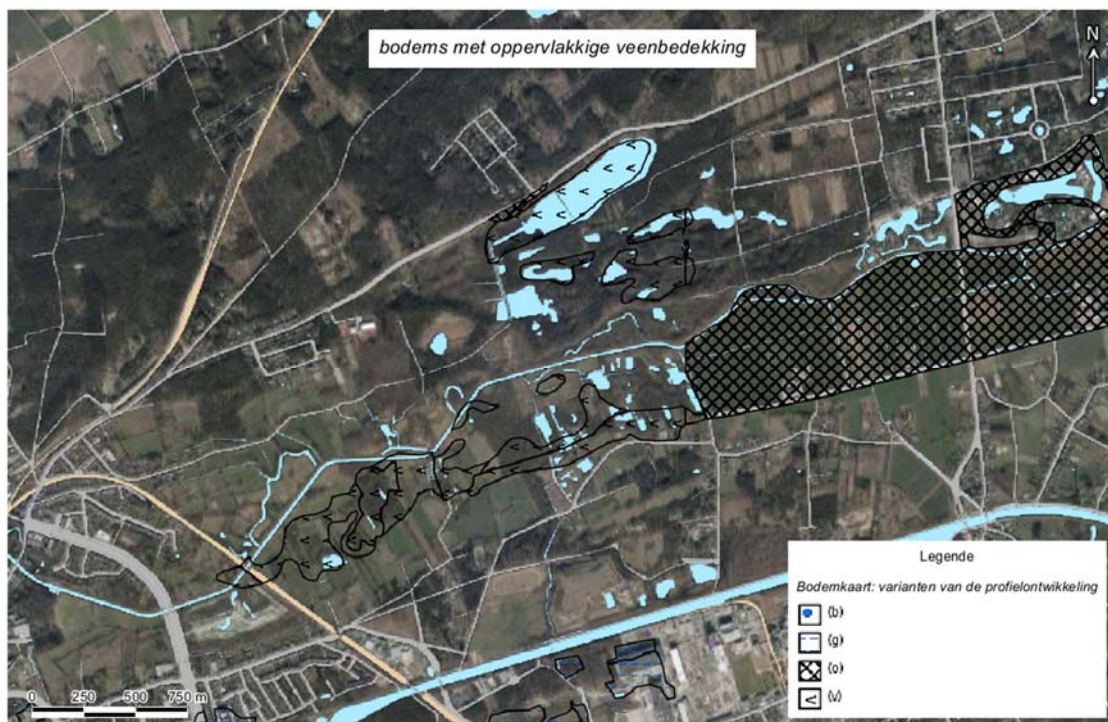
De afwisseling van de hogere zandgronden en natte, alluviale bodems in de valleien van Nete en Aa zorgt voor een rijke verscheidenheid aan abiotische condities met bijbehorende landschappelijke en ecologische diversiteit. Deze diversiteit wordt versterkt door diverse waterrijke depressies als gevolg van turfwinning (Snekesvijver, Zwarte Water, Lavendelven...).

In het plangebied liggen géén waardevolle erfgoedbodems of gebieden die gevoelig zijn voor erosie of grondverschuivingen, noch zijn er gekarteerde grondverschuivingen in/in de ruime omgeving aanwezig.

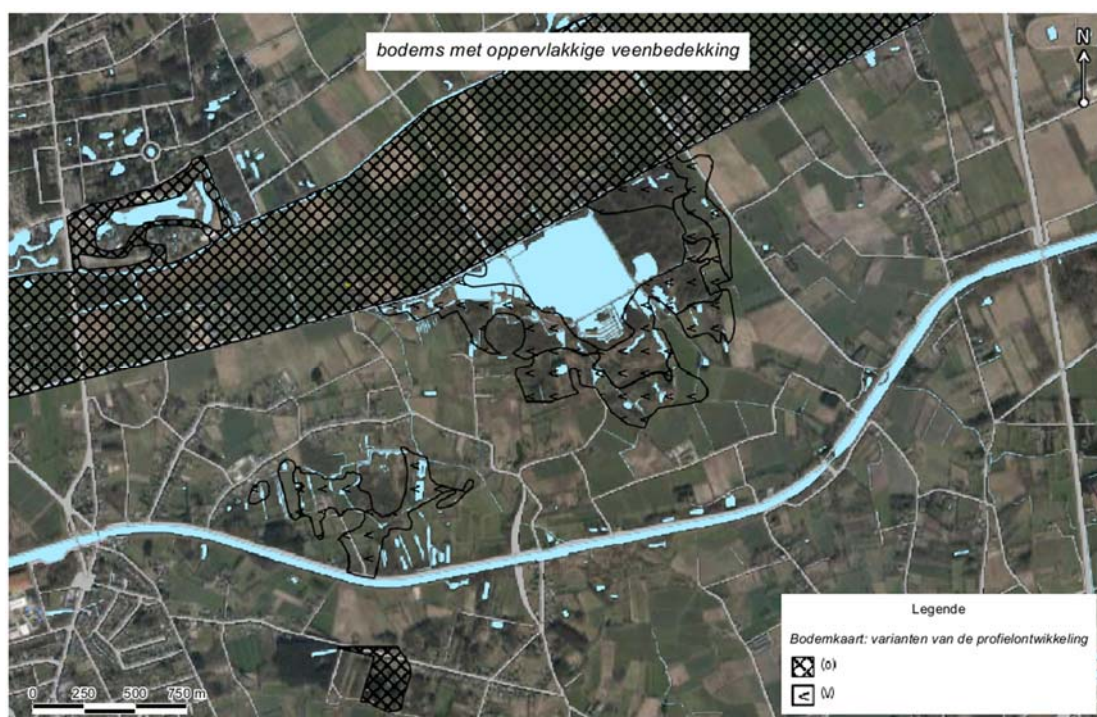
Van de bodemkaart kunnen naast de veenbodems tevens bodemprofielen met een oppervlakkige veenbedekking worden afgeleid. Deze komen in hoofdzaak voor in de gebieden Snekensvijver en Olensbroek-Langendonk en tevens in De Zegge. Ook komen er enkele beperkte en verspreide zones met oppervlakkige veenbedekking voor in de valleigebieden van de Kleine Nete en de Aa.

Figuur 45. Varianten van profielontwikkeling veen ter hoogte van Snepkensvijver en Olensbroek-Langendonk (Dov Vlaanderen)

Figuur 46. Varianten van profielontwikkeling veen ter hoogte van De Zegge (Dov Vlaanderen)

Er zijn volgens de kaart 'ontginningstoestand 2017' (percelen weer waarvoor een milieuvergunning is toegekend; Databank Ondergrond Vlaanderen) geen recente ontginningen of een mogelijke beïnvloeding van grondstofvoorraden gekend. Ter hoogte van Watervoort voorziet het gewestplan een ontginningsgebied met nabestemming agrarisch gebied, maar het gebied kent geen winning van oppervlaktedelstoffen.

Volgens het geoloket bodemdossierinformatie van OVAM komen in het plangebied zones voor waar oriënterende, beschrijvende onderzoeken zijn uitgevoerd. Ter hoogte van de Bankloop werd een radioactieve verontreiniging vastgesteld. Deze werd intussen gesaneerd. Op de overige percelen waar een beschrijvend bodemonderzoek is uitgevoerd is een vastgestelde verontreiniging niet gekend (maar tevens niet uitgesloten). Voor de percelen waar er een oriënterend bodemonderzoek heeft plaatsgevonden kan aangenomen worden dat deze geen risicoverontreiniging bevatten.

De Kleine Nete ontspringt ten oosten van Retie aan de rand van het Kempens plateau. De Aa is een noordelijke zijrivier van de Kleine Nete die ontspringt op de randhelling van de cuesta van de Noorderkempen en heeft een noordoost-zuidwestelijke stroomrichting.

De waterlopen van het Netebekken zijn laaglandbeken die zelden uit echte bronnen ontstaan maar gevoed worden door afvloeiing van neerslagwater en kwel. Het water vloeit via een netwerk van grachten en sloten uiteindelijk samen in grotere waterlopen. De oorspronkelijke brongebieden die bestonden uit natte depressies, zijn door ontginningen veelal verdwenen of gedegradeerd. Laaglandbeken worden van nature gekenmerkt door een klein verval, een geringe stroomsnelheid en een sterk meanderend verloop.

De meeste beken in het Netebekken kennen een zwakke structuurkwaliteit. Vele waterlopen zijn over verschillende trajecten rechtgetrokken. Vooral de Kleine Nete kent talrijke, bewaard gebleven, afgesneden meanders. Het vlakke karakter van de valleien zorgt in combinatie met de geringe stroomsnelheden en de lange afvoertijden dat bij overstromingen uitgestrekte oppervlakten bedreigd worden.

De bovenlopen van de beken worden vooral gevoed door regenwater en ondiepe kwel. Hierdoor is het beekwater hier van nature relatief zuur en mineraalarm. Door lozingen en uitspoeling van meststoffen vindt in veel beken wel voedselverrijking plaats. De oostelijke en enkele noordelijke bovenlopen van de Kleine Nete, de Kleine Nete tot aan de monding van de Aa hebben echter nog een goede tot zeer goede waterkwaliteit.

Vanaf het begin van de 19e eeuw werd een netwerk van kanalen aangelegd. In eerste instantie gebeurde dit voor irrigatiedoeleinden in de landbouw en later ook voor industrieel transport. De voornaamste kanalen binnen het plangebied zijn het kanaal Herentals-Bocholt en het Albertkanaal. Het kanaalwater zorgt in de directe omgeving van deze kanalen voor een aanrijking met kalkrijk (basisch) Maaswater.

De valleien van Kleine Nete en Aa en het gebied rond de Zegge zijn van nature overstroombare gebieden en grotendeels ook effectieve overstromingsgevoelig. De niet-overstromingsgevoelige hoger gelegen zandgronden worden als infiltratiegevoelige gebieden aangeduid.

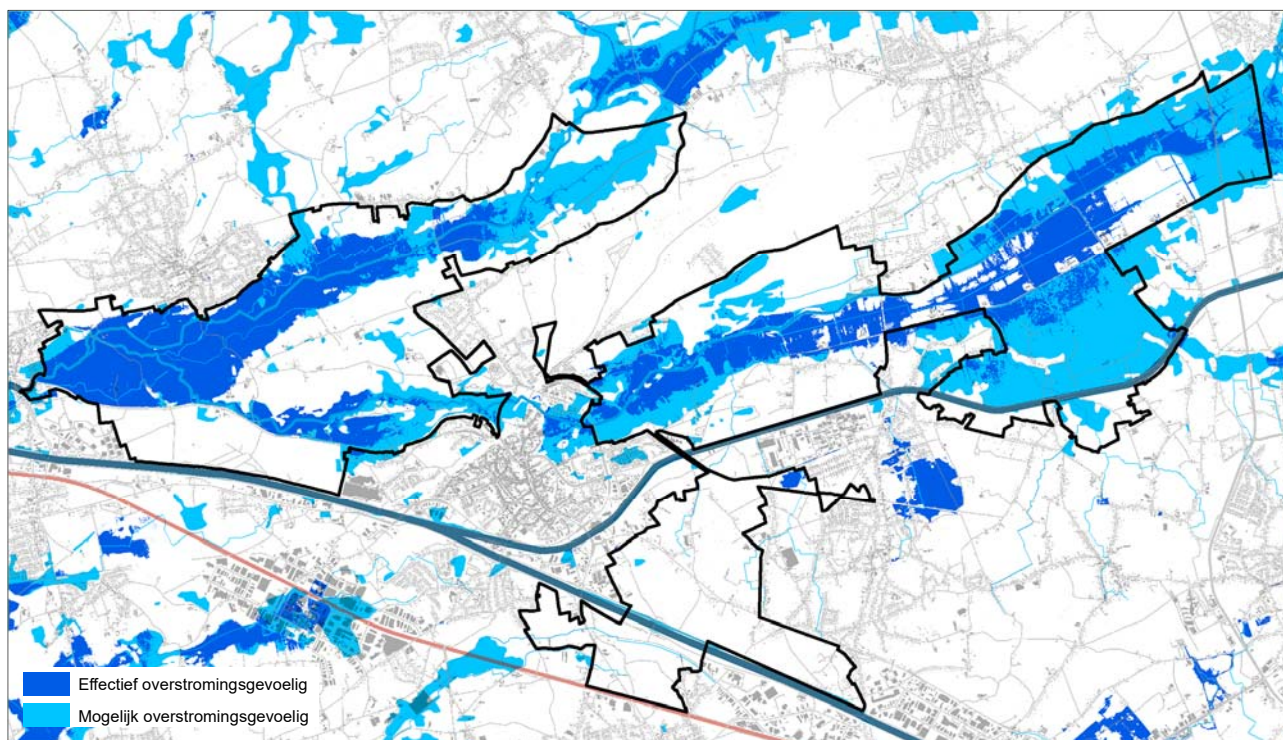
Enkel het deel van de vallei van de Aa stroomafwaarts N134 wordt opgenomen in het planvoorstel. Dat is het deel van de vallei waarvoor de Vlaamse Regering bij de herbevestiging van de agrarische gebieden dat er een ruimtelijk uitvoeringsplan moest opgemaakt worden om delen van het agrarisch gebied te differentiëren als natuurverwevingsgebied en dat opgenomen werd als actie 10 in het Operationeel Uitvoeringsprogramma regio Neteland. De Lichtaartsesteenweg N134 is een duidelijke fysische grens voor het plangebied. Het stroomopwaarts deel ter hoogte van Lille en Kasterlee is reeds herbevestigd als agrarisch gebied zodat er geen reden is om dit gebied op te nemen in het planvoorstel.

De vallei van de Kleine Nete ter hoogte van Herentals centrum ligt binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied Herentals waarvoor de provincie Antwerpen een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan opmaakte. Voor het signaalgebied 'Olympiadelaan' wordt een specifiek provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt. Om die reden worden de (overstromingsgevoelige) delen van de vallei binnen het kleinstedelijkgebied, zijnde tussen Ringlaan en Olympiadelaan niet opgenomen binnen het plangebied. De grens van het plan is dus afgestemd op de grens van het kleinstedelijk gebied. Binnen het kleinstedelijk gebied nemen de provincie Antwerpen en de stad Herentals de nodige planningsinitiatieven.

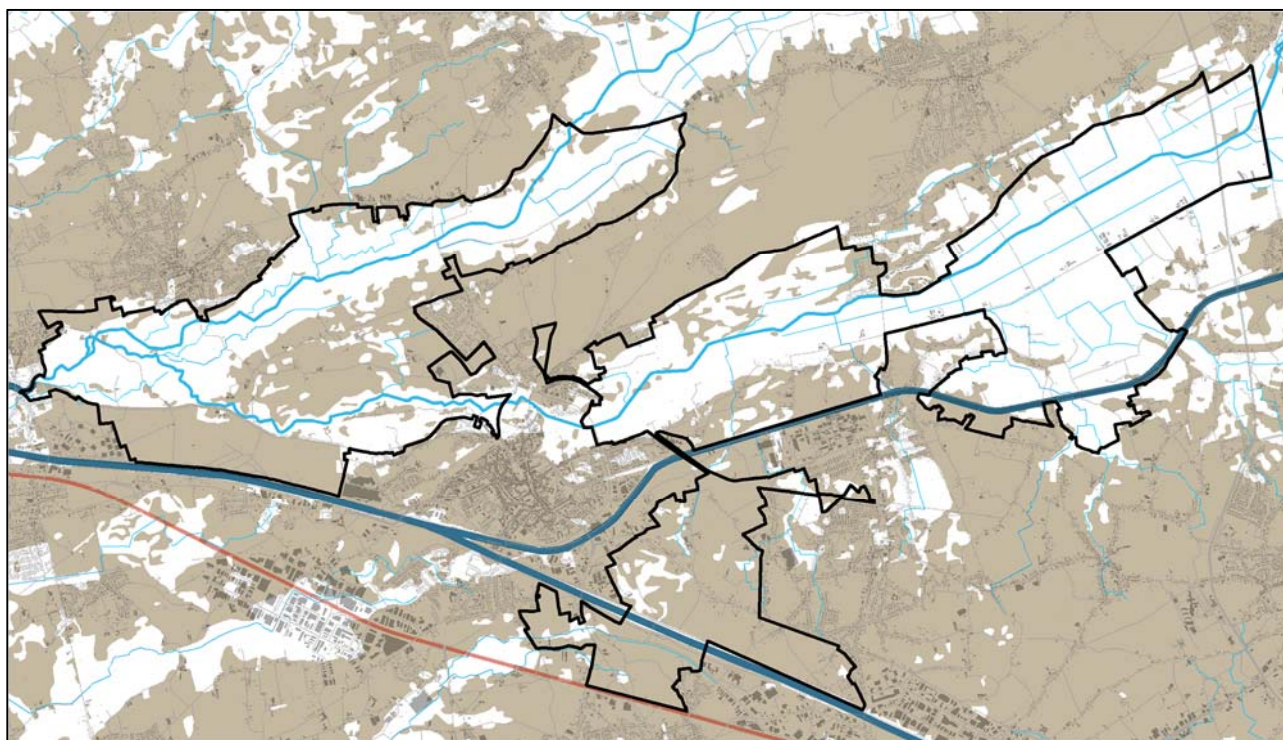
Als oostelijke grens van het plangebied wordt de N19 als grens gehanteerd. De delen van de vallei van de Kleine Nete stroomopwaarts N19 vallen dus buiten het plangebied. Voor dat deel van de vallei zijn er op korte termijn geen herbestemmingen noodzakelijk en bieden de gewestplanbestemmingen voldoende garanties om de overstromingsgevoelige vallei te vrijwaren van bebouwing.

Figuur 47. Waterlopen en overstromingsgevoelige gebieden (Watertoetskaart 2017, VMM)

Figuur 48. Infiltratiegevoelige bodems (Watertoetskaart 2017, VMM)

4.2 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

De Kleine Netevallei bestaat stroomafwaarts Herentals uit een zeer waardevol beekdallandschap met typische beekdalvegetaties en een vrijwel stabiele weg- en perceelsstructuur gedurende de laatste honderd jaar. Stroomafwaarts Herentals is de vallei van de Kleine Nete goed herkenbaar en relatief gaaf. De kleinschalige beekdallandschappen worden gekenmerkt door een afwisseling van open en gesloten structuren. Tal van oude meanders herinneren aan de vroegere loop van de Kleine Nete.

Stroomopwaarts Herentals (Olen, Geel, Kasterlee) is het oorspronkelijke valleilandschap voor een groot deel uitgewist door de ruilverkaveling en een aantal recreatieve ontwikkelingen uit de tweede helft van de 20ste eeuw. De Zegge

vormt binnen de landbouwontginning 'Geels Gebroekt' een relict van een typisch Kempens beekdallandschap met turfkuilen, trilvenen, rietvelden en bossen.

De landschapsbepalende Kempense Heuvelrug (Herentals-Lichtaart-Kasterlee) wordt gekenmerkt door landduinen, naaldhoutaanplanten en een historische stabiele landschapsstructuur gedurende de laatste eeuw. Op de heuvelrug komen een aantal holle wegen voor. De heuvelrug zelf ligt buiten het plangebied, enkel de meest westelijke minder uitgesproken uitloper tussen Kleine Nete en Aa (Heiken) ligt in het plangebied.

De open ruimte ten oosten van Herentals omvat de westelijke uitloper van de rug Olen-Geel met een kleine krans van bos- en akkerland (relictzone "Bos- en akkercomplex Diependaal, Doffen en Molekens"), dat doorsneden wordt door het industrieel landschap van E313 en Albertkanaal.

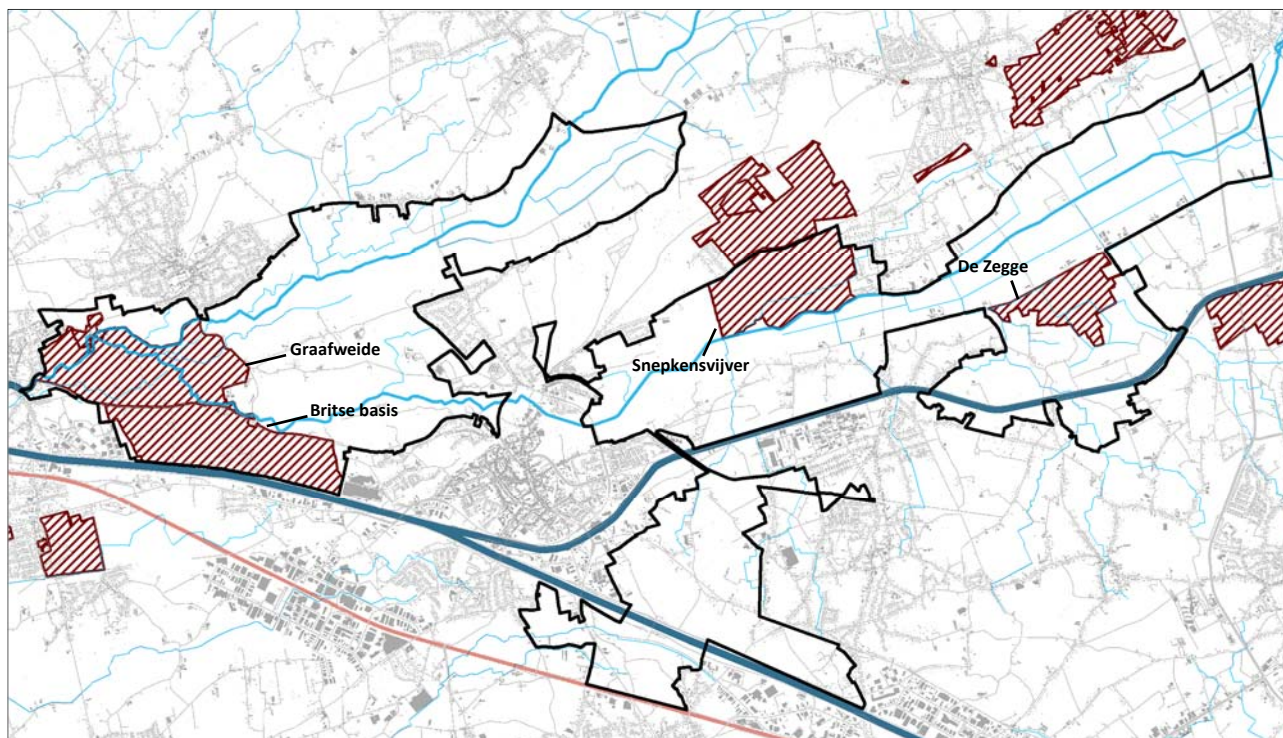
Het plangebied omvat twee vastgestelde landschapsatlasrelicten:

- Samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en de Aa
- De Zegge

Het plangebied omvat vijf (delen van) beschermde cultuurhistorische landschappen:

- Interfluvium Kleine Nete en Aa met Graafweide
- Banmolen met omgeving
- Britse Basis Grobbendonk
- Snekensvijver met omgeving
- De Zegge

Figuur 49. Beschermde cultuurhistorische landschappen

Binnen de vastgestelde landschapsatlasrelicten liggen een aantal beschermde monumenten:

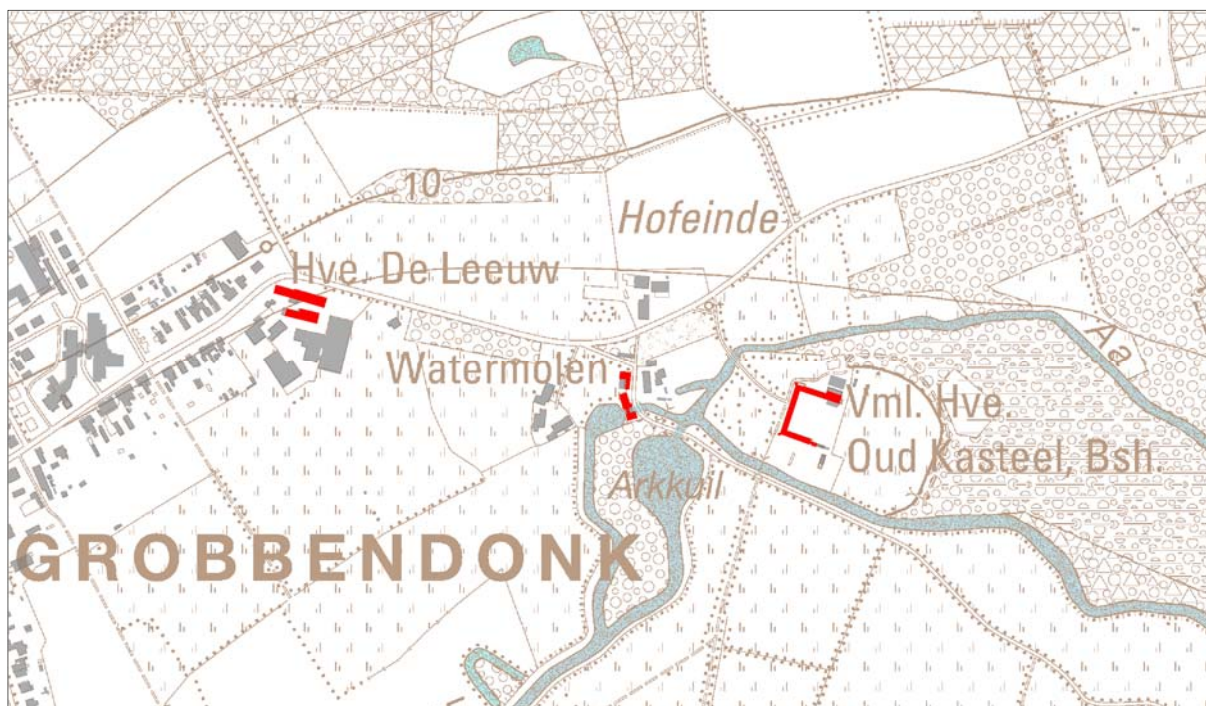
- Saswachterswoning en sluiskom (Grobbendonk)
- Banmolen (Grobbendonk)
- Voorgebouw kasteel Grobbendonk (Grobbendonk)
- Afspanning De Leeuw (Grobbendonk)
- Priorij Onze-Lieve-Vrouw Ten Troon (Grobbendonk)
- Windmolen Molen van 't Veld (Geel)

Daarnaast is als monument beschermd:

- Windmolen Buulmolen (Olen)

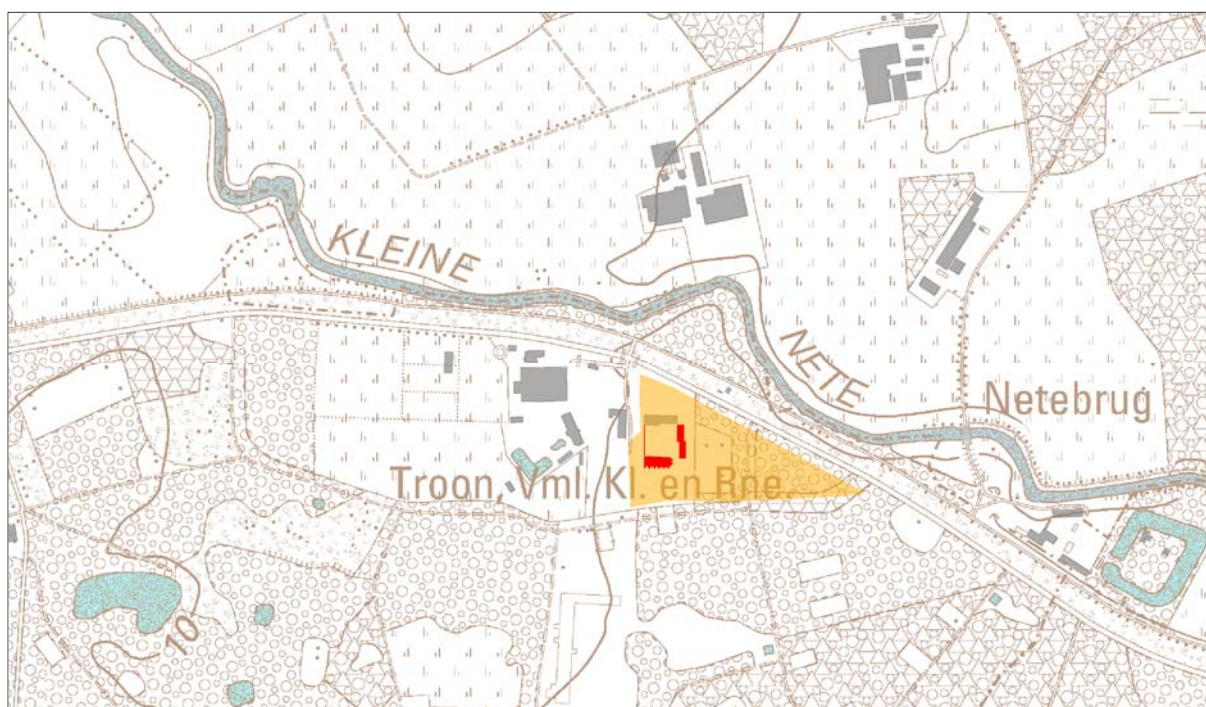

Figuur 50. Beschermd monumenten Afspanning De Leeuw, Banmolen en voorgebouw kasteel Grobbendonk (Grobbendonk)

De omgeving van de Priorij Ten Troon is beschermd als stads- en dorpsgezicht. Voor deze site (binnen het vastgesteld landschapsatlasrelict) is een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt. Er bevinden zich geen beschermde stads- en dorpsgezichten binnen het plangebied waar herbestemmingen worden gepland.

Figuur 51. Beschermd monument en beschermd stads- en dorpsgezicht Priorij Onze-Lieve-Vrouw Ten Troon (Grobbendonk)

In het plangebied liggen geen beschermde archeologische sites of afgebakende archeologische zones. Er zijn geen elementen uit inventarissen van houtige beplanting of tuinen en parken gelegen binnen het plangebied.

4.3 Natuurlijke structuur

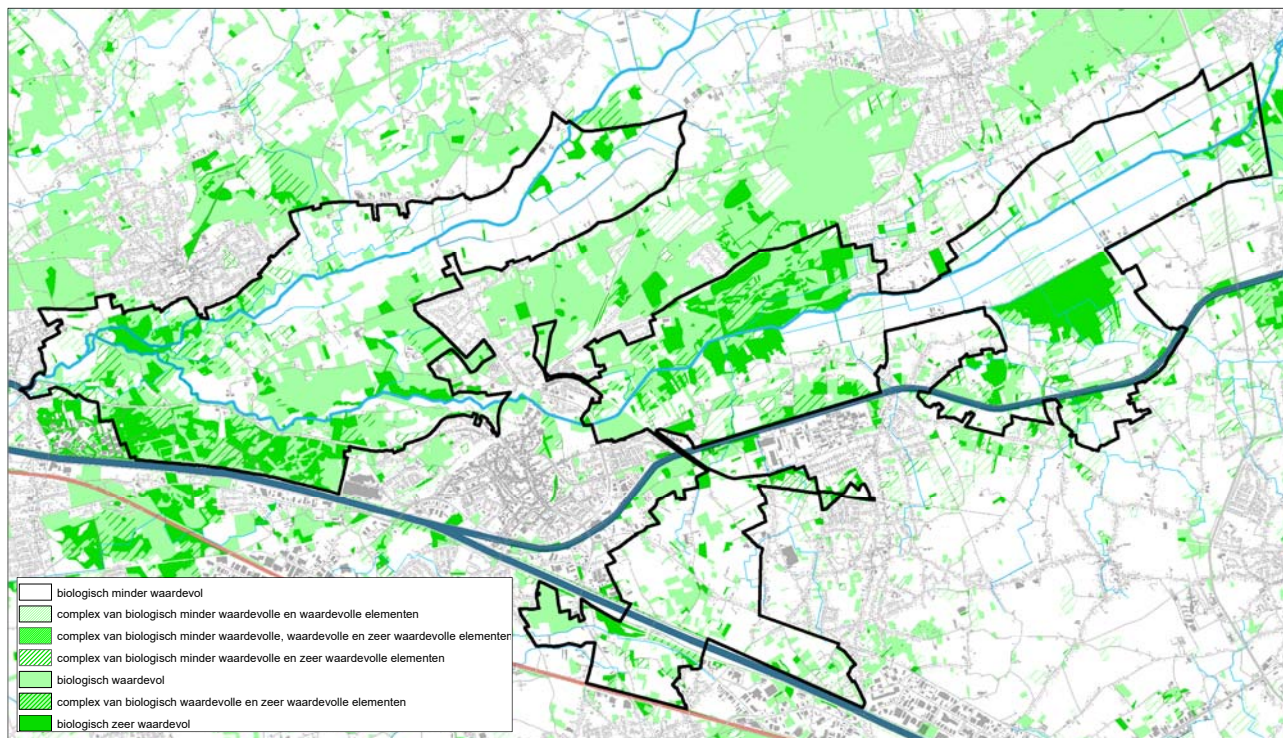
De vallei van de Kleine Nete wordt gekenmerkt door hoge grondwaterstanden, periodieke, korte overstromingen en kwelwerking. De natuurwaarden bestaan uit alluviale broekbossen, moerassen en hooilanden met een hoge densiteit aan sloten en houtkanten. Stroomopwaarts van Herentals zijn grote delen van de vallei van de Kleine Nete

systematisch ontwaterd en geschikt gemaakt voor de landbouw. De loop van Kleine Nete werd hierbij in belangrijke mate rechtgetrokken. Hierdoor liggen de nog resterende laagveengebieden zoals De Zegge redelijk geïsoleerd in de alluviale vlakke van de Kleine Nete. De vallei stroomafwaarts Herentals tot aan het samenvloeiingsgebied met de Aa, Langendonk-Snepkessvijver en de Zegge (Geels Gebroek) herbergen nog zeer waardevolle valleigemeenschappen.

De heuvelrug tussen Herentals en Kasterlee is een beboste stuifzandcomplex, met een groot aaneengesloten naaldbos waarin zeer belangrijke natuurgebieden (heiden en vennen) zijn gelegen. De overgangen naar de vallei van Kleine Nete (Snepkessvijver en ten noordwesten van Herentals) zijn bijzonder waardevol.

Figuur 52. Biologische waarderingskaart (INBO)

De vallei van de Aa wordt plaatselijk gekenmerkt door een intact kleinschalig beekdallandschap met waardevolle geleidelijke overgangen naar zandige vlakke laaglandplateaus. De valleien worden gekenmerkt door een hoge permanente watertafel, een lokaal weinig karakter en uittredende kwel. De valleien bestaan uit een afwisseling van weiden, hooilanden en alluviale bossen. Houtkanten, bomenrijen en slootkanten dragen bij tot het kleinschalige karakter. De uittredende kwel die van nature mineraalhoudend is, zorgt in delen van de valleien voor zeldzame plantengemeenschappen.

De biologisch meest waardevolle gebieden binnen het plangebied zijn het Schupleer aan de samenvloeiing van Kleine Nete en Aa (natuurreserveaat Natuurpunt), de voormalige Britse Basis (militair domein Grobbendonk), de vallei van de Kleine Nete stroomaf- en -opwaarts Herentals (met Vlaams natuurreserveaat Langdonken/Olens Broek en erkende natuurreservaten Heiberg-Snepkessvijver en Vuilvoort) en het natuurcomplex De Zegge-Mosselgoren-Neerhelst-De Botten. In de vallei van de Aa is er het erkend natuurreserveaat Den Haert (Natuurpunt).

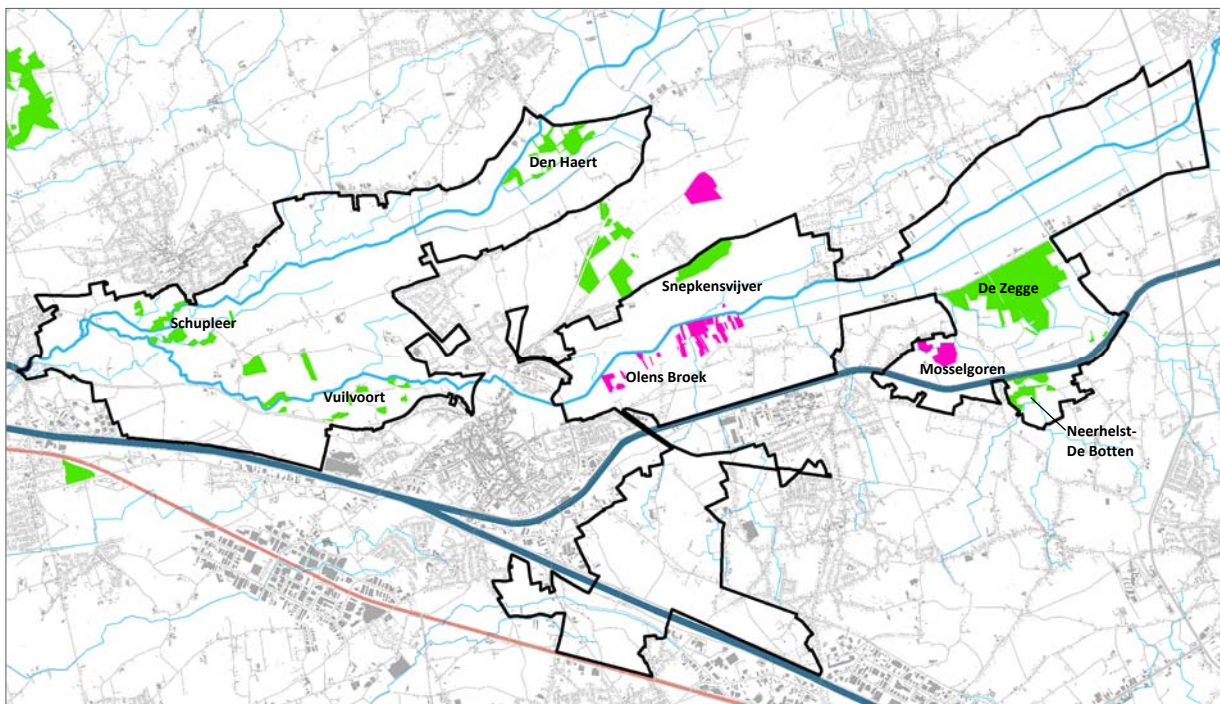
Natuurreservaten De Zegge, Mosselgoren en Neerhelst-De Botten zijn restanten van het Geels Gebroekt, een voormalig laagveenmoeras van ca. 500 ha ten zuiden van de Kleine Nete en ten noorden van het Kempens Kanaal. Een aanzienlijk deel van dit gebied is ontgonnen voor landbouw in de jaren 50 van de 20ste eeuw.

Het interfluvium tussen Kleine en Grote Nete is een open landbouwgebied met slechts verspreide bos- en natuurgebieden. De bossen op de heuvelrug tussen Olen en Geel zijn versnipperd en bestaan grotendeels uit minder waardevolle naaldbossen.

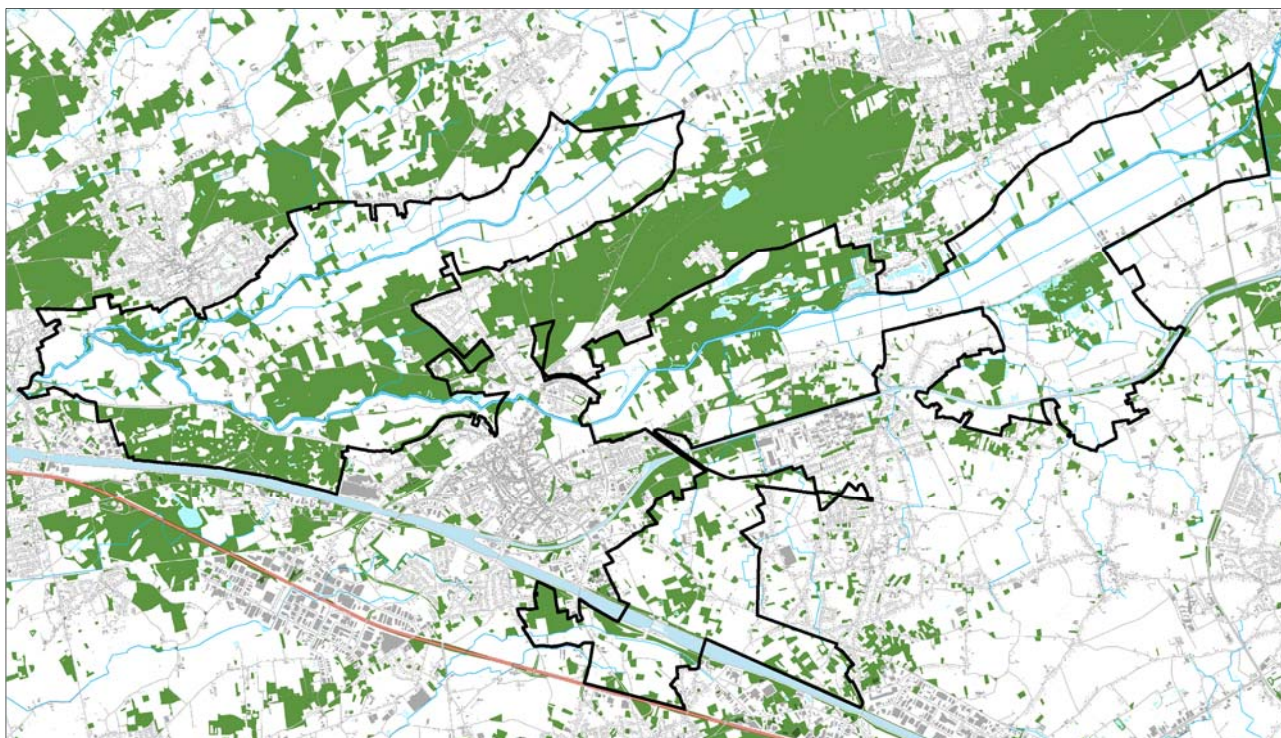
Er zijn geen erkende bosreservaten in of nabij het plangebied.

Figuur 53. Erkende natuureservaten (groen) en Vlaamse natuureservaten (paars)

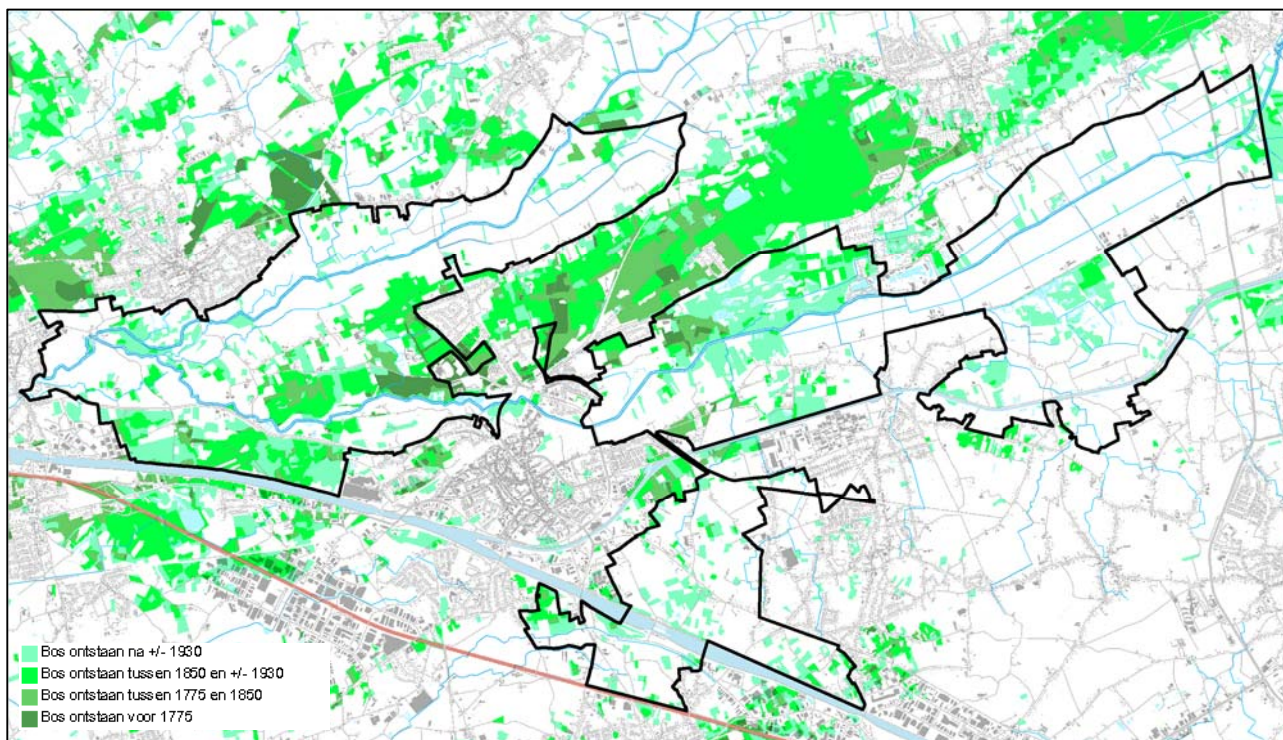

Figuur 54. Bossen volgens topografische kaart NGI

Figuur 55. Bosleeftijd (INBO)

4.4 Agrarische structuur

In totaal is binnen het plangebied ca. 2.200 ha geregistreerd als landbouwgebruik door 322 landbouwbedrijven. Daarvan wordt ca. 1.530 ha (70%) geduid als percelen met een 'zeer hoge' of 'hoge' waarde voor de betrokken bedrijven. Er zijn 94 landbouwbedrijven die hun zetel of gebouwen in het plangebied hebben.

In het gebied ten noorden en ten westen van Herentals is landbouw vooral geconcentreerd in de valleien. In de vallei van de Aa is in het verleden een ruilverkaveling doorgevoerd (Poederlee). Daardoor is in deze vallei sprake van een smal, maar relatief aaneengesloten ruimtelijk-functioneel samenhangend landbouwgebied. De grondgebonden rund- en melkveehouderij is de belangrijkste sector en een belangrijke ruimtelijke drager van het landschap.

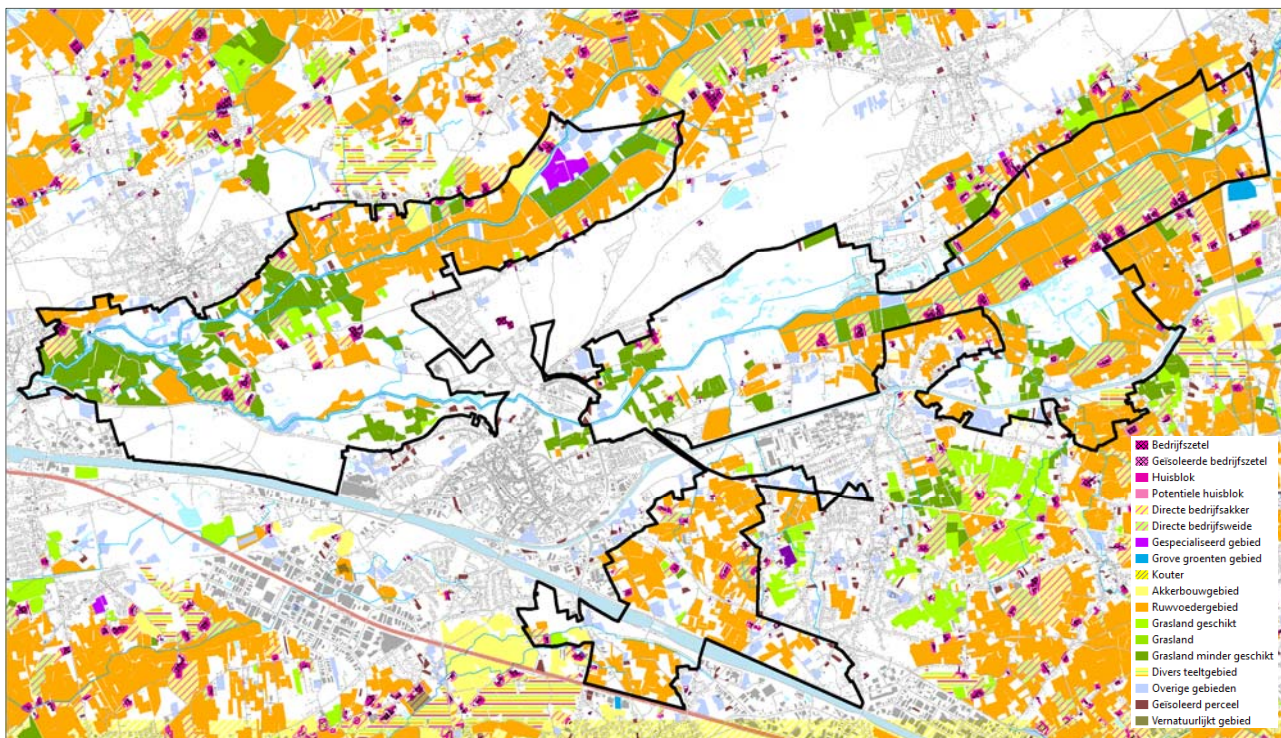
In de vallei van de Kleine Nete ten oosten van Herentals is een ruimtelijk-functioneel samenhangend landbouwgebied, met de 'oude' ruilverkavelingen Geel-Rundsvort en Kasterlee I en de na-oorlogse landbouwontginning Geels Gebroekt die allen ten noorden van het kanaal Bocholt-Herentals liggen. Deze ruilverkavelde gebieden worden gekenmerkt door een relatief goede kavelstructuur met relatief grote percelen, al komen kleinere percelen ook veelvuldig voor.

Ten zuidoosten van Herentals, op de grens met Olen, ligt een sterk door verspreide bebouwing en bosfragmenten versnipperd landbouwgebied (Gerheze, Doffen, omgeving Olen Sluizen).

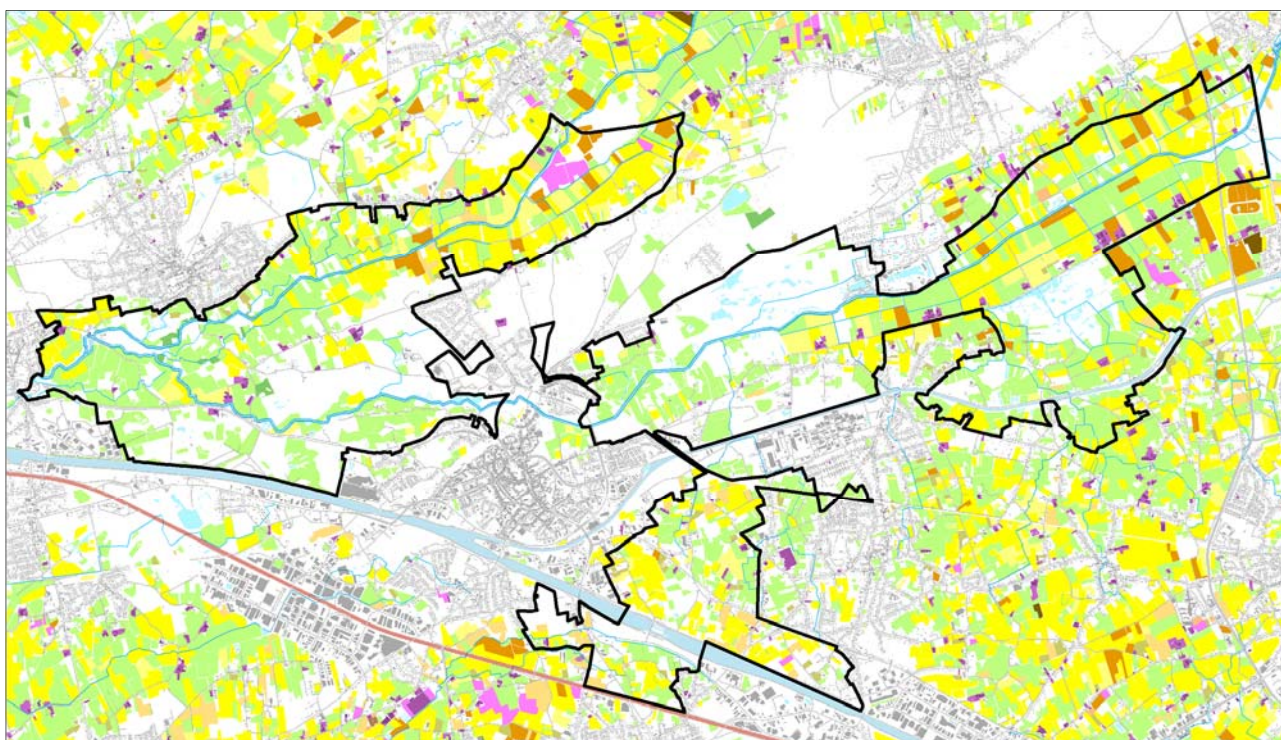
Het landbouwgebied in de vallei van de Aa, de vallei van de Kleine Nete (stroomopwaarts Olens Broek) en de openruimte ten zuidoosten van Herentals wordt op basis van het landbouwgebruik, de ruimtelijk samenhang, de bedrijfsstructuur en bodemgeschiktheid op de landbouwstructuurkaart van het Departement Landbouw en Visserij grotendeels getypeerd als 'minder geschikt ruwvoedergebied'. De landbouwgebieden in het samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa, in de vallei van de Kleine Nete rond het Olens Broek en rond de Zegge/Mosselgoren die grotendeels ook binnen overstromingsgevoelige habitatrichtlijngebieden liggen worden in hoofdzaak getypeerd als 'minder geschikte graslandgebieden'.

Figuur 56. Landbouwstructuurkaart (Departement Landbouw en Visserij, 2009)

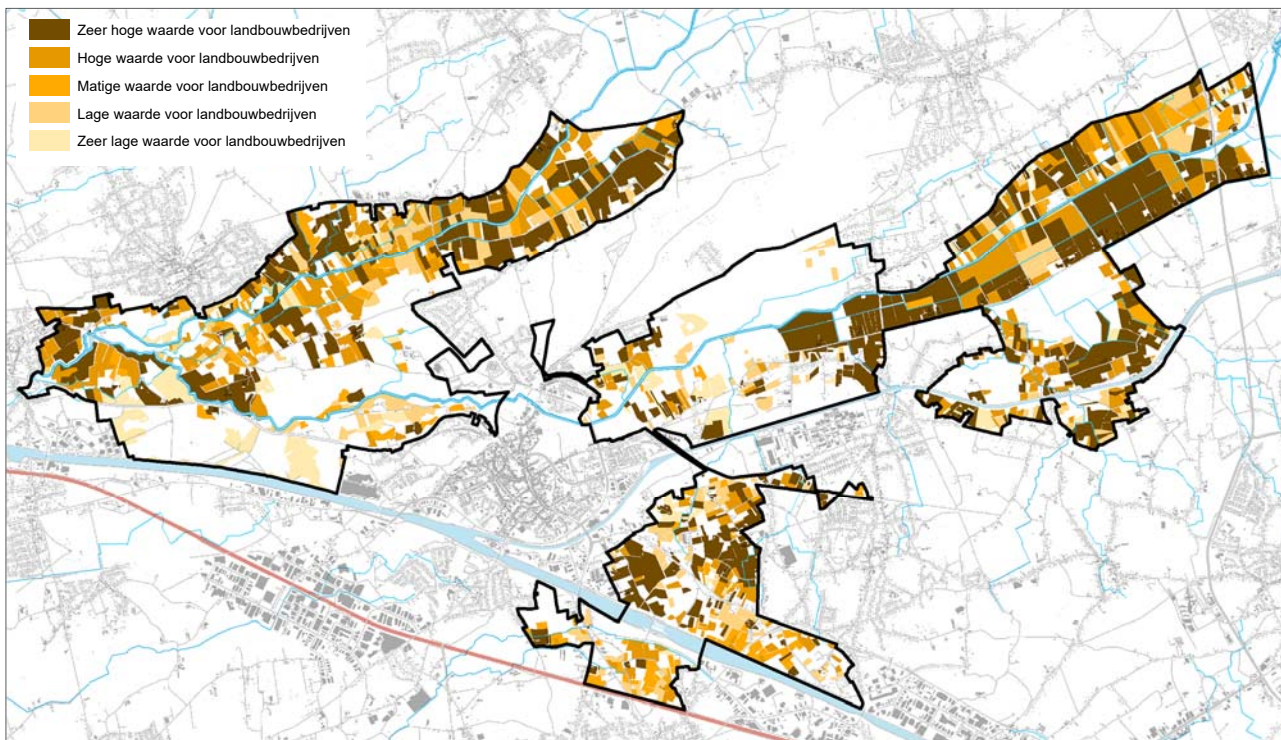

Figuur 57. Geregistreerde landbouwgebruikspcelen 2018 (Agentschap Landbouw en Visserij)

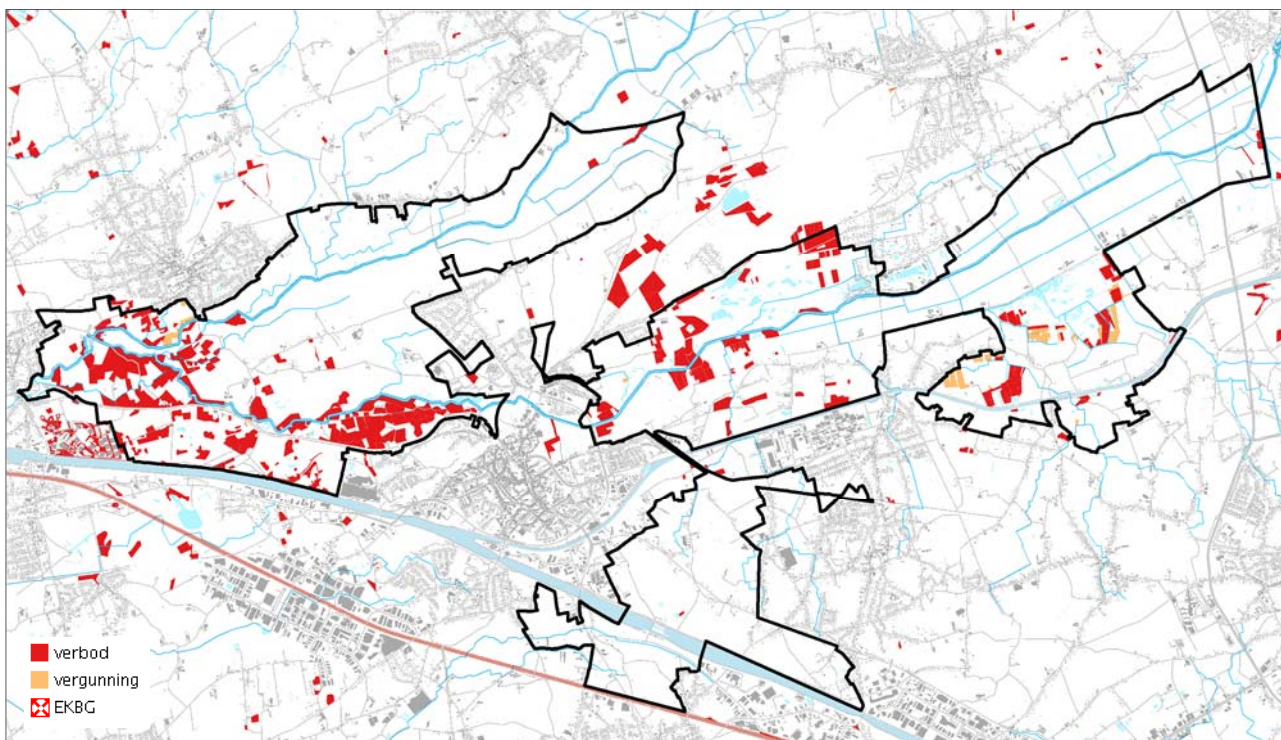

Figuur 58. Landbouwwaarderingskaart (op basis van Landbouwimpactstudie 2017, Departement Landbouw en Visserij)

Figuur 59. Historisch permanente graslanden (HPG) en andere permanente graslanden in Vlaanderen beschermd door de natuurwetgeving (Agentschap voor Natuur en Bos, 2018)

4.5 Nederzettingsstructuur en verkeersinfrastructuur

Woongebieden

Binnen het plangebied liggen géén woonkernen of industriezones. De woongebieden van Grobbendonk, Vorselaar, Herentals, Lichtaart, Kasterlee en Olen liggen buiten het plangebied.

De Kleine Nete stroomt door het kleinstedelijk gebied Herentals, maar de delen die binnen de begrenzing van het stedelijk gebied liggen worden niet opgenomen binnen het plangebied. Delen van het woonuitbreidingsgebied Kapelleblok en deel van het woongebied Koulaak zijn niet te ontwikkelen delen die omwille van hun

overstromingsgevoelig karakter aangeduid zijn als signaalgebied en om die reden niet mee opgenomen zijn binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied Herentals. Ze zullen herbestemd worden naar een openruimtebestemming.

Clusters van verspreide niet-agrarische zonevreemde bebouwing komen in het plangebied vooral voor in volgende gebieden:

- Het Heiken (Vorselaar)
- Kamergoor (Herentals)
- De Bleek (Olen)
- Vennen/Gerheze (Herentals, Olen)

Recreatiegebieden

Het gebied Herentals-Kasterlee kent een concentratie aan toeristisch-recreatieve voorzieningen. Op de Kleine Nete worden kajak- en kanotrips georganiseerd. Volgende recreatiegebieden komen op het gewestplan als bestemming voor:

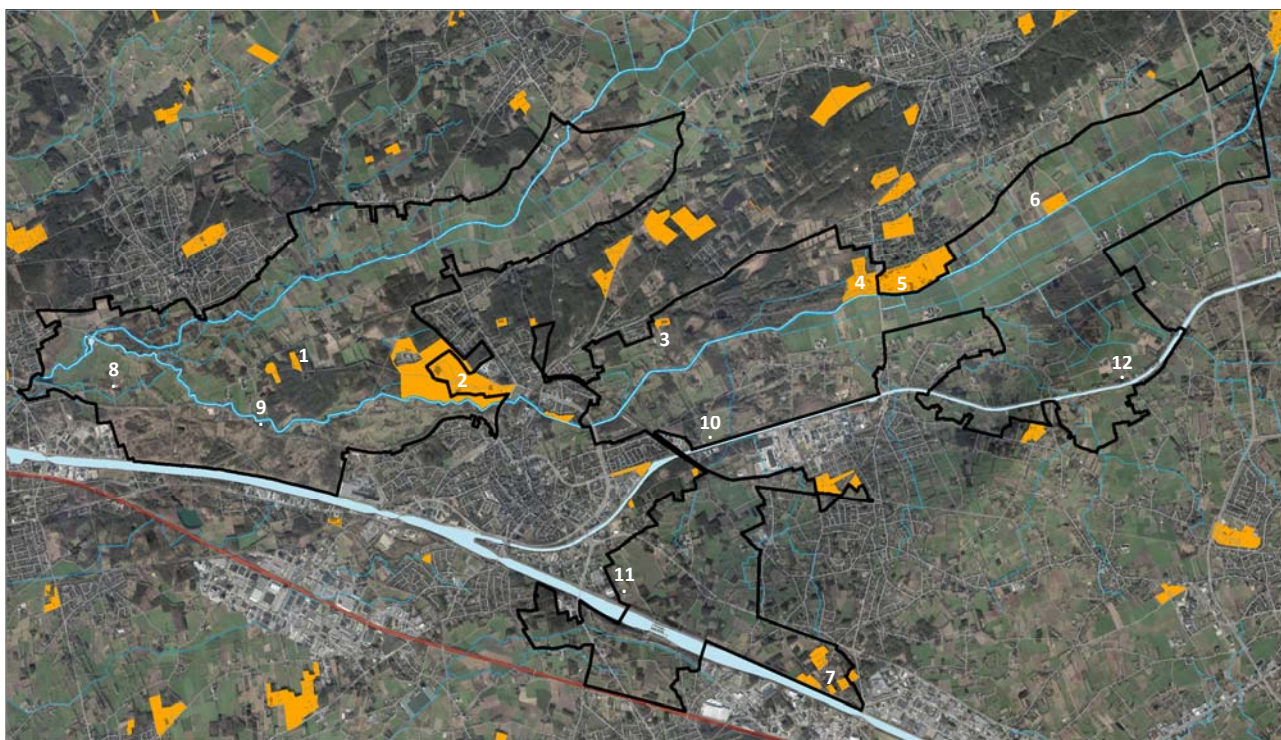
- In Vorselaar zijn twee zones voor verblijfsrecreatie ter hoogte van 't Heiken op het gewestplan. De westelijke zone heeft geen functie (meer) als recreatiegebied en is grotendeels bebost (terreinen van vml. camping 'Heike'). De oostelijke zone is (deels) in gebruik door camping De Zeven Geitjes (vml. camping 'Ozon') (1).
- In Herentals is een groot deel van het Peertsbos bestemd als recreatiegebied aansluitend bij het Netepark (2) en de sportinfrastructuur van Sport Vlaanderen en de educatieve infrastructuur van PIDPA (Hidrodoe).
- In Herentals is er een zone voor dagrecreatie langs de Lichtaartseweg (Tenniscentrum Ter Heyde) (3).
- In Kasterlee zijn er drie recreatiegebieden op de rechteroever van de Kleine Nete: camping Korte Heide (4), pretpark Bobbejaanland (5) en recreatiedomein Ark van Noë (6).
- In Olen is er een zone voor dagrecreatie en verblijfsrecreatie (Boskant) (7), die deels is ingevuld met weekendverblijven.

Daarnaast zijn er twee kinderboerderijen in de vallei tussen Herentals en Grobbendonk: Karrewiel (Grobbendonk) (8) en Lentehei (Herentals) (9). Deze liggen niet in recreatiegebied, maar in (ecologisch waardevol) agrarisch gebied.

Binnen het plangebied zijn er ook een aantal zonevreemde sportinfrastructuren:

- Modelvliegtuigclub Aeroclub, Proostenbos 21, Herentals (10)
- Cluster met voetbalveld, hondenclub en manege Dikberd (11)
- Voetbalveld FC Bos Boys, Gebeunt, Geel (12)

Figuur 60. Bestemmingen recreatiegebied

Lijninfrastructuur

Drie gewestwegen kruisen het plangebied: N153 (Herentals-Poederlee), N13 (Herentals-Geel) en de N19g (Kasterlee-Geel). De N19g is een recent aangelegde verbindingsweg tussen Kasterlee en Geel (Kempense Noord-Zuid) die de Kleine Nete-vallei doorkruist. Deze weg is gerealiseerd binnen de reservatiestrook die daarvoor op het gewestplan was voorzien. De N123 (Herentals-Lichtaart) en E313 grenzen aan het plangebied.

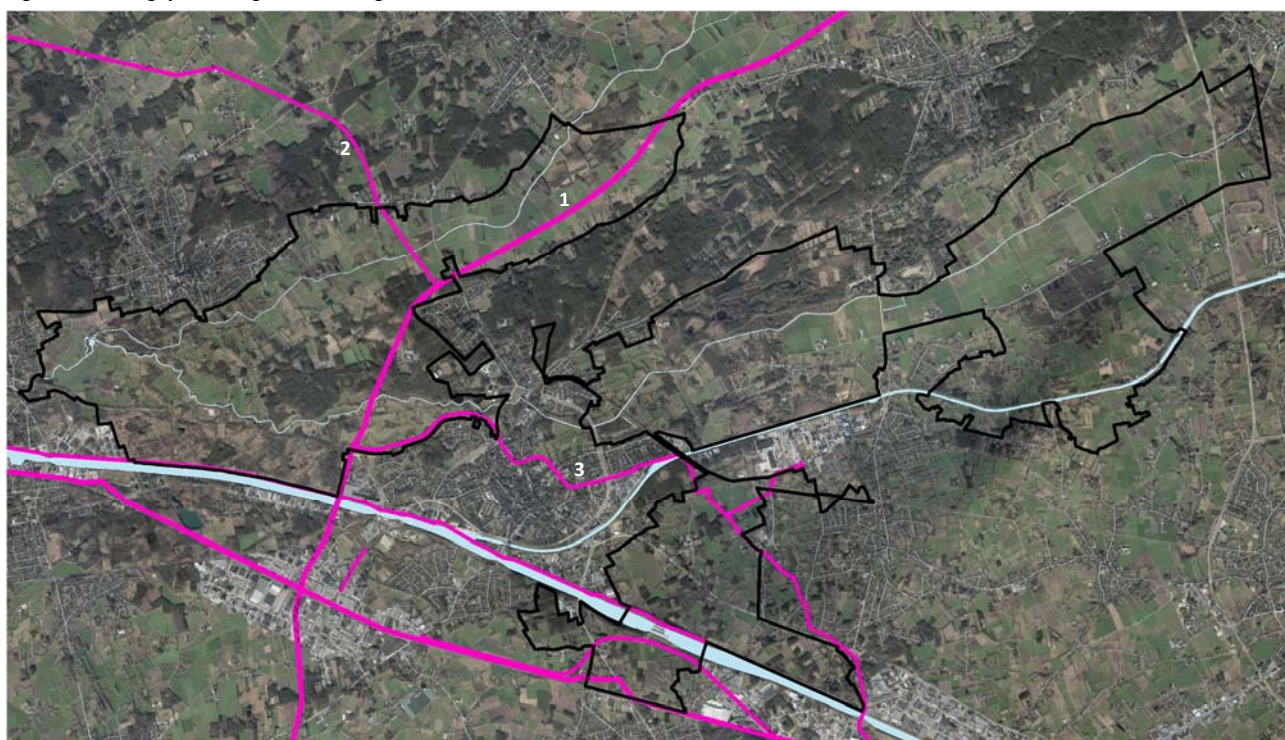
Het Albertkanaal en het Kanaal Bocholt-Herentals zijn bevaarbare waterlopen die het plangebied doorkruisen.

De spoorlijn Herentals-Geel kruist de Kleine Nete twee maal in Herentals. Het tracé van de spoorlijn wordt ook gevolgd door de gepland fietssnelweg tussen Herentals en Geel.

Ten westen van Herentals lopen van aan het Albertkanaal een aantal ondergrondse leidingstraten door het plangebied: het gaat om een hoofdverbinding van het aardgasnet (Fluxys) tussen de compressiestations van Weelde en Winksele (1), met ter hoogte van Herentals een vertakking naar Zandhoven (2), waarvoor in 2006 een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is opgesteld en een vertakking naar Sint-Jozefs-Olen via het tracé van het gedempt kanaal (3).

Bij Kasterlee kruist een bestaande hoogspanningsleiding de vallei van de Kleine Nete.

Figuur 61. Belangrijke ondergrondse leidingen

Bedrijventerreinen

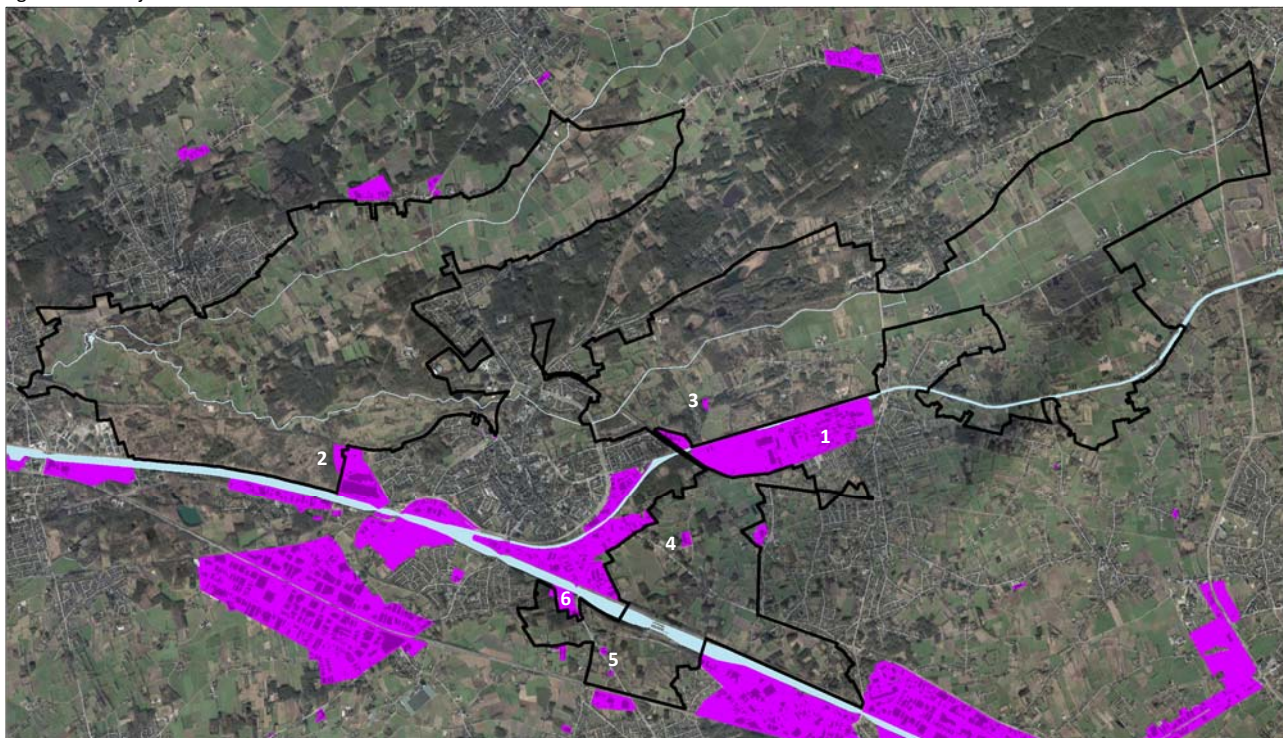
Ten zuiden van de stadskern van Herentals ligt de infrastructuurbundel van E313 en Albertkanaal die ter hoogte van Grobbendonk de vallei van de Kleine Nete. Deze infrastructuur met de daaraan gekoppelde bedrijventerreinen vormt de basis van het Economisch Netwerk van het Albertkanaal. Op de grens van Herentals en Sint-Jozefs-Olen ligt een bedrijventerrein (1) langs het kanaal Bocholt-Herentals dat grotendeels ingevuld is door Umicore en Aurubis (hoge drempel SEVOSO-inrichtingen). Deze bedrijventerreinen vallen buiten het plangebied. Bij Herentals is er een deel van het op het gewestplan voorziene industriegebied bij Wuytsbergen niet ingevuld maar bebost (2).

Binnen het plangebied werden een aantal gemeentelijke RUP's voor zonevreemde bedrijven gemaakt (3, 4, 5).

Op het bedrijventerrein langs de Aarschotseweg (Herentals) (6) situeert zich het bedrijf VARO Energy Tankstorage (hogedrempel SEVOSO-inrichting). De grens op het gewestplan tussen het bedrijventerrein en het bosgebied wijkt af van de bestaande feitelijke toestand en kadastrale perceelsgrenzen waardoor een deel van de bedrijfskavel in bosgebied ligt en deel van het bos in het bedrijventerrein.

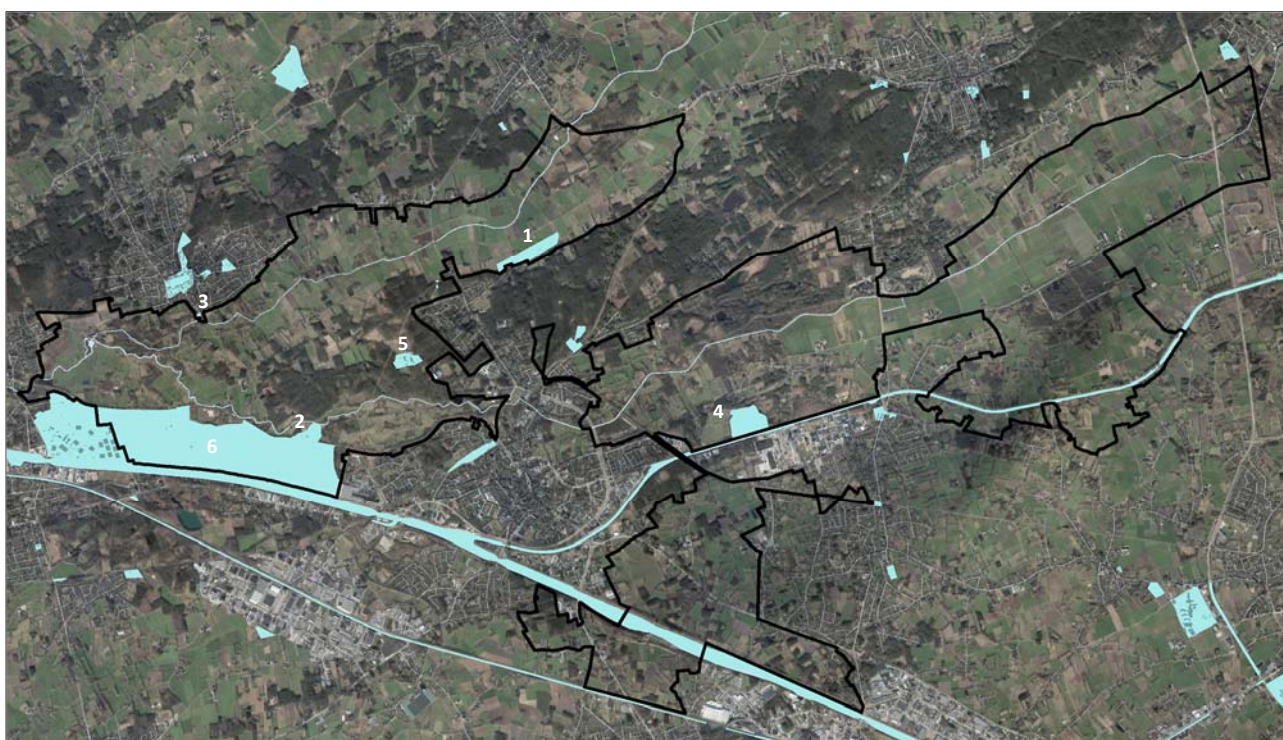
Figuur 62. Bedrijventerreinen

Gebieden voor openbaar nut, winning van delfstoffen en storten

Op de rand van de vallei van de Aa ter hoogte van Watervoort (Herentals) is op het gewestplan een gebied van ca. 215 ha bestemd als ontginningsgebied met nabestemming agrarisch gebied (1), het gebied is echter volledig in landbouwgebruik en er heeft nooit een ontginning op deze locatie plaatsgevonden.

Figuur 63. Openbare nutsgebieden, militaire domeinen, ontginnings- en stortgebieden

Langs de Kleine Nete stroomafwaarts Herentals ligt de waterzuiveringsinfrastructuur (RWZI Lentehei, Aquafin)(2) in een zone voor openbaar nut die ruimer is dan wat effectief in gebruik. Langs de Aa in Vorselaar is een zone voor openbaar nut ter hoogte van de Dijkbaan (pompstation Aquafin) (3). Aquafin plant de aanleg van een

bergbezinkingsbekken ter hoogte van het overstort van dit pompstation, waarvoor een vergroting van de zone voor openbaar nut nodig is.

Langs het Kempens Kanaal ligt een oud stortgebied van IOK dat nog voor een klein deel in gebruik is door Umicore (4). Het heeft op het gewestplan een nabestemming bosgebied.

De gebouwen van de drinkwaterwinning PIDPA zijn bestemd als gebied voor openbaar nut (5).

Langs het kanaal tussen Grobbendonk en Herentals ligt het militair domein Kwartier Den Troon (6).

5 Bestaande juridische toestand

De bestaande juridische toestand wordt grafisch weergegeven op de kaarten in bijlage bij de toelichtingsnota.

De relevante elementen van de bestaande juridische toestand worden tekstueel aangegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 1. Bestaande juridische toestand

Plan	Naam
Gewestplan(nen) of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	Gewestplan Herentals-Mol (KB 28 juli 1978 en gewestplanwijzigingen (BVR 24 juli 1996) Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Leidingstraat Herentals-Zandhoven-Zoersel (BVR 20 juli 2006)
Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen	Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening Kleinstedelijk Gebied Herentals (BD 27 september 2018) (deels overlappend) Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan Camping Boskant Olen (BD 5 juli 2002) (aangrenzend)
Gemeentelijke plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen	Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Troon (Grobbendonk) (GR 11 december 2018) (inliggend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Kern (Vorselaar) (BD 7 augustus 2014) (aangrenzend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Zonevrije infrastructuur (02. Oirlandse Heyhoeve) (Vorselaar) (BD 21 april 2011) (inliggend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Zonevrije bedrijven (Kamerhoor) (Herentals) (BG 18 juli 2017) (inliggend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Zonevrije bedrijven (Greesstraat) (Herentals) (BG 18 juli 2017) (inliggend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Ark van Noë (Kasterlee) (BD 1 april 2010) (inliggend) ~~Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Zonevrije verenigingen 1- Voetbalterrein Goor (BD 24 november 2011) (inliggend)~~ Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Linten en Nederzettingen (Kasterlee) (BD 20 december 2012) (aangrenzend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Zonevrije woningen (Geel) (BD 29 januari 2009) (overlappend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Doffen (Olen) (BC 5 juli 2007) (aangrenzend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Buul (Olen) (MB 18 november 2010) (aangrenzend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Zonevrije bedrijven Garage Caers (Olen) (GR 6 april 2016) (aangrenzend) Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Zonevrije bedrijven Vennootschap Van Loooveren (Olen) (GR 6 april 2016) (aangrenzend)
Beschermde monumenten	Saswachterswoning en sluiskom (Grobbendonk) (MB 13 april 2004) Banmolen (Grobbendonk) (KB 28 mei 1962) Voorgebouw kasteel Grobbendonk (Grobbendonk) (KB 4 november 1976) Afspanning De Leeuw (Grobbendonk) (MB 13 april 2004) Priorij Onze-Lieve-Vrouw Ten Troon: onderdelen (Grobbendonk) (KB 1 maart 1978) Kruisweg (MB 13 april 2004) (gedeeltelijk vernietigd) (aangrenzend) Windmolen Molen van 't Veld (Geel) (MB 2 december 1992) Windmolen Buulmolen (Olen) (MB 10 juni 1992)
Beschermde stads- of dorpsgezichten	Priorij Onze-Lieve-Vrouw Ten Troon: Kerkruïne, oostvleugel, zuidelijke afsluitmuur en omgeving (Grobbendonk) (KB 1 maart 1978)
Beschermde cultuurhistorische landschappen	Banmolen met omgeving (Grobbendonk) (KB 28 mei 1962) Interfluvium Kleine Nete en Aa met Graafweide (Grobbendonk, Vorselaar) (MB 19 september 2005) Britse Basis Grobbendonk (Grobbendonk, Herentals) (MB 11 maart 1997)

Plan	Naam
	Snepkensvijver met omgeving (Herentals, Kasterlee, Olen) (MB 2 juli 1990) De Zegge (Geel) (MB 26 november 1984)
Vastgestelde landschapsatlasrelicten	Samenvloeiingsgebied van de Kleine Nete en de Aa (MB 10 mei 2012) De Zegge (MB 1 december 2011)
Vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed	Saswachterswoning ('t Sas 4, Grobbendonk) Afspanning De Leeuw (Hofeinde 14, Grobbendonk) Hoeve ter Hulsdonck (Hofeinde 27, Grobbendonk) Banmolen (Watermolenweg 1, Grobbendonk) Voorgebouw kasteel Grobbendonk (Hofeinde 20-22, Grobbendonk) Priorij Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Troon (Troon 30, Grobbendonk) Kapel Heiken (Heiken z/n, Vorselaar) Hoeve met losse bestanddelen (Hoeven 2, Lille) Hoeve met losse bestanddelen (Meivuurstraat 61, Herentals) Burgerhuis (Vogelzang 4, Herentals) Kapel Onze-Lieve-Vrouw van 't Zand (Lichtaartseweg 138, Herentals) Hoeve Zeggenhoeve (Zeggendijk 3, Geel) Windmolen Molen van 't Veld (Zeggendijk z/n, Geel) Saswachterswoning (Ganzestraat 135, Geel) Kapel ter ere van Onze-Lieve-Vrouw (Gerheze z/n, Olen) Hoeve (Vennen 5, Herentals) Afspanning Sint-Sebastiaan (Sint-Sebastiaanstraat 1, Olen)
Vogelrichtlijngebieden (SBZ-V)	BE2100424 "De Zegge"
Habitatrichtlijngebieden (SBZ-H)	BE2100026 "Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden"
Ramsargebieden	Geen.
Gebieden van het duinendecreet	Geen.
Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)	GEN en GENO 313 De Vallei van de Kleine Nete benedenstrooms GEN en GENO 346 Het Geels Gebroekt
Gebieden van het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)	Geen.
Vlaamse of erkende natuurreservaten	E-295 Schupleer-Vuilvoort (Natuurpunt) E-259 Den Haert (Natuurpunt) E-046 Heiberg-Snepkensvijver (Natuurpunt) E-014 De Zegge (Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen) E-064 Neerhelst-De Botten (Natuurpunt) V-043 Olens Broek-Langdonken (Agentschap voor Natuur en Bos) V-023 Mosselgoren (Agentschap voor Natuur en Bos)
Bosreservaten	Geen.
Beschermingszones grondwaterwinning	Haanheuvel (PIDPA, Herentals) (BVR 3 juli 1996) Olen (PIDPA, Olen) (BVR 6 december 2000)
Bevaarbare waterlopen	Kanaal van Bocholt naar Herentals Albertkanaal (aangrenzend)
Onbevaarbare waterlopen categorie I	Kleine Nete De Aa
Onbevaarbare waterlopen categorie II	Kleine Pulsebeek Gravenweidebeek De Laak Schupleerloop Tweede Beek Derde Beek Leigracht Bosbeek Geerbeek

Plan	Naam
	Bergeindsbroekloop Kleine Bergeindsbroekloop Sloot Broekgracht Vuilvoortloop-Loopke Fernerijloop Koulaak Gerheezeloop Geruim Loop Meirenloop Boterpottenloop Centrale Loop Larumse Loop Sasloop Kleine Broekloop Sint-Lucialoop Hukkelbergloop Goorloop Zaardenloop Kremelseloop Dalemansloop Nieuwe Loop Hellemansloop Weidonkloop Vijzelloopje Zeggeloop Korte Zeggeloop Korte Goorloop Ramenloop Strikbendenloop Larumse Loop Mosselgorenloop Demerloop Stapkensloop
Onbevaarbare waterlopen categorie III	Kapellekensloop

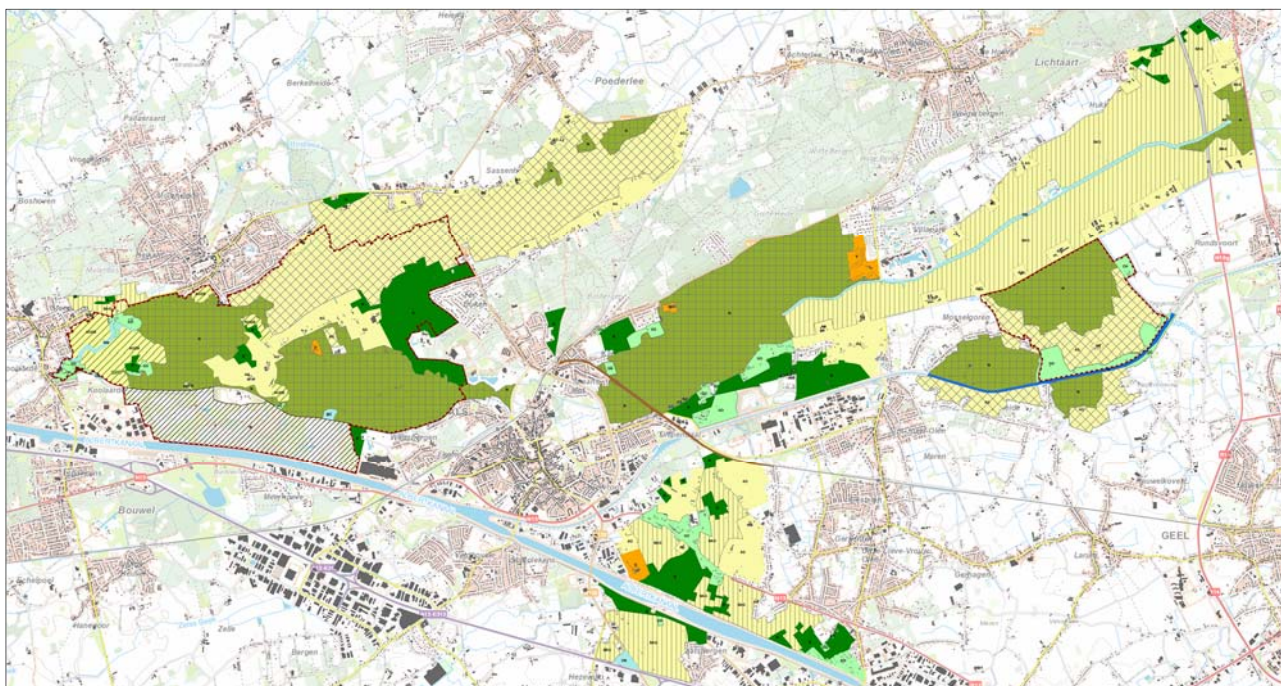
6 Het voorgenumen plan en planalternatieven

6.1 Het voorgenumen plan

Het plan zal in hoofdzaak enerzijds bestaande agrarische gebieden bevestigen of differentiëren naar bouwvrij agrarisch gebied, agrarisch gebied met ecologisch belang of agrarisch gebied met overdruk natuurverweving en anderzijds natuur- en bosgebieden bevestigen of uitbreiden in functie van de realisatie van de taakstellingen inzake de bijkomend vast te leggen natuur- en bosgebieden in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op basis van de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos zoals die uitgewerkt is voor de regio Neteland.

Het voorgenumen plan werd op een aantal punten bijgestuurd op basis van een aantal inspraakreacties uit de publieke consultatie en vernieuwde inzichten na verder onderzoek en overleg over een aantal deelgebieden dat in 2019 plaatsvond.

Figuur 64. Overzicht bestemmingen voorgenumen plan versie startnota 15 maart 2019

Daarnaast zullen ook een reeks andere specifieke bestemmingswijzigingen opgenomen worden ter realisatie van de gewenste ruimtelijke structuur. Het gaat om:

- Het omzetten van niet te ontwikkelen (delen van) woongebieden, woonuitbreidingsgebieden, dag- en verblijfsrecreatiegebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut en industriegebieden omwille van de ligging in overstromingsgevoelig gebied (signaalgebieden) en/of omwille van de aanwezigheid van ecologisch waardevol bos of andere te behouden natuur- en landschapswaarden naar natuurgebied, bosgebied of gemengd openruimtegebied. Concreet gaat het om:
  - o niet-gerealiseerde of niet meer gebruikte delen van gebieden voor verblijfsrecreatie langs het Heiken (Vorselaar) omzetten naar bos- of natuurgebied (infiltratiegevoelige signaalgebieden);
  - o een niet ontwikkeld en niet te ontwikkelen deel van de zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut rond het de waterzuivering Aquafin Lentehei (Herentals) langs de Kleine Nete naar natuurgebied;
  - o beboste delen van de recreatiegebieden rond het Sport Vlaanderen-domein (Peerstbos) herbestemmen naar bosgebied en/of natuurgebied (Herentals) of differentiëren als recreatiegebied met overdruk natuurverweving in functie van het beboud van ecologisch waardevol bos en valleilandschap met erfgoedwaarde (ligging in vastgesteld landschapsatlasrelict);
  - o een niet ontwikkeld bebost deel van het industriegebied De Beukelaar-Pareinlaan (Herentals) naar bosgebied in functie van het behoud van ecologisch waardevol bos;
  - o niet ontwikkelde en overstromingsgevoelige delen van het woonuitbreidingsgebied Kapelleblok omzetten naar bosgebied en gemengd openruimtegebied (Herentals) (signaalgebied);

- o het niet ontwikkeld bebost deel woongebied omzetten naar gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde rond de Voortkapel (Herentals) (signaalgebied);
  - o het niet ontwikkeld en overstromingsgevoelig deel van het woongebied Koulaak omzetten naar natuurgebied (Herentals)
- Het omzetten van park- of natuurgebieden naar gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde in functie van het behoud van de aanwezige landschaps- en erfgoedwaarden al dan niet binnen vastgestelde landschapsatlasrelicten.
  - o Site vml. sas Grobbendonk
  - o Site watermolen en kasteelhoeve vml. kasteel van Grobbendonk
  - o Voormalig Kempense vaart tussen Grobbendonk en Herentals met bijhorende bebouwing
  - o Site windmolen In 't Veld en vml. Worthoeve Geel
  - o Site windmolen Buulmolen in Olen
- Het differentiëren of omzetten naar agrarisch gebied met ecologische waarde met een specifieke overdruk voor gebieden met een recreatieve of niet-professionele agrarische functie:
  - o Site kinderboerderij Karrewiel (Grobbendonk)
  - o Site kinderboerderij Lentehei (Herentals)
- Het omzetten van gebieden met zonevreemde niet-agrarische bebouwing, weekendverblijven, tuinen, natuur-, bos- en landbouwfragmenten van agrarisch gebied of recreatiegebied naar gemengd openruimtegebied:
  - ~~o Verspreide bebouwing langs Kleine Nete (Troon, Grobbendonk)~~
  - o Verspreide bebouwing rond Zavelbos/Kamergoor (Herentals)
  - o Verspreide bebouwing rond De Bleek (Olen)
  - o Verspreide bebouwing rond Geelseweg/Greesweg (Herentals/Olen)
  - o Verspreide bebouwing en weekendverblijven Boskant (Olen)
- Het omzetten van een niet ontwikkeld ontginningsgebied naar (bouwvrij) agrarisch gebied (met overdruk natuurverweving) i.f.v. het behoud van de bestaande landbouwfuntie.
  - o gebied Watervoort
- Het opnemen van een overdruk 'erfgoedlandschap' en de aanduiding van een reeks punt-, lijn- of vlakvormige landschaps- en erfgoedelementen i.f.v. het behoud van bestaande cultuurhistorische waardevolle elementen in het plangebied voor wat betreft de planonderdelen die liggen binnen een vastgesteld landschapsatlasrelict:
  - o Erfgoedlandschap 'Samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa'
  - o Erfgoedlandschap 'De Zegge'
- Het omzetten van (beperkte delen) natuurgebied naar gebied voor verblijfsrecreatie en omgekeerd i.f.v. een herstructurering van het ruimtegebruik op bestaande camping Korte Heide (Kasterlee), met mogelijke inzet van het instrument 'planologische ruil met herverkaveling uit kracht van wet' in de zin van het landinrichtingsdecreet.
- Het omzetten van (beperkte delen) natuurgebied naar gebied voor verblijfsrecreatie en omgekeerd i.f.v. een herstructurering van het ruimtegebruik op bestaande camping De Zeven Geitjes (Vorselaar).
- Het omzetten van (beperkte delen) natuurgebied naar gebied voor dagsrecreatie en omgekeerd i.f.v. een bestaand terrein met tennisterreinen Ter Heyde (Herentals).
- Het herbestemmen van agrarisch gebied naar gebied voor openbaar nut i.f.v. het onderbrengen van (reeds gerealiseerd en/of vergunde) gecontroleerde overstromingsgebieden langs de Kleine Nete in een meer geëigende bestemming (i.c. AOG Grobbendonk, AOG De Zegge).
- Het herbestemmen van het tracé van het vml. Kempens Kanaal tussen Grobbendonk en Herentals met aanhorigheden van parkgebied, natuurgebied, woongebied, KMO-zone en/of militair domein naar 'gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde', met specifieke overdrukken voor 'militair domein', 'woonwagenterrein' (bestaand woonwagenterrein Smitshove) en 'openbaar nut' (bestaande gemeentelijke loods Grobbendonk);
- Het herbestemmen van agrarisch gebied, natuur- en parkgebied naar zone voor gebundelde lijninfrastructuur i.f.v. het mogelijk maken van de realisatie van de fietssnelweg tussen Herentals en Geel langs de bestaande spoorlijn Herentals-Geel.
- Het herbestemmen van agrarisch gebied naar gebied voor dagrecreatie (Dikberd) in functie van bestaande zonevreemde recreatie en ruimte voor herlocalisatie van andere zonevreemde recreatie in Herentals cfr. de opties van het gemeentelijk structuurplan Herentals.
- Het herbestemmen van agrarisch gebied naar openbaar nut van het ingesloten gebied tussen afrit 22 Herentals-Oost van de E313 en N152 (Boudewijnlaan) in functie van het realiseren van aan de snelweg gerelateerde verkeersinfrastructuur (bv. carpoolparking en snelbushalte).
- Het herbestemmen van een stortgebied met nabestemming bosgebied naar een gebied voor winning van energie (site vml. IOK-stort Umicore ten noorden van kanaal Herentals-Bocholt)

- Het bestemmen van het bestaande bos ter hoogte van de Aarschotsteweg in Herentals naar bosgebied waarbij de gewestplanbegrenzing ten opzichte van de aangrenzende KMO-zone en het aangrenzend agrarisch gebied afgestemd wordt op de bestaande feitelijke toestand.

6.2 De overwogen alternatieven

De voorgestelde bestemmingen in het ‘voorgenomen plan’ zijn in principe een vertaling van de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die voor de regio Neteland werd uitgewerkt (zie hoger). Deze gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie is het resultaat van een intensief gebiedsgericht overlegproces met lokale besturen en middenveldorganisatie dat doorlopen werd tussen 2005 en 2007 en dat leidde tot de beslissing van de Vlaamse Regering 21 december 2007 over het operationeel uitvoeringsprogramma regio Neteland.

Binnen dat visievormingsproces zijn de voorschillende (sectorale) voorstellen voor bijkomende natuur- en bosgebieden ter versterking van de natuurlijke structuur (de zgn. ‘gewenste natuurlijke structuur’ en de ‘gewenste bosstructuur’) afgewogen ten opzichte van het sectorale voorstel van de gewenste agrarische structuur en is binnen de kwalitatieve en kwantitatieve taakstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen tot een geïntegreerde visie op regionaal niveau gekomen. Op basis van het gevoerd onderzoek en overleg, een aantal sinds 2011 genomen beleidsbeslissingen is door het Departement Omgeving in 2018 een nieuw planvoorstel uitgewerkt met een gewijzigde planperimeter op basis van het overleg daarover met de betrokken gemeenten, de provincie Antwerpen en verschillende Vlaamse overheidsdiensten (Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Onroerend Erfgoed, Vlaamse Milieumaatschappij, Vlaamse Landmaatschappij, Departement Landbouw en Visserij). Dat planvoorstel wordt beschouwd als het ‘voorgenomen plan’ dat een concrete invulling geeft aan de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos zoals die werd uitgewerkt voor de regio Neteland.

Het voorgenomen plan bouwt verder op het voorontwerp RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa dat in 2011 aan een plenaire vergadering werd voorgelegd, met dien verstande dat het plangebied werd uitgebreid en de voorstellen voor verschillende gebieden werden bijgesteld op basis vernieuwde inzichten of resultaten van bijkomend overleg met lokale actoren. Zo werden op basis van de adviezen en standpunten van de plenaire vergadering via verder gebiedsspecifiek overleg en onderzoek alternatieve voorstellen uitgewerkt voor de locatie en configuratie van de in het bekkenbeheerplan voorziene actieve overstromingsgebieden (AOG Grobbendonk en AOG De Zegge) en de natuurontwikkeling in het SBZ-H-gebied Graafweide-Schupleer. Dat alternatief voorstel voor Graafweide-Schupleer werd door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd op 4 april 2014. Op basis van de resultaten van o.m. de ecohydrologische studie werd in 2018 het voorkeursscenario beperkt bijgesteld. De Vlaamse Regering keurde op 25 januari 2019 het bijgesteld voorkeursscenario Graafweide-Schupleer goed. Dat bijgesteld voorkeursscenario wordt als ‘voorgenomen plan’ opgenomen in deze startnota.

Het ‘voorgenomen plan’ wijkt bijgevolg enkel voor het gebied Graafweide-Schupleer af van de ruimtelijke visie regio Neteland en kiest op basis van de resultaten van het gevoerd overleg met de actoren voor een alternatief (het zgn. voorkeursscenario) waarbij slechts een natuurkern van ca. 150 ha ontwikkeld wordt en er ca. 70 ha behouden blijft als agrarisch gebied (met ecologisch belang), daar waar de ruimtelijke visie voorzag dat om het volledige habitatrichtlijngebied op te nemen als natuurgebied (ca. 220 ha).

Er worden in deze startnota – behoudens enkele specifieke locaties zoals verder aangegeven (o.a. camping Korte Heide) – géén andere planalternatieven voor het realiseren van de gewenste natuurlijke en agrarische structuur geformuleerd of onderzocht omdat het planvoorstel het resultaat is van de vertaling van de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos waarvoor via een participatief proces reeds tot een afgewogen en geïntegreerd voorstel voor de gewenste ruimtelijke structuur van de open ruimte is gekomen.

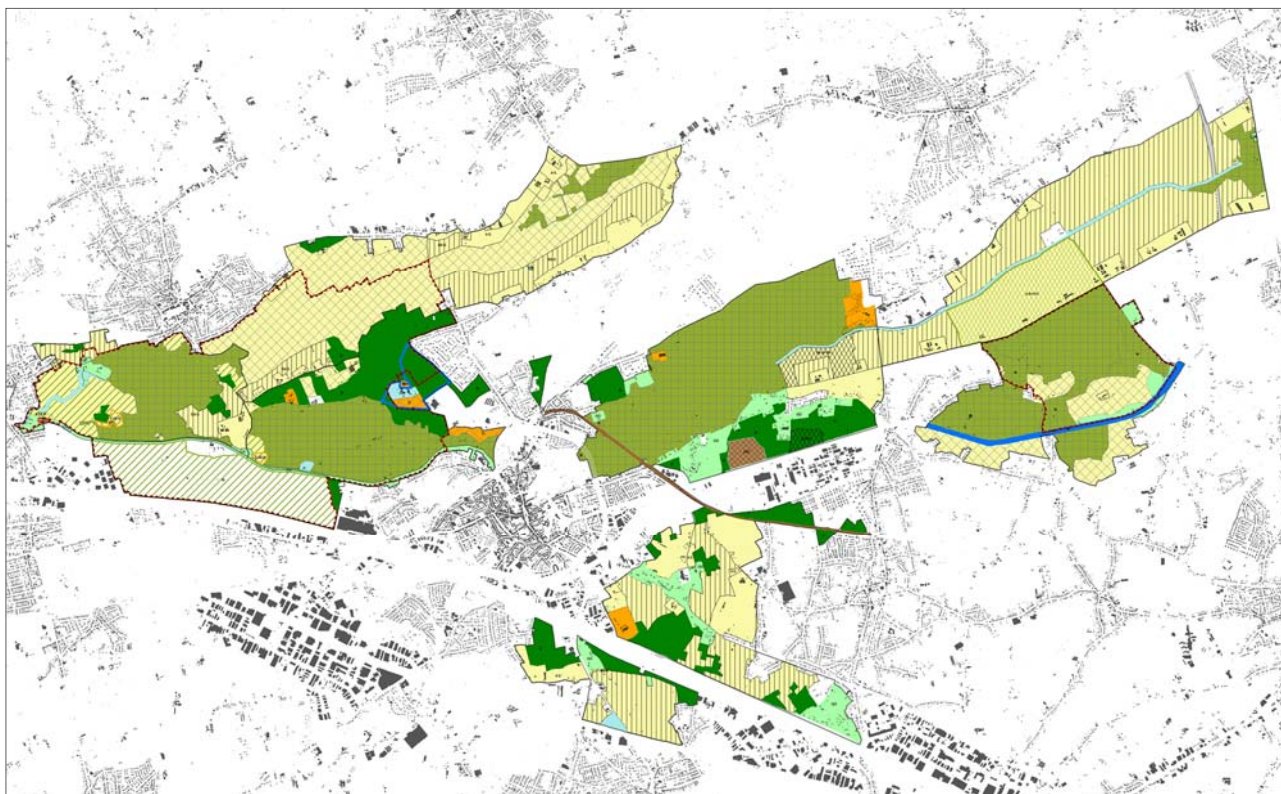
Op basis van de inspraakrecreaties over de startnota en bijkomend verworven inzichten uit specifiek overleg en/of onderzoek naar aanleiding van deze inspraakreacties worden een aantal bijsturingen gedaan aan het voorgenomen plan ten opzicht van de startnota. Voor de zones waar een dergelijke bijsturing gebeurde zal het bijgesteld voorstel in het plan-MER als voorgenomen plan beschouwd worden. De voorstellen uit de startnota voor deze zones worden niet verder onderzocht of als alternatief meegenomen in het plan-MER.

Voor een aantal specifieke zones zal op basis van de inspraakreacties wél een ‘planalternatief’ onderzocht worden in het plan-MER. De conclusies van het plan-MER zullen mee richting moeten geven aan het onderbouwen van het planvoorstel dat later in het voorontwerp RUP zal opgenomen worden.

Voor een gedetailleerde motivering van de verschillende aanpassingen wordt verwezen naar het hoofdstuk met de verwerking van de inspraakreacties in procesnota 2 en de duiding erover bij de bespreking van de planvoorstellen per deelgebieden.

Figuur 65. Overzicht bestemmingen voorgenomen plan versie scopingnota 2020

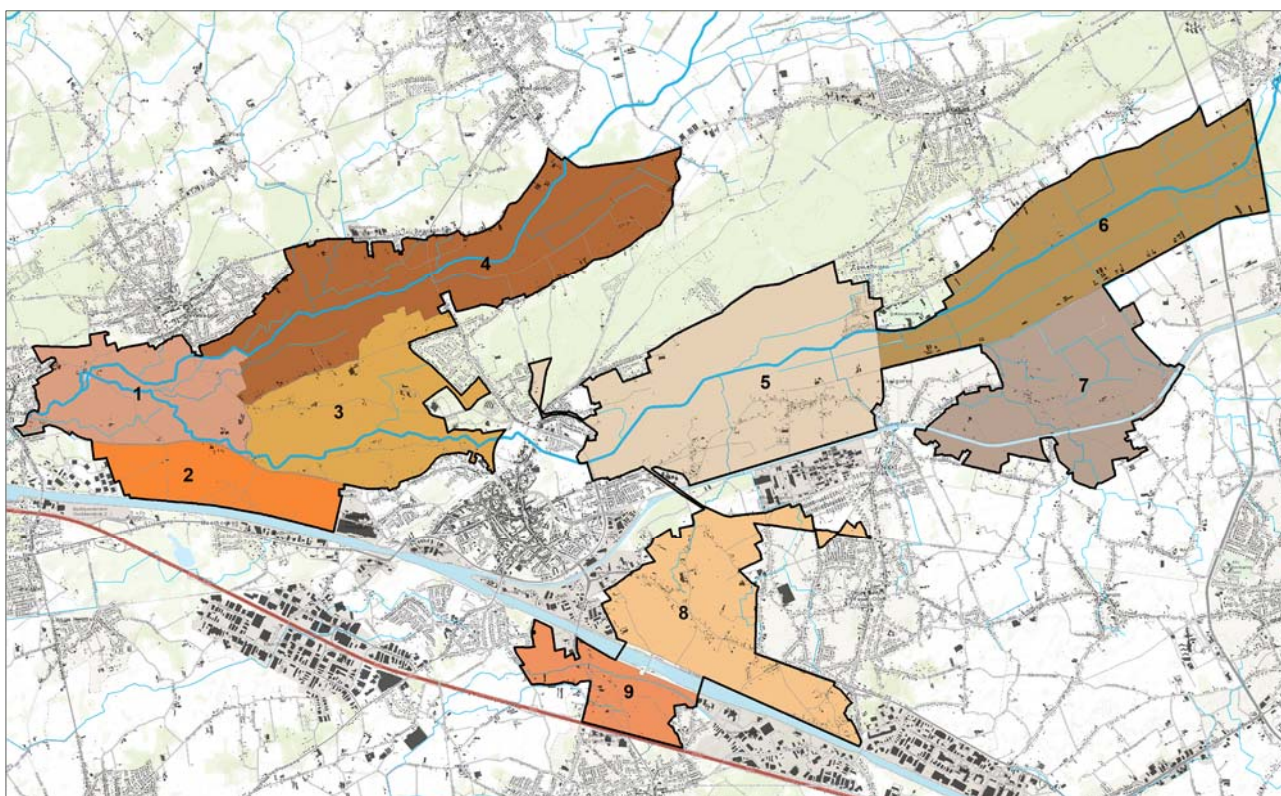
7 Planvoorstellen per deelgebied

Binnen het plangebied worden een aantal deelgebieden onderscheiden:

1. Graafweide-Schupleer
2. Voormalige Britse basis en De Troon
3. Kempense Heuvelrug en vallei van de Kleine Nete stroomafwaarts Herentals (Heiken, Lentehei, Vuilvoort, Peertsbos)
4. De vallei van de Aa
5. Vallei van de Kleine Nete stroomopwaarts Herentals (Hellekens, Koulaak, Olens Broek-Langdonken, Zavelbos, Bleek, Schoutenheide-Snepkensvijver)
6. Kleine Nete Geel-Kasterlee
7. De Zegge
8. Gerheze-Doffen
9. Hezewijk-Schaatsbergen

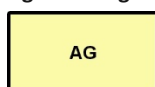
Per deelgebied wordt het voorgenomen plan verder in detail geduid.

Figuur 66. Deelgebieden

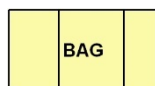
Het ruimtelijk uitvoeringsplan zal gebruik maken van een aantal typebestemmingen. De concrete stedenbouwkundige voorschriften zullen uitgewerkt worden bij de opmaak van het voorontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan. Bij de beschrijving van het voorgenomen plan worden volgende bestemmingen gehanteerd:

Agrarische gebieden

Agrarisch gebied (AG)

Gebieden bestemd voor land- en tuinbouw waarbinnen enkel het oprichten van landbouwbedrijfsgebouwen toegelaten kan worden. Voor niet-agrarische gebouwen gelden de bepalingen voor zonevreemde constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Bouwvrij agrarisch gebied (BAG)

Gebieden bestemd voor land- en tuinbouw waarbinnen het oprichten van gebouwen verboden is.

Voor niet-agrarische gebouwen gelden de bepalingen voor zonevreemde constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Agrarisch gebied met ecologisch belang (AGEB)

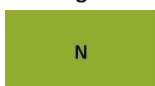
Gebieden bestemd voor land- en tuinbouw waarbinnen het oprichten van gebouwen verboden is. Voor niet-agrarische gebouwen gelden de bepalingen voor zonevreemde constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening voor ruimtelijk kwetsbare gebieden. Bepaalde vegetatiewijzigingen zijn verboden of natuurvergunningsplichtig.

Natuurverwevingsgebied (in overdruk)

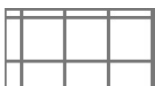
Bepaalde delen van het agrarisch gebied worden aangeduid met een overdruk natuurverweving. Binnen deze overdruk is oprichten van gebouwen verboden. Naast land- en tuinbouw is ook het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden toegelaten. Voor niet-agrarische gebouwen gelden de bepalingen voor zonevreemde constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Het is geen ruimtelijk kwetsbaar gebied en er zijn buiten het bouwverbod geen verbods- of gebodsbepalingen voor land- en tuinbouw gekoppeld aan deze overdruk.

Natuurgebieden

Natuurgebied (N)

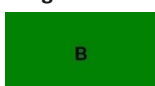
Gebieden bestemd voor het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden waarbinnen het oprichten van gebouwen verboden is. Voor gebouwen gelden de bepalingen voor zonevreemde constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening voor ruimtelijk kwetsbare gebieden. Bepaalde vegetatiewijzigingen zijn verboden of natuurvergunningsplichtig. Landbouwactiviteiten zijn mogelijk binnen de randvoorwaarden van het natuur- en mestdecreet.

Grote Eenheid Natuur (GEN) (in overdruk)

De natuurgebieden worden aangeduid met een overdruk GEN zodat deze gebieden behoren tot het Vlaams Ecologisch Netwerk in de zin van het natuurdecreet.

Bosgebieden

Bosgebied (B)

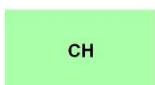
Gebieden bestemd voor het behoud en de ontwikkeling van bos waarbinnen het oprichten van gebouwen en constructies verboden is. Voor gebouwen gelden de bepalingen voor zonevreemde constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening voor ruimtelijk kwetsbare gebieden. Bepaalde vegetatiewijzigingen zijn verboden of natuurvergunningsplichtig. Landbouwactiviteiten zijn mogelijk binnen de randvoorwaarden van het natuur- en mestdecreet.

Overige groengebieden

Gemengd openruimtegebied (GO)

Gebieden bestemd voor land- en tuinbouw, recreatie en het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden en bos en recreatie waarbinnen het oprichten van gebouwen en constructies verboden is. In voorkomend geval kunnen bestaande landbouwbedrijfszetels wel uitbreiden. Voor niet-agrarische gebouwen gelden de bepalingen voor zonevreemde constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Het is geen ruimtelijk kwetsbaar gebied en er zijn buiten het bouwverbod geen verbods- of gebodsbepalingen voor land- en tuinbouw gekoppeld aan deze overdruk.

Gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde (CH)

Gebieden met een bijzondere erfgoedwaarde bestemd voor land- en tuinbouw, recreatie en het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden en bos waarbinnen het oprichten van gebouwen en constructies verboden is. In voorkomend geval kunnen bestaande landbouwbedrijfszetels wel uitbreiden. Voor niet-agrarische gebouwen gelden de bepalingen voor zonevreemde constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Het is geen ruimtelijk kwetsbaar gebied en er zijn buiten het bouwverbod geen verbods- of gebodsbepalingen voor land- en tuinbouw gekoppeld aan deze overdruk. Bij alle handelingen in het gebied moet de erfgoedwaarde behouden blijven.

Recreatiegebieden

Gebieden voor dagrecreatie (D)

Gebieden waar gebouwen en constructies voor dagrecreatieve activiteiten kunnen toegelaten worden.

Gebieden voor verblijfsrecreatie (V)

Gebieden waar gebouwen en constructies voor verblijfsrecreatie kunnen toegelaten worden, in dit plan te beperken tot openluchtrecreatieve verblijven (camping).

Woongebieden

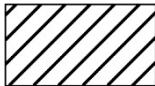
Woonwagenterrein (WW)
Gebied voor woonwagens

Overige bestemmingen

Gebieden voor openbaar nut

Gebieden bestemd voor specifieke vormen van openbare nutsinfrastructuur. Per gebied aan te geven over welke openbare nutsinfrastructuur het gaat. Het kan bv. gaan om waterbergingsinfrastructuur (WB), waterzuiveringsinfrastructuur (WZ) of andere vormen van openbare nutsinfrastructuur.

Militair domein (M)

Gebied bestemd voor militaire activiteiten.

Spoorinfrastructuur

Gebied bestemd voor spoorwegen en daaraan gekoppelde andere infrastructuur (bv. fietssnelweg).

Weginfrastructuur

Gebied bestemd voor autowegen en daaraan gekoppelde infrastructuur.

Waterweginfrastructuur

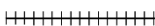
Gebied bestemd voor bevaarbare waterwegen en daaraan gekoppelde infrastructuur.

Andere overdrukken

Erfgoedlandschap

Gebied dat aangeduid wordt als erfgoedlandschaps in de zin van het onroerendergoeddecreet

Enkelvoudige leiding

Tracés van bestaande leidingen.

Leidingstraat

Tracés van bestaande leidingstraten.

Hoogspanningsleiding

Tracés van bestaande hoogspanningsleidingen.

Voor een aantal specifieke zones zullen specifiekere en gebiedsgerichte bestemmingen, overdruk of voorschriften uitgewerkt worden.

Centraal in het gebied langs de Gravenweide Beek ligt een kinderboerderij (Karrewiel). Op het tracé van het vml. kanaal ligt bij de kern van Grobbendonk een zone (Smitshoeve) die op het gewestplan bestemd is als 'pleisterplaats voor nomaden'. Enkel het meest westelijke deel is effectief ingevuld met een woonwagenterrein, dat deels ook in parkgebied ligt. Het grootste deel van deze op het gewestplan voorziene zone voor nomaden is ingevuld met een recente bosaanplant (geboortebos) en een terrein waar de gemeente groenafval opslaat. Net buiten deze zone ligt binnen de bestemming militair domein een loods van de gemeentelijke groendienst van Grobbendonk.

De Graafweide, het landbouwgebied ten zuiden van de Kleine Nete, is een beschermd cultuurhistorisch landschap. De watermolen en de kasteelhoeve, de hoeve De Leeuw en het voormalig Sas zijn beschermde monumenten. Het volledige samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa is opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas.

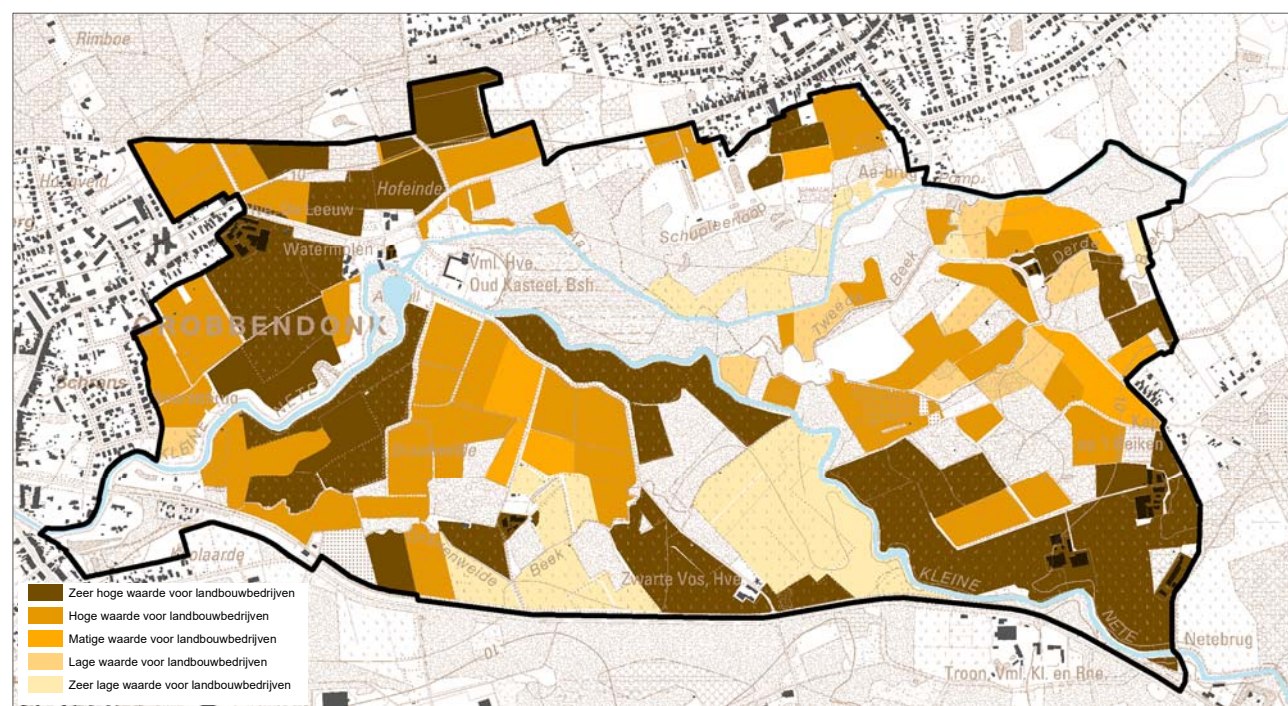
Het Schupleer is een erkend natuureservaat dat door Natuurpunt beheerd wordt. Langs de Kleine Nete heeft VMM ter hoogte van de watermolen een vistrap gebouwd en stroomafwaarts de molen een actief overstromingsgebied aangelegd door een dijkverplaatsing (AOG Grobbendonk).

In het gebied liggen zeven landbouwbedrijfszetels en het gebied kent ondanks het (effectief) overstromingsgevoelig karakter een belangrijk landbouwgebruik: 205 ha van de 345 ha is in gebruik door 34 registreerde landbouwbedrijven. Daarvan wordt 153 ha (75%) aangeduid als percelen met 'hoge' tot 'zeer hoge' waarde voor de betrokken bedrijven, niettegenstaande het gebied volgens de landbouwstructuurkaart in hoofdzaak aangeduid wordt als 'minder geschikt ruwvoedergebied' en 'minder geschikt graslandgebied'.

Figuur 69. Landbouwgebruik (op basis van landbouwwijmpactkaart 2017 Departement Landbouw en Visserij)

Figuur 70. Waardering landbouwpercelen voor landbouwbedrijven (op basis van landbouwwijmpactkaart Departement Landbouw en Visserij)

Voorgenomen plan

Het plan zal bijkomende natuurgebieden aanduiden in functie van de realisatie van een natte natuurkern van ca. 150 ha om de Europese natuurdoelen voor dit Natura 2000-gebied te realiseren. In overleg met de lokale actoren werd daarvoor in 2013 een 'voorkeursscenario' uitgewerkt dat aangeeft welke zones hun agrarische bestemming kunnen behouden en welke zones een natuurbestemming zullen krijgen. De Vlaamse Regering keurde dit scenario in 2014 principieel goed als basis voor het verder uitwerken van een plan van aanpak voor het realiseren van deze natuurkern. Op basis van de resultaten van o.a. een ecohydrologische studie gebeurde in 2018 een beperkte bijsturing van dit voorkeursscenario (zie hoger).

In 2018 werd via een participatief proces een inrichtingsvisie voor het gebied Graafweide-Schupleer (zie hoger) uitgewerkt als onderdeel van het eind 2017 erkende strategisch project 'Veerkracht in de vallei van de Kleine Nete', waar dit gebied één van de hefboomprojecten is. Parallel aan de opmaak van de startnota voor het ruimtelijk uitvoeringsplan werd de instelling van een natuurinrichtingsproject in de zin van het natuurdecreet voorbereid dat de concrete inrichting en het flankerend beleid voor de betrokken landbouwers moet uitwerken. Het natuurinrichtingsproject Graafweide-Schupleer werd ingesteld bij ministerieel besluit van 16 april 2019.

Het plan zal ook de erfgoedwaarden binnen het gebied opnemen binnen specifieke bestemmingen en (delen van) het gebied aanduiden als erfgoedlandschap in de zin van het onroerend erfgoeddecreet. De bestemmingen en voorschriften van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen waar relevant inhoudelijk afgestemd worden met de bepalingen van de beschermingsbesluiten van de beschermde cultuurhistorische landschappen en monumenten. De karakteristiek landschaps- en erfgoedelementen van de vastgestelde landschapsatlasrelicten zullen waar nodig in het ruimtelijk uitvoeringsplan opgenomen worden als punt-, lijn- of vlakvormige elementen in overdruk of opgenomen worden binnen specifieke bestemmingen (bv. gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde).

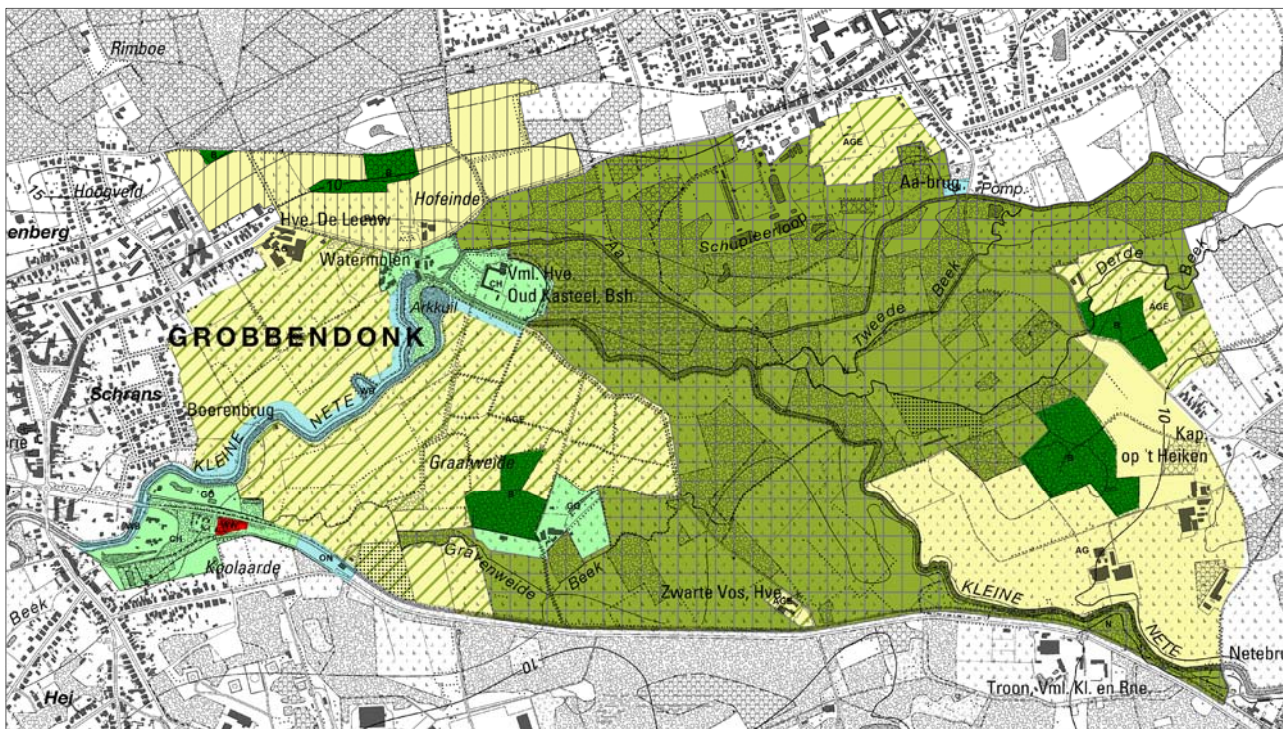
Het plan zal het overstromingsgevoelig en natuurlijk waterbergingsgebied maximaal vrijwaren van verdere bebouwing en verharding en het gerealiseerde AOG Grobbendonk en de vistrap ter hoogte van de watermolen opnemen in een specifieke bestemming.

Tot slot zullen een aantal specifieke elementen van lokaal niveau opgenomen worden, zoals het (bestaande) woonwagenterrein, een zone voor openbaar nut rond een (bestaande) loods van de gemeentelijke groendienst en een zone voor openbaar nut in functie van de aanleg van een bezinkingsbekken aan de Aa in Vorselaar (Aquafin) (herconfiguratie van de op het gewestplan voorziene zone voor openbaar nut).

Het plan zal daarvoor volgende bestemmingszones opnemen:

- Bouwvrij agrarisch gebied Hofeinde
- Bosgebieden Hofeinde
- Agrarisch gebied Hoeve De Leeuw
- Agrarisch gebied met ecologisch belang Grobbendonk
- Waterbeheersingsgebied AOG Grobbendonk
- Gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde molen en kasteelhoeve Grobbendonk
- Agrarisch gebied met ecologisch belang Graafweide met specifieke overdruk voor:
  - o Kinderboerderij Het Karrewiel
- Bosgebied Graafweide
- Gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde Het Sas en voormalig Kempens Kanaal, met specifieke overdrukken voor
  - o woonwagenterrein Schmitzhove
  - o loods technische dienst gemeente Grobbendonk
- Natuurgebied Graafweide-Schupleer
- Agrarisch gebied met ecologisch belang Zwarte Vos
- Agrarisch gebied met ecologisch belang Kleine Nete
- Natuurgebied Kleine Nete t.h.v. Troon
- Agrarisch gebied met ecologisch belang Vorselaar
- Agrarisch gebied met ecologisch belang Derde Beek
- Bosgebied Derde Beek
- Bosgebied Heiken
- Agrarisch gebied Heiken
- Gebied voor openbaar nut bergingsbekken Aquafin (Vorselaar)
- Overdruk erfgoedlandschap en eventueel aanduiding van specifieke punt-, lijn- of vlakvormige erfgoedelementen in overdruk (niet op onderstaande figuur aangegeven, verder uit te werken in het voorontwerp RUP)

Figuur 71. Voorgenomen plan deelgebied 1 Graafweide-Schupleer, startnota 15 maart 2019

Op basis van de inspraakreacties over de startnota en bijkomend verworven inzichten worden volgende aanpassingen aan het voorgenomen plan doorgevoerd:

- Er zijn tijdens de publieke consultatie opmerkingen gemaakt over de gevolgen die de voorgestelde bestemmingswijzigingen hebben voor de bestaande zonevreemde woningen en gebouwen en het gebrek aan specifieke onderbouwing voor het onderscheid dat gemaakt wordt tussen woningen en gebouwen die in 'ruimtelijk kwetsbaar gebied' cfr. de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) opgenomen worden of blijven en de woningen die in bestemmingen opgenomen worden die niet tot de ruimtelijk kwetsbare gebieden behoren en dus een ruimer ontwikkelingsperspectief hebben volgens de VCRO. Aan deze opmerkingen wordt tegemoet gekomen door een helder en eenduidig kader uit te werken dat bij de verdere uitwerking van het ruimtelijk uitvoeringsplan gehanteerd zal worden:
  - Het ruimtelijk uitvoeringsplan bestendigt het decretaal vastgelegde uitgangspunt van de VCRO dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen woningen/gebouwen in ruimtelijk kwetsbaar gebied en woningen/gebouwen in niet-ruimtelijk kwetsbaar gebied. Het is en blijft beleidsmatig verantwoord om woningen/gebouwen die liggen in een gebied waar de bestemmingen gericht zijn het behoud en de versterking van de natuur- en landschapswaarden, het behoud van het overwegend onbebouwd en onverhard karakter en/of het vrijwaren van van nature overstroombare valleigebieden van verdere bebouwing en ontwikkelingsperspectief te geven dat enkel verbouwen binnen het bestaande vergunde volume toelaat en geen ruimtelijke uitbreiding of herbouw (tenzij bij vernieling buiten de wil van de eigenaar).
  - Ruimtelijk geïsoleerd gelegen zonevreemde woningen die niet aansluiten bij bestaande woongebieden en geen historische wooncluster vormen krijgen dezelfde bestemmingen als het gebied waar ze in liggen. Dat kan impliceren dat het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor een woning of gebouw wijzigt indien de omliggende bestemming wijzigt van ruimtelijk kwetsbaar gebied naar niet-ruimtelijk kwetsbaar gebied of omgekeerd.
  - De bepalingen van de VCRO moeten in samenhang gelezen worden met de beschermingsbepalingen van de beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en cultuurhistorische landschappen. Dit geldt in het bijzonder voor de woningen/gebouwen die opgenomen worden in 'gemengd openruimtegebied (met cultuurhistorische waarde)' die volgens de VCRO géén ruimtelijk kwetsbaar gebied zijn, maar waarvoor mogelijk wél beperkingen inzake uitbreiding van toepassing zijn vanuit de erfgoedbescherming.
  - Gelet op de specifieke ruimtelijke en fysische context van het gebied Graafweide-Schupleer (ligging in van nature overstroombaar valleigebied), de landschappelijke en ecologische waarde en de verschillende beschermingsbepalingen die er reeds van geheel of gedeeltelijk van toepassing zijn (Natura 2000-gebied, beschermd cultuurhistorisch landschap, vastgesteld landschapsatlasrelict...) wordt er voor geopteerd om alle woningen die binnen het beschermd cultuurhistorisch landschap

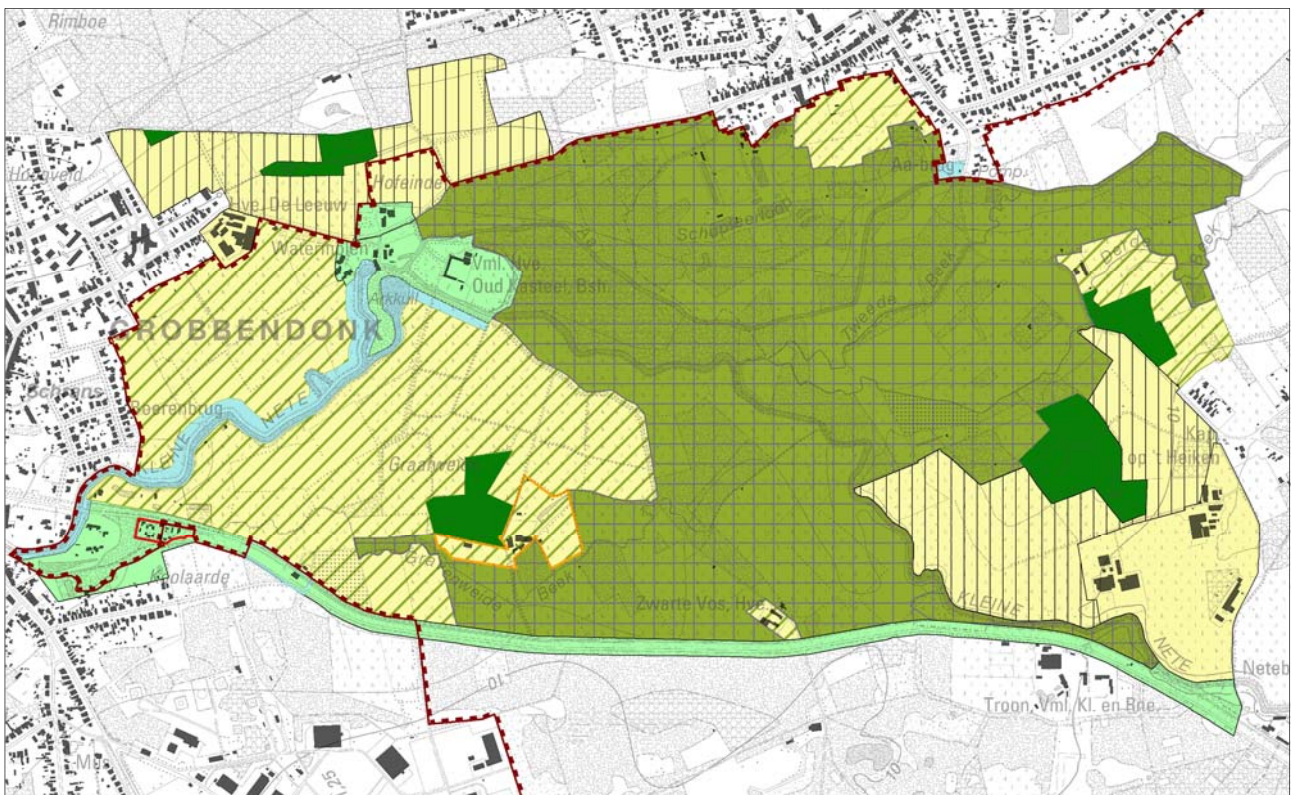
en/of habitatrichtlijngebied liggen in principe onder te brengen in gebieden in bestemmingen die volgens de VCRO 'ruimtelijk kwetsbaar gebied' zijn. Voor de woningen die opgenomen worden in een gemend openruimtegebied (met cultuurhistorische waarde) zullen gebiedsspecifieke stedenbouwkundige voorschriften opgenomen worden die in lijn zijn met de bepaling van het beschermd cultuurhistorisch landschap, monument, stads- of dorpsgezicht en dus ook beperkingen op vlak van uitbreidingen of herbouw impliceren.

- Concreet worden uitgaande van bovenstaande uitgangspunten volgende wijzigingen aan het planvoornemen aangebracht:
  - Het perceel van de Hoeve ter Hulsdonck (Hofeinde 27, perceel 331a/332d), dat (grotendeels) ligt binnen de perimeter van het beschermd cultuurhistorisch landschap 'Banmolen met omgeving' wordt in dezelfde bestemming 'gemengd openruimtegebied cultuurhistorische waarde' als de andere bebouwing van het beschermd landschap, zijnde de hoeve, watermolen en bijgebouwen). Volgens de bepalingen van het beschermingsbesluit, die onverminderd van toepassing zijn, is het verboden nieuwe gebouwen op te richten of de huidige gebouwen te verbouwen behoudens specifieke toelating vanuit Agentschap Onroerend Erfgoed nadat blijkt dat de wijziging het functioneren van de activiteiten binnen de beschermde goederen bevordert of zorgt voor de valorisatie ervan.
  - Voor de percelen met de zonevreemde en onvergunde bebouwing tussen Kleine Nete en Gravenweidebeek t.h.v. Troon 5a wordt de gewestplanbestemming agrarisch gebied met ecologisch belang aangehouden. Deze bebouwing ligt binnen het beschermd cultuurhistorisch landschap 'Interfluvium Kleine Nete en Aa met Graafweide', in habitatrichtlijngebied en in effectief overstromingsgevoelig gebied. De ruimtelijke beleidsvisie voor het gebied is gericht is op het behoud en herstel van het open valleilandschap van de Graafweide. In functie daarvan is het aangewezen dit gebied in dezelfde bestemming op te nemen als het aansluitend valleigebied, zijnde agrarisch gebied met ecologisch belang (ruimtelijk kwetsbaar gebied). Uitbreiden of herbouwen van bestaande vergund geachte bebouwing op deze locatie is beleidsmatig niet wenselijk, evenmin als het regulariseren van onvergunde bebouwing in effectief overstromingsgevoelig gebied. Deze bebouwing blijft dus opgenomen in ruimtelijk kwetsbaar gebied zoals in de bestaande juridische toestand op basis van het gewestplan. De bestaande mogelijkheden vanuit de VCRO voor deze woningen/gebouwen wijzigen dus niet.
  - De bestaande zonevreemde woning gelegen Troon 7 ligt ruimtelijk geïsoleerd in het gebied Graafweide, ligt in het beschermd cultuurhistorisch landschap, habitatrichtlijngebied en effectief overstromingsgevoelig gebied (niettegenstaande het perceel opgehoogd werd). De ruimtelijke beleidsvisie voor het gebied is gericht is op het behoud en herstel van het open valleilandschap van de Graafweide. In functie daarvan is het aangewezen dit gebied in dezelfde bestemming op te nemen als het aansluitend valleigebied, zijnde agrarisch gebied met ecologisch belang (ruimtelijk kwetsbaar gebied). Uitbreiden of herbouwen van bestaande vergund geachte bebouwing is beleidsmatig op deze locatie niet wenselijk. Deze bebouwing blijft dus opgenomen in ruimtelijk kwetsbaar gebied zoals in de bestaande juridische toestand op basis van het gewestplan. De bestaande mogelijkheden vanuit de VCRO voor deze woning/gebouwen wijzigen dus niet.
  - De bestaande zonevreemde woning gelegen Watermolenweg 24 ligt ruimtelijk geïsoleerd in het gebied Graafweide, ligt in het beschermd cultuurhistorisch landschap, habitatrichtlijngebied en effectief overstromingsgevoelig gebied. De ruimtelijke beleidsvisie voor het gebied is gericht is op het behoud en herstel van het open valleilandschap van de Graafweide. In functie daarvan is het aangewezen dit gebied in dezelfde bestemming op te nemen als de andere woningen in dit deel van de vallei, zijnde agrarisch gebied met ecologisch belang (ruimtelijk kwetsbaar gebied). Uitbreiden of herbouwen van bestaande vergund geachte bebouwing op deze locatie is beleidsmatig niet wenselijk. Deze bebouwing blijft dus opgenomen in ruimtelijk kwetsbaar gebied zoals in de bestaande juridische toestand op basis van het gewestplan. De bestaande mogelijkheden vanuit de VCRO voor deze woning/gebouwen wijzigen dus niet.
  - De bestaande zonevreemde woning en kinderboerderij Karrewiel (Troon 9a) met bijhorende gronden ligt op het gewestplan in agrarisch gebied met ecologisch belang (ruimtelijk kwetsbaar gebied). De functie 'kinderboerderij' is vergunbaar binnen deze bestemming, waardoor een bestemmingswijziging naar gemengd openruimtegebied niet noodzakelijk is. Bij het uitwerken van een ruimtelijke scenario voor de ontwikkeling van de Europese natuurdoelen binnen het habitatrichtlijngebied is geoordeeld dat deze toeristisch-recreatieve inrichting behouden kan blijven in het gebied, mits alle randvoorwaarden vanuit het beschermd cultuurhistorisch landschap gerespecteerd blijven. Gezien er geopteerd wordt om de ligging in ruimtelijk kwetsbaar gebied voor de verschillende woningen in het gebied Graafweide aan te houden, is een wijziging naar een niet ruimtelijk kwetsbare bestemming zoals gemengd openruimtegebied niet aangewezen. De huidige gewestplanbestemming zal dus behouden blijven zodat de bestaande mogelijkheden vanuit de

De bestaande landbouwbedrijven en bijhorende landbouwbedrijfswoningen van het Heiken (Heiken 18, 20 en 22) worden opgenomen in ‘agrarisch gebied’. Het gaat om zone-eigen bebouwing. Het gaat om een hoger gelegen niet overstromingsgevoelig gebied dat buiten het habitatrichtlijngebied en buiten het beschermd cultuurhistorisch landschap ligt. Een bestemmingwijziging van ‘agrarisch gebied met ecologisch belang’ naar ‘agrarisch gebied’ is gelet op die feitelijke toestand verantwoord.

- 0 de delen van het agrarisch gebied ten westen en ten noorden van de landbouwbedrijfszetels Heiken 18 en 20 die liggen binnnen het beschermd cultuurhistorisch landschap om die reden gedifferentieerd als bouwwrij agrarisch gebied, in lijn met de bepalingen van het beschermd landschap
- 0 het gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde rond de kasteelhoeve en molen uitgebreid met de hoeve Ter Hulsdonck (zie hoger) die eveneens tot de site van het beschermd cultuurhistorisch landshap rond de molen behoort.
- 0 Het tracé van het voormalige Kempens Kanaal tussen Herentals en Grobbendonk met de aangrenzende sites met bouwkundige erfgoed (o.a. sashuizen) wordt opgenomen als één aaneengesloten gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde. De delen van deze zone met een specifiek gebruik zullen met een specifieke overdruk en/of gebiedsspecifiek stedenbouwkundig voorschrift opgenomen worden (i.c. woonwagenterrein, gemeentelijke loods, militair domein). De contour van de zone voor woonwagenterrein wordt – op voorstel van de gemeente Grobbendonk - aangepast op basis aan de bestaande feitelijke toestand.

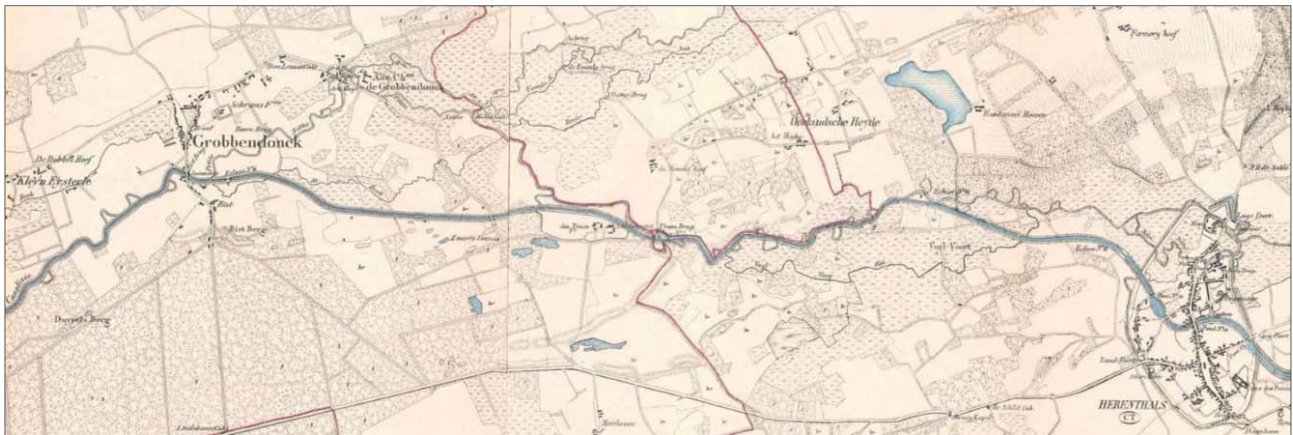
7.2 Voormalige Britse basis en De Troon

Bestaande toestand

Het militair domein van Grobbendonk ligt deels binnen beschermd landschap en habitatrichtlijngebied en heeft zowel een erfgoed- als natuurwaarde. Het militair domein ontwikkelde zich in het gebied tussen twee kanalen: het kanaal Antwerpen-Herentals in het noorden en het Albertkanaal in het zuiden.

Bij de kanalisatie van de Kempen die in 1830 van start ging werd aanvankelijk de Kleine Nete gekanaliseerd tussen Lier en Grobbendonk. Maar op aandringen van de Herentals werd ook het gedeelte tot Herentals gekanaliseerd. Daarbij werd tussen de kern van Grobbendonk en de vml. priorij Ten Troon een nieuw stuk kanaal van 3 km gegraven. Daarbij werd de bocht van de Kleine Nete rond de Graafweide afgesneden en bleef het stukje Kleine Nete ter hoogte van de watermolen van Grobbendonk gevrijwaard van kanalisering. In 1839 was de verbinding van Herentals met de Schelde via de Grote Nete en de Rupel afgewerkt.

Figuur 73. De gekanaliseerde Kleine Nete tussen Lier en Herentals (toestand rond 1840)

Figuur 74. Aanleg kanaal Antwerpen-Herentals (toestand rond 1850)

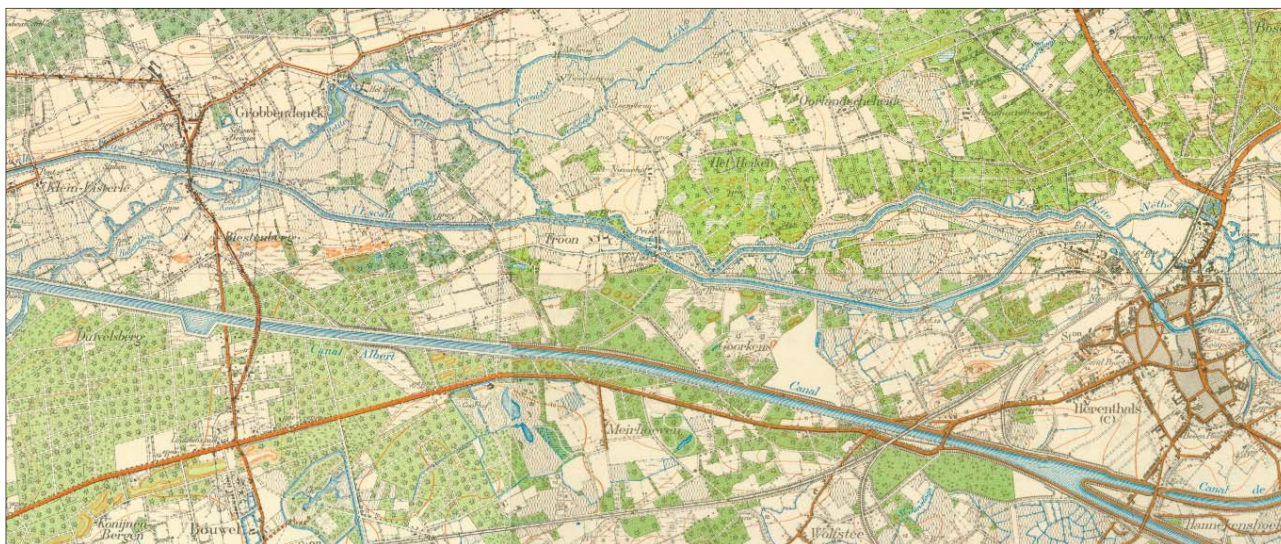
In een tweede fase werd tussen 1840 en 1850 het Kempens Kanaal tussen Herentals en Bocholt (richting Luik naar de Maas) gegraven en het kanaal tussen Antwerpen en Grobbendonk, waarbij ook een laatste stuk nieuw kanaal gegraven op het grondgebied Herentals langs de Vuilvoortbeek (Lentehei, tussen Troon en Vuilvoort) en de aansluiting op de Kleine Nete verdween.

Na de aanleg van het Albertkanaal tussen 1930 en 1940 werd het deel tussen Viersel en Herentals overbodig en gedempt. Het tracé van het kanaal is nog duidelijk herkenbaar als lijnvormige landschappelijke structuur.

De terreinen van de voormalige Britse basis, verwijzend naar de Britse militaire aanwezigheid tussen 1951 en 1992, worden gekenmerkt door een complex van uitgestrekte loof- en naaldbossen, afgewisseld met een aantal open graslanden, heide, moerassen en struwelen. De kleine oppervlakten heide vormen restanten van een oorspronkelijk uitgestrekt heidegebied te Grobbendonk en Herentals.

Figuur 75. Aanleg Albertkanaal (nieuw kanaal tussen Viersel en Luik) (toestand rond 1939)

Figuur 76. Toestand 1969 na aanleg militair domein Grobendonk en autosnelweg

Het militair kamp werd na de tweede wereldoorlog door het Britse leger opgericht in 1952 en functioneerde tijdens de Koude Oorlog als opslagplaats voor brandstoffen waarbij deze locatie in geval van een oorlog met het Oostblok moest functioneren als een gigantisch tankstation ten behoeve van de oostwaarts oprukkende troepen. In 1993 is de kazerne en het bijbehorende gebied overgelaten aan de Belgische militaire overheid.

Het oostelijk deel van de voormalige Britse Basis werd in 1997 beschermd als cultuurhistorisch landschap, omwille van de hoge geologische, botanische en faunistische waarde, de historische waarde (met de relictten van de in 1414 gestichte priorij Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Troon, het (afgebroken) Kalkhovenhof en het gedempt Kempens Kanaal tussen Grobendonk en Herentals).

Voorgenomen plan

Het deel van het militair domein dat binnen het vastgesteld landschapsatlasrelict ligt, zal opgenomen worden als 'erfgoedlandschap' in overdruk waarbij de grondbestemming 'militair domein' behouden blijft.

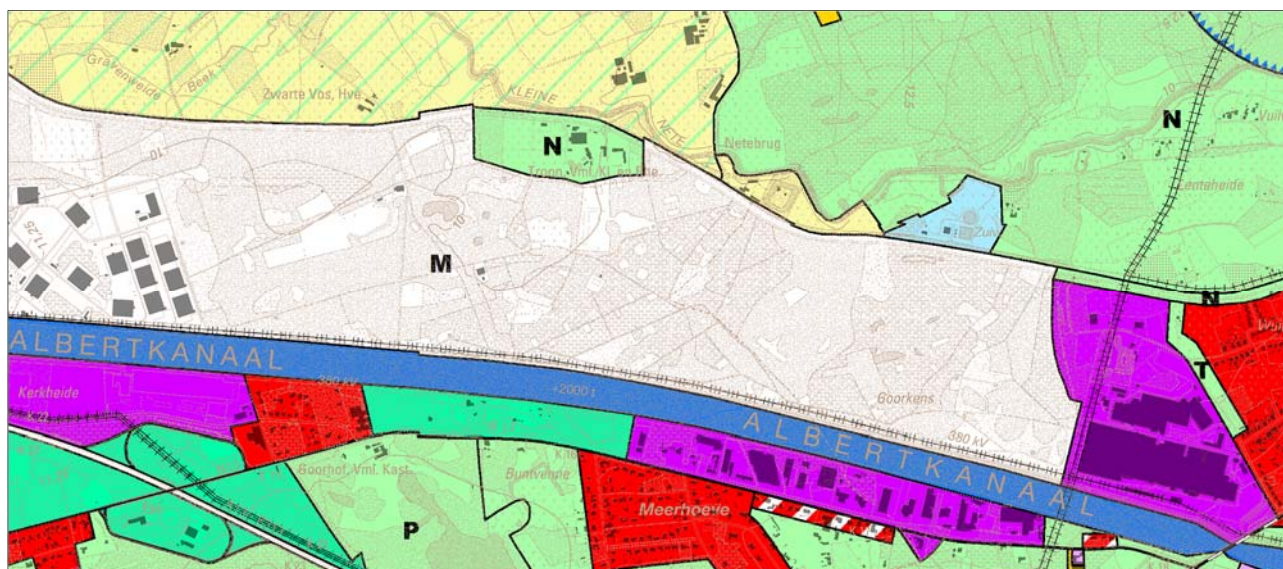
Voor de site van de vml. priorij Ten Troon maakte de gemeente Grobendonk een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan op met specifieke gedetailleerde voorschriften. Daarom wordt dit gebied niet opgenomen in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. Het gaat om een gebied dat op het gewestplan bestemd is als natuurgebied maar waarin een (deels onvergund) zonevreemd landbouwbedrijf ligt en een aantal zonevreemde woningen (in de gebouwen van de vml. priorij).

Figuur 77. Topografische kaart deelgebied 2.

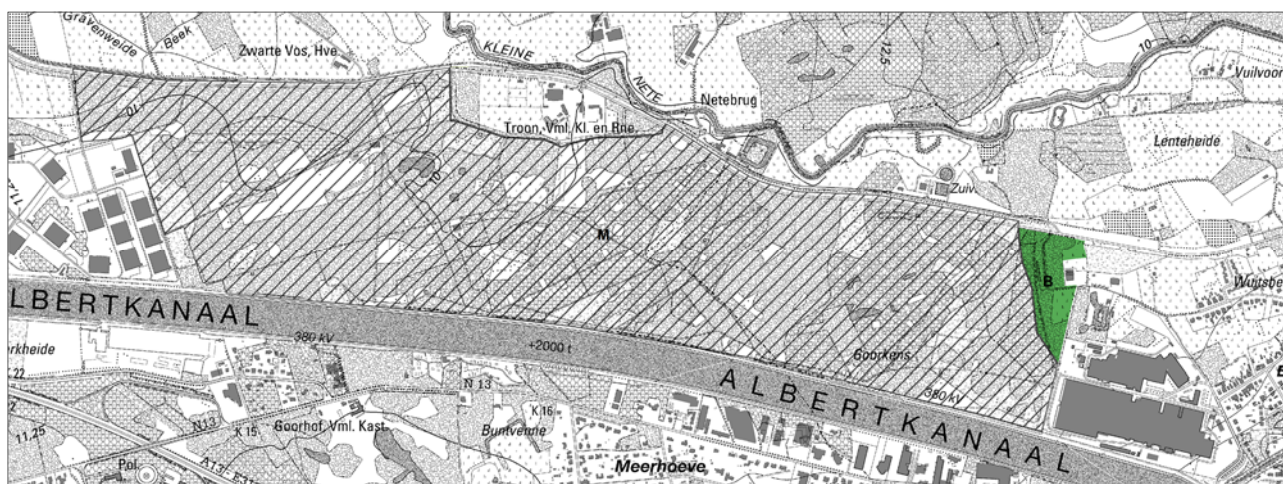

Figuur 78. Gewestplan deelgebied 2.

Aan de grens met het kleinstedelijk gebied Herentals wordt het beboste en niet-ontwikkeld deel van het bedrijventerrein dat buiten de afbakening van het kleinstedelijk gebied ligt, herbestemd naar bosgebied in functie van het behoud van het ecologisch waardevol bos.

Figuur 79. Voorgenomen plan deelgebied 2 Britse basis, startnota 15 maart 2019

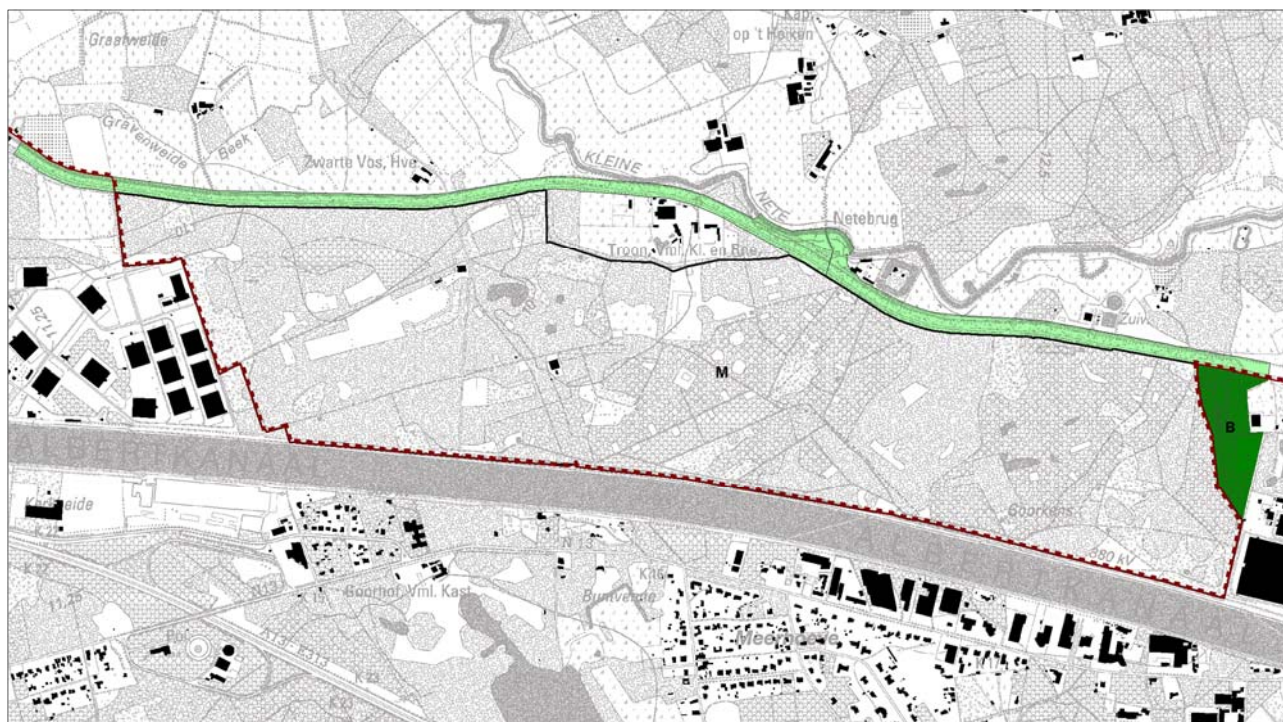
Op basis van de inspraakreacties op de startnota worden volgende aanpassingen aan het voorgenomen plan doorgevoerd:

- het perceel dat bestemd is als industriegebied en ligt binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied wordt uit het voorgenomen plan gelaten;
- het tracé van het voormalige Kempens Kanaal tussen Herentals en Grobbendonk met de aangrenzende sites met bouwkundige erfgoed (o.a. sashuizen) wordt opgenomen als één aaneengesloten gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde van Herentals tot Grobbendonk in functie van het behoud van de herkenbaarheid van dit lijnvorming erfgoedelement. De delen van deze zone met een specifiek gebruik zullen met een specifieke overdruk en/of gebiedsspecifiek stedenbouwkundig voorschrift opgenomen worden (i.c. woonwagenterrein, gemeentelijke loods, militair domein).

Het plan zal daarvoor volgende bestemmingszones opnemen:

- Militair domein
- Bosgebied (Wuytsbergen)
- Gemengd openruimtegebied cultuurhistorische waarde (Kempens Kanaal) (met erfdienstbaarheid voor militaire activiteiten)
- Overdruk erfgoedlandschap

Figuur 80. Aangepast voorgenomen plan deelgebied 2 Britse basis, scopingnota

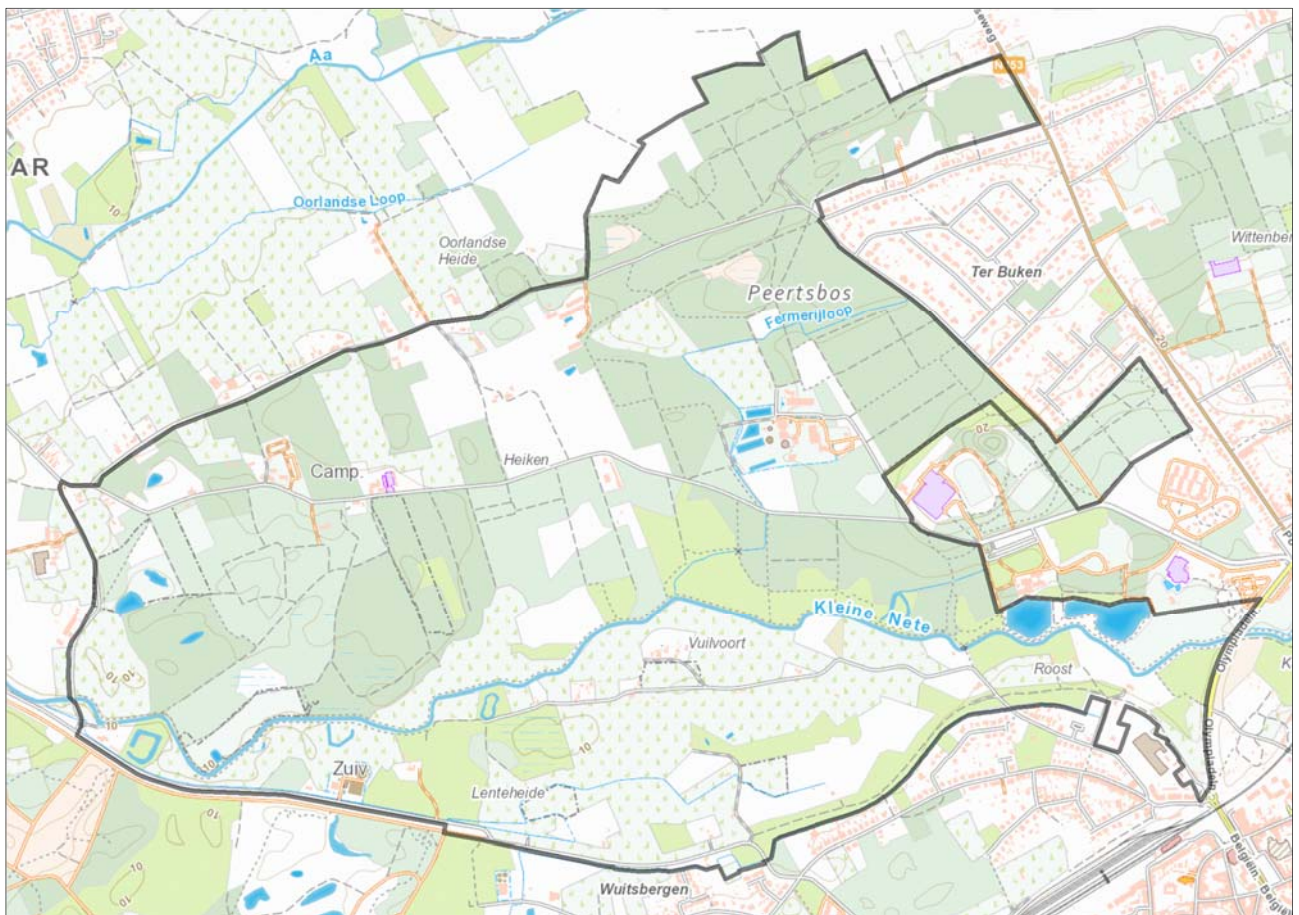
7.3 Kempense heuvelrug en vallei Kleine Nete stroomafwaarts Herentals

Bestaande toestand

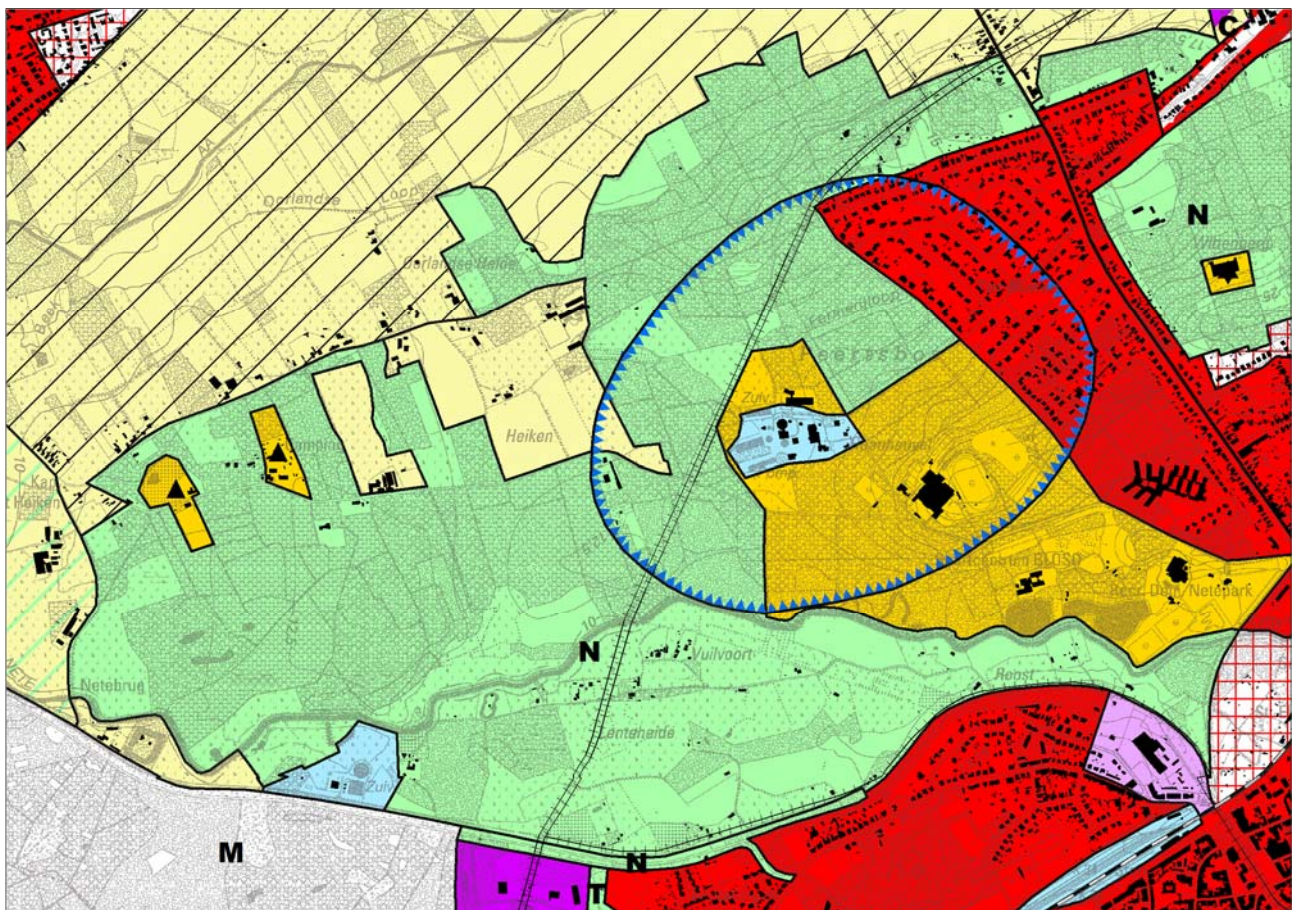
Dit deelgebied omvat de westelijk uitloper van de Kempense Heuvelrug met de bossen en landbouwgebieden van 't Heiken, de natuurgebieden langs de Kleine Nete stroomafwaarts Herentals (Roost, Vuilvoort, Lentehei) en de bossen ten noorden van de Kleine Nete op de overgang naar de Kempense Heuvelrug (Peertsbos, Oorlandse Heide). De Kleine Nete werd hier in de jaren 1830 grotendeels gekanaliseerd.

Figuur 81. Topografische kaart deelgebied 3

Figuur 82. Gewestplan deelgebied 3

Het deelgebied wordt in het noorden begrensd door de vallei van de Aa, in het oosten door de bebouwing en verkavelingen langs de N153 (Ter Buken), het drinkwaterproductiecentrum van PIDPA en de recreatieve infrastructuur van het Netepark en het Sport Vlaanderen-domein. Een deel van het op gewestplan voorziene woongebied is bebost en niet ontwikkeld voor wonen.

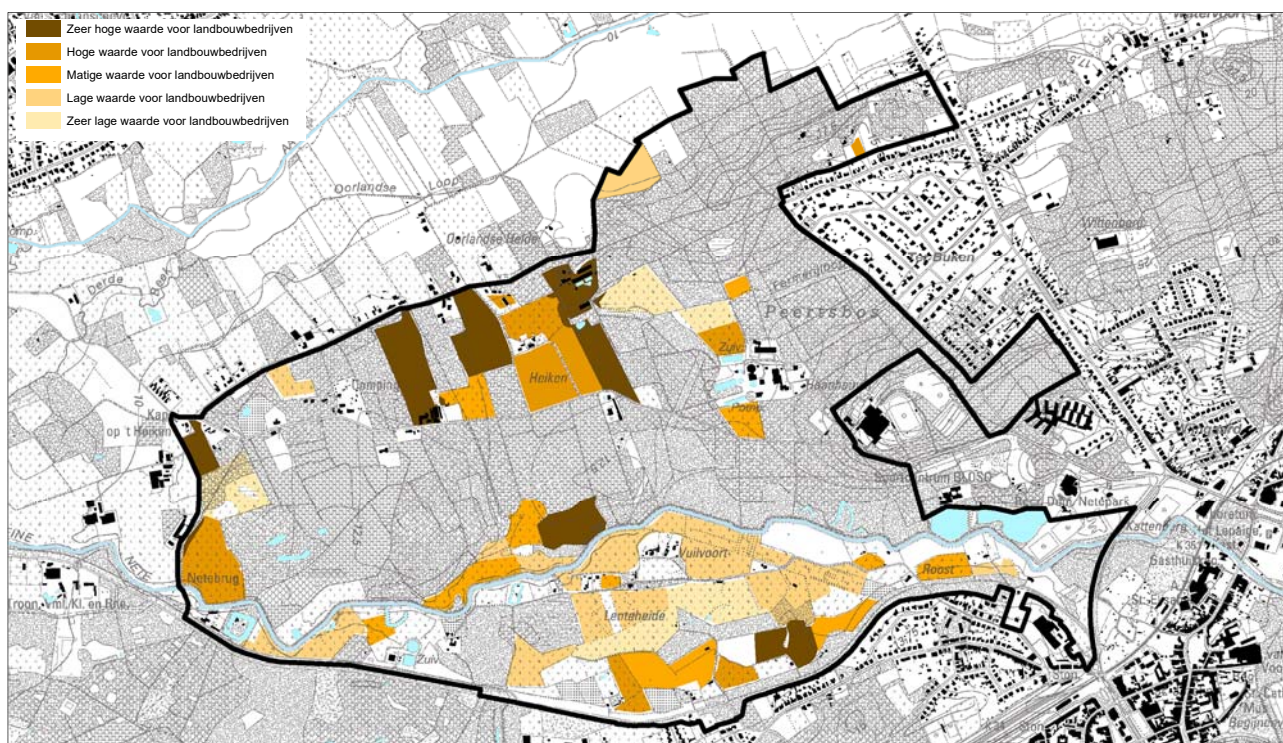
Langs de Kleine Nete ontwikkelde zich (recent) een nieuwe kinderboerderij (Lentehei) in bestaande zonevreemde bebouwing. Langs de Kleine Nete bevindt zich ook een deels ingevulde zone voor openbaar nut met een RWZI van Aquafin. Het deel tussen de Kleine Nete en de RWZI bevat géén nutsinfrastructuur.

Binnen het op het gewestplan voorziene recreatiegebied rond het Peertsbos/Haanheuvel is er een zone voor openbaar nut waarbinnen het drinkwaterproductiecentrum van PIDPA ligt. PIDPA heeft echter ook een hele reeks waterwinningsputten in de bossen ten oosten van het openbaar nutgebied liggen (drie in recreatiegebied, negen in natuurgebied). Aan het drinkwaterproductiecentrum is ook een educatieve infrastructuur gekoppeld (Hidrodoe). De gebouwen van dit bezoekerscentrum liggen binnen de bestemming recreatiegebied.

Door het gebied loopt noordzuid een leidingstraat (Fluxys-gasleiding Weerde-Winksele) met een aftakking naar het oosten via het tracé van het gedempt kanaal (Fluxys-gasleiding Herentals-Olen).

In het gebied liggen drie landbouwbedrijfszetsels en 100 ha van de 438 ha is in gebruik door 27 registreerde landbouwbedrijven. Daarvan wordt ca. 40 ha (40%) aangeduid als percelen met 'hoge' tot 'zeer hoge' waarde voor de betrokken bedrijven, niettegenstaande het gebied volgens de landbouwstructuurkaart aangeduid wordt als 'minder geschikt ruwvoedergebied' en 'minder geschikt graslandgebied' én het (behoudens de twee enclaves t.h.v. Heiken) in hoofdzaak om 'zonevreemd' landbouwgebruik in natuurgebied gaat binnen de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (Lenteheide, Vuilvoort).

Figuur 83. Waardering landbouwpercelen voor landbouwbedrijven (op basis van landbouwimpactkaart Departement Landbouw en Visserij)

De bossen op de westelijke uitloper van de Kempense Heuvelrug (Peertsbos, Haanheuvel) en de beboste rechteroever van de Netevallei zijn op het gewestplan bestemd als recreatiegebied. Slechts een aantal zones van dit recreatiegebied bevatten harde recreatieve infrastructuur (sportterreinen, schaatsbaan, sporthal, parking, zwembad...).

Voor de bouw van de sportinfrastructuur van BLOSO (thans Sport Vlaanderen) werden delen van het Peertsbos ontbost in de jaren 1970. Deze bosstructuur heeft echter een belangrijke natuur- en erfgoedwaarde. De rechteroever van de Kleine Nete en de heuvelrug zijn reeds bebost op de Ferraris-kaart (18de eeuw).

De noordelijke bebossing richting vallei van de Aa is van eind 19de/begin 20ste eeuw toen een groot deel van de heidegebieden met vele kleine en grote vennen (Oorlandse heide, Heiken) stelselmatig bebost werden. Om die reden zijn de nog gawe onbebouwde delen die aansluiten bij de vallei van de Kleine Nete opgenomen binnen de afbakening van het landschapsatlasrelict in de vastgestelde landschapsatlas.

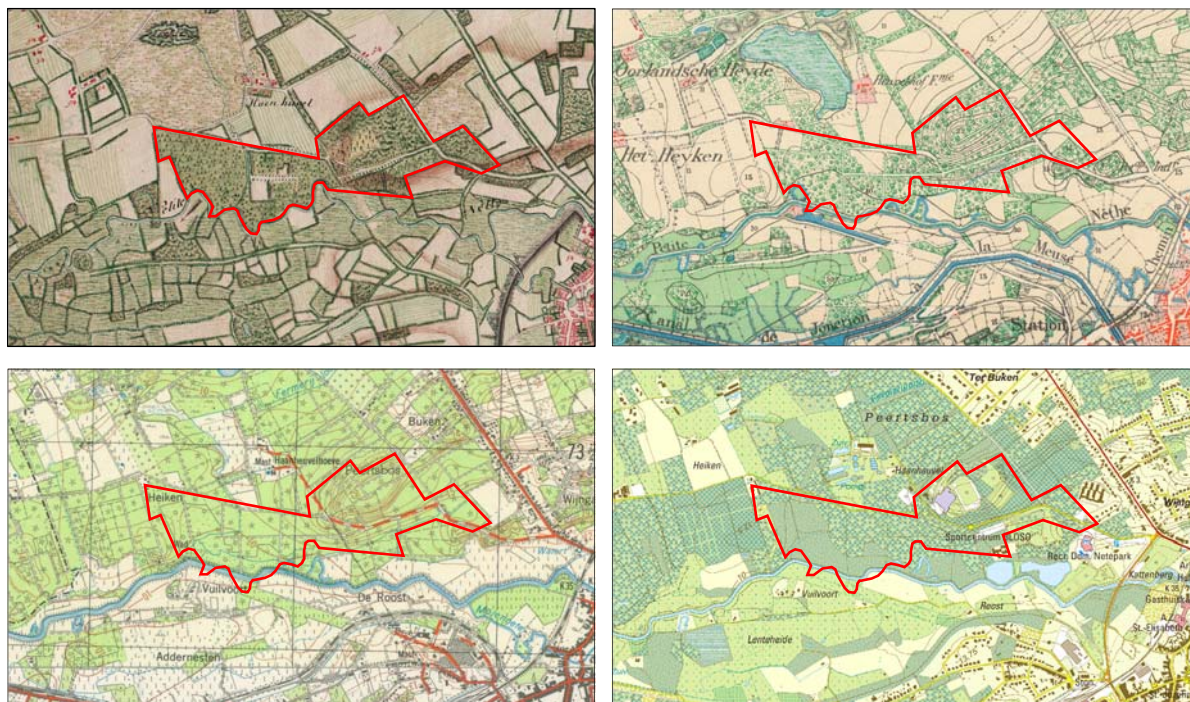

Het ven ten noordwesten van de vml. Haanheuvelhoef (thans PIDPA/Hidrodoe) werd in de 20ste eeuw opgevuld met (huishoudelijk) afval.

Op het gewestplan zijn twee zones voor verblijfsrecreatie voorzien. Enkel de oostelijke van de twee is ongeveer voor de helft nog effectief ingevuld met een camping (Camping De Zeven Geitjes, voorheen camping Ozon), de overige delen zijn niet (meer) in gebruik als camping (i.c. terrein van de vml. camping Heike).

De niet als recreatiegebied in gebruik zijnde delen van deze gebieden voor verblijfsrecreatie zijn door de Vlaamse Regering in 2014 aangeduid als 'signaalgebied' met een bouwvrije opgave. Het gaat om hoger gelegen gebieden met vooral een belang naar waterconservering. Het gaat om gebieden die omwille van hun bodemeigenschappen van nature water vasthouden en vertraagd afvoeren. Om die reden zullen ze grotendeels herbestemd worden naar natuurgebied, aansluitend met de omliggende bestemming.

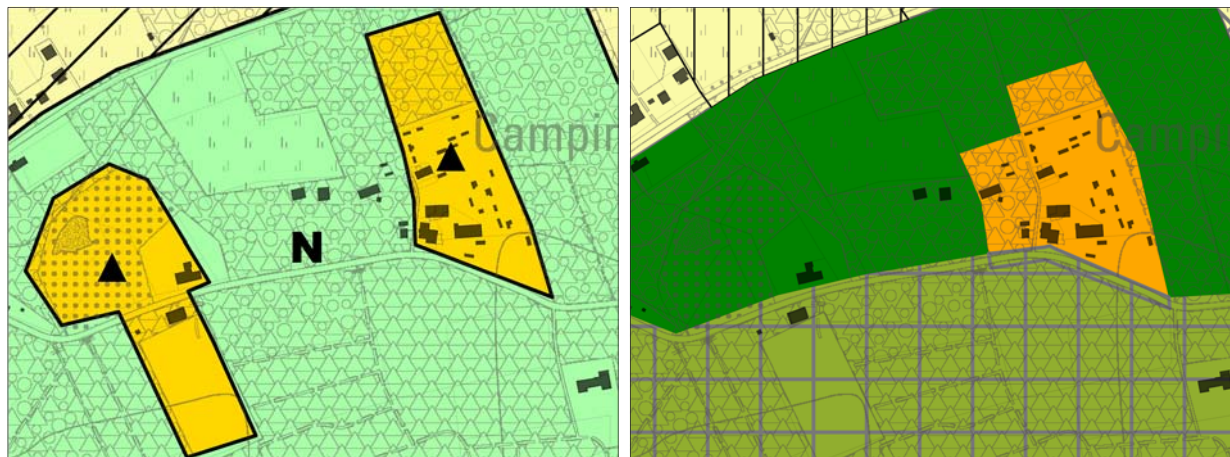
Figuur 84. Evolutie oude boskern Peertsbos ter hoogte van domein Sport Vlaanderen op Ferrariskaart (1777) en topografische kaarten (1873, 1969 en 2009)

Voorgenomen plan

Voor het recreatiegebied Camping De Zeven Geitjes (Heiken, voorheen Camping Ozon) wordt een kleine herschikking van de begrenzing van de zone voor verblijfsrecreatie voorgesteld waarbij de afbakening van het gebied beter afgestemd wordt het bestaande ruimtebeslag: het noordelijk beboste deel van het recreatiegebied wordt herbestemd naar natuurgebied, terwijl het westelijk bebouwd deel herbestemd opgenomen wordt in het recreatiegebied. Op basis van de inspraakreacties wordt de contour van het voorgestelde gebied voor verblijfsrecreatie beperkt aangepast om tot een efficiëntere uitbating te komen en betere afstemming op de kadastrale perceelsgrenzen.

Figuur 85. Voorstel herschikking verblijfsrecreatiegebieden Heiken (Camping De Zeven Geitjes) (huidig gewestplan en aangepast planvoornemen)

In functie van het behoud van waardevolle bossen in niet-groene bestemmingen zullen delen van het op het gewestplan voorziene recreatiegebied langs de Kleine Nete herbestemd worden naar bos- en/of natuurgebied, waarbij maximaal de begrenzing van het landschapsatlasrelict gevolgd zal worden. De precieze begrenzing van de zone die behouden blijft als recreatiegebied is onderzocht via ontwerpend onderzoek dat in de eerste helft van 2019 uitgevoerd werd (zie hoger in § 3.1.3). Op basis van de resultaten van dit onderzoek is een consensus bereikt tussen de actoren die de sportinfrastructuur uitbaten (stad Herentals, PIDPA, Sport Vlaanderen) en de Vlaamse administraties Departement Omgeving, Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Onroerend Erfgoed en Vlaamse Milieumaatschappij over de zones die nog een ontwikkeling kunnen krijgen en welke gevrijwaard moeten blijven van ontwikkeling. Dit leidde ertoe dat een ruimer deel van de open ruimte rond deze recreatiecluster opgenomen wordt in het voorgenomen plan. De delen van de Kempense Heuvelrug en de vallei van de Kleine Nete waarvoor duidelijk is dat ze in alle scenario's te behouden zijn als openruimtegebied zullen bijgevolg in het ruimtelijk uitvoeringsplan voor de vallei van de Kleine Nete opgenomen worden als bosgebied of gedifferentieerd als recreatiegebied met overdruk natuurverweving. De begrenzing van het plangebied ter hoogte van het recreatiegebied is dus aangepast aan de inzichten uit dit onderzoek, met name (1) het bestaande bos ten noorden van de bestaande sportinfrastructuur wordt voorgesteld om te bestemmen als bosgebied, (2) de zone ten zuiden van PIDPA en de zone van het Netepark langs de Kleine Nete worden voorgesteld om te bestemmen als recreatiegebied met overdruk natuurverweving. De zones met drinkwaterinfrastructuur of die omwille van de ligging in de onmiddellijke nabijheid van de drinkwaterinfrastructuur van bebouwing gevrijwaard moeten blijven, krijgen een specifieke overdruk.

Op basis van de inspraakreacties op de startnota wordt het voorgenomen plan daarnaast aangepast op volgende punten:

- voor de bosgebieden rond het Heiken worden een aantal bijkomende percelen opgenomen als bosgebied in functie van het creëren van mogelijkheden voor bosuitbreiding en als agrarisch gebied met overdruk natuurverweving voor de tussenliggende agrarische gebieden i.f.v. het vrijwaren van bebouwing en het creëren van mogelijkheden voor het versterken van de natuur- en bosstructuur; de zone ten noorden van de straat Heiken wordt bestemd als bosgebied i.p.v. als natuurgebied.
- het tracé van het voormalige Kempens Kanaal tussen Herentals en Grobbendonk met de aangrenzende sites met bouwkundige erfgoed (o.a. sashuizen) wordt opgenomen als één aaneengesloten gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde. De delen van deze zone met een specifiek gebruik zullen met een specifieke overdruk en/of gebiedsspecifiek stedenbouwkundig voorschrift opgenomen worden (i.c. woonwagenterrein, gemeentelijke loods, militair domein) (zie bespreking deelgebieden 1 en 2).
- in lijn met de in §7.1 geschetste aanpak voor bestaande zonevrije woningen en gebouwen behoren de bestaande verspreid gelegen zonevrije woningen langs de Kleine Nete tussen Herentals en Graafweide tot ruimtelijk kwetsbaar gebied. De meeste woningen liggen op het gewestplan reeds in natuurgebied.
- De bestaande zonevrije woning en kinderboerderij Lentehei (Lentehei 10) ligt ruimtelijk geïsoleerd langs de Kleine Nete. Het is een effectief overstromingsgevoelig gebied tussen Kleine Nete en militair domein. Gezien deze ligging is het aangewezen dat deze woning eenzelfde ontwikkelingsperspectief krijgt als de andere woningen langs de Kleine Nete. Om die reden wordt deze zone opgenomen als agrarisch gebied met ecologisch belang (ruimtelijk kwetsbaar gebied) aansluitend op het gebied met dezelfde bestemming aan de overzijde van de Kleine Nete. De functie kinderboerderij is binnen deze bestemming vergunbaar. In functie van de bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten wordt een specifieke overdruk 'toeristisch-recreatief medegebruik' voorzien.
- Op voorstel van de stad Herentals wordt het niet ontwikkeld en beboste woongebied ten noorden van Woonzorgcentrum Sint-Anna herbestemd naar bosgebied, aansluitend bij de overige bossen op de Kempense Heuvelrug.

Het voorgenomen plan is gericht op het behoud van de bestaande open ruimte voor landbouw, natuur en bos en zal aldus volgende bestemmingen opnemen:

- Agrarisch gebied Heiken
- Agrarisch gebied met overdruk natuurverweving landbouwenclave Heiken
- Agrarisch gebied met ecologisch belang Heiken/Netebrug
- Gebied voor verblijfsrecreatie camping Zeven Geitjes
- Natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur Kleine Nete Lentehei-Vuilvoort-Heiken
- Bosgebieden Peertsbos-Heiken
- Gebied voor openbare nutsvoorzieningen RWZI Lentehei en Drinkwaterwinning PIDPA
- Recreatiegebied Hidrodoe
- Recreatiegebied met overdruk natuurverweving voor twee specifieke zones van het recreatiedomein (overstromingsgevoelige zone langs de Kleine Nete en de zone ten zuiden van PIDPA).

- Overdruk erfgoedlandschap en eventueel aanduiding van specifieke punt-, lijn- of vlakvormige erfgoedelementen in overdruk (niet op onderstaande figuur aangegeven, verder uit te werken in het voorontwerp RUP)

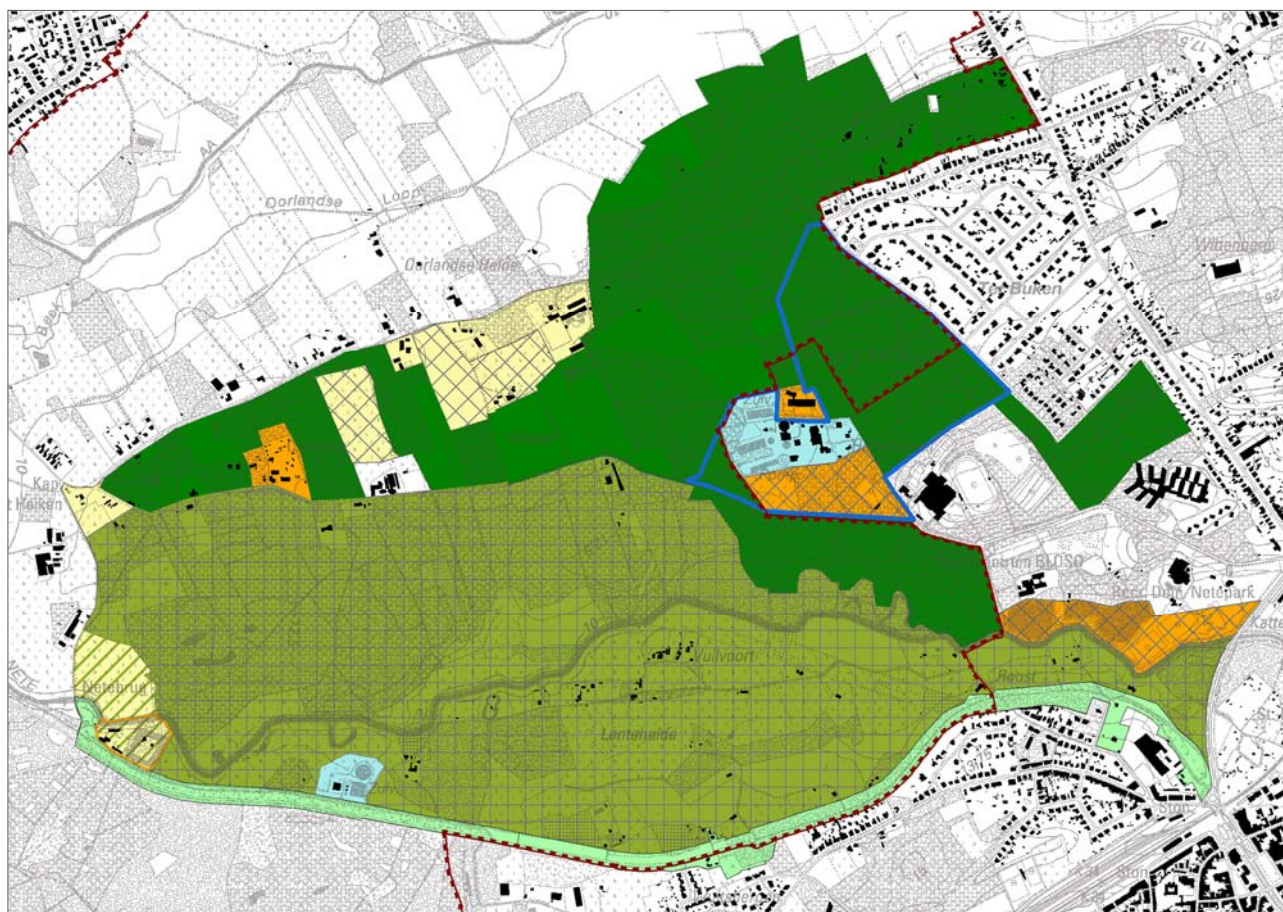
De bestaande leidingen doorheen het gebied zullen ongewijzigd blijven en hernomen worden in het ruimtelijk uitvoeringsplan.

Voor het voorgestelde agrarisch gebied met ecologisch belang Heiken/Netebrug ten noorden van de Kleine Nete wordt op basis van de inspraakreacties een planalternatief onderzocht waarbij deze zone de bestemming natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur (cfr. huidige toestand) behouden blijft. Dit komt voor deze zone neer op het nulalternatief.

Figuur 86. Voorgenomen plan deelgebied 3, startnota 15 maart 2019

Figuur 87. Aangepast voorgenomen plan deelgebied 3, scopingnota

7.4 Vallei van de Aa

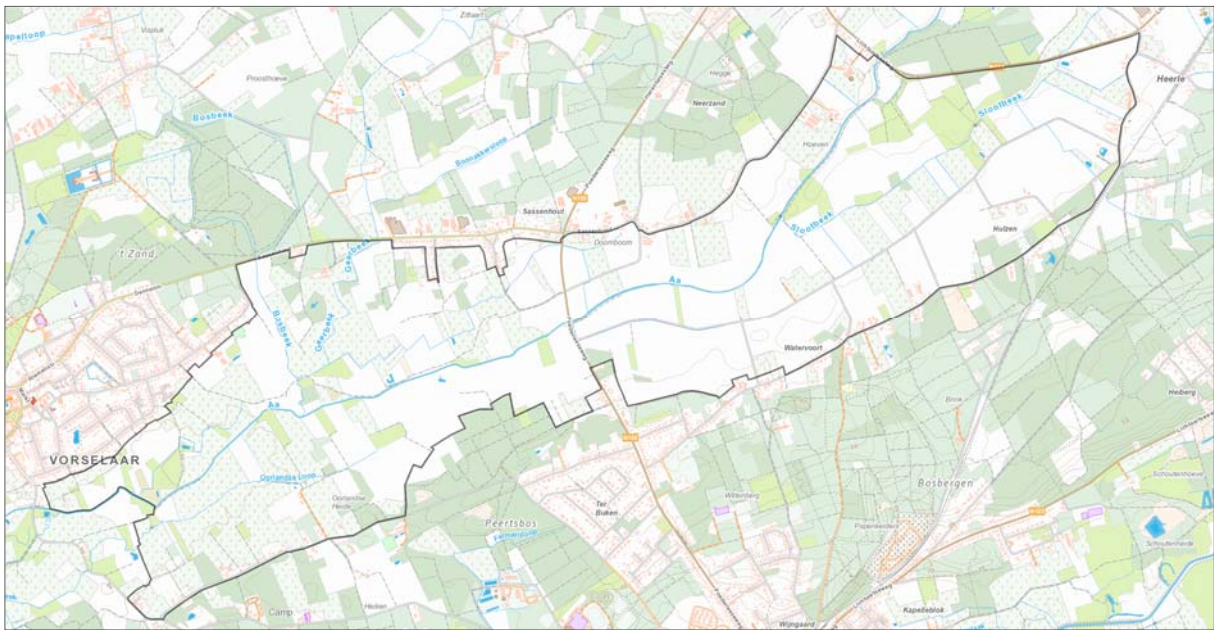
Bestaande toestand

Dit deelgebied omvat de vallei van de Aa van de N134 (Lichtaartseweg) tot aan het habitatrichtlijngebied rond het samenvloeiingsgebied met de Kleine Nete in Vorselaar. Het gebied is zo goed als volledig in landbouwgebruik (vooral graslanden en maïsakkers) en een twintigtal landbouwbedrijfszetels liggen op de hoger gelegen aan de noord- en zuidrand van de vallei die een brede van nature overstromingsgevoelige zone vormt.

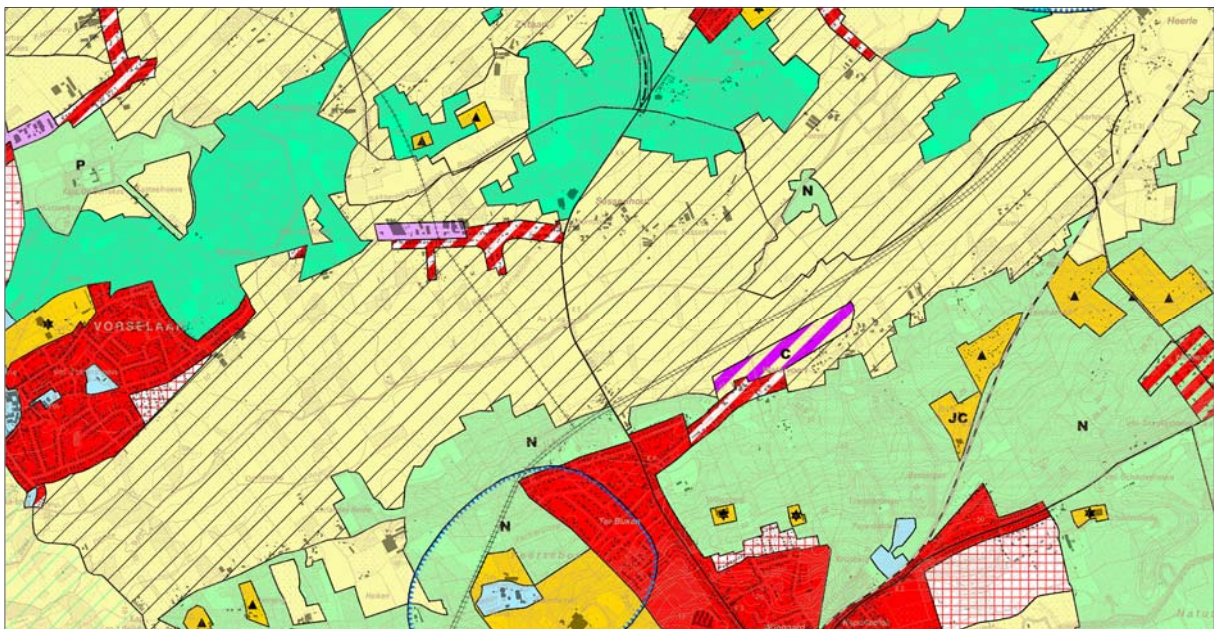
De gewestweg N153 (Poederleesesteeweg) en de leidingstraat Zandhoven-Herentals kruisen de Aa-vallei. De leidingstraat Weelde-Winkele loopt langs de zuidflank van de Aa-vallei. Bij Watervoort voorziet het gewestplan een ontginningsgebied met nabestemming agrarisch gebied, maar het gebied kent geen winning van oppervlaktedelfstoffen.

Figuur 88. Topografische kaart deelgebied 4

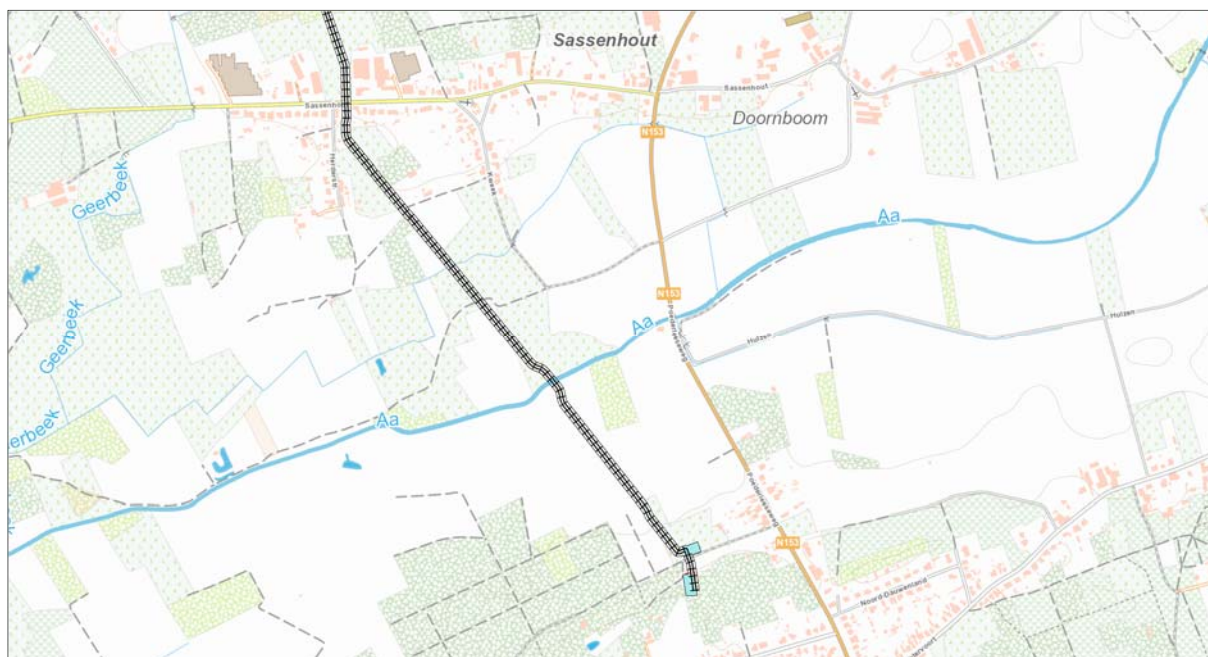

Figuur 89. Gewestplan deelgebied 4

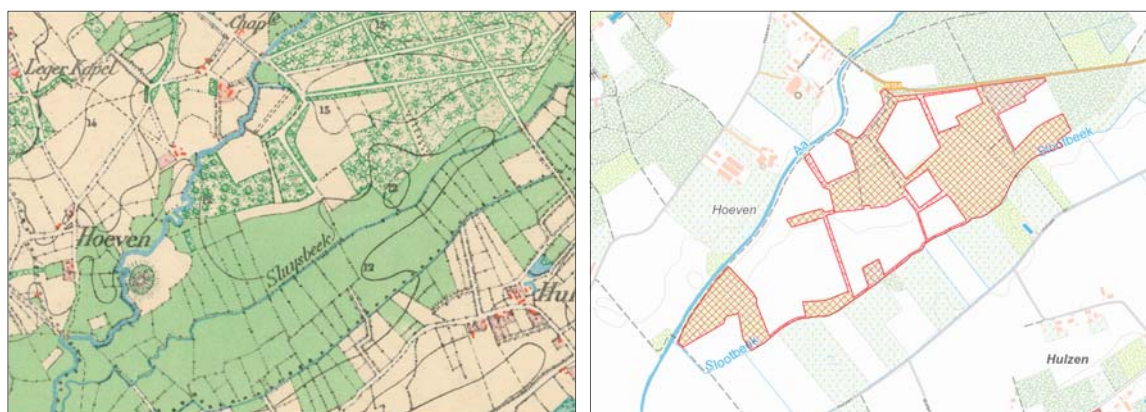
Figuur 90. Uitsnede gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan leidingstraat Herentals-Zandhoven-Zoersel door vallei van de Aa (Sassenhout-Watervoort)

Het gebied is op het gewestplan bijna volledig bestemd als landschappelijk waardevol agrarisch gebied, met uitzondering van ontginningsgebied ter hoogte van Watervoort, een kleine zone natuurgebied en een grotere zone bosgebied: het gaat om deels beboste delen van de vallei, in het gebied tussen Aa en Slootbeek die deel uitmaken van het erkend natuurreservaat Den Haert (Natuurpunt).

Het natuurgebied op het gewestplan wordt gevormd door het gebied van een voormalige meander in de Aa met de restanten van een oude motte 'Den Ouden Hofberg', een kunstmatig aangelegde zandheuvel omringd door een gracht, vermoedelijk in de 11de of 12de eeuw aangelegd door de Heren van Poederlee⁴. Het bosgebied op het gewestplan ligt op een hoger gelegen donk tussen de twee waterlopen. Deze donk was reeds volgens een orthogonaal patroon planmatig bebost op de Ferrariskaart.

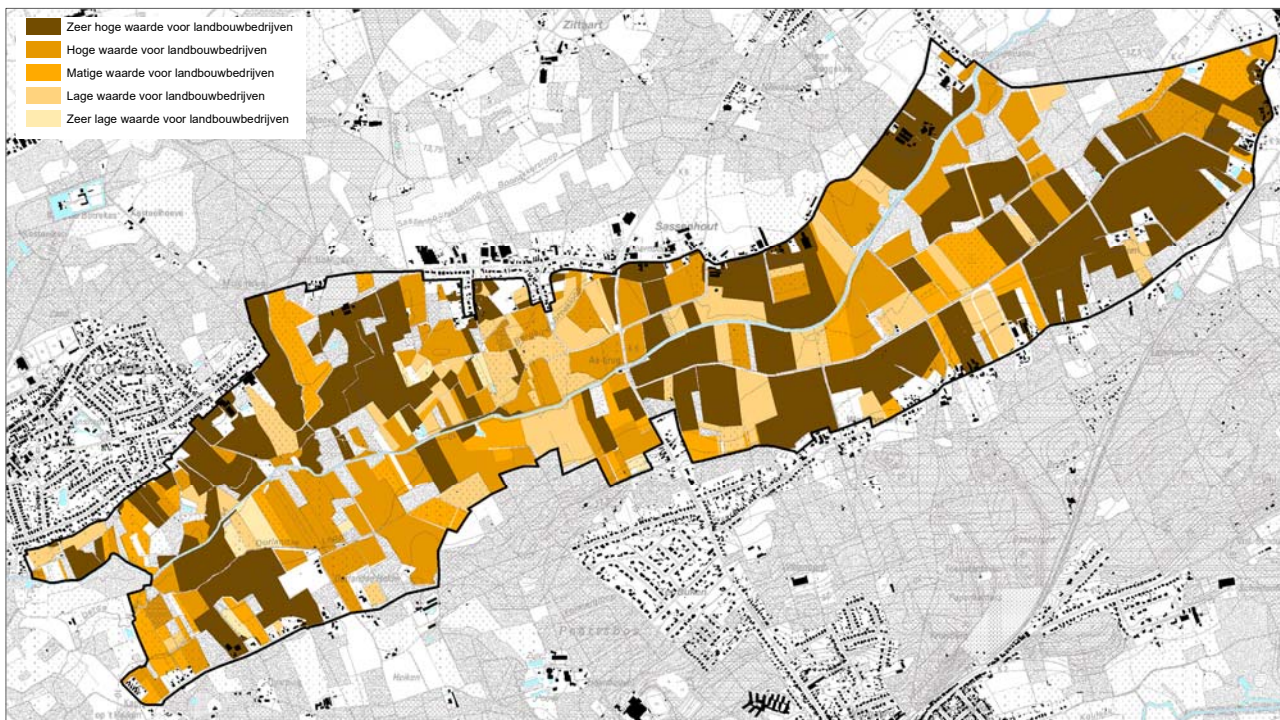
Figuur 91. Topografische kaart 1873 met de nog meanderende Aa en de oude motte (links) en de perimeter van het erkend natuurreservaat Den Haert tussen Aa en Slootbeek (rechts)

In het gebied liggen 24 landbouwbedrijfszetels en 646 ha van de 727 ha is in gebruik door 96 registreerde landbouwbedrijven. Daarvan wordt 490 ha (75%) aangeduid als percelen met 'hoge' tot 'zeer hoge' waarde voor de betrokken bedrijven, niettegenstaande het gebied volgens de landbouwstructuurkaart aangeduid wordt als 'minder geschikt ruwvoedergebied' en 'minder geschikt graslandgebied' én het grotendeels gaat om overstromingsgevoelige valleigronden.

⁴ <http://www.hklille.be/downloads/JB1986E.OudenHofberg01.pdf>

Figuur 92. Waardering landbouwpercelen voor landbouwbedrijven (op basis van landbouwimpactkaart Departement Landbouw en Visserij)

Grote delen van het landschappelijk agrarisch gebied werden opgenomen in de herbevestiging van de agrarische gebieden. Voor de vallei van de Aa besliste de Vlaamse Regering echter dat er een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt moet worden om (delen van) de vallei van de Aa te differentiëren als agrarisch gebied met overdruk natuurverweving (Beslissing VR 21 december 2007). Daarom wordt dit (herbevestigd) agrarisch gebied opgenomen in het plan.

Voorgenomen plan

Het voorgenomen plan zal de effectieve en mogelijk overstromingsgevoelige delen van de vallei van de Aa opnemen als 'agrarisch gebied met overdruk natuurverweving'⁵ als één aaneengesloten valleistructuur, de niet overstromingsgevoelige zones op de hoger gelegen valleiflanken worden bestemd als 'agrarisch gebied'. De bestaande bossen in de vallei worden opgenomen als 'bosgebied'.

Het op het gewestplan voorziene maar niet aangesneden ontginningsgebied Watervoort wordt niet meer behouden en krijgt een agrarische bestemming (deels met overdruk natuurverweving) in functie van het behoud van de open ruimte voor landbouw cfr. de principiële beslissing van de Vlaamse Regering daarover van 20 juli 2012. Vergunningsaanvragen voor zandwinningen in dit gebied zijn in het verleden meermaals afgewezen o.w.v. de beperkte ruimtelijke draagkracht van de omgeving voor dergelijke activiteiten.

De bestaande leidingstraten (Fluxys-aardgasleidingstraat) doorheen het gebied blijven behouden en worden hernomen in het ruimtelijk uitvoeringsplan. De percelen met bovengrondse installaties gekoppeld aan deze leidingstraat worden bestemd als openbaar nutsgebied.

Het voorgenomen plan is gericht op het behoud van de bestaande open ruimte voor landbouw, natuur en bos en zal volgende bestemmingen opnemen:

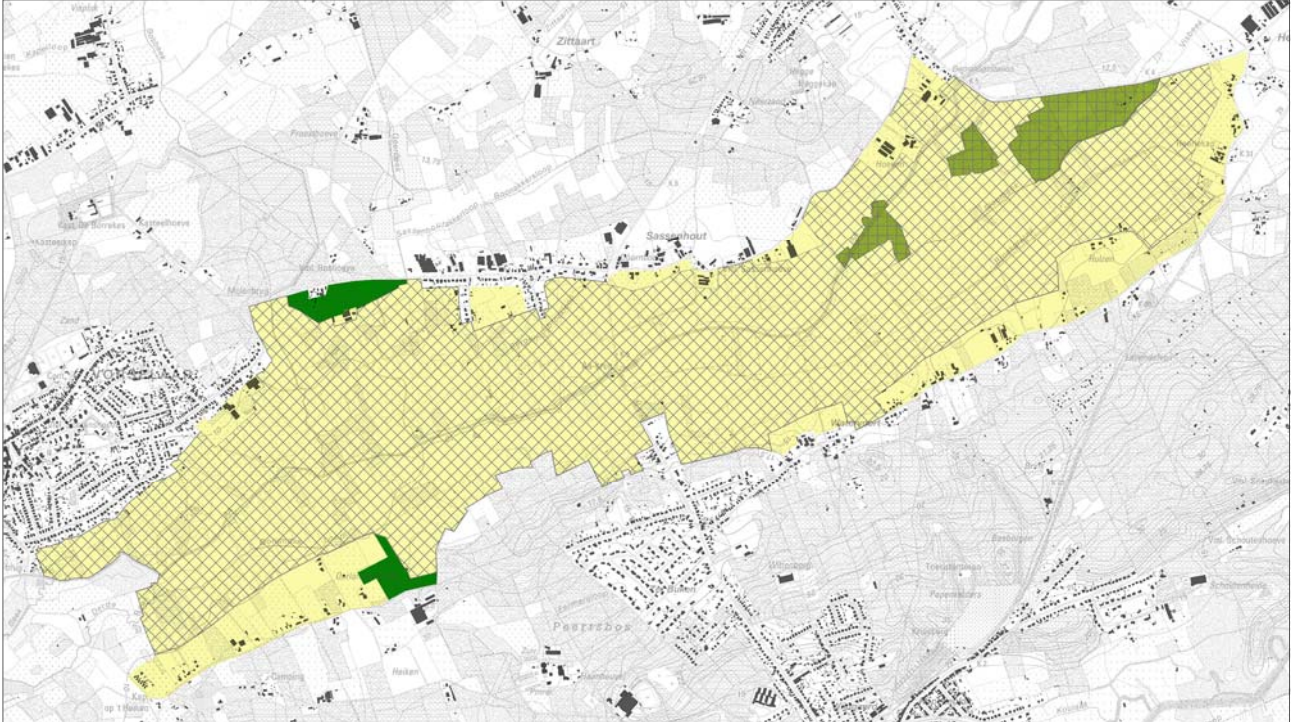
- Agrarisch gebied met overdruk natuurverweving Aa-vallei
- Agrarisch gebied Heiken/Oorlandse Heide
- Bosgebieden Oorlandse Heide en Molenbrug/Sassenhout
- Agrarische gebieden Nieuwstraat-Sassenhout (Vorselaar)
- Agrarische gebieden Hoeven (Poederlee)
- Natuurgebieden met overdruk grote eenheid natuur interfluvium Aa en Sloopbeek (Den Haert)

⁵ De Vlaamse Regering besliste op 20 juli 2012 dat de aaneengesloten landbouwgebieden in de vallei van de Aa tussen Lichtaartsteenweg en het habitatrichtlijngebied gedifferentieerd zullen worden als agrarisch gebied met overdruk natuurverweving.

- Herbestemmen ontginningsgebied Watervoort naar agrarisch gebied en agrarisch gebied met overdruk natuurverweving
- Agrarisch gebied Watervoort-Huizen
- Overdruk erfgoedlandschap en eventueel aanduiding van specifieke punt-, lijn- of vlakvormige erfgoedelementen in overdruk (niet op onderstaande figuur aangegeven, verder uit te werken in het voorontwerp RUP)
- Openbaar nutsgebied installaties leidingstraat Huizen

Figuur 93. Voorgenomen plan deelgebied 4, startnota 15 maart 2019

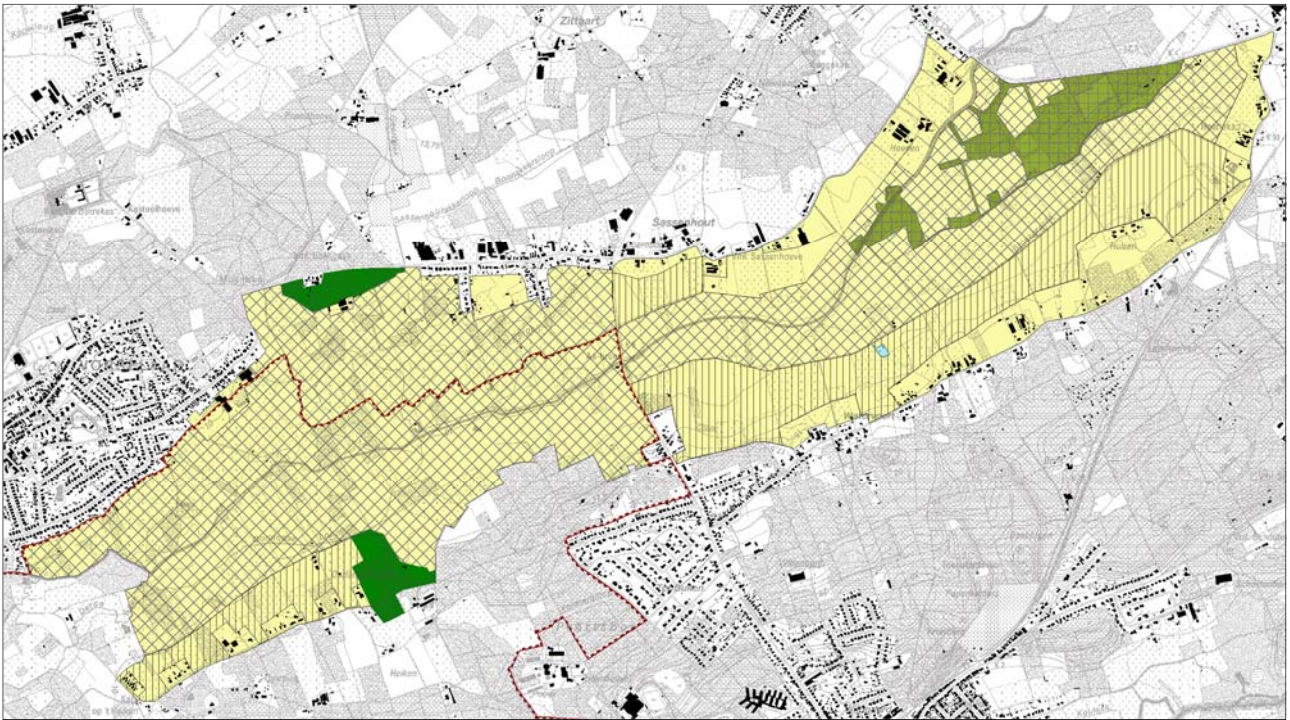

Op basis van de inspraakreacties op de startnota wordt het voorgenomen plan aangepast op volgende punten:

- voor de bosgebieden rond het Heiken worden een aantal percelen die op het gewestplan reeds een groene bestemming hebben of feitelijk bebost zijn opgenomen als bosgebied in functie van het creëren van mogelijkheden voor bosuitbreiding;
- de oppervlakte van de overdruk natuurverwevingsgebied binnen het herbevestigd agrarisch gebied wordt beperkt (-134 ha) en als volgt aangepast:
  - stroomopwaarts N153 en ten noorden van de Aa wordt de overdruk natuurverweving op het agrarisch weggelaten voor de zone aansluitend op de weg Sassenhout en de overdruk natuurverweving beperkt tot een strook langs de Aa; het effectief overstromingsgevoelige deel ter hoogte van de N153 wordt bestemd als bouwvrij agrarisch gebied;
  - stroomopwaarts N153 en ten zuiden van de Aa wordt de overdruk natuurverweving vervangen door de bestemming bouwvrij agrarisch gebied voor de zone ten zuiden van de straat Huizen;
- een aantal onderdelen van het erkend natuurreservaat Den Haert worden toegevoegd aan de bestemming natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur;
- het agrarisch gebied ten zuiden van de Aa en ten noorden van de weg Heiken wordt, met uitzondering van de reeds bebouwde zones opgenomen als bouwvrij agrarisch gebied.

Figuur 94. Aangepast voorgenumen plan deelgebied 4, scopingnota

7.5 Vallei van de Kleine Nete stroomopwaarts Herentals⁶

Bestaande toestand

De vallei van de Kleine Nete omvat in dit deelgebied de open ruimte rond de rechtgetrokken loop van de Kleine Nete grosso modo tussen de N123 (Lichtaartseweg/Herentalseweg), Olenseweg/Lichtaartseweg, het kanaal Bocholt-Herentals en de ring rond Herentals (N153) met o.a. de natuurgebieden Olens Broek-Langdonken, Schoutenheide-Snepkesvijver en de gebieden Koulaak en Hellekens. Grote delen van deze gebieden zijn aangeduid als habitatrichtlijngebied, onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk en/of beschermd cultuurhistorisch landschap.

Het Olens Broek bestaat uit verschillende deelgebieden ten zuiden van de Kleine Nete die samen één groenblauw lint vormen langs de Kleine Nete en ongeveer 185 hectare groot zijn. Samen zijn ze een gevarieerd landschap met elzenbroekbossen, hooilanden, rivierduinen en houtwallen. Het Olens Broek is één van de restanten van het groot moerassencomplex Geels Gebroekt dat tussen 1950 en 1970 ontgonnen werd voor landbouwgebruik. In 1993 startte de Vlaamse overheid met de uitbouw van het natuurgebied.

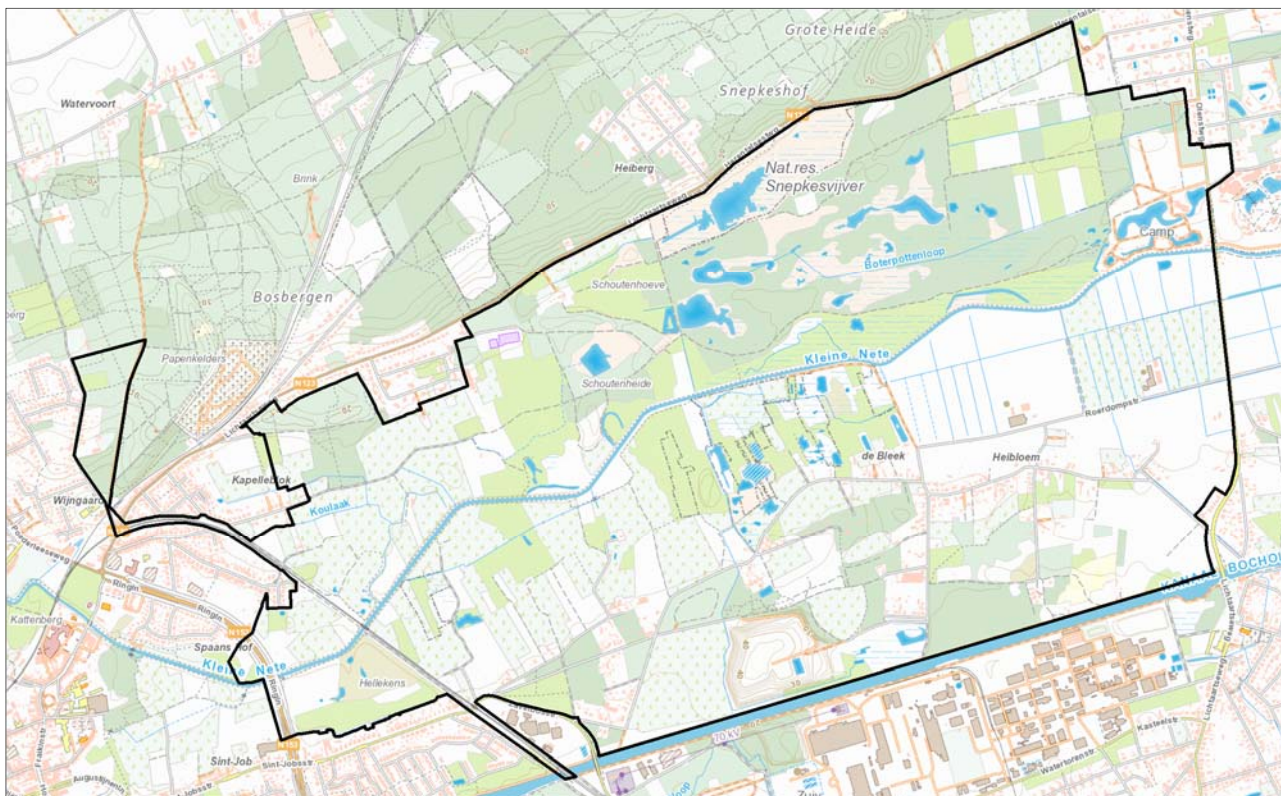
Bij de herinrichting van de Hellekens wordt een historische meander, verdwenen onder het grondstort, opnieuw aangesloten op de Kleine Nete. In de Kleine Nete wordt een drempel geplaatst om het water bij normale afvoer doorheen de meander te laten stromen. In de meander komen enkele vispasseerbare drempels. Zo ontwikkelen we hier opstuwing zonder een vismigratieknelpunt te creëren. De opstuwing in de meander zorgt voor een vernatting van het opwaarts gelegen natuurgebied Olens Broek en een betere natuurontwikkeling van dit gebied. Het afgegraven terrein zal ingezet worden als waterbergingsgebied.

In het zuiden omvat het deelgebied het hoger gelegen bebost en door bebouwing sterk versnipperd gebied rond Zavelbos en De Bleek tot aan het kanaal Herentals-Bocholt. Dit gebied is op het gewestplan deels bestemd als agrarisch gebied en deels als bosgebied. Langs het kanaal ligt een zone bestemd als stortgebied met nabestemming bosgebied. Het gaat om een oud IOK-stort dat deels nog gebruikt wordt als industriële stortplaats door Umicore. De als bosgebieden bestemde gebieden zijn grotendeels in eigendom van Umicore. Een deel van het bosgebied langs het kanaal is radioactief verontreinigd ten gevolge van de historische stortactiviteiten in het gebied door Umicore.

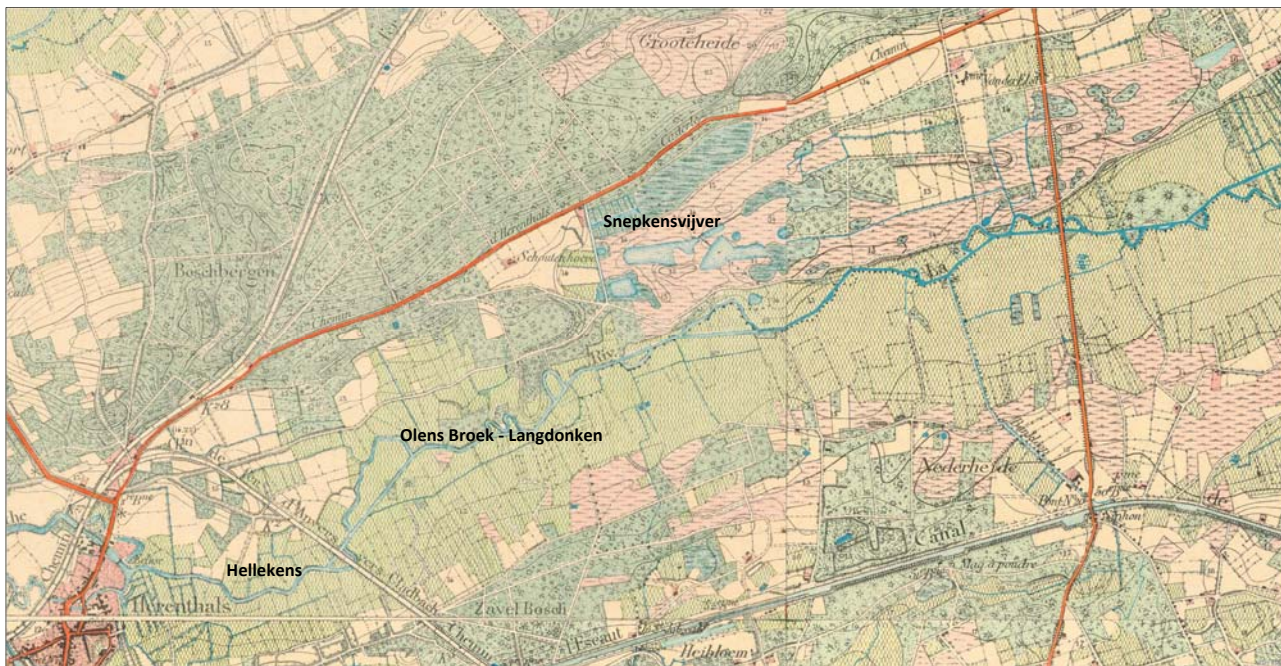
⁶ De begrenzing tussen deelgebied 5 en deelgebied 6 is aangepast t.o.v. de indeling in de startnota. Het landbouwgebied tussen Roerdompstraat, Lichtaartseweg en Kleine Nete wordt vanaf nu opgenomen onder deelgebied 5 in plaats van deelgebied 6 waarbij de Lichtaartseweg als grens tussen de deelgebieden wordt genomen.

Figuur 95. Topografische kaart deelgebied 5

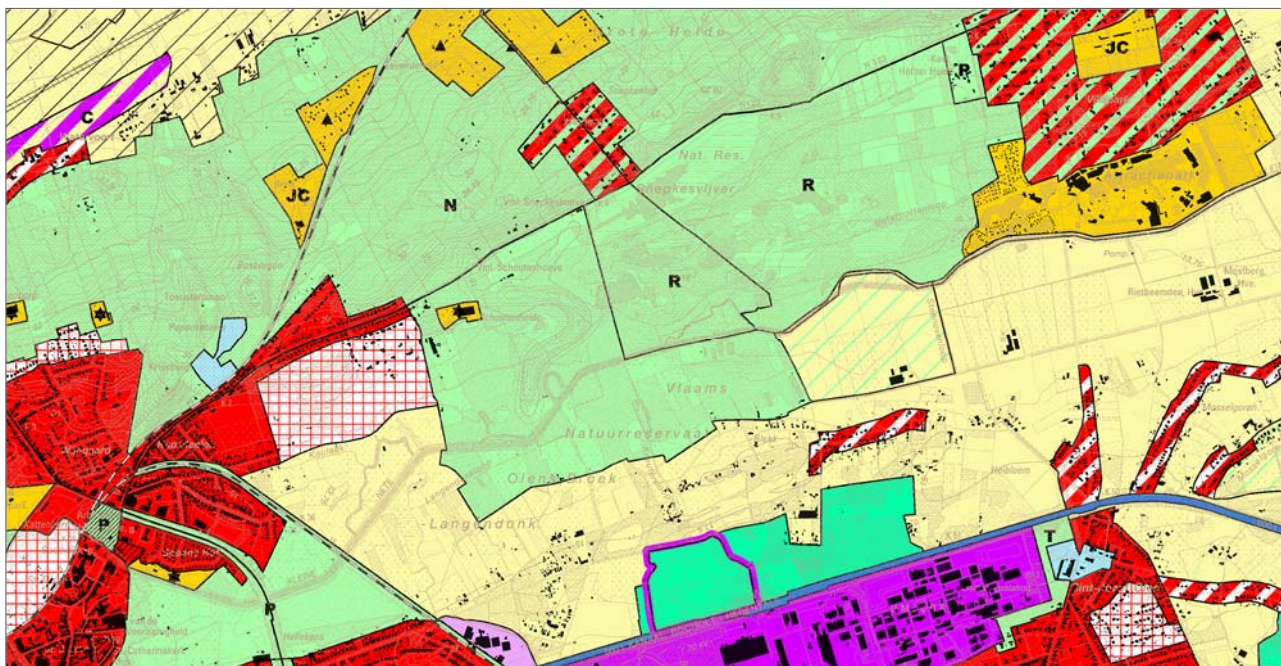

Figuur 96. Topografische kaart 1904

Figuur 97. Gewestplan deelgebied 5

In het noorden ligt op gewestplan het woonuitbreidingsgebied Kappelenblok, dat slechts voor een klein deel ingevuld is. De niet-ontwikkelde delen zijn door de Vlaamse Regering aangeduid als signaalgebied en zijn niet te ontwikkelen omwille van het overstromingsgevoelig karakter van het gebied. Het is deels bebost en deels in landbouwgebruik en bevindt zich op de overgang van de Kempense heuvelrug naar de Netevallei. De Koulaak loopt door dit gebied. Aansluitend daarbij is er op het gewestplan een klein recreatiegebied waarbinnen zich de terreinen van een tennisclub (Ter Heyde) bevinden en waarbij de feilijke toestand niet helemaal overeenkomt met de bestemmingen van het gewestplan. In het oosten ligt het recreatiegebied met camping Korte Heide.

Het beboste deel van het gebied tussen Wijngaard en Heistraat wordt toegevoegd aan dit deelgebied. Het gaat om een waardevol bos dat deel uit maakt van de groter aangesloten (oude) bosstructuur op de Kempische Heuvelrug maar op het gewestplan bestemd werd als woongebied en woonuitbreidingsgebied. Het is slechts gedeeltelijk bebouwd (o.a. petanqueclub en scoutslokalen).

Ten noorden van de Kleine Nete liggen de natuurgebieden Schoutenheide en Snekkesvijver op de overgang van de Kempense heuvelrug naar de vallei van de Kleine Nete. Het gebied wordt overheerst door een mooie paraboolduin. De Snekkesvijver is op de Ferriskaart te herkennen als 'Schoute Vijver' en vervulde in het verleden de functie van turfwingebied, leverde ijzererts en werd gebruikt als lijnwaadblekerij. Rechthoekige, twee meter brede panden, gescheiden door een vaag spoor van grachten, verticaal uitlopend op een middensloot, zijn hiervan een restant. In het alluvium van de eind 19de eeuw rechtgetrokken Kleine Nete liggen nog veel restanten oude rivierarmen.

De huidige structuur van het landschap als geheel, en met name het rastervormige wegenpatroon en het grachtenstelsel, is dus nog herkenbaar en gaaf in vergelijking met het begin van de 20ste eeuw, zoals zichtbaar op topografische kaarten uit die periode. Het landschap tussen Herentals en Lichtaart heeft een belangrijke geologische waarde als schakel in de duinenketen Nijlen-Kasterlee, met een duidelijke steilrand naar de vallei van de Kleine Nete.

De spoorlijn Herentals-Geel kruis hier de vallei. Langs deze spoorlijn wordt de aanleg van een fietssnelweg gepland door de provincie Antwerpen (reeds vergund).

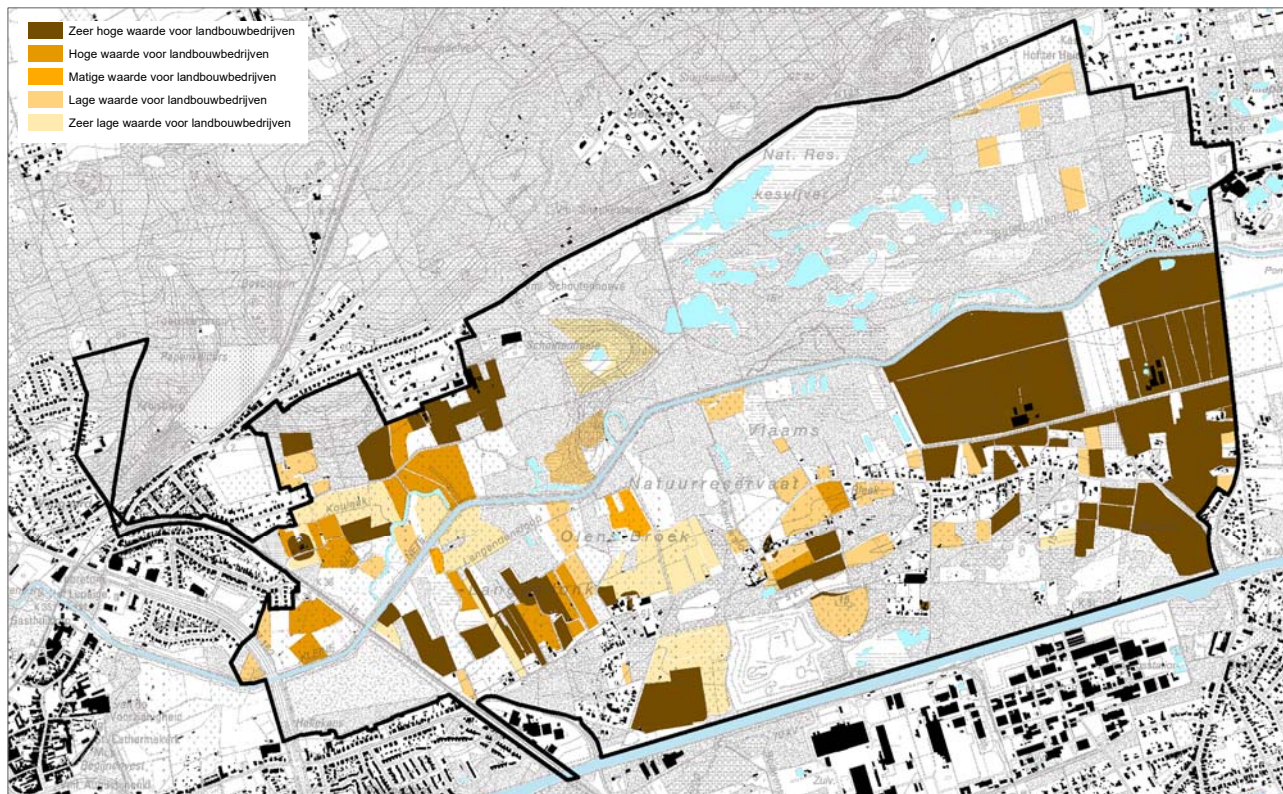
Het noordelijk deel omvat de overstromingsgevoelige valleigronden die liggen binnen de afbakening van het habitatrichtlijngebied (Langendonk-Olens Broek). Het zuidelijke deel - aansluitend bij het kanaal - ligt hoger, is niet overstromingsgevoelig en ligt niet in habitatrichtlijngebied (de Bleek-Heibloem).

Tussen Roerdomstraat en de Kleine Nete ligt het door de ruilverkaveling ontgonnen agrarisch gebied. Langs de Bankloop is er een radioactief verontreinigde zone waar er beperkingen gelden op het telen van landbouwgewassen voor menselijke en/of dierlijke consumptie en/of het laten grazen van dieren.

In het gebied liggen zeven landbouwbedrijfszetels en 208 ha van de 763 ha is in gebruik door 45 registreerde landbouwbedrijven. Daarvan wordt 134ha (64%) aangeduid als percelen met 'hoge' tot 'zeer hoge' waarde voor de betrokken bedrijven, niettegenstaande het gebied volgens de landbouwstructuurkaart aangeduid wordt als 'minder geschikt graslandgebied' of 'minder geschikt ruwvoedergebied'. Ter hoogte van de Bleek zijn heel wat versnipperde agrarische percelen die door bos of bebouwing omsloten zijn en geduid worden als 'klein gebied'.

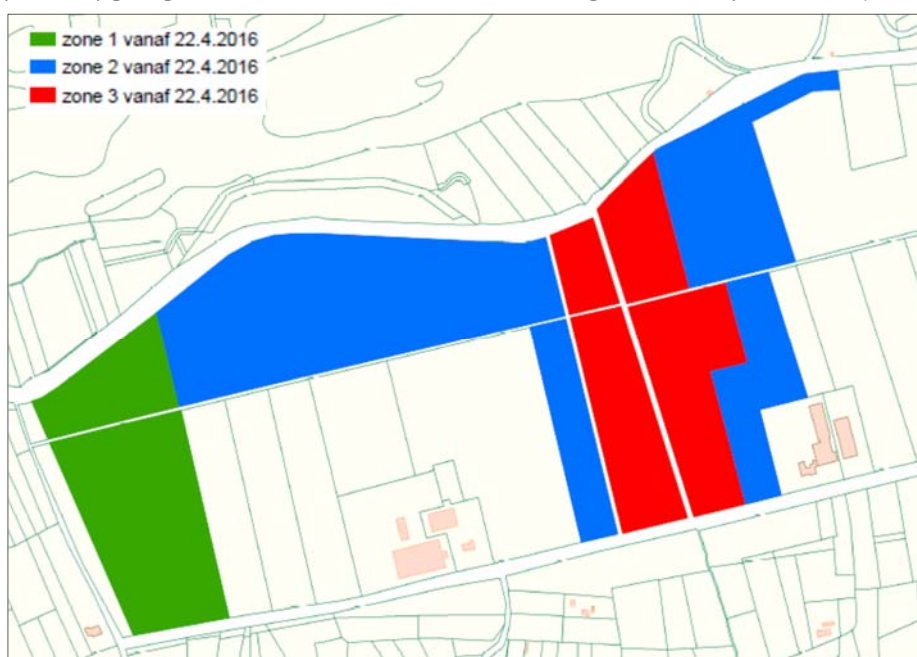

Figuur 98. Waardering landbouwpercelen voor landbouwbedrijven (op basis van landbouwimpactkaart Departement Landbouw en Visserij)

Tussen het kanaal en de Kleine Nete zijn er een aantal terreinen met een historische radioactieve vervuiling ten gevolge van de industriële activiteiten van Umicore. Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) legde een aantal maatregelen vast. Indien binnen deze zones grond afgegraven wordt, moet die voor controle voorgelegd worden aan het FANC. In zone 2 is het kweken van gewassen voor menselijke consumptie verboden. In de zone 3 is zowel het kweken van gewassen voor menselijke als dierlijke consumptie verboden, evenals afvoeren van maaisel of het houden van vee.

Figuur 99. Zones met radioactieve verontreiniging tussen Kleine Nete en Roerdompstraat met randvoorwaarden ten aanzien van het agrarisch gebruik vanuit het FANC (Beslissing houdende het opleggen van veiligheidsmaatregelen aan de VLM betreffende met Radium-266 verontreinigde percelen op grondgebied van Olen en Geel van 30 november 2015, geactualiseerd op 9 maart 2016)

Voorgenomen plan

Het voorgenomen plan is gericht het behoud en herstel van het onbebouwd en natuurlijk karakter van de vallei o.a. in functie de realisatie van de Europese natuurdoelen voor het habitatrichtlijngebied. De agrarische gebieden in de vallei van de Kleine Nete die liggen binnen het habitatrichtlijngebied zullen daarom herbestemd worden naar natuurgebied.

De niet-ontwikkelde delen van de overstromingsgevoelige woon(uitbreidings)gebieden (Koulaak, Kapelleblok) zullen een openruimtebestemming krijgen (natuurgebied, bosgebied of gemengd openruimtegebied). Het niet-ontwikkelde deel van het 'woongebied' langs de Lichtaartsesteenweg waarin de Voortkapel ligt, zal herbestemd worden naar gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde i.f.v. het behoud van de beboste open ruimte met bouwkundige erfgoedwaarde. Ten noorden van de N123 wordt het onbebouwd deel van het woongebied tussen Wijngaard en Heikantstraat herbestemd naar bosgebied i.f.v. behoud van het waardevol bos dat deel uitmaakt van de bosstructuur van de heuvelrug (Kruisberg). De te herbestemmen delen van de niet-ontwikkelde woon- en woonuitbreidingsgebieden zijn niet opgenomen binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied Herentals.

Het recreatiegebied rond camping Korte Heide wordt geherstructureerd zodat delen van de oude meander een natuurontwikkeling krijgen en delen van de bestaande verblijfsrecreatie geherlokaliseerd kunnen worden naar een zone ten noorden en ten westen van de bestaande camping waarvoor een deel van het natuurgebied herbestemd wordt naar recreatiegebied op basis van de resultaten van het ontwerpend onderzoek in het kader van het project Rivierherstel Kleine Nete (zie hoger).

Mogelijke alternatieve configuraties voor de herstructurering van Camping Korte Heide zullen onderzocht worden in het kader van het milieueffectenonderzoek, gezien de voorgestelde uitbreidingszones geheel of gedeeltelijk liggen binnen de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk en beschermd cultuurhistorisch landschap. Deze herstructurering kan enkel doorgevoerd worden indien er met de eigenaar een akkoord bereikt kan worden over de financiële kost die daarmee gepaard gaat. Door inzet van het instrument 'herverkaveling met planologische ruil' zal er voor wat de min- en meerwaarde van de grondwaarde van de percelen die van bestemming wijziging via het op te maken grondruilplan een financiële verevening plaatsvinden. Met betrekking tot het opgenomen planalternatief kan opgemerkt worden dat er géén akkoord over bestaat met de campingeigenaar en dat dit o.w.v. het betrekken van gronden met bestemming woonpark (met andere eigenaars) een veel hogere financiële kost zal hebben dan het voorgenomen plan waarbij er enkel een ruil tussen gronden met bestemming natuur- en recreatiegebied voorzien wordt.

Er worden op dit ogenblik geen bestemmingswijzigingen voorzien voor het recreatiepark Bobbejaanland in functie van mogelijke rivierherstelprojecten. De eventuele daarvoor noodzakelijke herstructureringen van de parkeerterreinen zullen maximaal binnen het bestaande als recreatiegebied bestemde gebied moeten gebeuren.

Voor het dagrecreatiegebied Ter Heyde wordt een beperkte grenscorrectie doorgevoerd waarbij de begrenzing beter afgestemd wordt op de bestaande feitelijke toestand. Een verdere detaillering op perceelsniveau zal onderzocht worden.

Voor het gemengd openruimtegebied langs het kanaal (Proostenbos) zal onderzocht worden binnen welke randvoorwaarden de bestaande zonevrije recreatie (modelvliegclub) al dan niet behouden kan blijven binnen deze bestemming.

Figuur 100. Voorgenomen plan herschikking recreatiegebieden Korte Heide en Bobbejaanland met inname van het natuurgebied ten noorden en ten westen van de huidige camping (links) en te onderzoeken alternatieve configuratie waarbij het oostelijk gelegen niet ontwikkelde deel van het gebied met bestemming woonpark deels herbestemd wordt naar gebied voor verblijfsrecreatie en deels naar buffergebied (rechts)

Het plan zal volgende bestemmingen opnemen:

- Bosgebied Wijngaard/Heistraat
- Gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde Voortkapel
- Bosgebied en gemengd openruimtegebieden Kapelleblok/Koulaak/Rozenstraat
- Dagrecreatiegebied Ter Heyde
- Natuurgebied Kleine Nete, Hellekens-Langendonk-Olens Broek-Snepkensvijver
- Bosgebied Zavelbos/Kamergoor
- Gemengd openruimtegebieden Zavelbos/Kamergoor
- Infrastructuurbundel spoorweg/fietssnelweg Herentals-Geel
- Recreatiegebied camping Korte Heide
- Gemengd openruimtegebied De Bleek
- Bosgebied De Bleek/Heibloem
- Agrarisch gebied Heibloem
- Aanduiding van specifieke punt-, lijn- of vlakvormige erfgoedelementen in overdruk (niet op onderstaande figuur aangegeven, verder uit te werken in het voorontwerp RUP), het kan o.a. gaan over het rechthoekig patroon van heide-ontginningswegen, cultuurhistorisch waardevolle zandwegen, grachtenstructuren i.f.v. turfwinning, het netwerk van kleine landschapselementen... vnl. in het natuurgebied rond Koulaak/Schoutenheide/Snepkensvijver.
- Bouwvrij agrarisch gebied en agrarisch gebied Roerdompstraat waarbij de bestaande landbouwbedrijfszetels uitbreidingsmogelijkheden hebben binnen het agrarisch gebied.
- Gebied voor waterberging AOG De Zegge
- Overdruk met bijzondere erfdienstbaarheid ten gevolge van radioactieve vervuiling cfr. FANC-besluit.

Het deel van het tracé van de spoorlijn Herentals-Geel dat in het zuiden door deelgebied loopt zal opgenomen worden als zone voor spoorinfrastructuur en daaraan te koppelen andere lijninfrastructuur (zoals fietssnelweg).

Figuur 101. Voorgenomen plan deelgebied 5, startnota 15 maart 2019⁷

Op basis van de inspraakreacties op de startnota wordt het voorgenomen plan aangepast op volgende punten:

- De begrenzingen van het gemengd openruimtegebieden ten noorden van het kanaal Bocholt-Herentals (Kamergoor/Proostenbos/De Bleek/Neerheide/Poesdijk) worden aangepast, waarbij de aaneengesloten clusters met bestaande woningen, al dan niet beboste tuinkavels of daar bij aansluitende verspreide landbouwpercelen maximaal opgenomen worden in gemengd openruimtegebied. Daarnaast wordt gestreefd naar een ruimtelijk-samenhangende zone die bestemd wordt als bosgebied i.f.v. het behoud van het bestaand bos, bosuitbreiding of het behoud van andere waardevolle natuurelementen.
- Op basis van de inspraakreactie van Umicore wordt de volledige zone ten noorden van het kanaal opgenomen in het plangebied. Het gaat om een aantal (voormalige) stortplaatsen en aantal bos- en landbouwpercelen waarvan het beheer overgedragen is aan het Agentschap voor Natuur en Bos.
  - Voor het gebied dat op het gewestplan bestemd is als stortgebied met nabestemming bosgebied is door Umicore gevraagd de nabestemming te wijzigen naar een bestemming die de aanleg van installaties voor de winning van hernieuwbare energie op het oude stortgebied (IOK-stort) mogelijk maakt aangezien bebossing niet mogelijk is.
  - In functie de beleidsdoelstelling om effectieve bosuitbreiding te realiseren, zal in overleg met Agentschap voor Natuur en Bos onderzocht worden welke percelen voor bebossing in aanmerking komen rekening houdend met de andere aanwezige natuurwaarden. In functie daarvan wordt de bestemming bosgebied uitgebreid tot een robuust en ruimtelijk aaneengesloten geheel tot aan de Oudebrugweg/Lichtaarseweg.
  - Het beboste oude C1-stortgebied van Umicore wordt omwille van de aanwezige radioactieve vervuiling aangeduid als bosgebied met een specifieke overdruk die perken stelt aan de gebruiksmogelijkheden en alle handelingen i.f.v. sanering toe laat.
- Het voorgestelde bosgebied Koulaak wordt verder uitgebreid in oostelijke richting zodat alle openbare eigendommen maximaal opgenomen worden in bosgebied en bijkomende percelen ingezet kunnen worden voor bosuitbreiding.
- De begrenzing van het voorgestelde gemengd openruimtegebied Rozenstraat wordt aangepast, waarbij het oostelijk aangrenzend perceel wordt toegevoegd aan het gemengd openruimtegebied en het zuidelijke perceel toegevoegd wordt aan het natuurgebied.

⁷ Met aangepaste begrenzing, zie hoger.

- Om de continuïteit van de valleistructuur te garanderen en handelingen mogelijk te maken die de barrièrewerking van de ring rond Herentals ter hoogte van de vallei verminderen, wordt deze lijninfstructuur met een specifieke bestemming opgenomen en worden ook een aantal onbebouwde percelen woongebied die tot deze valleistructuur behoren ten westen van de ring herbestemd naar natuurgebied.
- Op basis van de door het Federaal Agentschap voor de Nucleaire Controle (FANC) aangeduide “antropogene radonrisicozone” tussen Roerdompstraat en Kleine Nete wordt een specifieke overdruk opgenomen die perken stelt aan de gebruiksmogelijkheden en handelingen i.f.v. sanering toe laat. Binnen deze zone gelden de randvoorwaarden zoals vastgelegd door het FANC. Het gaat met name om een aantal beperkingen inzake het telen van gewassen voor menselijke en/of dierlijke consumptie en/of het laten grazen van dieren.

Figuur 102. Aangepast voorgenomen plan deelgebied 5, scopingnota

7.6 Vallei van de Kleine Nete Kasterlee-Geel

Bestaande toestand

Dit deelplan omvat het groot aaneengesloten landbouwgebied langs de Kleine Nete vanaf de N19 tot aan het Olens Broek.

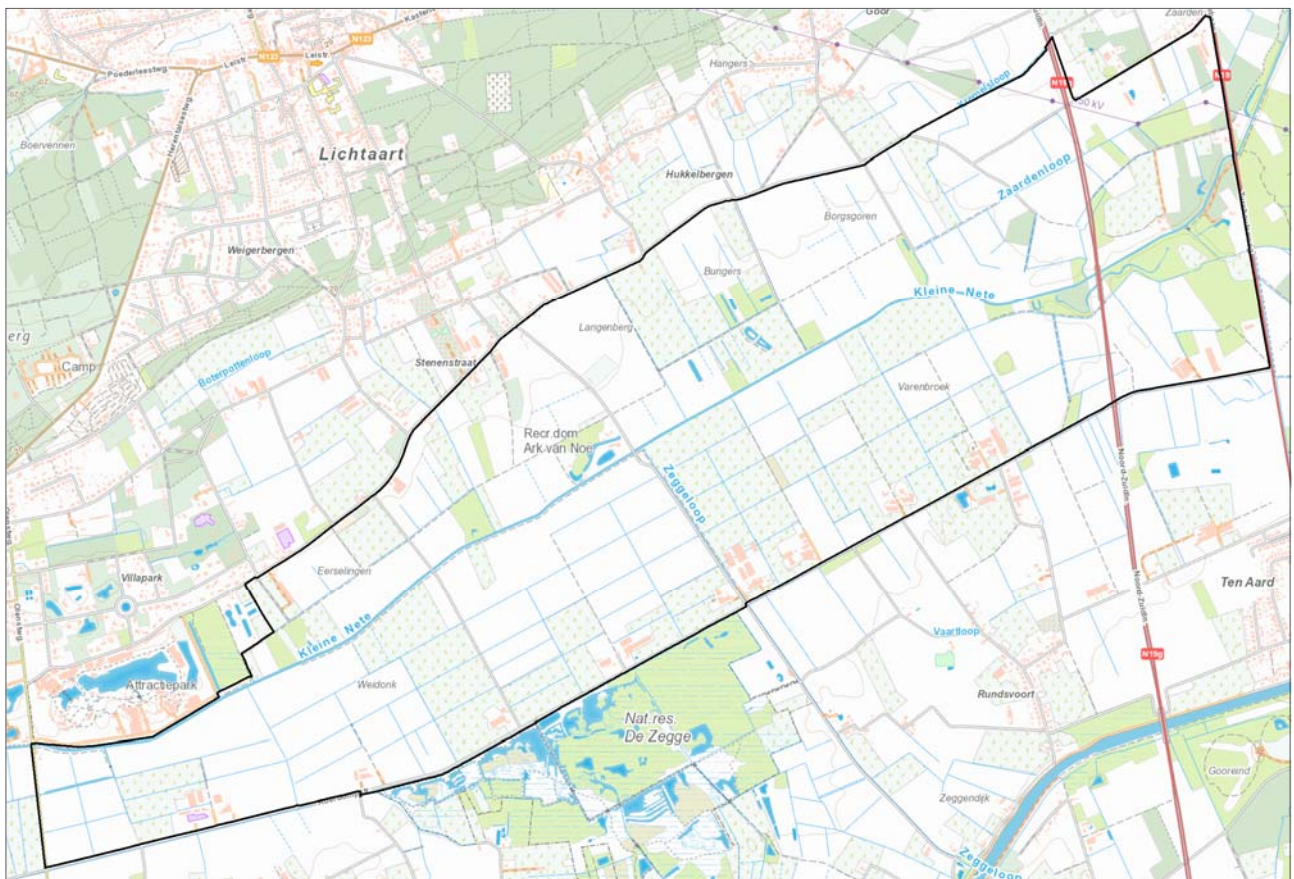
Tot het midden van de 20ste eeuw was de brede vallei van de Kleine Nete hier een moerassig laagveengebied (Geels Gebroekt) met beemden en turfwinningen. Rond 1958 werd het in het kader van de ruilverkaveling omgezet naar productieve graslanden en werd daarvoor het waterpeil verlaagd werd de Kleine Nete rechtgetrokken, uitgediept en ingedijkt werd. Op deze in cultuur gebracht grond werd een veertiental modelhoeven gebouwd.

Het gebied is op een aantal beboste zones na, volledig in landbouwgebruik. In het gebied liggen 33 landbouwbedrijfszetels en 545 ha van de 672 ha is in gebruik door 85 registreerde landbouwbedrijven. Daarvan wordt 558 ha (80%) aangeduid als percelen met ‘hoge’ tot ‘zeer hoge’ waarde voor de betrokken bedrijven, niettegenstaande het gebied volgens de landbouwstructuurkaart aangeduid wordt als ‘minder geschikt ruwvoedergebied én het grotendeels gaat om overstromingsgevoelige valleigronden.

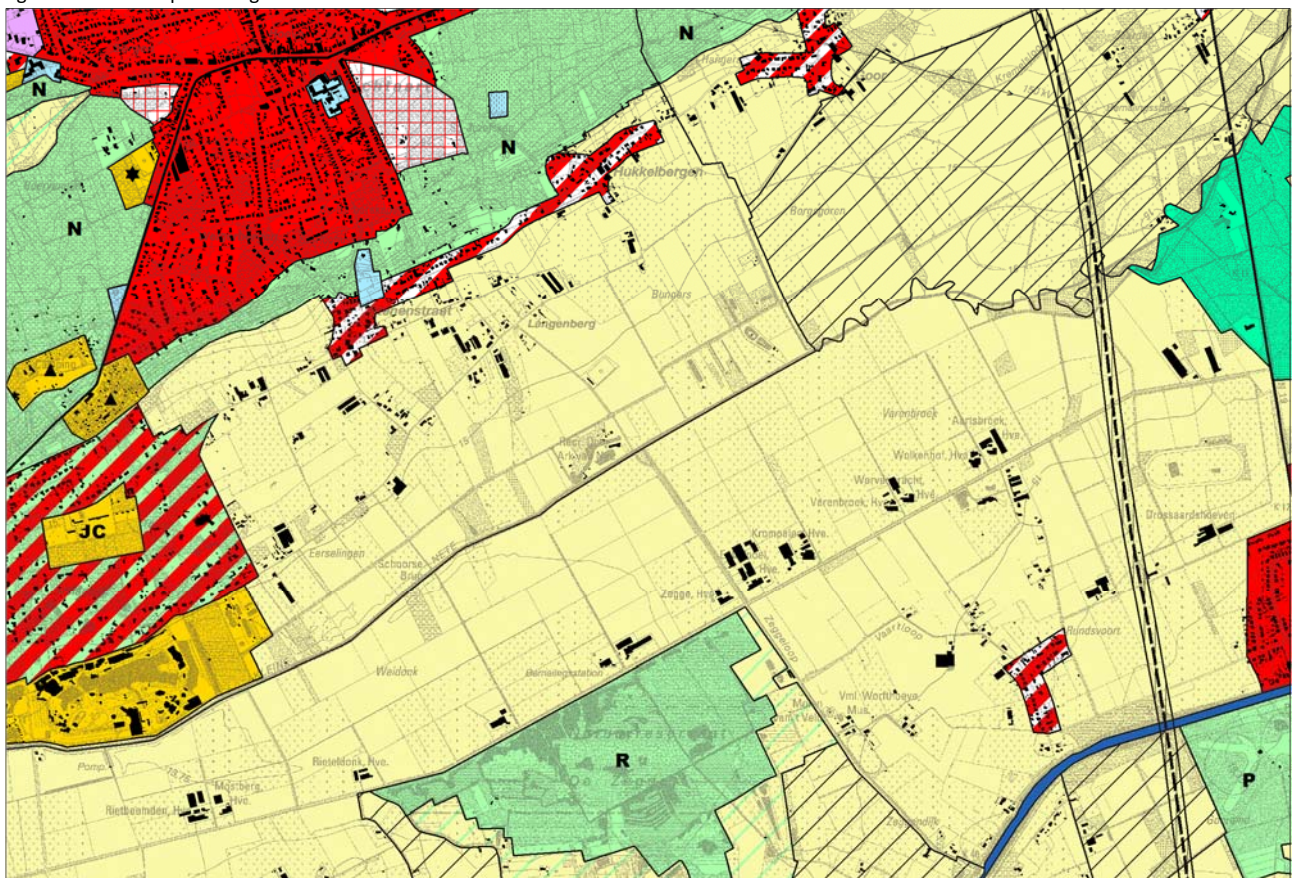
Het gebied is op het gewestplan bijna volledig bestemd als agrarisch gebied. Het meest stroomopwaartse deel is landschappelijk waardevol agrarisch gebied en ter hoogte van de N19 is de vallei bebost en ook bestemd als bosgebied.

Figuur 103. Topografische kaart deelgebied 6

Figuur 104. Gewestplan deelgebied 6

Als gevolg van de landbouwontginning in de jaren 1950 heeft een onomkeerbare verstoring van de waterhuishouding in het laagveengebied veroorzaakt. Om aan landbouw te kunnen doen in het gecreëerde landbouwgebied is er een permanente bemaling geïnstalleerd met een aantal pompstations die water wegpompen uit de landbouwpolder. Dit leidde tot een verdroging en het inklinken van de veenbodems. Het inklinken van de veenbodems leidde tot een verzakking van de bodem in het landbouwgebied van ruim één meter zodat het landbouwgebied thans meer dan een meter lager ligt dan het aangrenzende laagveenmoeras van De Zegge, met als gevolg dat het grondwater uit het natuurreserveaat De Zegge wegloopt naar het nu lager gelegen landbouwgebied (zie verder bij de bespreking van deelgebied 7).

Voorgenomen plan

Het plan is gericht op het behoud van het agrarisch gebied en het vrijwaren van het onbebouwd karakter van de overstromingsgevoelige delen van de vallei van de Kleine Nete. Rond de bestaande landbouwbedrijfszetsels wordt voldoende ruimte gelaten voor eventuele uitbreidingen.

In het oosten werd de N19g aangelegd. Ter hoogte van de kruising met de Kleine Nete is een hermeanderingsproject als natuurcompensatie voorzien. Bestaande bossen in het noorden die in niet-groene bestemmingen liggen, worden herbestemd naar bosgebied in functie van het behoud van bos.

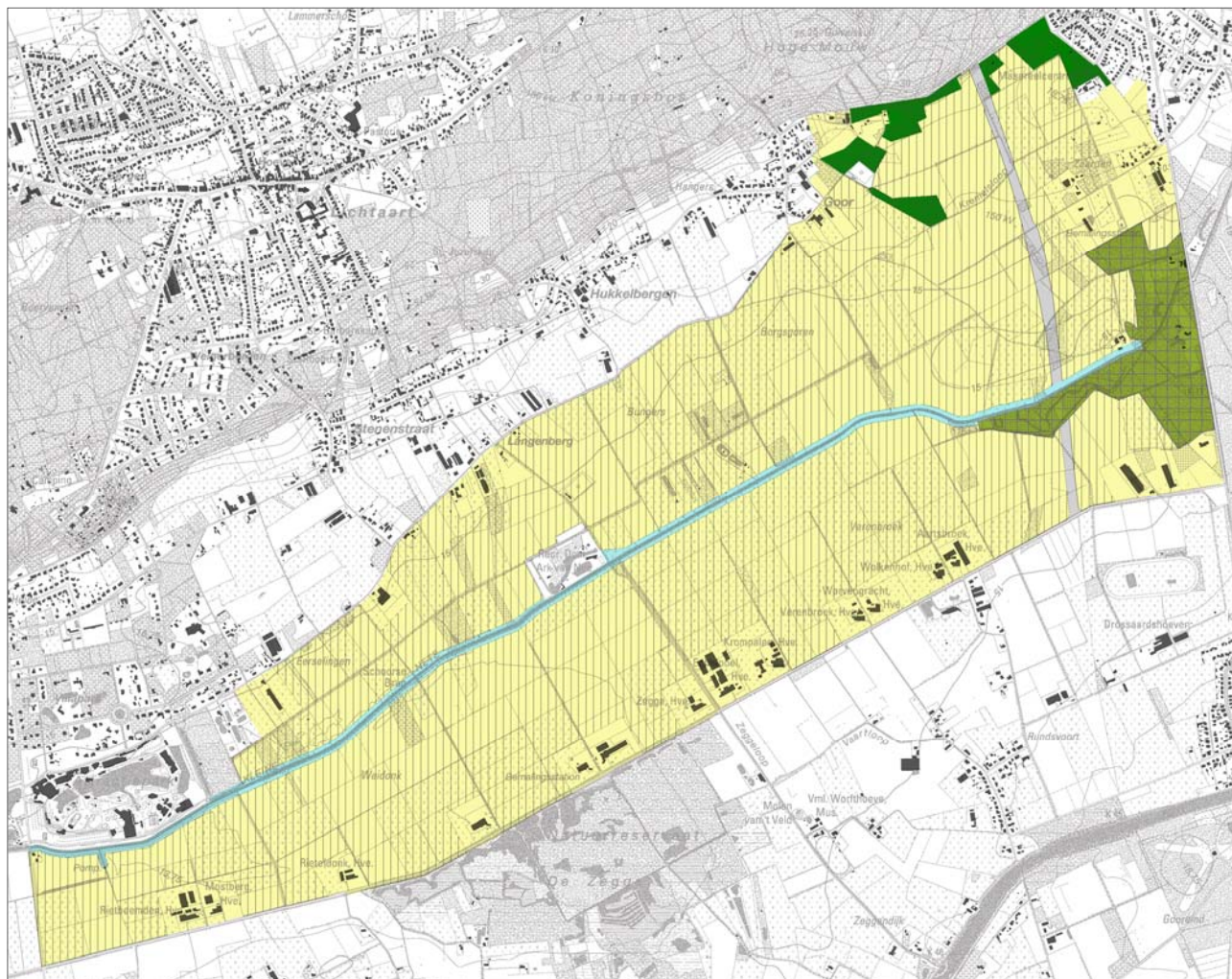
Langs de Kleine Nete wordt een actief overstromingsgebied gerealiseerd door een beperkte dijkverplaatsing in het landbouwgebied. Voor de aanleg van dit AOG werd reeds een omgevingsvergunning verleend.

Voor het recreatiedomein Ark van Noë maakte de gemeente Kasterlee een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het voorgenomen plan voorziet volgende bestemmingen:

- Gebied voor waterberging AOG De Zegge
- Agrarisch gebied en bouwvrij agrarisch gebied en agrarisch gebied Netevallei Olen-Kasterlee-Geel
- Natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur Zaarden/Lange Aard (rivierherstel Kleine Nete onder N19g)

Figuur 107. Voorgenomen plan deelgebied 6, startnota 15 maart 2019

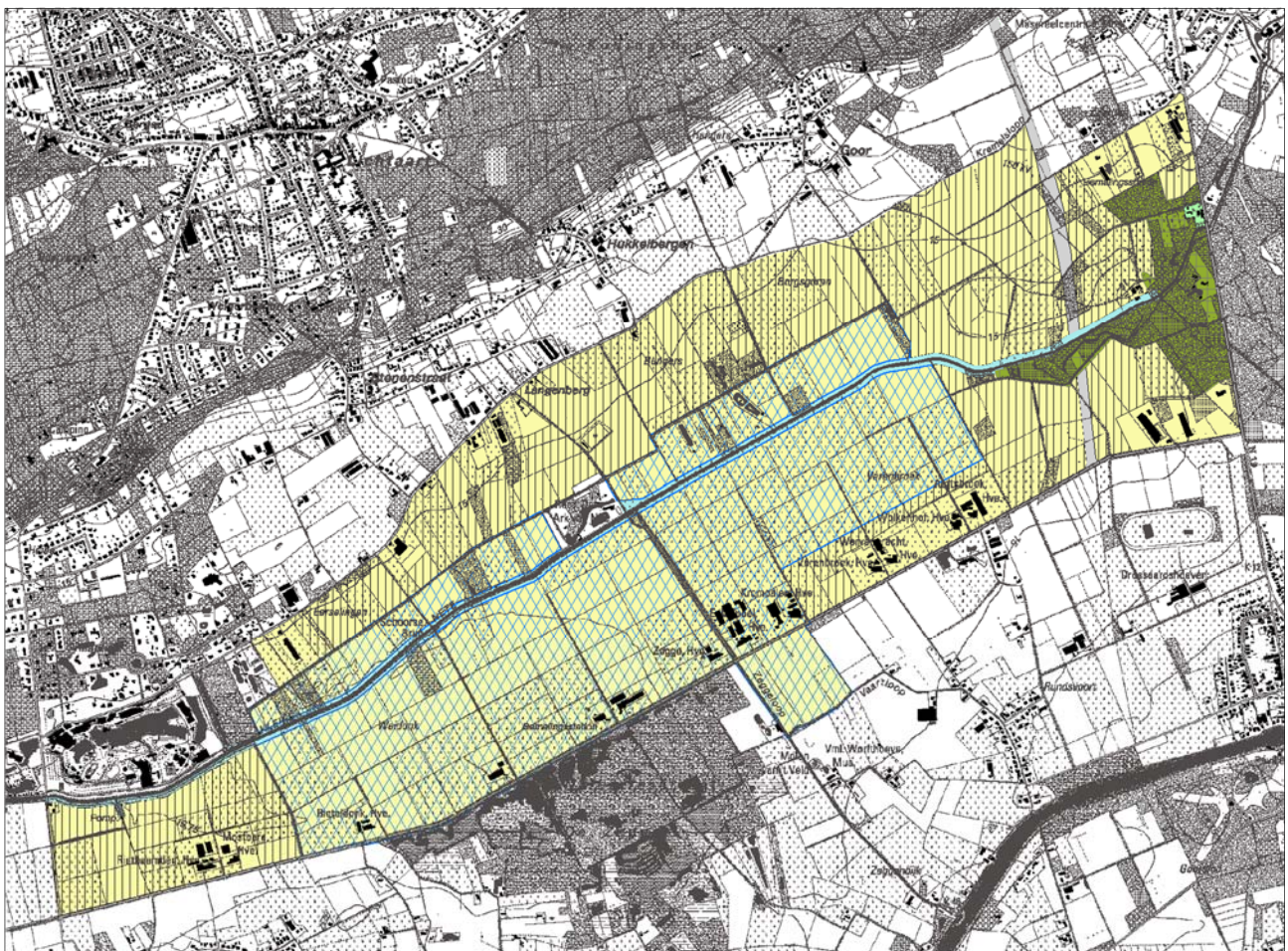
Op basis van de inspraakreacties op de startnota wordt het voorgenoemen plan aangepast op volgende punten:

- Op basis van de inspraakreactie van de gemeente Kasterlee wordt het plangebied beperkt tot de van nature overstromingsgevoelige vallei van de Kleine Nete. Dat betekent dat de (herbevestigde) landbouwgebieden ten noorden van de lijn Langenberg/Zaardenstraat/Kremelsloop (ten westen N19g) en Zaardenstraat (ten oosten N19g) niet meer opgenomen worden in het voorgenoemen plan. Voor die gebieden blijft het gewestplan van kracht.
- De cluster met historische bebouwing ter hoogte van de kruising van de Kleine Nete en de N19 (Geelsebaan) wordt opgenomen als gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde.

Op basis van de inspraakreacties wordt volgend planalternatief in het plan-MER onderzocht:

- Voor het agrarisch gebied tussen Kleine Nete en Roerdompstraat ter hoogte van het natuurreservaat De Zegge wordt een alternatief onderzocht waarbij er perken gesteld worden aan het grondwaterpeilbeheer in het agrarisch gebied teneinde een verdere verdroging en inklinking van het onderliggend veenpakket te vermijden én de instandhouding van de soorten en habitats van het habitatrichtlijngebied De Zegge te garanderen. Het gebied waarbinnen een dergelijke erfdiensbaarheid mogelijk aan de orde zal zijn, is aangeduid in overdruk met blauwe arcering. Dit alternatief kan impliceren dat de laag gelegen delen van het landbouwgebied permanent nat zullen blijven en dus niet meer (of minder) bruikbaar zullen zijn voor het huidige type landbouwgebruik. Verder onderzoek in de volgende stap van het planningsproces moet uitwijzen wat het aangewezen waterpeilbeheer voor het landbouwgebied is teneinde een betekenisvolle aantasting van de soorten en habitats van het aangrenzende habitatrichtlijngebied De Zegge te vermijden en in hoeverre dit tot een vernatting van de aangrenzende agrarische gebieden leidt. De aanduiding van deze specifieke erfdiensbaarheidszone is gebaseerd op het advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek over deze problematiek⁸ (zie verder).

Figuur 108. Aangepast voorgenoemen plan deelgebied 6, scopingnota

⁸ <https://pureportal.inbo.be/portal/files/18205883/INBO.A.3863.pdf>

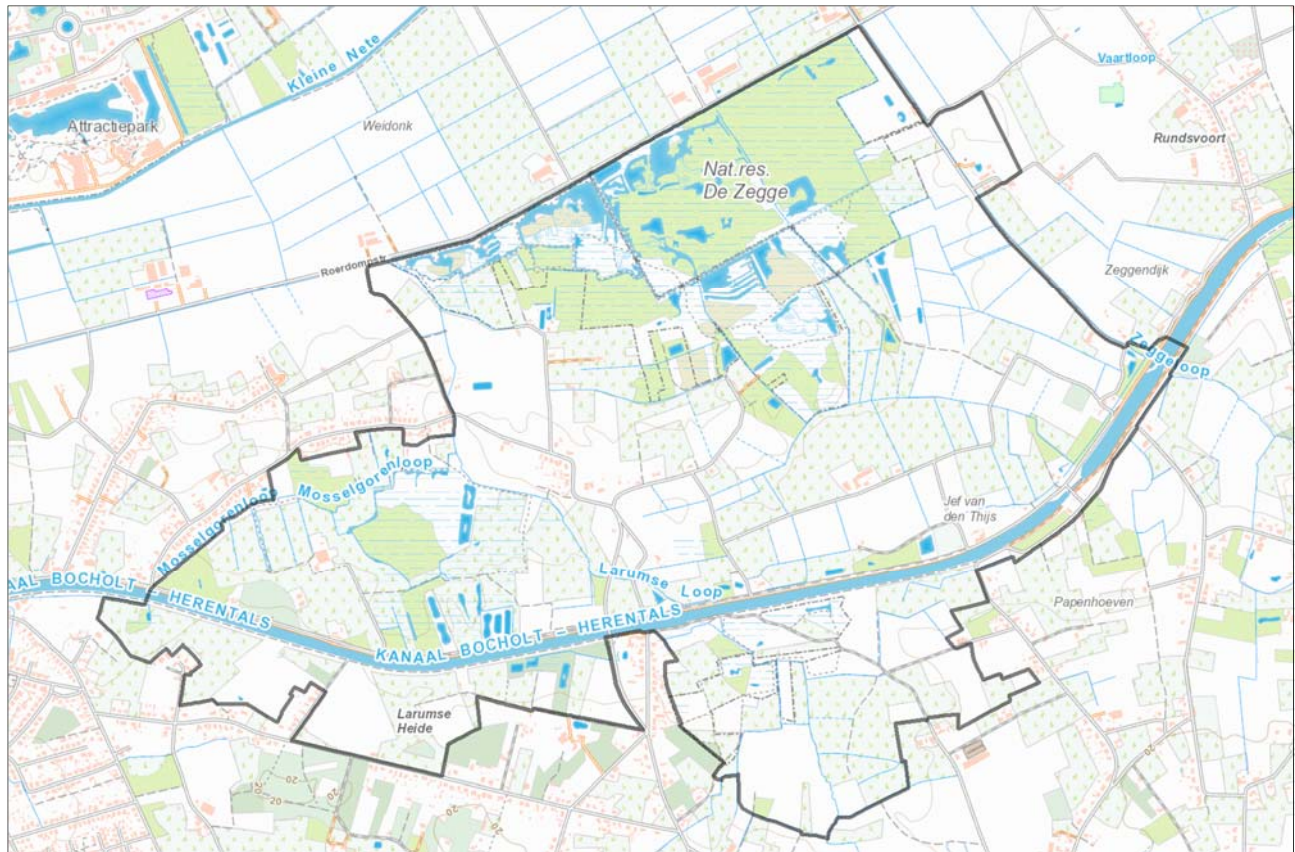

7.7 De Zegge-Mosselgoren

Bestaande toestand

Deelgebied De Zegge omvat het vogel- en habitatrictlijngebied rond de reservaatgebieden De Zegge en de Mosselgoren ten noorden en ten zuiden van het kanaal Bocholt-Herentals.

Figuur 109. Topografische kaart deelgebied 7

De natuurreservaten De Zegge (erkend reservaat) en Mosselgoren (Vlaams natuurreservaat) zijn opgenomen in de eerste fase van de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk als onderdelen van de Grote Eenheid Natuur en Grote Eenheid Natuur in Ontwikkeling 'Geels Gebroekt'. Het gebied is- op een kleine centrale enclave na – bijna volledig aangeduid als habitatrictlijngebied. Het natuurreservaat De Zegge en het landbouwgebied ten zuiden van de Zegge zijn opgenomen binnen de afbakening van het vastgesteld landschapsatlasrelict 'De Zegge'. Het natuurreservaat De Zegge zelf is ook vogelrichtlijngebied (SBZ-V) en beschermd cultuurhistorisch landschap.

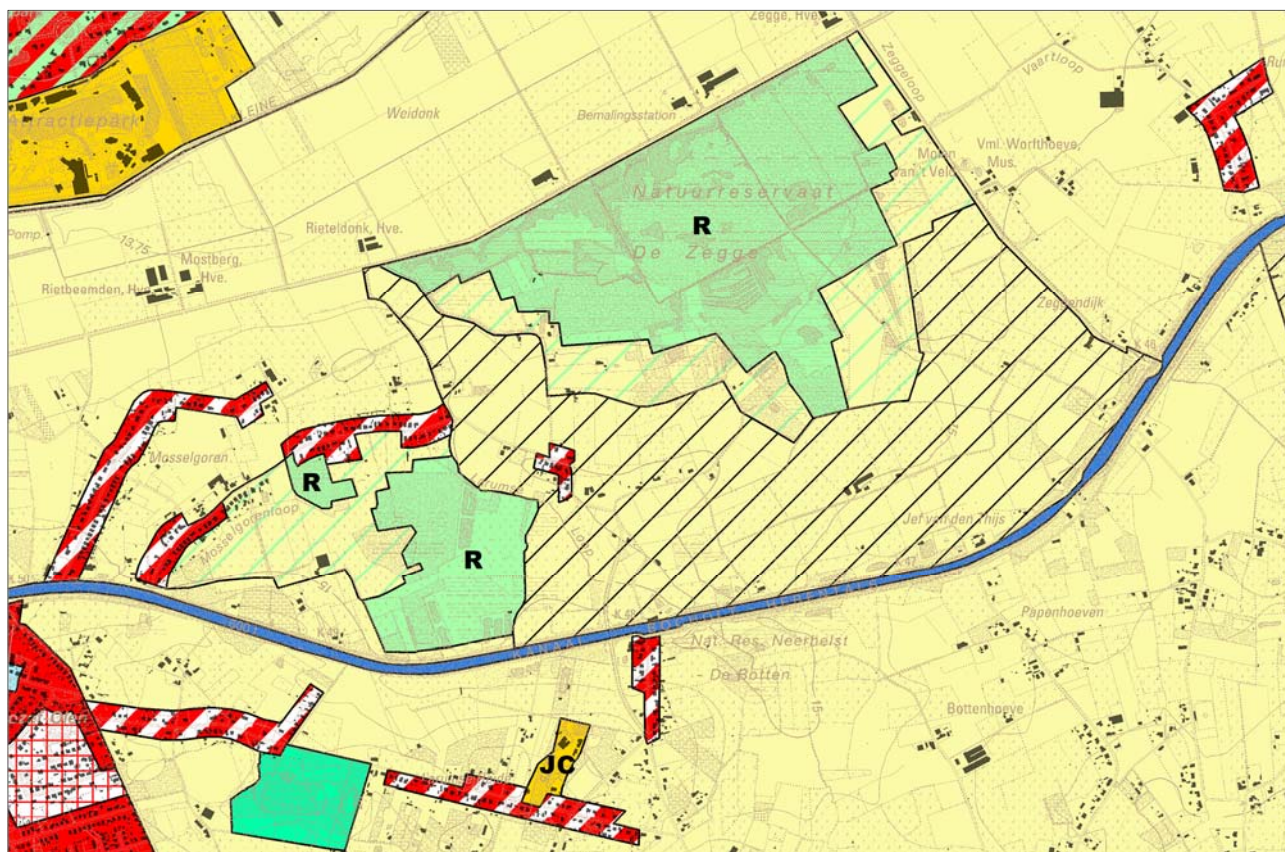
Het habitatrictlijngebied omvat ook een aantal gebieden ten zuiden van het kanaal (Larumse Heide, Neerhelst-De Botten). Het gebied bestaat voornamelijk uit graslanden en omvat ook het erkend natuurreservaat Neerhelst-De Botten.

De Zegge en de Mosselgoren zijn restanten van het Geels Gebroekt, een laagveengebied van meer dan 500 ha dat zich uitstreckte ten noorden van de dorpscentra van Ten Aard en Sint-Jozef-Olen en ten zuiden van de Kleine Nete. Het gebied rond De Zegge bleef – na zwaar protest – gespaard bij de grootschalige ontginning van het Geels Gebroekt in de jaren 1950, waarbij kanalisatie, verbreding en uitdieping van de Kleine Nete en de omlegging en het afsluiten van een aantal bijriviertjes van de Kleine Nete een onomkeerbare verstoring van de waterhuishouding veroorzaakte in het laagveengebied.

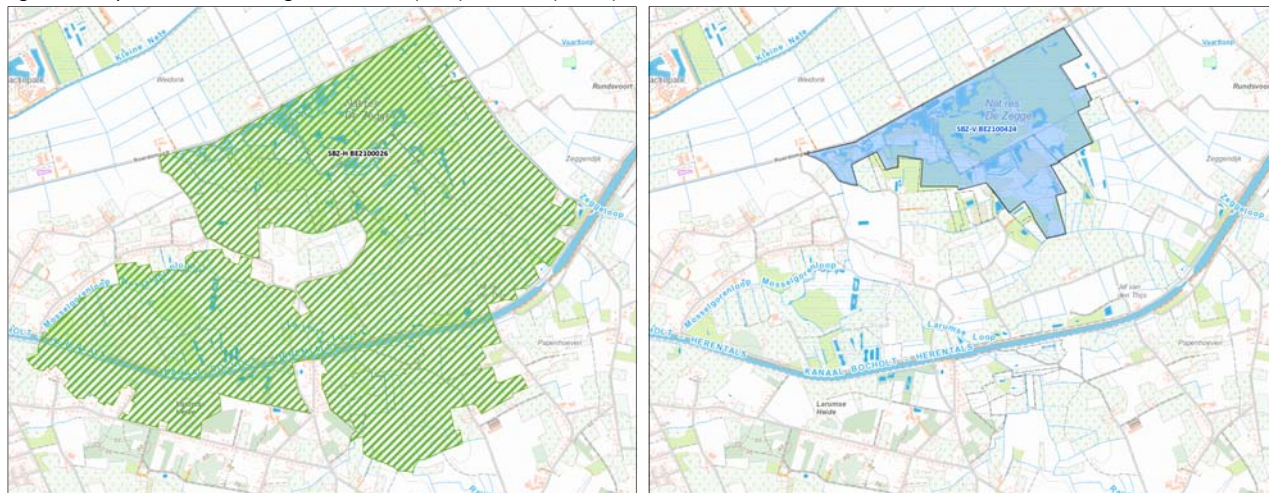
Natuurreservaat De Zegge is door actief beheer sinds 1970 een zeer biologisch waardevol laagveengebied met natte graslanden, elzenbroekbossen, drijftillen, trilvenen en laagveenmoerassen. De Mosselgoren bestaat uit een mozaïek van loof- en elzenbroekbossen, rietlanden, vochtige hooilanden en poelen. Het zijn faunistisch belangrijke gebieden, onder meer voor tal van vogels en ook ringslang.

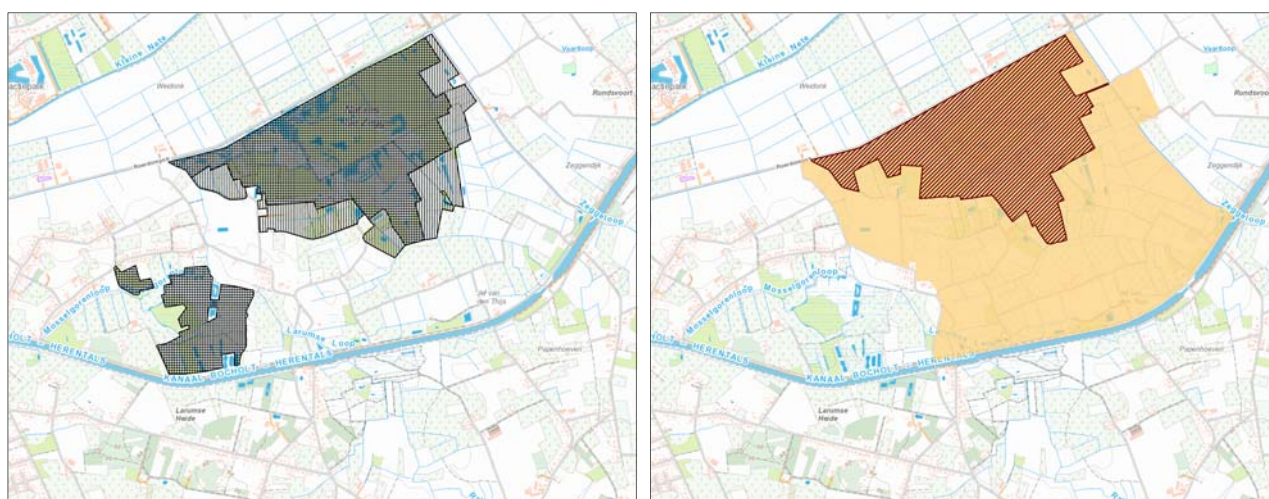
Figuur 110. Gewestplan deelgebied 7

Figuur 111. Speciale beschermingszones SBZ-H (links) en SBZ-V (rechts)

Figuur 112. Vlaams Ecologisch Netwerk (links) en vastgestelde landschapsatlastrelict en beschermd cultuurhistorisch landschap De Zegge (rechts)

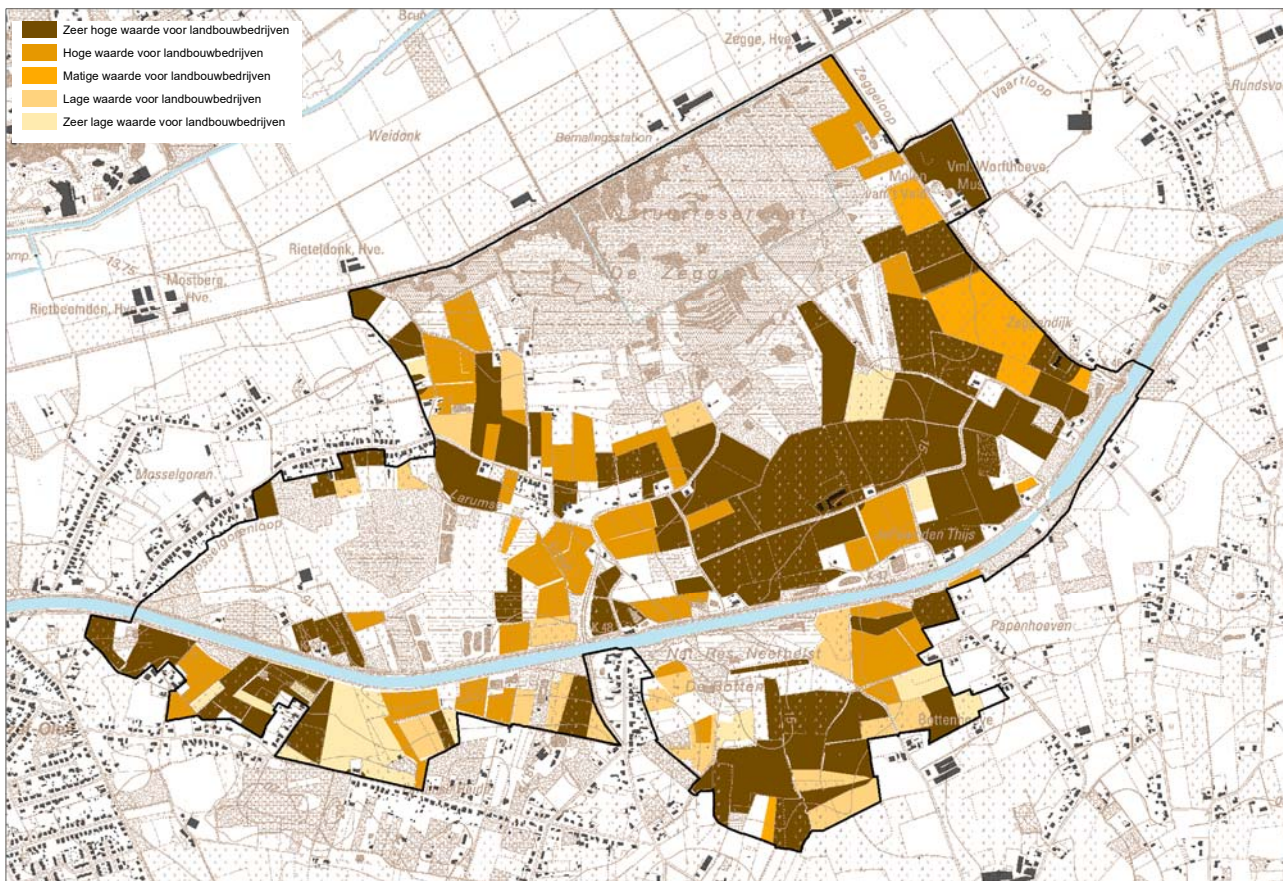

Figuur 113. Topografische kaart 1873, Geels Gebroekt ter hoogte van Mosselgoren en De Zegge

In het gebied liggen drie landbouwbedrijfszetsels en 226 ha van de 481 ha is in gebruik door 64 registreerde landbouwbedrijven. Daarvan wordt 181 ha (80%) aangeduid als percelen met 'hoge' tot 'zeer hoge' waarde voor de betrokken bedrijven. Het gaat dan vooral om de zones ten zuiden van De Zegge en ten zuiden van het kanaal, , niettegenstaande het gebied volgens de landbouwstructuurkaart in hoofdzaak aangeduid wordt als 'minder geschikt ruwvoedergebied' en 'minder geschikt graslandgebied'.

Figuur 114. Waardering landbouwpercelen voor landbouwbedrijven (op basis van landbouwimpactkaart Departement Landbouw en Visserij)

Het besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing met toepassing van de Habitatrichtlijn van de speciale beschermingszone 'BE2100026 Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' en tot definitieve vaststelling voor die zone en voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszones 'BE2100424 De Zegge' en 'BE2101639 De Ronde Put' van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten legt voor het gebied rond De Zegge volgende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vast: (het herstel van) een (laagveen)moeras in de Zegge en de Mosselgoren (> 300 ha) met aanwezigheid van een mozaïek aan biotopen zoals laagveen (> 30 ha), elzenbroekbossen (ca. 50%), rietmoeras, kleine zeggevegetaties, schraalgraslanden, open water, ruigtes... als leefgebied voor roerdomp, bruine Kiekendief, porseleinhoen, blauwborst, drijvende waterweegbree en ringslang. Daarnaast is 'herstel van de natuurlijke hydrologie van de vallei' opgenomen als prioriteit in het aanwijzingsbesluit van het SBZ Kleine Nete. Beschikbaarheid van grondwater is een belangrijke randvoorwaarde voor de kenmerkende natuurwaarden van De Zegge. Verdere inklinking en ontwatering van de voormalige veenbodems rond De Zegge zullen in toenemende mate het grondwaterpeil in het gebied blijven hypothekeren. Een natte natuurkern met door de Vlaamse Regering vastgelegde oppervlakte (> 300ha) is actueel niet aanwezig, evenmin is er lokaal herstel van de natuurlijke hydrologie.

Ten oosten en ten noorden van de Zegge werd de volledige vallei van de Kleine Nete door ruilverkaveling heringericht in de jaren 1950. Dat gebeurde zeer grondig, waarbij alle detailtopografie werd verwijderd en zeer diepe ontwateringssloten werden gegraven. Het grondwaterpeil werd en wordt dieper weggepompt dan het peil van de Kleine Nete. Met andere woorden, wat vroeger een Kempisch beekdal was, gevoed door grote hoeveelheden toestromend grondwater dat hier uittrad onder de vorm van kwel is nu een polder die permanent droog gepompt wordt om hem geschikt te houden voor landbouw. Om het (grond-)waterpeil in de Zegge hoger te kunnen houden dan het artificieel bemalen grondwaterpeil ten noorden van de Roerdompstraat in de rest van de Kleine Netevallei, werd een randsloot tegen de noordgrens gegraven. Deze wordt met bemalingswater op een vrijwel constant peil gehouden middels een vijzelpomp beheerd door de provincie Antwerpen. Sindsdien is de Zegge, maar ook de Mosselgoren, een eiland-ecosysteem geworden, hydrologisch grotendeels geïsoleerd van de rest van de vallei van de Kleine Nete met alle negatieve gevolgen die daar mee samenhangen. Verdroging, vermesting en vervuiling deden zich voor.

Het grootste deel van het natuurreservaat is eigendom van De Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen (KMDA). Kleinere delen zijn eigendom van Natuurpunt Beheer vzw en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Door beheerder KMDA werden in het verleden tal van interne bewarende beheermaatregelen getroffen om de externe verdroging tegen te gaan. Deze maatregelen focussen op het handhaven van een zo hoog grondwaterpeil binnen De Zegge. Onderzoek van de Universiteit Antwerpen toonde reeds aan dat er in het gebied indicaties zijn van verdroging. De externe verdroging overstijgt duidelijk de getroffen maatregelen én de (beperkte) mogelijkheden die de terreinbeheerders hebben in het kader van het zgn. extern beheer (het tegengaan van ongewenste externe invloeden). De toenemende verdroging in De Zegge is bijgevolg met interne maatregelen niet meer op te lossen.

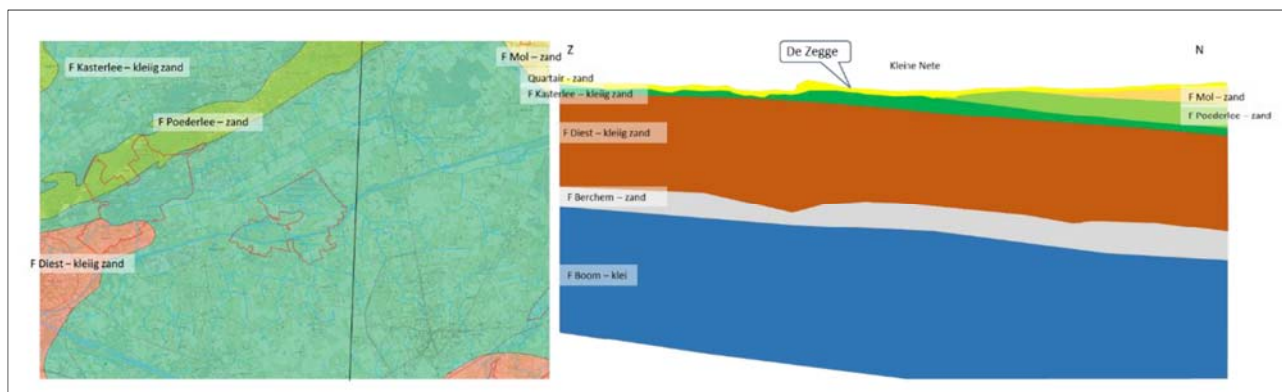
Naar aanleiding van de inspraakreacties over de problematiek van het instandhouden van De Zegge, werd advies gevraagd aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)⁹. Volgens dit advies van het INBO dd. 3 april 2020 zijn de problemen voor de duurzame instandhouding van De Zegge en Mosselgoren sterk gelijklopend. Ze zijn ook veelvuldig en ernstig. Echt remediëren is moeilijk en zal grootschalige maatregelen, gecombineerd met volgehouden herstelbeheer, en veel tijd vergen. De belangrijkste negatieve effecten die duurzame instandhouding van beide gebieden in de weg staan, hebben te maken met hydrologie. Om het gebied duurzaam in stand houden en degelijk te beheren, moet prioriteit gegeven worden aan hydrologisch herstel binnen een welbepaalde perimeter rond deze natuurgebieden. Immers, als de hydrologie binnen de te bewaren natuurgebieden optimaal moet hersteld worden, betekent dit merkbare effecten buiten de grenzen van de natuurgebieden in kwestie, effecten die langzaam afnemen met de afstand tot die natuurgebieden. Pas als dat hydrologisch herstel kan uitgevoerd worden en de perimeter waarbinnen dat moet gebeuren bekend is, wordt het bestuderen van de andere belangrijke standplaatsfactoren van belang. Daarbij gaat het dan voornamelijk om bodemchemie. Aangezien grote delen van de potentiële vernattingsperimeter de voorbije drie kwart eeuw onder een erg intensief landbouwregime zitten, wordt bij natuurherstel kennis van de nutriëntenvoorraden in de bodem van groot belang.

Geohydrologisch zit het gebied vrij eenvoudig in elkaar. De Boomse klei vormt op een diepte van ca. 50-60 m onder het maaiveld de ondergrens van het hydrologische systeem. Daar bovenop liggen opeenvolgend (en van oud naar minder oud) de zanden van Berchem, de kleiige grove zanden van Diest en de kleiige iets fijnere zanden van Kasterlee. Die drie zandafzettingen vormen samen één 50-60 m dik watervoerend pakket. Voornamelijk de zanden van Diest en Kasterlee zijn bijzonder rijk aan ijzer. Dat ijzer zit in de kleimineralen glauconiet en vivianiet die zeer veelvuldig

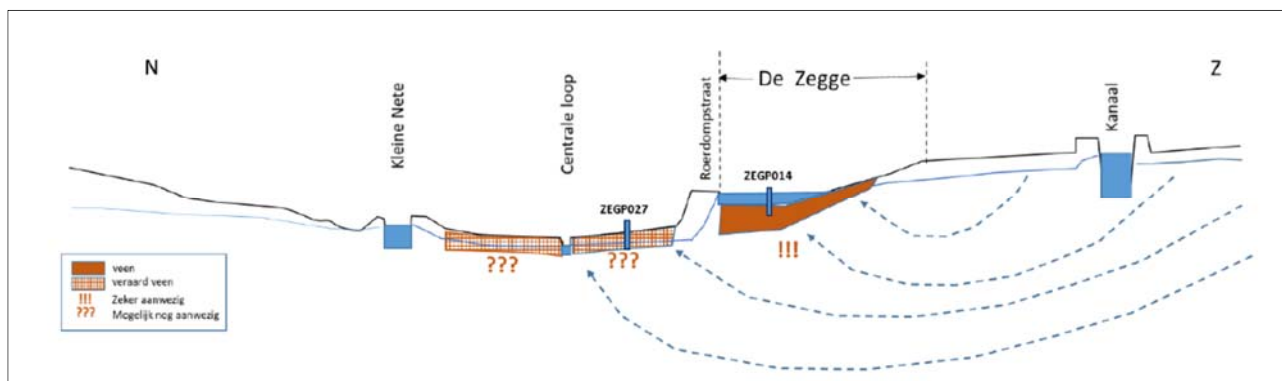
---

⁹ INBO-advies 3863, Ecologisch onderbouwde scenario's voor moerasontwikkeling en hydrologisch herstel in De Zegge en Mosselgoren, 3 april 2020 (<https://pureportal.inbo.be/portal/files/18205883/INBO.A.3863.pdf>)

Figuur 115. Dagzomende tertiair geologische lagen in de omgeving van het natuurreservaat de Zegge en de ruime omgeving (links) met aanduiding van de ligging van de dwarsdoorsnede (rechts). (bron: OC-GIS Vlaanderen en INBO, 2020)

Figuur 116. Schema van het actuele grondwatersysteem van de Zegge en de Kleine Netevallei. De bodem onder de Zegge bevat nog veel veen (bruin). In het ontgonnen deel van de vallei is het veen veraard door doorploegen en droogbemalen (gearceerd). ZEGP027 en ZEP014 zijn grondwatermeetpunten. “Zeker aanwezig” of “Mogelijk nog aanwezig” heeft betrekking op de onderbouwde inschatting dat er al dan niet op deze diepte veen aanwezig is. (INBO, 2020)

De grote hoeveelheden uittredend grondwater zorgden in dit gebied voor een zeer constante grondwaterstand min of meer gelijk met het maaiveld. Dat regime moet al vele duizenden jaren hebben aangehouden, wat na de laatste ijstijd (ca. 8000-10.000 jaar geleden) gezorgd heeft voor de afzetting van soms meters dikke veenpakketten aan het oppervlak. Die veenpakketten werden al sinds de vroege middeleeuwen geleidelijk ontgonnen. Door de ingrijpende landinrichtingswerken van de jaren vijftig van vorige eeuw, werd het resterende veen aan de noordzijde van de Roerdompstraat droogbemalen, en verdween het letterlijk in de atmosfeer. Vanierschot (2014)¹⁰ berekende dat hierdoor tussen 1958 en 2012 110.000 à 170.000 ton CO₂ vrijkwam in de atmosfeer. Een ander gevolg van deze ingreep is de daling (inklinking) van het maaiveld in het landbouwgebied waardoor er nog dieper moet bemaald worden om het gebied geschikt te houden voor landbouw.

De beschermingsmaatregelen die destijds genomen werden om de grondwaterstand aan de zuidzijde van de Roerdompstraat hoog te houden in het natuurreservaat de Zegge, hebben ertoe geleid dat de veenafzettingen hier grotendeels bewaard zijn gebleven (of ten minste veel trager afgebroken werden). Voor de ontginning liepen die pakketten verder doorheen de vallei van de Kleine Nete. Dat is met zekerheid gekend aangezien hier overal aan turfontginning gedaan werd. Op de Belgische bodemkaart zijn die bewaarde veenafzettingen bij benadering te zien. In

¹⁰ Vanierschot L. 2014. Bodemorganische koolstof in het landschap: relatie met natuurlijke en antropogene gradiënten in de Kempen. MSc thesis bio-ingenieurswetenschappen land- en bosbeheer KU Leuven.

het ontgonnen deel van de Kleine Nete geeft de bodemkaart geen veenafzettingen meer weer, maar terreinboringen ter plaatse tonen toch nog zeer sterk organische bodems. Het heeft er alle schijn van dat hier toch nog wat resten van de veenafzettingen zijn overgebleven hoewel ze natuurlijk op de meeste plaatsen zijn doorploegd en zeer sterk veraard (gemineraliseerd) zijn, omwille van de intussen al decennia lange bemaling en landbouwactiviteit.

Als gevolg van de grootschalige herinrichting van dit gebied op het einde van de jaren vijftig van vorige eeuw, is de natuurlijke waterhuishouding hier erg grondig verstoord. Waar nagenoeg de volledige vallei doorheen het jaar een constante grondwatertafel vlak tegen het maaiveld moeten hebben gehad, was dat na die ingrepen helemaal niet meer het geval. In het natuurreservaat is zeer lang geprobeerd om met alle mogelijke middelen de grondwaterpeilen stabiel te houden. De beheerders zijn er zo vrij goed in geslaagd om afbraak van de veenlagen te vermijden. Tot en met 2009 werd er in de zomer grondwater opgepompt uit twee vergunde grondwaterwinningen in het natuurreservaat om weer direct in het grachtensysteem te laten lopen. Vanuit dat grachtensysteem infiltreert het dan natuurlijk weer in de ondergrond. Dit zorgde ervoor dat de gemiddelde diepste grondwaterstanden slechts daalden tot $\pm 0,3$ m onder het maaiveld, wat de pre-herinrichtingssituatie sterk benadert. Omdat dit een toch wel gecontesteerde aanwending is van grondwater, werd deze praktijk stopgezet. Er wordt in droogteperioden nog wel oppervlaktewater binnengelaten in een poging om de veenafzettingen nat te houden. Immers, als de grondwaterpeilen dalen, is de kans vrij aanzienlijk dat de meeste typische plantensoorten van dergelijke veengebieden (en dus ook de daarvan afhankelijke diersoorten) het moeilijk krijgen en uit het gebied verdwijnen om plaats te maken voor ruderaal soorten. Bovendien begint veen dat wordt blootgesteld aan de lucht (vanaf dat het grondwaterpeil wegzakt onder het maaiveld), te mineraliseren (ook 'veraarden' of 'verrotten' genoemd). Daarbij komen alle opgeslagen nutriënten en mineralen vrij. Het gaat daarbij om enorme hoeveelheden nutriënten. De waardevolle soorten krijgen het dus niet alleen moeilijk door de te lage grondwaterstanden, maar ook door de concurrentie met ruigtesoorten die veel sterker groeien omdat er grote hoeveelheden nutriënten ter beschikking komen. Het effect van grondwaterstands dalingen en veenmineralisatie is in feite vergelijkbaar met een lang aangehouden zware bemesting. Door het stopzetten van de zomeraanvulling met opgepompt grondwater, schommelen de grondwaterpeilen nu aanzienlijk meer dan ervoor. Nu zijn grondwaterfluctuaties van bijna een meter op jaarbasis de regel, met diepste peilen in de zomer tot 60 cm onder maaiveld. Het gevolg daarvan is dus onvermijdelijk het mineraliseren van het veen, gestegen productiviteit van de vegetatie en doelsoorten die het steeds moeilijker krijgen.

In het landbouwgebied ten noorden van De Zegge wordt het grondwaterpeil permanent meer dan 60 cm lager gehouden dan in het natuurreservaat. Dat heeft zeer grote consequenties voor het natuurgebied. Door de aanzienlijke peilverschillen op korte afstand ontstaat er een hydrostatisch drukverschil aan beide zijden van de Roerdompstraat. Hierdoor stroomt permanent grondwater weg vanuit de Zegge onder de straat door in de richting van het drooggepompt deel van de Kleine Netevallei. Dit veroorzaakt een vrijwel permanent watertekort in het natuurreservaat, zeker in het zomerhalfjaar. Langzamerhand takelt dit gebied dus verder af.

Rond de natuurreservaten van de Zegge en Mosselgoren zijn er in totaal ruim 20 'kleinere' grondwaterwinningen die bijdragen aan een verlaging van de grondwatertafel in dit gebied, bovenop de verlaging door de permanente bemaling van de vallei van de kleine Nete. Individueel betekenen die kleinere winningen niet echt veel, maar als alle maximaal vergunde jaardebieten samengeteld worden, gaat het toch om een betekenisvol debiet van 142.000 m³. Het merendeel van die winningen zijn beregeningsputten. Er kan dus van uitgegaan worden dat een groot deel van dit debiet gerealiseerd wordt in het zomerhalfjaar, wanneer de watertekorten het grootst zijn.

De Zegge en de Mosselgoren hydrologisch te isoleren van het landbouwgebied bijvoorbeeld door middel van een kleiwand¹¹ onder de Roerdompstraat is niet mogelijk omdat de klei van Boom hier ca. 50 m diep onder het maaiveld zit en alle bovenliggende lagen een hoge hydraulische geleidbaarheid hebben. Een kleischerm zou dus bijzonder diep gestoken moeten worden, wat technisch niet haalbaar wordt geacht.

Volgens het INBO-advies kan hydrologisch herstel enkel via:

- verhoogde grondwaterpeilen om bestaande veenafzettingen in stand te kunnen houden en om historische veenafzettingen te herstellen. Er kan van uitgegaan worden dat de aanvoer van grondwater vandaag nog steeds voldoende groot is om dergelijke peilen te kunnen herstellen.
- een voldoende goede grondwaterkwaliteit, d.w.z. niet aangerijkt met nutriënten en met voldoende lage sulfaatconcentraties. Kennis van de ligging van het infiltratiegebied is daarbij van belang.
- het optrekken van oppervlaktewaterpeilen en het afbouwen van drainagestructuren, inclusief het verhogen van de peilen van de verschillende beken, waterlopen en grachten/greppels zodat het grondwater in het voorjaar niet te snel geëvacueerd wordt. De ultieme doelstelling moet het optrekken van de gemiddelde laagste grondwaterstand zijn tot een niveau dat toelaat om veenvormende laagveenvegetaties opnieuw een

---

¹¹ Het Departement Landbouw en Visserij suggereerde dit als alternatief te onderzoeken naar analogie met de maatregelen die voor het veenherstel in het gebied de Nol in het Grenspark Kalmthoutse Heide. In dat geval gaat het echter om slechts om een kleischerm van een tweetal meter, waar het voor de Zegge om 50 meter zou gaan.

kans te geven om te ontwikkelen over een veel grotere oppervlakte dan vandaag. Het proces van veenvorming terug op gang brengen zal, zelfs bij volledig hydrologisch herstel, meerdere decennia in beslag nemen.

- kennis van de vervuilingsbronnen in dat oppervlaktewater (in de verschillende lopen) en remediëring daarvan.

Veruit de belangrijkste maatregel is het herstellen van de hogere grondwaterstanden aan de noordkant van de Zegge, met name in de vallei van de Kleine Nete ten noorden van de Roerdompstraat. Dat gebied kent momenteel naar grondwater een ‘polderregime’. Daarmee wordt bedoeld dat de grote hoeveelheden grondwater die hier van nature aan de oppervlakte komen, permanent worden weggepompt naar de Kleine Nete stroomafwaarts in de vallei, ter hoogte van Bobbejaanland. Het eenvoudigweg stilleggen van de pompen heeft tot gevolg dat die grote hoeveelheden kwelwater opnieuw tot aan, en afhankelijk van de plaats in de vallei, tot meer dan een halve meter boven maaiveld zullen uitstijgen. Uiteraard moet er aan de westzijde (stroomafwaartse zijde) grondig bekeken worden waar de afvoer van water kan verzekerd worden, wat daar het stuwpeil van het afvoersysteem moet zijn en welke voorbereidende werken nodig zijn bij het opnieuw onder water zetten van dit gebied. Op die manier kunnen de scherpe peilverschillen ten zuiden en ten noorden van de Roerdompstraat weggewerkt worden, waardoor de gemiddelde laagste grondwaterpeilen binnen de Zegge en de Mosselgoren dermate kunnen opgetrokken worden dat er geen afbraak van veen meer plaatsvindt. Daarbij moet ervan uitgegaan worden dat die peildalingen in de zomer beperkt blijven tot maximaal een 20-tal centimeter onder maaiveld.

Voorgenomen plan

Het voorgenomen plan is gericht op het behoud en de versterken van de natuurwaarden van het habitatrictlijngebied en de landschaps- en erfgoedwaarden. De natuurrreservaten De Zegge en Mosselgoren worden ingebed in twee robuuste natuurskeden die bestemd worden als ‘natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur’.

Voor De Zegge worden de ‘agrarische gebieden met ecologisch belang’ die reeds opgenomen zijn binnen de afbakening van het Vlaamse Ecologisch Netwerk herbestemd naar natuurgebied en is er een beperkte uitbreiding om tot een ruimtelijk aaneengesloten en robuuster geheel te komen.

Voor de Mosselgoren wordt de natuurbestemming uitgebreid tot een aangesloten kern die het volledige habitatrictlijngebied ten noorden van het kanaal omvat. Grote delen van dit gebied zijn in eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos. Het gaat vooral om biologisch (zeer) waardevolle graslandgebieden langs de Mosselgorenloop en Larumse Loop die slechts in zeer beperkte mate geregistreerd zijn als landbouwgebruik. Er liggen geen landbouwbedrijfszaten in dit gebied.

Het agrarisch gebied ten zuiden van de Zegge – dat in vergelijking met de vallei van de Kleine Nete relatief gespaard bleef van grootschalige landbouwontwikkeling – wordt gedifferentieerd als ‘agrarisch gebied met overdruk natuurverweving’ en vormt een overgangs- en bufferzone rond en tussen de twee natuurskeden. De traditionele kleinschaligheid van het Kempens landschap bleef er min of meer behouden. Houtkanten, bomenrijen, graslanden en typische kleine Kempense hoeves bepalen het beeld. Het behoud en het versterken van het mozaïeklandschap met veel lijnvormige kleine landschapselementen staat voorop. De kavel van rond de bestaande landbouwbedrijfszaten in dit gebied wordt uitgesloten uit het natuurverwevingsgebied.

Langs het kanaal Bocholt-Herentals wordt een zone met bestemming ‘gemengd openruimtegebied’ voorzien in functie van het versterken van het kanaal als lijnvormige groenstructuur. De landschappelijke uitstraling, ecologische verbindingsfunctie en mogelijkheden voor zacht recreatief medegebruik van het kanaal Bocholt-Herentals moeten volgens de ruimtelijke visie behouden worden en waar mogelijk versterkt. Binnen deze groene strook kunnen dan ook een aantal recreatieve voorzieningen gerelateerd aan het kanaal ingebed worden. Het gebied ten westen van de straat Gebeunt dat aansluit bij de Mosselgoren wordt o.w.v. de aanwezige biologische waarde mee opgenomen binnen dit gemengd openruimtegebied.

De site rond de beschermde windmolen Molen van ‘t Veld wordt opgenomen als ‘gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde’. Het vastgesteld landschapsatlasrelict zal in het ruimtelijk uitvoeringsplan aangeduid worden als erfgoedlandschap (in overdruk).

Aanvullend worden ook de overige delen van het habitatrictlijngebied ten zuiden van het kanaal toegevoegd aan het plan. Delen van dit habitatrictlijngebied zijn in beheer als natuurrreservaat (Neerhelst-De Botten). Dit overstromingsgevoelig deel van het habitatrictlijngebied wordt opgenomen als natuurgebied. De aangrenzende landbouwgebieden die grotendeels ook binnen habitatrictlijngebied liggen (Larumse Heide, Bottenhoef) worden gedifferentieerd als agrarisch gebied met overdruk natuurverweving.

Het plan voorziet bijgevolg volgende bestemmingen:

- Natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur De Zegge

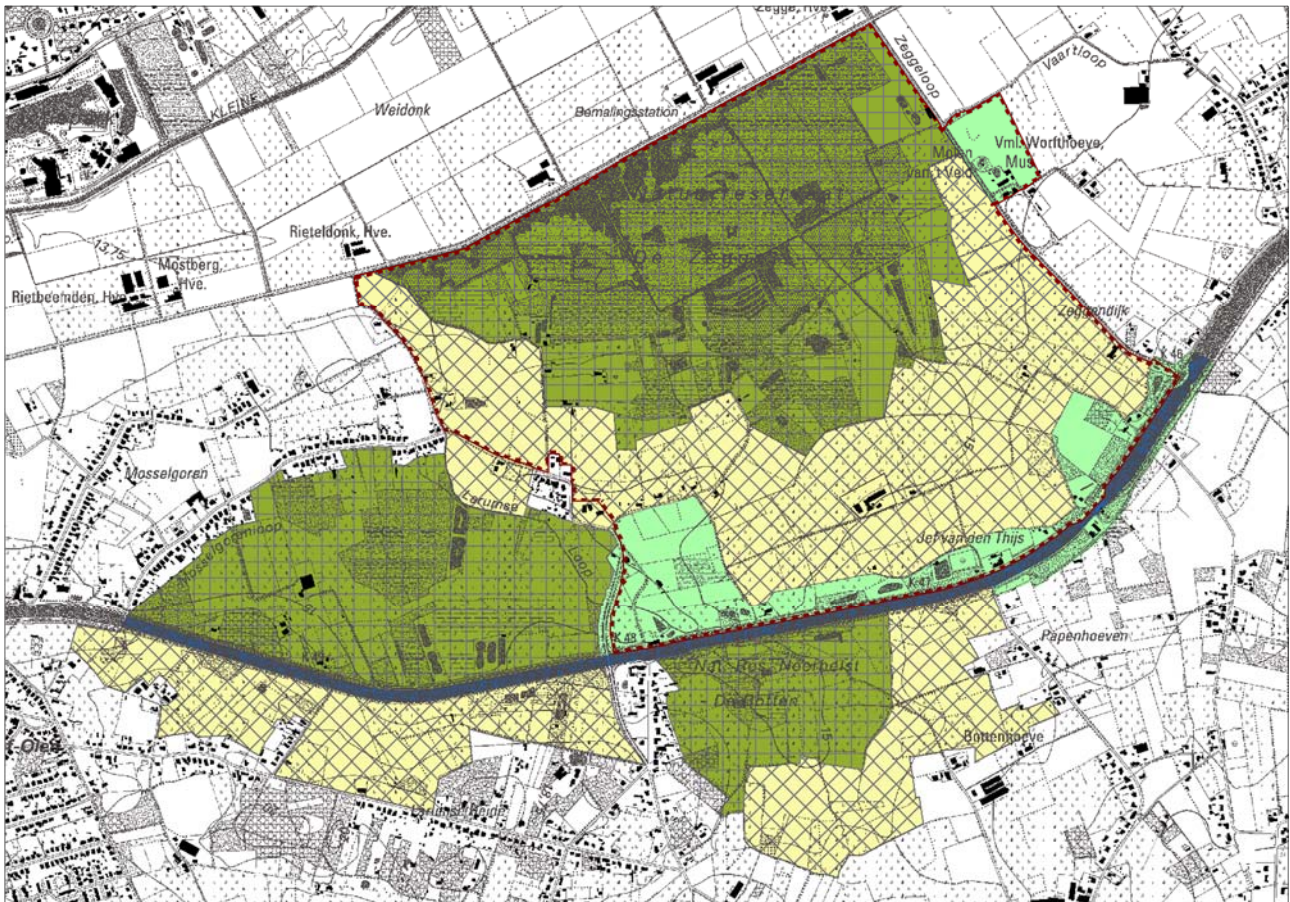
- Natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur Mosselgoren
- Natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur Neerhelst-De Botten
- Agrarisch gebied met overdruk natuurverweving verbinding De Zegge-Mosselgoren
- Agrarisch gebied met overdruk natuurverweving Larumse Heide en Bottenhoef
- Gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde voor de site rond de beschermde Molen van 't Veld
- Gemengd openruimtegebied langs kanaal Bocholt-Herentals
- Overdruk erfgoedlandschap en eventueel aanduiding van specifieke punt-, lijn- of vlakvormige erfgoedelementen in overdruk (niet op onderstaande figuur aangegeven, verder uit te werken in het voorontwerp RUP)

Een aantal inspraakreacties wijzen erop dat het voorgenomen plan uit de startnota niet volstaat om te voldoen aan het besluit van de Vlaamse Regering over de Europese natuurdoelen waarin als prioritaire inspanning opgenomen is dat in het habitatrictlijngebied rond De Zegge en de Mosselgoren een (laagveen)moeras van > 300 ha hersteld moet worden. Het voorgenomen plan in de startnota voorziet slechts 235 ha natuurgebied in drie kernen en herstel van laagveenmoeras lijkt niet realiseerbaar binnen de bestemming 'agrarisch gebied met overdruk natuurverweving'. Om aan het besluit over de Europese natuurdoelen te voldoen moet aldus minstens 300 ha in het habitatrictlijngebied bestemd worden als natuurgebied.

Op basis van de inspraakreacties op de startnota wordt het voorgenomen plan aangepast op volgende punten:

- Het voorstel bijkomende natuurgebieden wordt uitgebreid met ca. 65 ha om binnen de perimeter van het habitatrictlijngebied te komen tot een aaneengesloten gebied met bestemming natuurgebied van min. 300 ha in functie van het realiseren van het door de Vlaamse Regering vastgestelde Europese natuurdoel voor het habitatrictlijngebied De Zegge (>300 ha herstel laagveenmoeras).
- De zone voor waterweg wordt verruimd zodat alle aanhorigheden bij de waterweg (dijken, jaagpad) binnen deze bestemming opgenomen worden.

Figuur 117. Voorgenomen plan deelgebied 7, startnota 15 maart 2019.

Bestaande toestand

In de landschapstlas is het gebied aangegeven als relictzone 'Bos- en akkercomplex Diependaal, Doffen en Molekens'. Tot het midden van de 20ste eeuw was dit een kleinschalig landbouwlandschap met vnl. akkers met perceelsranden en enkele kleine bosjes op vruchtbare pluggenbodems rond een aantal gehuchten (Vennen, Greze, Doffen, Gryn, Neerbuel, Buel).

Op de Ferrariskaart was er al een bebouwd lint langs de Greesstraat (Greze), maar de zonevreemde lintbebouwing langs de Geelseweg (N13) is er pas in de tweede helft van de 20ste eeuw gekomen. Niettegenstaande de agrarische bestemming op het gewestplan, is er na de opmaak van het gewestplan nog relatief veel niet-agrarische bebouwing ontwikkeld, grotendeels op basis van oude verkavelingsvergunningen. De bebossing in het gebied is ook relatief recent: het gaat vooral om naalddhoutaanplantingen die uit de jaren 1950-1960.

De bossen ten noorden van de Olense sluizen zijn als een te behouden en te versterken bosstructuur opgenomen in de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos. Binnen het operationeel uitvoeringsprogramma Neteland is opgenomen dat er binnen deze bosstructuur ruimte voor bosuitbreiding voorzien moet worden (richtcijfer 25 ha).

SCOPINGNOTA DEEL 1
124 van 132

voor verblijfsrecreatie, terwijl in ook het agrarisch gebied rond deze recreatiezones weekendverblijven voorkomen. Volgens het GRS Olen gaat om 42 weekendverblijven, waarvan 29 zone-eigen.

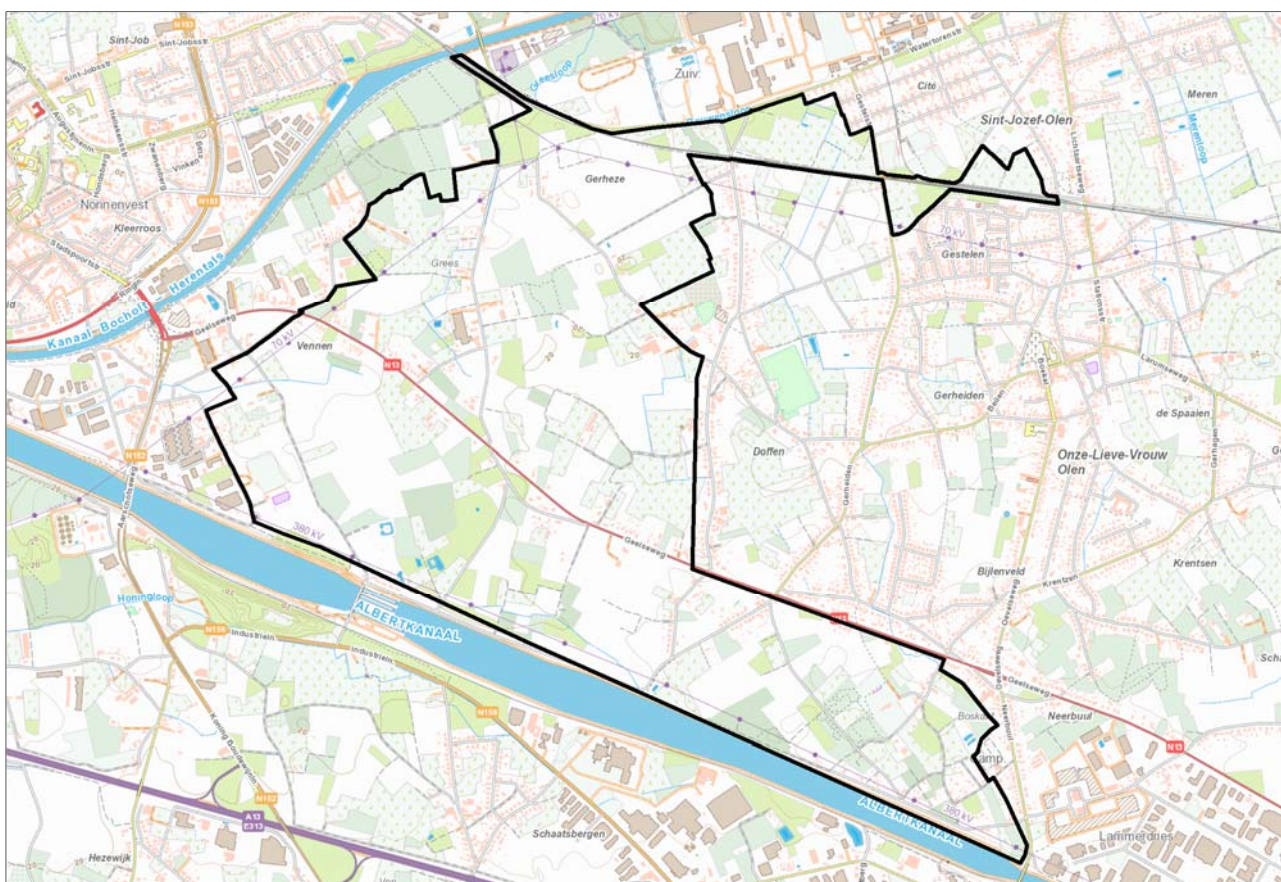
De gemeente Olen maakte een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het dagrecreatiegebied Buul en voor de bestaande camping werd een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt. Deze ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn grensstellend en worden niet opgenomen.

De westelijke begrenzing van dit deelgebied valt samen met de grens van het kleinstedelijk gebied Herentals waarvoor de provincie Antwerpen een ruimtelijk uitvoeringsplan opmaakte.

Centraal in het gebied ligt een kleine KMO-zone waarvoor de stad Herentals een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opmaakte. Deze wordt niet opgenomen in het plan.

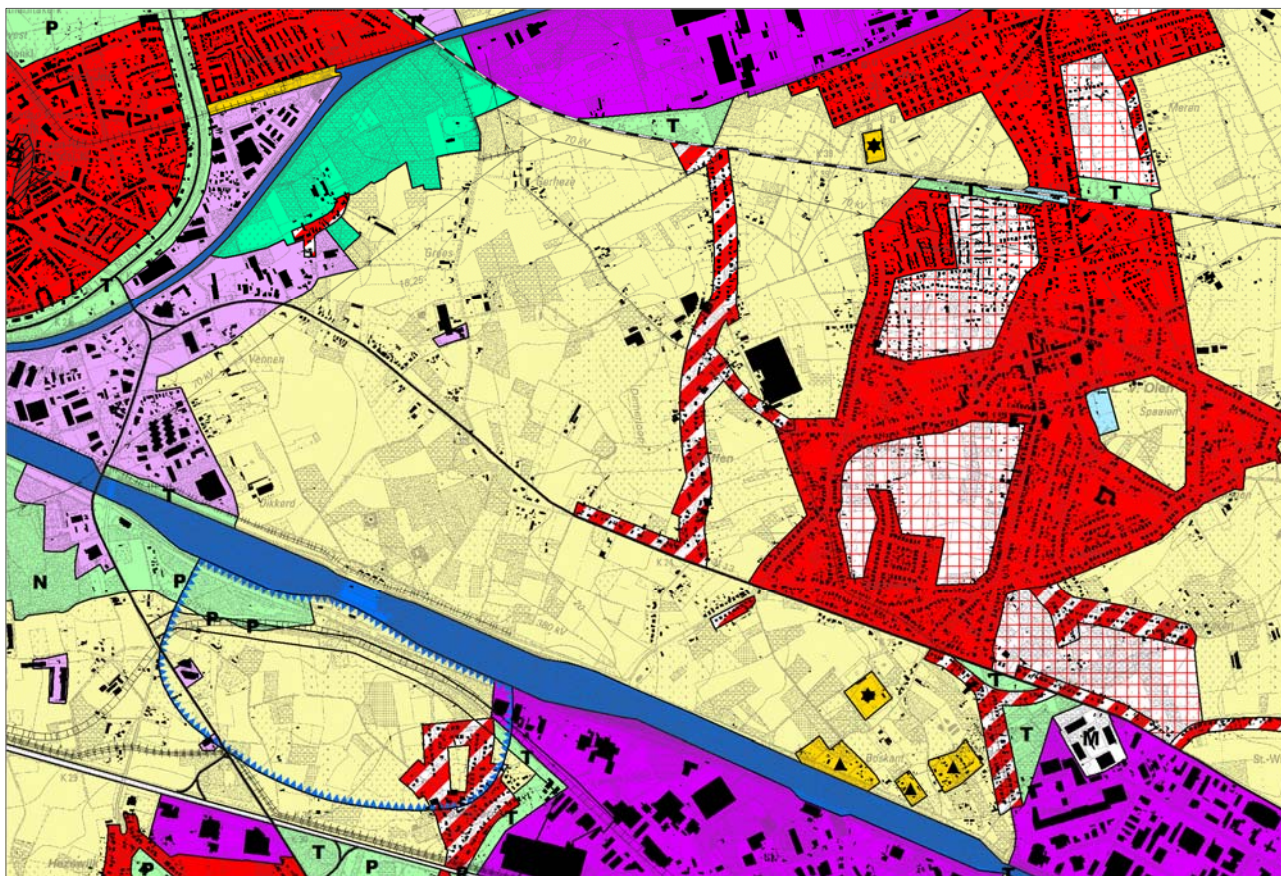
In het gebied liggen 19 landbouwbedrijfszetels en 247 ha van de 448 ha is in gebruik door 70 registreerde landbouwbedrijven. Daarvan wordt 166 ha (67%) aangeduid als percelen met 'hoge' tot 'zeer hoge' waarde voor de betrokken bedrijven. Op landbouwstructuurkaart wordt het gebied in hoofdzaak aangeduid wordt als 'minder geschikt ruwvoedergebied'. Kleinere zones zijn aangeduid als 'minder geschikt graslandgebied', 'ruwvoedergebied' en 'akkerbouwgebied'. Er zijn heel wat versnipperde agrarische percelen die door bos omsloten zijn en geduid worden als 'klein gebied'.

Figuur 119. Topografische kaart deelgebied 8

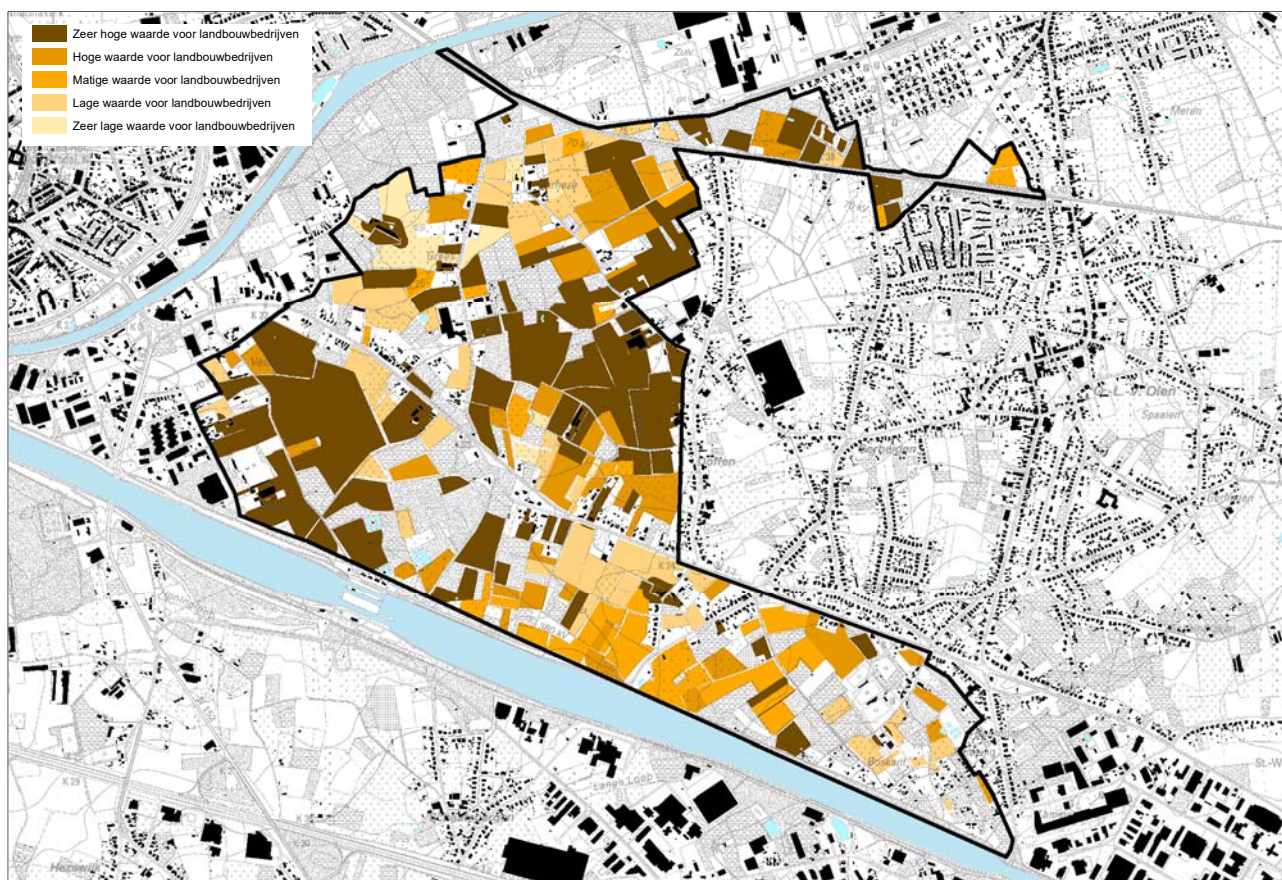

Figuur 120. Gewestplan deelgebied 8

Figuur 121. Waardering landbouwpercelen voor landbouwbedrijven (op basis van landbouwimpactkaart Departement Landbouw en Visserij)

Voorgenomen plan

Het voorgenomen plan gaat uit van het behoud van de openruimteverbinding, het versterken van de bosstructuur ten noorden van de sluizen van Olen en het behoud en herstel van de bosstructuur ter hoogte van de weekendverblijven in het gebied Boskant.

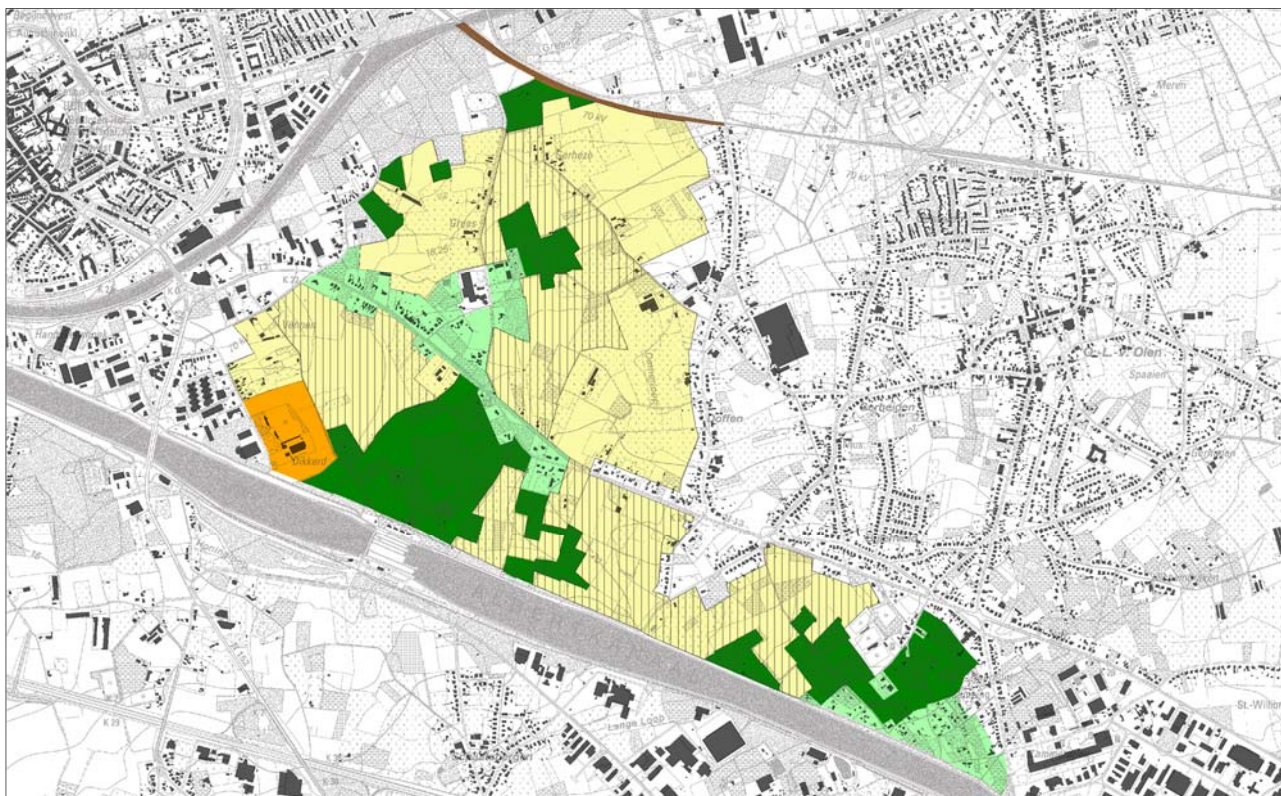
De bestaande bossen in agrarisch gebied ten noorden van de Olense sluizen worden opgenomen in een bestemming bosgebied. Binnen de zone die als bosgebied bestemd wordt, is er ruimte voor bosuitbreiding op de onbeboste percelen om tot een robuuste en ruimtelijk aaneengesloten boskern te komen. Daarnaast worden een aantal kleinere bosfragmenten die aansluiten bij een groter geheel of een minimale omvang hebben herbestemd naar bosgebied evenals de bestaande bossen in het oosten (gebied Boskant).

De nog relatief open agrarische gebieden tussen de verschillende boskernen worden gedifferentieerd als 'bouwvrij agrarisch gebied', zodat het onbebouwd karakter van de openruimteverbinding tussen het stedelijk gebied Herentals en de bebouwing van Doffen gegarandeerd blijft.

De clusters met een sterk gemengd en versnipperd ruimtegebruik bestaande uit zonevreemde bebouwing, professionele en niet-professionele landbouw, weekendverblijven en kleinere bosfragmenten zullen opgenomen worden als 'gemengde openruimtegebieden'. Binnen deze gemengd openruimtegebieden kunnen de bestaande vergunde woningen, bedrijven of weekendverblijven binnen randvoorwaarden behouden (cfr. basisrechten zonevreemde woningen en constructies uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening), maar nieuwe inplantingen en bijkomende bebouwing en verharding is niet mogelijk, behoudens constructies die van vergunning vrijgesteld zijn. Het ruimtelijk beleid zal er gericht zijn op het behoud en herstel van de natuur- en bosstructuur.

Het landbouwgebied Dikberd binnen de grenslijn van het kleinstedelijk gebied Herentals wordt herbestemd naar gebied voor dagrecreatie in functie van het van de bestaande dagrecreatieve voorzieningen en het voorzien van ruimte voor de herlocalisatie van andere zonevreemd gelegen recreatie in de gemeente Herentals cfr. de opties van het gemeentelijk structuurplan Herentals (zie Figuur 37, p. 51).

Figuur 122. Voorgenomen plan deelgebied 8, startnota 15 maart 2019

Het voorgenomen plan voorziet volgende bestemmingen:

- Bosgebieden Grees
- Agrarisch gebied Grees
- Bouwvrij agrarisch gebied Gerheze
- Agrarisch gebied Doffen
- Bosgebied Gerheze
- Gemengd openruimtegebied Geelseweg-Greesstraat

- Bouwvrij agrarisch gebied en agrarisch gebied Vennen
- Gebied voor dagrecreatie Dikberd
- Bosgebied Olense Sluizen
- Bosgebieden Boskant
- Gemengd openruimtegebied Boskant

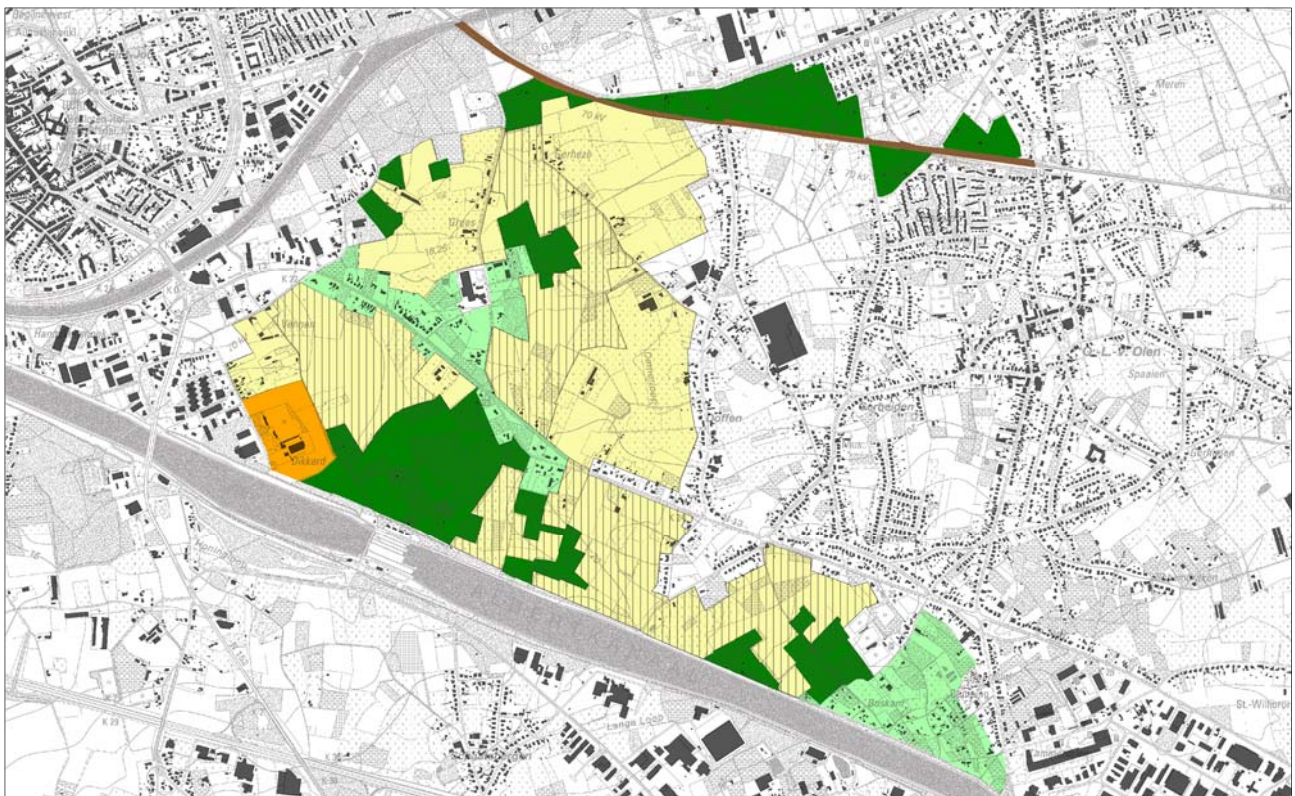
Het deel van het tracé van de spoorlijn Herentals-Geel dat in het noorden aan dit deelgebied grenst zal opgenomen worden als zone voor spoorinfrastructuur en daaraan te koppelen andere lijninfrastructuur (zoals fietssnelweg).

De bestaande boven- en ondergrondse leidingen die op het gewestplan in overdruk aangegeven zijn, blijven behouden en zullen hernomen worden.

Op basis van de inspraakreacties op de startnota wordt het voorgenomen plan aangepast op volgende punten:

- Langs de spoorlijn Herentals-Geel worden bijkomende bosgebieden (25 ha) aangeduid i.f.v. het versterken van de bosstructuur en het realiseren van bijkomende bebossing. Het gaat om deels reeds beboste zones waar er mogelijkheden zijn voor het uitbreiden van de bosstructuur. Het gaat om gronden die grotendeels in eigendom zijn van Umicore.
- Ter hoogte van een aantal landbouwbedrijven (Gerheze 3, Geelseweg 80, Greesstraat) wordt de begrenzing van het bouwvrij agrarisch gebied en/of bosgebied aangepast om voldoende uitbreidingsmogelijkheden te laten voor de landbouwbedrijfszetel en een aantal bijkomende percelen als agrarisch gebied te bestemmen.
- De begrenzing tussen het gemengd openruimtegebied en bosgebied ter hoogte van Greesstraat wordt aangepast ter hoogte van perceel 157/2A.
- Het gebied Boskant wordt in zijn geheel aangeduid als 'gemengd openruimtegebied' i.p.v. deels als bosgebied en gemengd openruimtegebied.

Figuur 123. Voorgenomen plan deelgebied 8, scopingnota

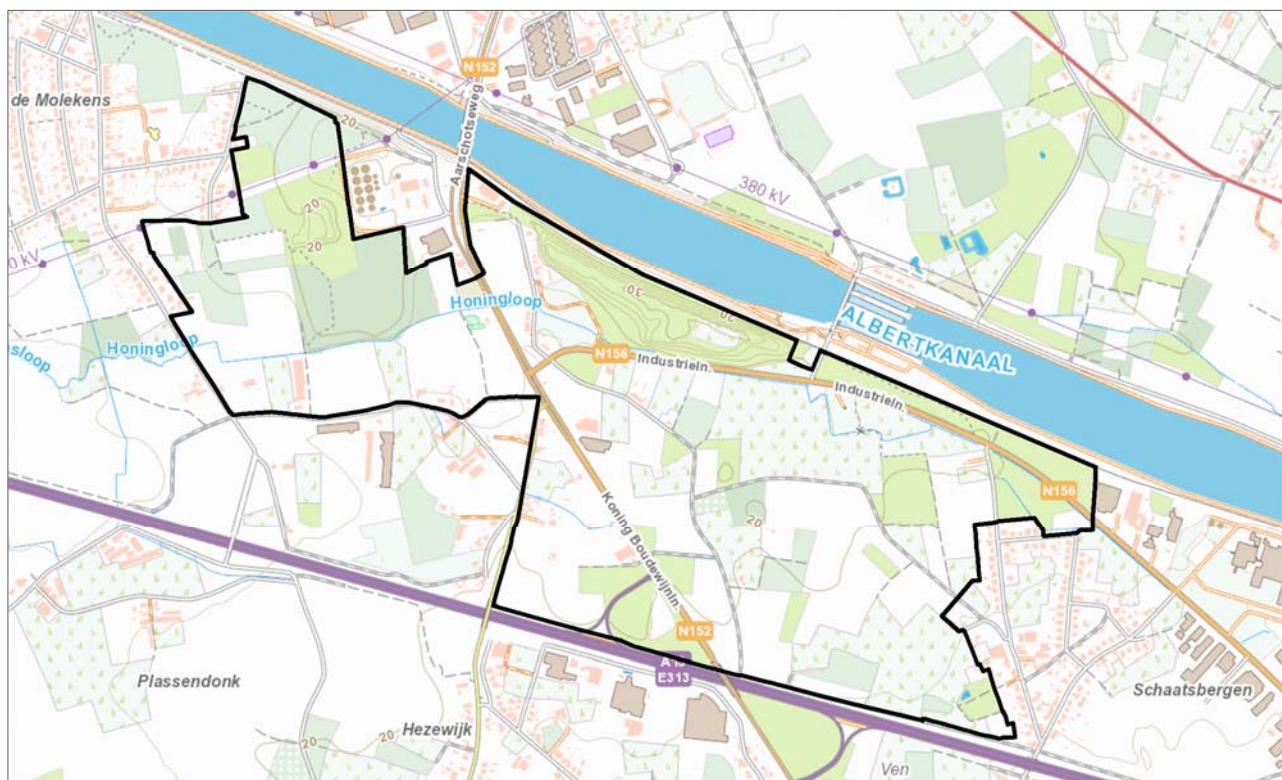
7.9 Hezewijk-Schaatsbergen

Bestaande toestand

Dit deelgebied omvat de open ruimte tussen Albertkanaal en E313, tussen de bebouwing van Hezewijk en Schaatsbergen in de gemeente Olen. Het is grotendeels bestemd als agrarisch gebied en ook in agrarisch gebruik. De beboste zone langs het kanaal is deels parkgebied. Door het gebied lopen heel wat leidingen en leidingsstraten.

Figuur 124. Topografische kaart deelgebied 8

Net als deelgebied Gerheze-Doffen behoort dit gebied tot de relictzone 'Bos- en akkercomplex Diependaal, Doffen en Molekens'. De aanleg van het Albertkanaal en later de E313, N152 en N156 heeft ervoor gezorgd dat het een door lijninfrastructuur ingesloten openruimtegebied werd.

Ter hoogte van de Olense sluizen werd langs de Industrielaan de oude Buulmolen heropgebouwd. Deze windmolen stond oorspronkelijk ca. 2 km oostwaarts in het gehucht Nederbuul, maar moest in 1936 afgebroken worden voor de aanleg van het Albertkanaal. In 1938 werd de windmolen heropgebouwd in het recreatiepark aan het Noordkasteel in Antwerpen. In 1992 werd de molen beschermd. In 1996 schonk de stad Antwerpen de molen aan de gemeente Olen en uiteindelijk werd in 2003 is de molen opnieuw heropgebouwd aan de Industrielaan in Olen.

Het landbouwgebied bleef grotendeels onbebouwd en wordt getypeerd als ruwvoedergebied. In het landbouwgebied liggen een zeer beperkt aantal beboste percelen. Het opgehoogd terrein tussen Albertkanaal en N156 werd bebost en kreeg op het gewestplan de bestemming 'parkgebied'. Ter hoogte van de Aarschotseweg-Stapkens bestaat dit parkgebied uit woningen, landbouwpercelen en een gebouw van de Vlaamse Milieumaatschappij. De bestemming 'parkgebied' is hier niet gerealiseerd.

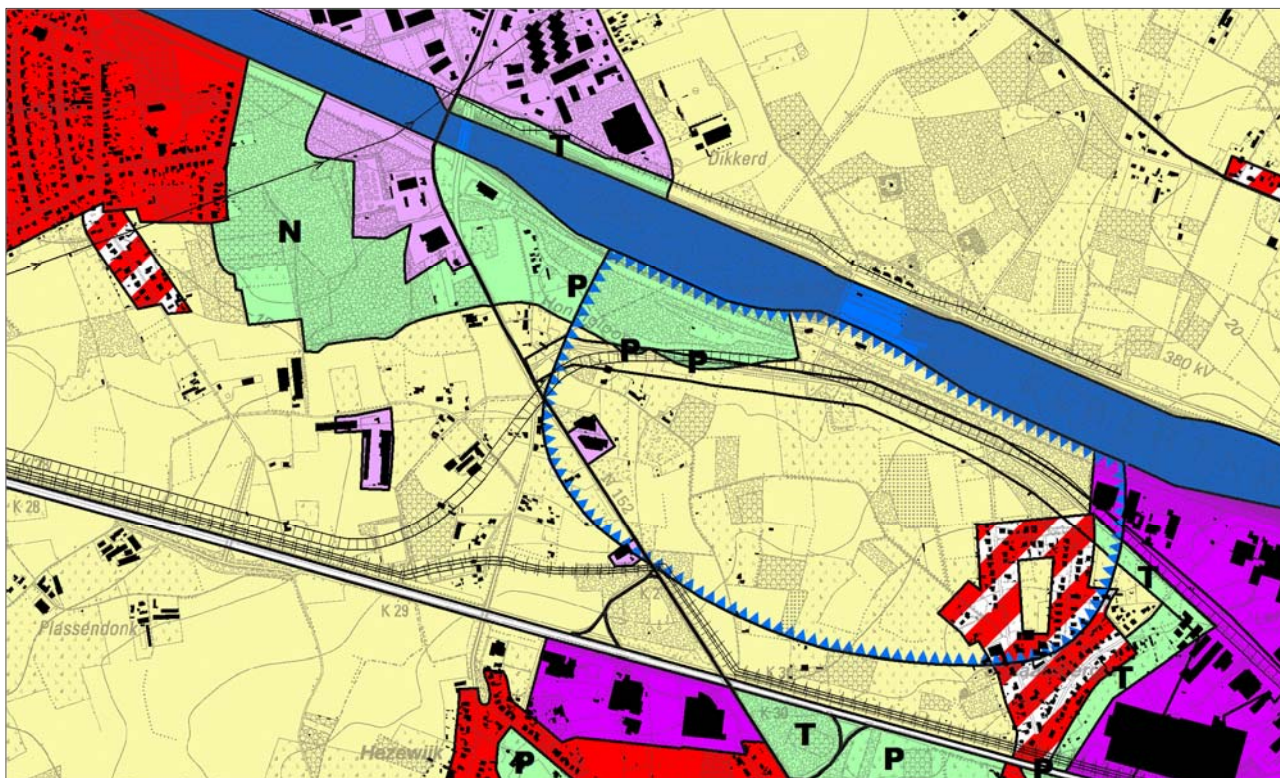
Ten westen van de Aarschotseweg is er op het gewestplan een bos bestemd als natuurgebied. De begrenzing tussen het natuurgebied en de KMO-zone op het gewestplan wijkt op een aantal plaatsen af van de bestaande feitelijke toestand, zodat een grenscorrectie aangewezen is.

Het gebied is aangeduid als beschermingszone voor de PIDPA-grondwaterwinning van Olen.

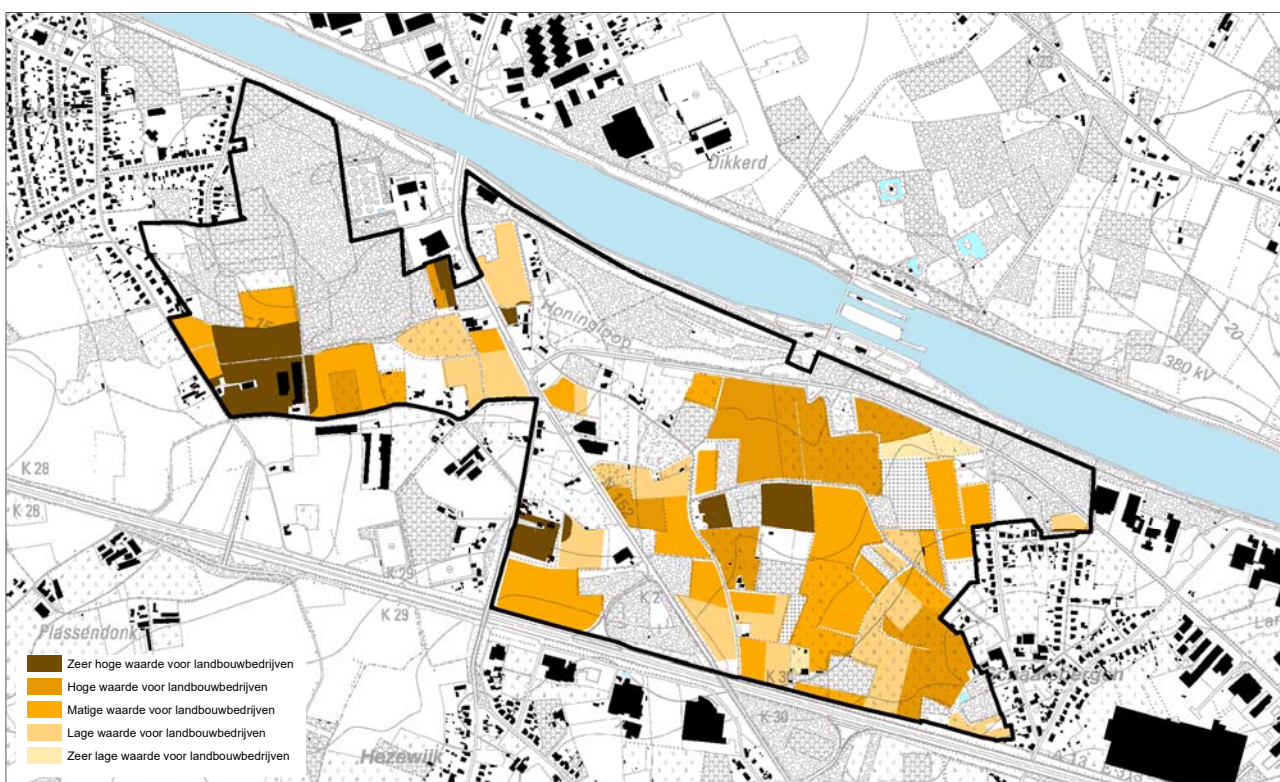
In het gebied liggen drie landbouwbedrijfszetsels en 68 ha van de 160 ha is in gebruik door 21 registreerde landbouwbedrijven. Daarvan wordt 25 ha (37%) aangeduid als percelen met 'hoge' tot 'zeer hoge' waarde voor de betrokken bedrijven. Op landbouwstructuurkaart wordt het gebied in hoofdzaak aangeduid wordt als 'minder geschikt ruwvoedergebied' en 'minder geschikt grasland'.

Figuur 125. Gewestplan deelgebied 8

Figuur 126. Waardering landbouwpercelen voor landbouwbedrijven (op basis van landbouwimpactkaart Departement Landbouw en Visserij)

Voorgenomen plan

Het plan is gericht op het behoud van de onbebouwde open ruimte tussen Albertkanaal en E313. De grotendeels beboste zone tussen Albertkanaal en Industrielaan wordt bestemd als bosgebied en het open landbouwgebied als bouwvrij agrarisch gebied. De site met de Buulmolen wordt bestemd als gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde.

De bebouwing aan de randen van het gebied is grensstellend. De ruimte in de lus van de afrit van de E313 krijgt een bestemming als gebied voor openbaar nut in functie van de aanleg aan de weginfrastructuur gerelateerde openbare

nutsinfrastructuur (bv. aanleg carpoolparking en snelbushalte, in functie van de uitvoering van een actie uit de Mobiliteitsstudie Middenkempem, zie hoger).

De bestaande leidingen en leidingstraten die op het gewestplan zijn aangeduid in overdruk zullen hernomen worden.

Het voorgenomen plan voorziet volgende bestemmingen:

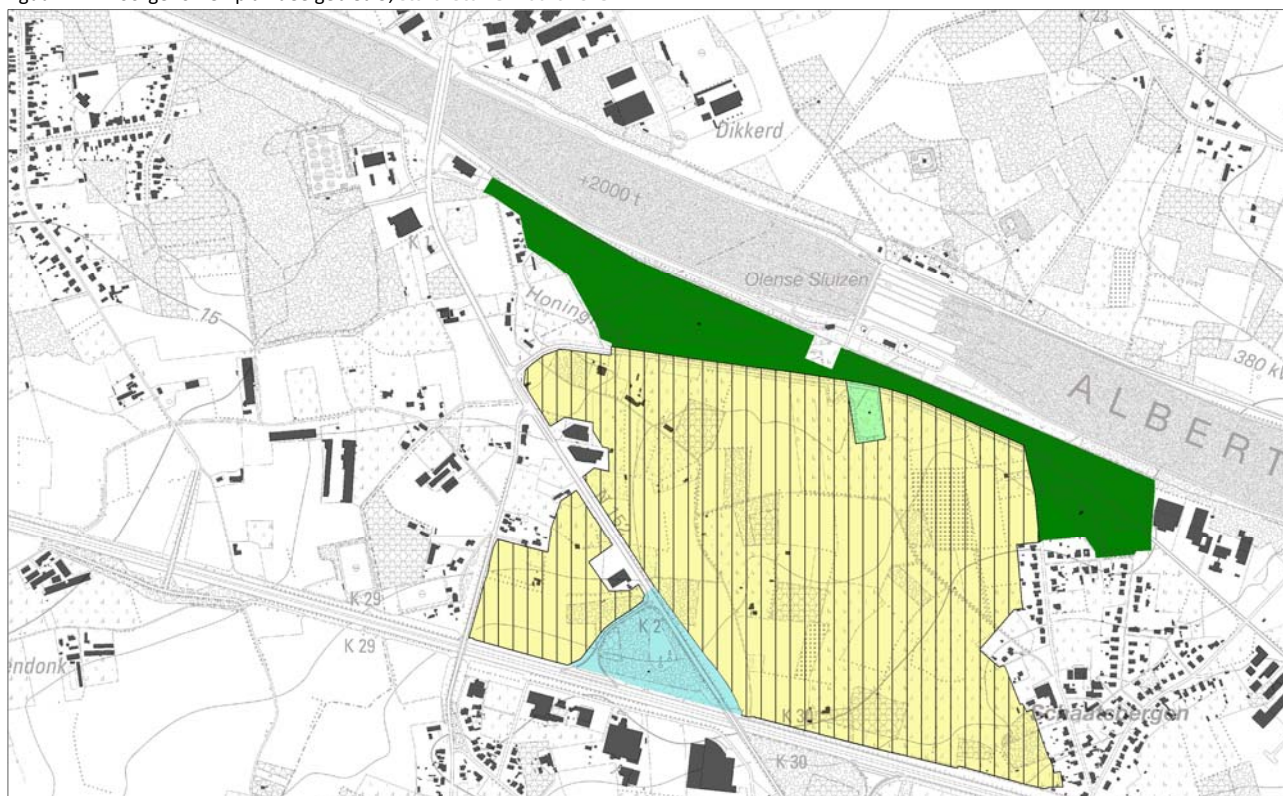
- Bosgebied Olense Sluizen-zuid
- Gemengd openruimtegebied en bosgebieden Boskant
- Gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde Buulmolen
- Bouwvrij agrarisch gebied Hezewijk
- Gebied voor openbaar nut op- en afrit E313

Op basis van de inspraakreactie van stad Herentals worden ook de aansluitende openruimtegebieden ter hoogte van de Aarschotseweg opgenomen in het plan:

- Gemengd openruimtegebied Aarschotseweg-Stapkens
- Bosgebied Aarschotseweg-Duifhuizen
- Agrarisch gebied Lenskensdijk-Acaciaaan

De begrenzing tussen het bedrijventerrein en het bos wordt aangepast aan de bestaande feitelijke toestand en afgestemd op de kadastrale percelen. Het bos wordt bestemd als bosgebied. Het parkgebied ten oosten van de Aarschotseweg wordt bestemd als gemengd openruimtegebied in lijn met vergelijkbare gebieden in andere deelgebieden.

Figuur 127. Voorgenomen plan deelgebied 9, startnota 15 maart 2019

Figuur 128. Voorgenomen plan deelgebied 9, scopingnota

